

Onze eigen krant

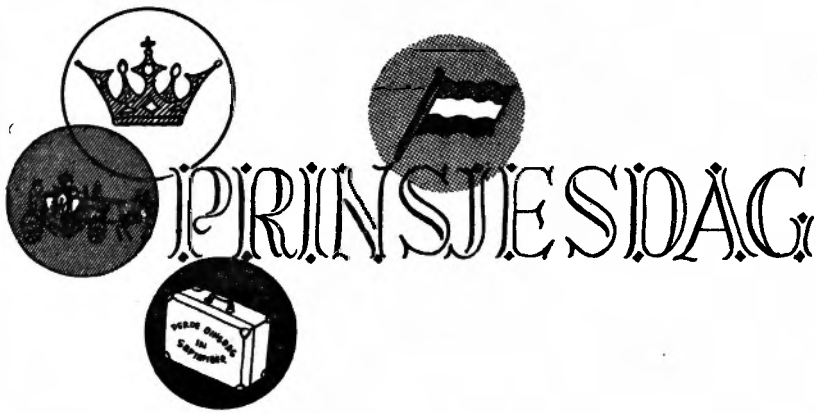

NEW YORK
VRIJHEIDSBEELD

INHOUD:

- 1 Naar Capri.
- 2 Prinsjesdag.
- 3 Microkosmos - wereld van het kleine.
- 4 Verenigde Staten van Amerika II.
- 5 Hersengymnastiek.
- 6 Voordracht; De Averulle en de Blomme.
- 7 Ons werkhoekje.
- 8 vervolghverhaal „Het Zwartveen.

Op 6 september 1948 werd koningin Juliana met grote luister gehuldigd als Koningin der Nederlanden. Toen heeft het volk trouw gezworen aan de vorstin en de vorstin heeft met een eed bevestigd, dat zij de Grondwet zal houden en handhaven en al Haar onderdanen zal beschermen, „zoals een goed Koning schuldig is te doen.”

Dat is iets schoons! Wij hebben geen **dictator**, die regeert naar eigen will. Al onze wetten beginnen nog met de erkenning, dat het een regeren bij de gunst van Gods is. Elke wet begint met de mooie aanhef: „Wij, Juliana, bij de **gratie** Gods, Koningin der Nederlanden.....”

Onze koningin regeert. Alleen kan Zij het niet. Zij wordt geholpen door de ministers. Iedere minister heeft een afdeling voor zijn rekening. Zo'n afdeling noemen we een **ministerie**. In Den Haag, onze **residentiestad**, vinden we voor elk ministerie een groot gebouw, waarin veel **ambtenaren** werken.

De ministers vergaderen dikwijls sa-

men. Op de vergadering is één van de ministers voorzitter. Dit is de **minister-president**.

De tegenwoordige minister-president is Dr. Drees.

De gehele vergadering van de ministers heet ook het **Kabinet**. Het Kabinet draagt de naam van de minister-president. We hebben nu dus het Kabinet-Drees.

Het nederlandse volk kiest mannen en vrouwen, waarmee de regering moet overleggen, als er wetten worden gemaakt. Deze mannen en vrouwen vormen de Volksvertegenwoordiging of **Staten-Generaal**. De Staten-Generaal bestaat uit twee Kamers. De Eerste Kamer telt 75 leden en de Tweede Kamer 150 leden.

Het nieuwe werkjaar van de regering en de Staten-Generaal begint steeds de derde dinsdag in september. Dit jaar dus dinsdag 17 september.

Nu komt de koningin op de eerste vergadering van de Staten-Generaal om het **werkprogramma** van de regering voor te

gevaaren en Roberto heeft ondertussen veertien inktvissen op de bodem van de boot liggen. Hij is in zijn nopjes over de vangst en wij over het tochtje dat we met hem hebben gemaakt.

OPGAVEN:

1. De vreemde woorden zijn:
2. Het eilandje ..... ligt dichtbij de stad..... Capri bezit de ..... grot. Deze is ontstaan door ..... De opening van de grot is ..... m hoog. Bij de kust van Italië zwemmen grote scholen ..... Wij kopen ze in de winkel als ..... in .....

Eén soort inktvis leeft op de ..... van de zee. Een andere soort aan de ..... De inktvis kan zich beschermen door het water ..... Het beest heeft ..... poten voorzien van z..... De inktvis gaat ..... uit op prooi. Hij eet graag .....

3. Op het kaartje van Italië vin— ik de volgende plaatsen: 1..... 2..... enz. De beken—ste rivieren zijn: ..... Naar de ..... wor— Italië het ..... schiereiland genoemd— ..... De eilanden zijn ..... Bij Napels ligt de vulkaan: .....

lezen. Dat program heet de: Troonrede.

De plechtige opening van de Staten-Generaal op de derde dinsdag in september heet: „Prinsjesdag.“

Ze heeft plaats in de Ridderzaal in Den Haag. De Ridderzaal is een heel oud gebouw. Toen 's Gravenhage nog niet bestond, bouwde graaf Willem II hier een kasteel. 't Was een sterk kasteel, met dikke muren. Later breidde Flores V dit kasteel uit met de Ridderzaal.

Als de muren van dit gebouw konden spreken, zouden ze urenlang geschiedenis kunnen vertellen!

Van feesten, die de graven hier gaven. Van de afzwering van de laatste graaf Filips II. Van Leicester, de engelse graaf, door koningin Elisabet van Engeland gestuurd, om ons te helpen, na de dood van de Vader des Vaderlands. In deze

GRAAF VAN LEICESTER

zaal legde Leicester de eed af.

Met trots zouden ze kunnen vertellen van al de veroverde vaandels en vlaggen, waarmee ze in de Gouden Eeuw waren versierd.

De oude zaal kwam, even als de nederlandse natie, in verval. Er is een franse tijd geweest.

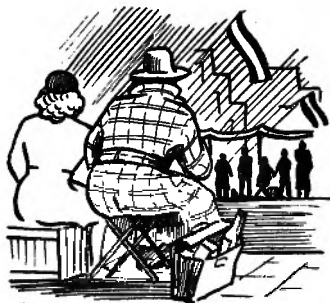
In het begin van de twintigste eeuw werd het historische gebouw grondig **gerestaureerd**. Later zijn er wel weer herstellingen aangebracht.

Blijde en droeve dagen heeft de Ridderzaal beleefd. Blijde Prinsjesdagen en

ook de droeve dag toen de verrader Seys-Inquart hier notabene durfde vertellen, hoe heerlijk ons land het zou hebben onder het bestuur van het Germaanse ras!

Prinsjesdag is elk jaar opnieuw als een sprookje.

Duizenden mensen zijn op de been om het schitterend schouwspel te zien en om van hun genegenheid voor het Oranjeruimte huis blijk te geven. Al heel vroeg in de

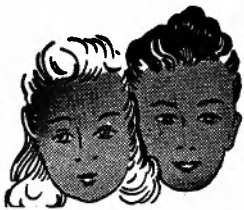
morgen worden de plaatsen langs de **route** bezet. Er zijn er, die zelfs een hele nacht er voor over hebben om zich van een mooie plaats te verzekeren.

Ver vóór 1 uur is het op de Binnenhof een drukte van belang. De erewachten in de mooiste **uniformen** nemen voor de Ridderzaal hun plaatsen in. Het is een aan- en afrijden van auto's, een schittering van prachtige uniformen: Kamerleden, Ministers, Rechters, Gezanten.

Achter de touwen is het een gedrang om van dit schouwspel maar niets te missen.

Het grote moment is steeds één uur. Dan davert op het Malieveld het eerste **saluutschot**. Dan verschijnen Koningin en Prins (en nu ook de beide oudste Prinsessen) in de deuropening van het paleis. De gouden koets, getrokken door acht paarden, één koetsier naast elk paard en vier lakeien aan elke zijde van de koets, rijdt voor. Dan breekt een machtig gejubel los! Het overstemt het Wilhelmus, dat ingezet wordt door de kapel. Langzaam zet de gouden koets zich in beweging. Elke minuut klinkt een saluutschot. De gehele weg wordt het koninklijk gezin toegejuicht door een duizend-

„Onze eigen krant”

Voor de hoogste klassen der Christelijke Scholen

Versijnt de 20ste van de maand

Red.: L. Meijer, H.d.S., Bedum, J. Bultuis, ond.
B.L.O. Veenendaal, Tj. Schaafsma, H.d.S. Kampen
Administratie-adres: "DRUKKERIJ DE VRIES"
DELFIJL - Telef. No. 547 - Girorek. no. 139559

13e jaarg. no. 1 - sept. '57

We stappen in Napels op de boot. Na twee uur varen bereiken we het eilandje Capri. In de buurt van Capri stappen we over in een klein roeibootje Onze **gondelier** is Roberto. Hij is een jonge visser, die ons graag als gids wil dienen. Roberto is een echte Italiaan: gebruint, prachtige tanden, levendig in zijn spreken en gebaren.

Capri bezit een prachtige grot, n.l. de beroemde „Blauwe grot.”

Het zeewater heeft in de loop van de jaren de kalksteen opgelost, zodat de „Grotta Azzura” is ontstaan.

Roberto wrikt zijn schuitje naar de ingang van de grot. De opening is slechts

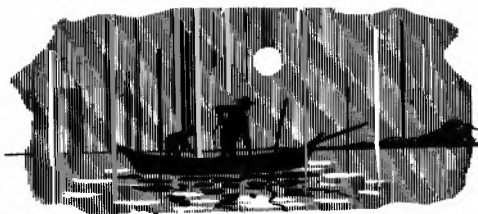
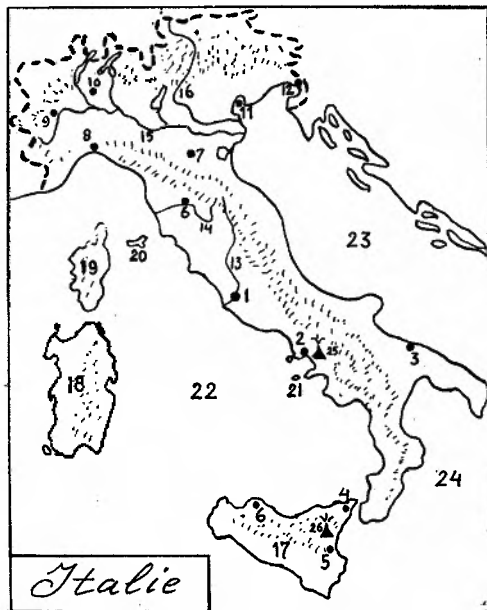
1 meter hoog. Onze gids vraagt ons plat op de rug in het bootje te gaan liggen. Hij grijpt een ketting en trekt daarmee de boot de grot binnen.

Eerst zien we niets, de ogen moeten gewennen. Maar dan zien we de pracht van de blauwe grot. De wanden hebben een hemelsblauwe kleur. Het water blinkt als zilver. De golfjes, die de boot maakt, zijn precies reepjes zilverpapier.

Gelukkig blijft de zee kalm. Anders kon het gebeuren, dat we een poos bleven opgesloten.

Na een poos varen we weer over het spiegelgladde water van de Middellandse zee, rondom Capri.

De vriendelijke Roberto vertelt veel over zijn eiland. Zijn eigenlijke werk is: vissen. Niet op sardines, maar op inktvissen. 't Is zijn mooiste werk. Als dreumes van vier jaar ging hij al met zijn vader mee in de boot, ook 's nachts bij

maanlicht. Geen wonder, dat hij precies weet, waar de inktvis op de rotsachtige bodem van de zee te vinden is. De inktvis verradert zijn hol door de restjes van de schalen van krabben, die hij heeft opgegeten. Roberto's radde tong heeft ons zijn mooie werk zo geschilderd, dat we

graag eens met hem meegaan.

We behoeven niet lang te wachten, want in een **minimum** van tijd heeft de jonge visser zijn gereedschappen van het eiland gehaald: een snoer met een ronde angel, waaraan een stukje dode inktvis zit en een eenvoudige kijker.

We houden de kant van de rotsen. In het doorzichtige blauwe water zien we grote scholen sardines zwemmen.

Dan ineens houdt Roberto stil, duwt ons het kijkglas in de hand en zegt: „Let nu op!”

Met een snelle beweging gooit hij de lijn buiten boord. We turen gespannen door de kijker in het doorschijnende water.

Plotseling maakt zich van de rotsachtige bodem een grauwbrown, achtarmig monster los. Het schiet pijlsnel op het witte aas af en sluit begerig er zijn grijp-armen omheen.

Roberto begint de lijn in te halen. De inktvis vecht wat hij kan, om zijn prooi te behouden, en..... slaat zich in de angel vast.

Het beest begint nu van kleur te verschieten. Van bruin verandert het in zwart tot donkerrood en fel-purper. Woedend spuit het wolken zwarte inkt om zich heen, maar het helpt niet, want al vechtende komt het hoger en hoger. Roberto haalt de lijn langzaam maar zeker in. Even later buigt hij zich buiten boord en steekt zijn handen in het water. Het beest valt aan en slaat zijn vangarmen om Roberto's arm. Met honderden

zuignappen zuigt het zich vast. Maar de jonge, sterke visser rukt het dier met kracht los. Het maakt een krassend geluid en op de arm blijven rode striemen achter.

Lachend pakt hij het beest met beide handen beet: de acht poten in de ene — en de kop in de andere hand. Dan..... met twee beten, bijt hij met zijn sterke tanden de spieren achter de kop door. Plotseling is dan het leven uit de inktvis verdwenen en het woedende monster van zo pas, is een grauwbleek, slijmerig hoopje vis geworden.

Met smaak likt Roberto zijn lippen af. Niets smaakt zo lekker dan rauwe inktvis vindt hij. Met grote ogen hebben we naar dit **tafereel** gekeken. We vinden het wel wat griezelig.

Roberto weet ons veel meer over de inktvissen te vertellen. Overdag ligt deze soort inktvis stil op de bodem van de zee. Alleen zijn ogen gluren uit het hol. 's Nachts gaat hij op prooi uit. Een kleine inktvis eet met gemak een kreeft van 2 kg. Hij grijpt hem vast bij de kop, waardoor de kreeft machteloos wordt. Heel langzaam eet hij hem op. Eigenaardig is het, dat de inktvis daardoor zelf de smaak van kreeft krijgt.

Een ander soort inktvis is kleiner dan het gevangen **exemplaar**. Deze zwemt aan de oppervlakte van het water en wordt 's nachts met licht gevangen.

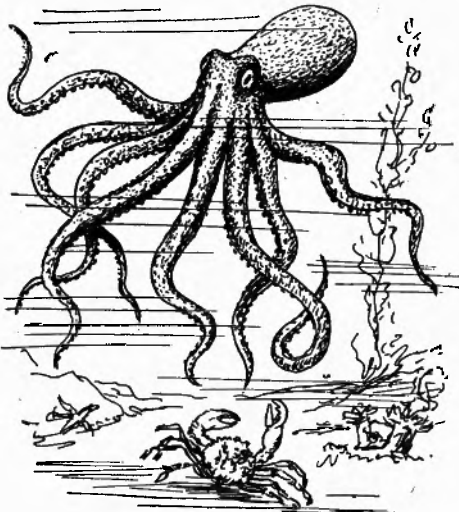
„Kunnen inktvissen gevaarlijk zijn?” vragen we aan Roberto.

We hebben geen betere vraag kunnen stellen! Want nu kan onze gids zijn verhaal vertellen over zijn gevecht met een paar inktvissen, waarvan het mannetje 12 kg en het vrouwtje 9 kg woog.

Toen hij het vrouwtje binnenboord trok, was het woedende mannetje aan de andere kant tegen de boot opgeklommen om zijn vrouwtje te helpen. In een hevig gevecht slingerden beide monsters zich om zijn armen. Het zou hem het leven gekost hebben, als het hem niet gelukt was zijn mes te grijpen en het mannetje de kop af te snijden.

De grootste inktvissen proberen hun prooi onder water te trekken, in hun vangarmen te verstrikken en zo te verhinderen boven water te komen.

Een paar uur hebben we nu al rond-

MICROKOSMOS

Overeld van het kleine

Als je in de verte een bos ziet, lijkt het één donkere, ondoordringbare massa. Maar zodra je er vlak bij bent gekomen, zie je dat het uit honderden stammen, takken en bladeren bestaat. Het brede noordzee-strand lijkt één strakke, gele plaat, maar bestaat in werkelijkheid uit miljarden korreltjes.

Eigenlijk is het met alle dingen om ons heen ook zo.

Stel je voor, dat je in het oneindige

een brok steenkool zou kunnen splijten in al kleiner wordende stukjes. Er zou ten slotte een ondeelbaar stofje overblijven, een **atoom**, met een doorsnede van nog geen miljoenste millimeter.

Hiermee zitten we in één keer in dat enorme wonder, waar over wij, als kinderen van de 20ste eeuw zo heel gewoon kunnen praten, maar waarover je ieder ogenblik in stomme verbazing stil zou moeten worden. Hoe groot is Hij, Die in

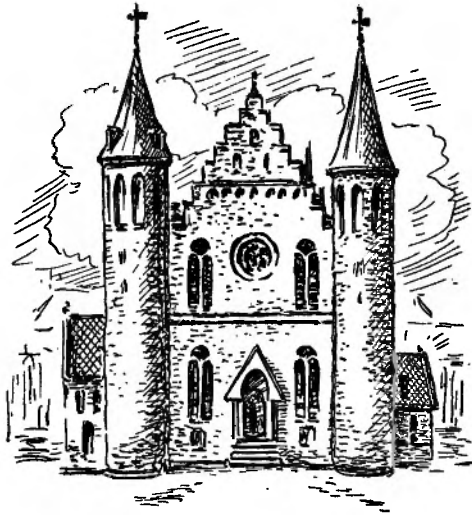
koppige menigte.

Als het Vorstenpaar arriveert verheft de gehele vergadering in de Ridderzaal zich van haar zitplaatsen.

Dan leest de koningin met duidelijke stem de troonrede. Het is **traditie**, dat de troonrede besluit met het smeken van Gods zegen over de werkzaamheden van het **parlement**.

Met een luid: „Leve de Koningin!“ beantwoorden de aanwezigen de woorden van de Vorstin.

Het nieuwe jaar voor de Staten-Generaal is begonnen.

Het Binnenhof

OPGAVEN:

1. De moeilijke woorden in deze les zijn .....
2. In het jaar ..... werd koningin Juliana gehuldigd— als koningin. Ze zwoer de ..... te zullen houden. Elke wet begin— met de woorden: ..... De koningin regeer— met de .....
Dr. Drees is ..... De Volksvetegenwoordiging wor— gevorm— door de ..... en de ..... Ze heet de S.....
Ze tellen respectievelijk ..... en ..... leden.
De ..... in september is het .....
..... Dan wor— de vergadering van de Staten-Generaal door de koningin geopen— met de .....
Deze opening vin— plaats in de .....
.....
De vorstin rij— deze dag in de .....
.....
3. Een stukje geschiedenis:
Op de plaats van de tegenwoordige Binnenhof bouw— graaf ..... een kasteel. Graaf ..... liet de Ridderzaal bouwen. Hij werd in ..... vermoord— door ..... Filips II werd in ..... afgezworen als Heer der Nederlanden. De Vader des Vaderlands werd in ..... doodgeschoten door ..... Leicester kwam hier in het jaar .....
De Gouden Eeuw was van ..... tot ..... De Franse tijd van ..... tot ..... De Duitse tijd van ..... tot ..... De verrader ..... durfde zelfs in de Ridderzaal de Nederlanders „begroeten.”

één keer alle dingen opbouwde uit zulke kleine deeltjes.

Langzamerhand heeft de mens iets van dit grote wonder mogen ontdekken. In de vóórgaande eeuwen ging dit voetje voor voetje. In de laatste halve eeuw met sprongen. Duizelingwekkend volgde de éne ontdekking de andere zó snel op, dat in deze vijftig jaar meer werd ontdekt dan in alle andere eeuwen tezamen.

Op Schiphol werd de tentoonstelling „Het Atoom” gehouden, die ook de naam „Wereld van het kleine” had kunnen dragen. Misschien zijn er wel van jullie op bezoek geweest. Van de echte atoom-energie en atoomsplitsing kan ik niets vertellen, omdat wij daar toch niet bij kunnen. Maar wél van enkele ontdekkingen, die langzamerhand hebben geleid tot dé grote ontdekking van onze tijd.

De eerste en grootste natuurvorser in de wereld van het kleine was de Nederlander Antonie van Leeuwenhoek uit Delft.

ANTHONIE VAN LEEUWENHOEK

Zijn liefhebberij bestond hierin, dat hij van alles en nog wat ging bekijken door een vergrootglas. Mooi werk is dat. Neem zelf maar eens een loupe. Je raakt niet uitgekeken. Antonie was echter niet erg tevreden. Hij moest betere lenzen hebben. Maar niemand kon ze voor hem maken. Dan zelf maar aan het werk. Veel teleurstellingen waren zijn deel, maar Antonie zette door en na jarenlang oefenen, gelukte het hem een lens te slijpen, die hij bij de beste brillenmaker niet had kunnen krijgen. Hij ging nog verder en sloop

slotte lensjes met een doorsnede van 3 mm., waarmee hij een vergroting van 270 maal het voorwerp kreeg. Ja, er zijn zelfs duidelijke aanwijzingen, dat hij een **microscop** heeft gehad, die 480 x vergrootte.

Wat hij met z'n microscoop ontdekte, was ongelooflijk. Niemand vóór hem, heeft gezien wat hij zag. Aan de onderkant van klimopblaadjes zag hij huidmondjes, in de doorzichtige staart van een kikkerlarve volgde hij de „bloedsomloop”, de bouw van spierbundels bekeek hij aandachtig, de jaarringen van het hout bestudeerde hij, **van veel** kristallen ontdekte hij de prachtige vorm. Er kwam geen eind aan. En van bijna alles wat hij zag onder het „glas” maakte hij pijnlijk-nauwkeurige tekeningen.

In de ogen van z'n stadgenoten was van Leeuwenhoek een zonderling, maar de Delftse geneesheer Reynier de Graaf leerde hem kennen als een begaafd natuurvorser en bracht hem in aanraking met het beroemdste wetenschappelijk genootschap van die tijd The Royal Society in Engeland. „Z'n kort geleden uitgevonden microscoop stelt hem in staat veel te onderzoeken”, schreef de dokter. Vanaf dit ogenblik tot z'n dood — over een tijd van 50 jaren — schreef Van Leeuwenhoek ruim 250 grote brieven naar Londen. Hierin staat dus een uitvoerig verslag van al wat hij ontdekte. „Tot mijn spijt ken ik geen vreemde talen”, erkende hij eerlijk, maar het geleerde genootschap stond meer en meer verbaasd over het kunnen van deze eenvoudige, maar grote geleerde.

De grootste ontdekkingen van zijn leven kwamen nog, toen hij in een druppel water één gekrioel van beweeglijke diertjes zag — de ééncellige diertjes —, en in de tandaanslag van een landloper nog kleiner wezentjes ontdekte: de **bacteriën**. Dat er volgens zijn berekening in één druppel water ongeveer 2½ miljoen van deze „ellendige” diertjes zaten, was voor de geleerde heren in Londen te gortig. Ze wilden nu wel eens in Delft gaan kijken. Maakte Van Leeuwenhoek hén iets wijs? Maar de knappe Londenaar zei niets meer, toen hij in de woning van Van Leeuwenhoek zélf door diens microscoop mocht kijken. „Betere micros-

DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA

II.

„Blank en zwart naast elkaar.” Dat was het onderschrift bij één van de foto's in het vorig nummer van O.E.K. Natuurlijk: blanke kinderen moeten naar school, maar negerkinderen ook. En in een land als de U.S.A., waar meer dan 15 miljoen negers wonen is het dus helemaal geen wonder, dat blank en zwart naast elkaar op school zitten.

Geen wonder, nee, maar.....

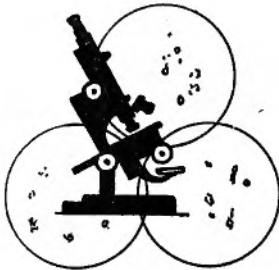
Nog deze maand kon je in de krant lezen, dat er 200 soldaten schouder aan schouder rondom een school stonden om..... negerkindertjes, die naar school wilden, terug te sturen.

't Eerste negerkind, dat naar de school kwam, was een ongeveer 13-jarig meisje. Ze keek wel even vreemd naar al die

blanke mensen, die uit nieuwsgierigheid per door. Totdat één van de soldaten waren komen kijken, maar ze liep daphaar tegenhield en met zijn hand gebaarde, dat zij terug moest gaan. Ze mocht niet verder. Uit een groep blanke vrouwen, die in de buurt stonden, kwam de kreet: „Nikker, ga terug, waar je vandaan komt!”

Een ander schreeuwde: „Ga, maar terug naar Afrikal” 't Is te begrijpen, dat men een poosje later het meisje op een bank zag zitten, snikkend van verdriet. Gelukkig kwam er hulp. Eén blanke vrouw trok zich niets aan van de hatefulijke opmerkingen van de menigte. Zij sloeg troostend haar arm om het meisje heen, bracht haar naar de bus en nam haar zo mee naar huis.

Nog acht andere negerkinderen wer-

copen zijn er ter wereld niet te vinden.”

Van Leeuwenhoek heeft van een atoom niets afgeweten. Maar door zijn baanbrekend werk ging de wereld van het kleine open. En voor het eerst kon een mens iets zien van de almacht van de Schepper, die alle dingen goed en wijs heeft gemaakt.

Voor je aantekenschrift:

1. De moeilijke woorden zijn:
2. Alle dingen om ons heen bestaan uit heel kleine ondeelbare celletjes, het...
.....
Een atoom van steenkool heeft een

doorsnede van .....

Wij horen en lezen veel over het atoom. Er is deze zomer zelfs in .....
..... een tentoonstelling .....
gehouden. Deze had men ook wel: Microkosmos d.i. .... kunnen noemen. De topgeheimen van voor enkele jaren werden hier aan de mensen in het openbaar getoond. Atoomsplitsing en atoomenergie moeten niet alleen iets vreselijks met een alles verwoestende kracht betekenen, maar er zijn ook ontzaglijk veel moole, goede dingen mee te bereiken.

3. De man die voor het eerst in de wereld van het kleine mocht binnendringen was: ..... geboren in ..... Hij sleep zelf zijn lenzen. Na moeizaam en teleurstellend werken kreeg hij tenslotte een mi....., die ..... x vergrootte.
4. Hij ontdekte o.a. ....
5. Meer dan ..... brieven schreef hij aan The ..... in ....., waarin we dus bewaard hielden een nauwkeurig verslag van al z'n ontdekkingen.
6. De grootste ontdekking in z'n leven is wel geweest: het ..... diertje en de .....

den zo door de soldaten teruggestuurd.

Ja, en waarom deed men dat toch? En waar gebeurde dat?

Om maar met de laatste vraag te beginnen: 't gebeurde in de stad Little Rock, in de Amerikaanse staat Arkansas. 't Ligt aan de rivier van die naam, niet ver van de Mississippi.

Om de eerste vraag te beantwoorden, moeten we wel even terug in de geschiedenis.

De negers komen oorsponkelijk uit Afrika en ze zijn niet als vrijwillige **immigranten** in Amerika gekomen. Hun voorouders werden als „zwart kroesvee” uit Afrika gehaald door gewetenloze slavenhandelaars, die hen op de slavenmarkten aan de katoenplanters verkochten. Vooral in het zuiden van Amerika was grote vraag naar goedkope arbeidskrachten. Alleen de aanschaffing kostte

wat geld, maar verder had men voor zo'n neger weinig uitgaven. Loon hoefde hij niet te hebben. 't Goedkoopste voedsel was voor hem goed genoeg en nieuwe kleren schafte men bijna nooit aan.

Een neger was sterk en moest maar veel en zwaar werken.

En als het eens bij iemand opkwam, dat het toch mensen waren, die men zo uitbuitte en mishandelde, dan suste men zijn geweten met te beweren, dat de negers maar minderwaardige wezens waren en niet voor vol konden worden aangezien. Had Noach het al niet gezegd: „Vervloekt zij Kanaän, een knecht der knechten zij hij zijnen broederen?”

En wat zou er van de plantages terechtkomen, als daar geen slaven werkten?

De mening, dat de negers tot een minderwaardig ras behoorden, bleef tientallen jaren oorzaak, dat de negers verdrukt en verstoten bleven. In veel weten, zeden en gebruiken kwam het duidelijk uit hoe erg men de zwarten verachtte.

Negerkinderen hoefden geen onderwijs te ontvangen. Blanken gingen niet met zwarten om. Tegen een neger was je niet vriendelijk, maar je snauwde hem af. Gods gebod om je naaste lief te hebben als je zelf, gold niet ten opzichte van negers. Dat voor God alle mensen gelijk zijn, besepte men niet. Zelfs vond men het belachelijk als er Hernhutter zendelingen waren, die aan negers het Evangelie brachten. Stel je voor, aan negers! Dat de Here zelf door Filippus aan de Moorse kamerling de weg der zaligheid liet bekend maken, zei hun niets.

Zo werd de tijd der slavernij voor de negers bijna niet om te dragen. Duizenden zijn van ontbering, mishandeling en uitputting bezwaken.

Gelukkig is daar langzamerhand verbetering in gekomen. Steeds meer mensen kwamen tot het inzicht, dat de slavernij mensonterend was.

Toen Amerika na de Vrijheidsoorlog tegen Engeland in 1783 onafhankelijk was geworden, stond er reeds in de Onafhankelijkheidsverklaring, dat alle mensen gelijk geschapen zijn. Maar helaas, bleef dit vrijwel zonder invloed op de **positie** van de neger. Langzamerhand kwam er een tegenstelling tussen de noordelijke

Bij de fotos: In het Zuiden was het sedert 1875 gebruikelijk, dat blanken en negers aan afzonderlijke universiteiten studeerden. In 1949 brak de universiteit van Arkansas met deze traditie door Edith Irby, 'n negerin, tot haar medische faculteit toe te laten. Terwijl Edith stond te wachten op haar eerste college, werd de bovenste foto genomen, die duidelijk de gespannen atmosfeer weergeeft. Op de onderste zien we dat zij reeds in hun kring werd opgenomen.

en de zuidelijke staten. De noordelijken wilden eerst de slavenhandel en later ook de slavernij verbieden. Maar in de zuidelijke staten had men de grote katoen- en tabaksplantages. Daar vooral vond men de slaven, veel meer dan op de veelal kleine boerderijen en in de vele fabrieken en bedrijven van het noorden.

In 1808 werd de slavenhandel verboden. Toen sommige slavenhalers toch met hun bedrijf doorgingen, werd in 1820 op het **importeren** van slaven de doodstraf gesteld.

Vooraf door het bekende boek van Mevr. Beecher—Stowe: „De Negerhut van Oom Tom“, gingen velen de ogen open voor de ellende der slaven. Honderden verenigingen werden opgericht om de slavernij te bestrijden.

Van 1861—1865 woedde er een Burgeroorlog tussen de Noordelijke en de Zuidelijke staten. Eén van de aanleidingen tot deze oorlog was de slavernij.

De Noordelijken wonnen de strijd en bij een **Proclamatie** van president Lin-

ABRAHAM LINCOLN

coln werd met ingang van 1 januari 1863 de slavernij afgeschaft. De negers kregen de vrijheid, en dat was heerlijk.

Maar dat wilde nog niet zeggen, dat ze met de blanken op voet van gelijkheid stonden. Direct na de Burgeroorlog was er zoveel verbittering in het zuiden tegen de negers (en de Noordelijken), dat men een neger alleen als landarbeider of huisbediende wilde aannemen, en dan nog tegen zo geringe betaling, dat men

gerust van een hongerloon kon spreken.

De regering deed haar best om door allerlei wetten de rechten van de negers te beschermen, maar de zuidelijken maakten heel weinig haast met de uitvoering van die wetten.

's Nachts zwierven hier en daar ruitbenden rond met een kap voor de ogen om niet herkend te worden. Ze trokken rond met het doel negers te vervolgen, hun eigendommen te vernielen en ze desnoods neer te slaan.

Af en toe gebeurde het, dat men een neger te pakken kreeg, die men ergens van verdacht. Inplaats van hem naar de rechter te brengen, ging de menigte hem zelf vonnissen. Aan de eerste de beste boom werd hij opgehangen. Zelfs geëerde burgers deden aan deze **lynch**-partijen mee.

Dit alles is nog geen honderd jaar geleden. De ouders en grootouders van vele thans levende Amerikanen waren slaven of slavenbezitters. Begrijp je nu, dat er tussen vele blanken en negers een soort kloof bestaat, waar ze maar moeilijk over heen kunnen?

Toch wordt langzamerhand de toestand beter. In 1870 werd aan de voormalige slaven kiesrecht gegeven. Vooral in de zuidelijke staten vond men er wel wat op, om hun dat stemrecht te onthouden.

Eerst mochten alleen die burgers stemmen, die hiervoor een soort belasting betaalden. Veel arme negers konden dit niet en mochten dus niet stemmen. Later, toen ze meer verdienden, moesten ze een soort examen afleggen, waarbij men de meesten liet zakken.

Zulke maatregelen treft men nu bijna nergens meer aan. Ze zijn bij de wet verboden.

Maar heel lang is het gewoonte gebleven, dat negers en blanken naar verschillende scholen moesten. De negers op negerscholen en de blanken op andere scholen. Je kunt begrijpen, dat hierdoor vooral de mening bleef bestaan, dat negers tot een apart, minderwaardig ras behoorden. Maar in 1954 heeft het Amerikaanse Opperste Gerechtshof eenstemmig verklaard, dat het weren van kinderen op grond van rassenonderscheid op de openbare scholen in strijd is met de grondwet.

De afzonderlijke staten, die voor het

onderwijs in hun gebied zorgen, moesten naar deze uitspraak gaan handelen. In 't noorden ging dat vlot, maar in 't zuiden, waar wel 80 % van de negers wonen, ging dat moeilijker. De tegenstelling tussen blank en zwart was daar nog te groot.

Zo was het ook in Little Rock, waar 200 soldaten de negerkinderen terugstuurden. Die soldaten waren daar op bevel van de **gouverneur** van de staat Arkansas. Deze verklaarde dit te hebben gedaan om de vrede en rust te bewaren. Het toelaten van negerkinderen zou te grote onrust brengen onder de ouders van de blanke scholieren.

Maar president Eisenhower stuurde de gouverneur een telegram, waarin hij zei, „met alle wettelijke middelen, die tot mijn beschikking staan“ de grondwet te zullen verdedigen.

Zo kunnen we uit dit voorval leren, dat de verhouding tussen blank en zwart nog niet overal in orde is. Maar vergeleken met de toestand van vóór honderd jaar is er heel wat verbeterd.

Zo omstreeks 1900 kon slechts 56 % van de negers lezen en schrijven, in 1950 was het 94 %. Duizenden negers gaan nu naar de middelbare scholen of zijn student aan een universiteit. Er is nu vrijwel geen beroep meer, of het staat open voor negers. Er zijn bijv. negers, die behoorlijke boerderijen hebben. Ze worden chauffeur, postbode, fabrieksarbeider, maar ook

winkelbediende, onderwijzer, boekhouder, of staatsambtenaar. Er zijn ook professoren met een zwarte huidskleur.

En zo gaat de **emancipatie** van de neger geleidelijk verder. Door onderwijs en sport, door pers en radio wil men blank en zwart bij elkaar brengen.

Maar vooral de Christenen, die weten, dat hun Heiland gekomen is voor alle volken, ook voor de negers, zullen om Christus' wil ook in een neger hun naaste moeten zien, die ze lief moeten hebben als zichzelf.

OPGAVEN:

1. Er wonen ongeveer ..... miljoen negers in de U.S.A.
2. Hun voorouders werden door ..... uit ..... naar Amerika gebracht. Daar moesten ze als ..... werken op de .....
3. Die plantages lagen vooral in de ..... staten.
4. Men beschouwde de negers als ..... wezens, die al door ..... waren vervloekt.
5. Amerika werd in ..... onafhankelijk.
6. De slavernij werd in ..... door president ..... afgeschaft. Dat was midden in de ..... oorlog van 18.....—18..... tussen de ..... en de ..... staten.
7. Langzamerhand kregen de negers meer rechten, bijv. in 1870 het ..... recht.
8. Op de scholen mogen geen kinderen geweerd worden op grond van .....
9. Schrijf nu de betekenis van de vreemde woorden op en leer ze uit 't hoofd opschrijven.
10. Plak de afbeeldingen in je cahier.

HERSENGYMNASTIEK

1. Wat betekent S.O.S.?
2. Noem de zonen van koning Saul.
3. Welke waddeneilanden ken je?
4. Noem 'es 3 mannen uit de „Schoolstrijd“.
5. Wat is een petitionnement?
6. Noem 'es 3 schilders uit de Gouden Eeuw.
7. Wat is een koevoet?
8. Wat heeft Antoni van Leeuwenhoek uitgevonden?
8. Wat heeft Antonie van Leeuwenhoek uitgevonden?
10. Wat betekent ceasar?

Deze brievenbesteller heeft een rijksbetrekking, die hem bestaanszekerheid verschaft, en de kans biedt om vooruit te komen.

DE AVERULLE EN DE BLOMME.

- 1 Daar zat ne keer een Aeverulle
2 en lekte met nen zom,
3 zom, zom,
4 den dauw van op de blaren,
5 die klaar bedreupeld waren
6 lijk met nen dreupel rom,
7 rom, rom.
II
8 Wanneer zij fraai gedronken had,
9 zo vloog ze scheef en krom,
10 rom, rom,
11 al neuzlen en half dronken,
12 tot waar de kleêrkes blonken
13 van ene schone blom,
14 lom, lom.
III
15 De blomme die ze kommen zag
16 en viel niet al te dom,
17 dom, dom,
18 maar riep zo, loos van zinnen:
19 „Hei, Kobbe, kom mij spinnen
20 een kobbenet rondom,
21 om, om“.
IV
22 En Kobbe, die was seffens g'reed,
23 en steld' heur pootjes krom,
24 rom, rom;
25 zij spon heur loze netten
26 om heur daarin te zetten,
27 en zat daar stille en stom,
28 tom, tom.
V
29 En als de Rulle kwam nabij
30 geflodderd, krom en slom,
31 lom, lom,
32 zo is ze in 't net gevlogen,
33 en deerlijk uitgezogen,
34 ofschoon zij jankte: „Zom,
35 zom, zom!“
VI
36 De loze blomme loech ermeê,
37 die loze boze blom,
38 lom, lom;
39 eilaas! zo menig jonkher
40 wordt uitgezogen pronker,
41 om ene schone blom,
42 dom! dom!

Guido Gezelle
1830-1899

Beschrijving bij:

„DE AVERULLE EN DE BLOMME“.

Gisteravond kwam ik laat thuis. Ons huis staat in een blok met voortuintjes en

toen ik tussen de twee ligusterhagen doorging, voelde ik een gesponnen draad tegen mijn voorhoofd. Dat eerste spinragje zei me: de herfst is weer in aantocht en tegelijk dacht ik aan het Vlaam-

se woord voor spinnekop: **de Kobbe**.

En ineens wist ik welk gedicht ik voor jullie zou bespreken nl. **De Averulle** en **de Blomme**. Het is een guitig gedicht van Guido Gezelle. Ik besprak al twee verzen van hem: Het **Mezennestje** (juli '56) en **Boerke Naas** (mei '57). Zoek Onze Eigen Krant van die data nog maar eens op. Je bewaart ze toch?

(In de zomervacantie ontmoette ik een Hoofd van de school, die me zei, dat de **Ouderavond** geslaagd was, doordat verscheiden leerlingen de gedichten uit de vorige jaargang mooi hadden voorgedragen).

De **Averulle** of de **Bulle** betekent: meikever. Lees het gedicht een paar maal overluid. Let er op hoe goed Gezelle dieren en planten waarneemt. Hij tekent ze onmiddellijk scherp en raak. Hoe? Met het woord en door de woorden zó in de zin te plaatsen dat alles ritmisch wordt gerangschikt.

De **Averulle** is zo echt lomp en onhandig (scheef en krom r.9); hij vliegt fladderend krom en slom (= scheef) r. 30. Je hoort hem zoemen (met nen zom, zom, zom r. 2) een beetje nasaal, d.i. met een neusgeluid (al neuzelen r. 11). De Noord-Nederlander zou hier zeggen: al neuzelend (Met **nen** zom — nen is de afkorting van enen). Nu weet je meteen hoe je de meikever uit moet beelden!

Aan de **Blomme** daarentegen is alles even mooi en fijn en slank; ze is ook een beetje „voor de gek-houwerig.” Ze is loos (= slim, schalks).

En dan de **Kobbe**. Ze is seffen (= dadelijk) klaar voor haar luguber werk, het is een kolfje naar haar hand. Gauw het net gespannen en dan stiekum en doodstil op de loer gaan zitten.

En dan komt de 5e strofe. Dit moet je weer **tragi-komisch** voordragen.

Weet je nog? Het is droevig, dat de **Averulle** **deerlijk** (= jammerlijk) uitgezogen wordt en toch, ik weet niet hoe het komt, maar je moet om de sukkel lachen. — De slimme bloem lacht er ook om (loech = lachte).

Aan het slot zegt de dichter, dat dit geval maar niet op zich zelf staat. 't Komt meer voor! En dan duikt ineens het woord **jonker** op (Gezelle spelde **jonkher**; eig. jonge heer). Met één slag zien we door het leven der **dieren** en **planten** heen het leven der **mensen**. In het Middeleeuws spel van **Reinaert de Vos** gebeurde dat al (**Nobel**, de leeuw was de koning!).

Een twintig jaar geleden moest ik in een groot dorp in Noord Holland voor de Knapen- en Meisjesvereniging (12—17 jaar) voordragen. Voor de pauze ging alles goed. Toen de dominee en ik na de pauze weer binnenkwamen, waren enkele opgeschoten jongens — tegen de wil van de leiders — in de achterste banken (het was een oud kerkzaaltje) bij de meisjes

gekropen, zó dat er 12 of 13 in een bank zaten, die bestemd was voor 9 personen. Ik ben toen maar weer van het podium gedaald en heb die jongens met een zacht lijntje voorin gekregen op de 1e rij. Alles ging verder ordelijk en rustiger en er was aandacht. Aan het slot zei ik: Nu heb ik nog een gedicht voor mijn jonge vrienden hier vooraan, een advies van de Dichter Guido Gezelle, om op te passen met de meisjes. Onder hilariteit droeg ik toen: de **Averulle** en de **Blomme** voor.

Maar het mooiste komt nog. Een half jaar later ontmoette ik een van de leiders van die Knapenvereniging en hij vertelde me, dat ik, zonder het natuurlijk te weten, de grootste meisjesgek uit het dorp voorin had gehaald. „en” voegde hij er aan toe, „ledereen noemt hem nu: **De Averulle!**”

Zo en nu aan het werk! Het gedicht is zo fijn **muzikaal**. Vooral dat geestige herhalen van die laatste lettergrepen.

— Couplet I zom, zom. Laat die dauwdruppels glinsteren in de klank van je stem. — (klaar is hier: helemaal).

Couplet II lom, lom. Vol bewondering voor de schone. (bloem — meisje!)

Couplet III dom, dom — Puntig en intelligent. Om, om. **Even** met de hand het gebaar van het spinneweb. Alleen maar een half boogje maken en niet een hoepel van een meter slaan met je hele arm!! Dat zou belachelijk zijn.

IV. tom, tom. Zachtjes zeggen en met de rechterwijsvinger een licht gebaar in de richting van je mond. Heb je 't laatst „tom” gezegd dán kun je de vingers op je mond leggen.

V. lom, lom. Hoe je dat zegt, wordt weer aangegeven door het voorgaande. Zom, zom op een **beetje** jankende toon.

Ik zeg aldoor: **even** en „**een beetje**”, want ik ben als de dood zo bang voor overdrijving in stem en vooral in gebaar.

VI. lom, lom. Nu anders dan in II, een tikje afkeuring in je stem en in je ogen. Veel moet je in dit gedicht doen met je **mimiek**.

Dom, dom, 't eerste gewoon zeggen; het tweede „dom” met volle overgave, sterk en kortaf met een gezicht alsof je zeggen wil: „Had die knul ook maar niet zo stom moeten zijn. Laat ie met zijn vrienden spelen!”

Het gedicht wordt pas mooi, als het gezegd wordt met tintelende humor, als het met de fijne nuances van het passende **ritme** wordt voorgedragen. Je moet die lompe **Averulle** **onhandig** zien vliegen met zijn zware corpus. Ook die verraderlijke, valse, stiekeme spin in zijn web **zien** zitten. En dan de **Blomme!** Kijk maar eens hoe een nuffig, aanstellerig meisje **doet**. In jullie klas zit er natuurlijk zo'n exemplaar niet. Kijk dan maar eens engens anders!

Julie Frans C. van Dorp.

KRUISWOORDRAADSEL VOOR HERFST 1957

1	2	3		4	5	6		7	8	9
10				11				12		
		13	14			15	16			
17	18				19		20		21	
	22			23		24		25		
26			27				28		29	30
		31				32		33		
		34					35			
		36		37		38				
39	40		41		42				43	
	44	45		46				47		
48			49				50			51
		52		53		54				
55	56			57	58			59	60	
61				62				63		

„ONS WERKHOEKJE”

Hallo, jongens en meisjes!
Hier is dan het kruiswoordraadsel, waar-

van jullie de oplossing mag inzenden. Het wordt dus deze keer een wedstrijd! Laten nu maar eens duizenden meedoen, inplaats van honderden. Maar zorg er voor, dat je

keurig werk inlevert, waarin geen enkele fout blijft zitten.

Vergeet niet je naam, voornaam en volledig adres op de oplossing te schrijven.

Voor 10 oktober a.s. moeten de oplossingen binnen zijn bij de weled. heer **J. Bulthuis, Rembrandtlaan 7, Veenendaal.**

Horizontaal:

1. paardeziekte (3); 4. dun weefsel (3); 7. zeevogel (3); 10. bloeiwijze (3); 11. oppervlaktemaat (3); 12. een hoeveelheid (3); 13. kruik (3); 15. dubbelstemmig gezang (3); 17. zure vloeistof (4); 20. deel van de melk (4); 22. voorzetsel (2); 23. deel van de mond (3); 25. militaire politie (2); 26. lid van het gezin (2); 27. vuurpijl (5); 29. voertuig (2); 31. ton (3); 32. om iets in te bergen (3); 34. afkorting (2); 35. bijwoord (2); 36. tak (3); 38. spoedig (3); 39. maangestalte (2); 41. trede (5); 43. zangnoot (2); 44. pers. voorn. woord (2); 46. voegwoord (3); 47. afkorting (2); 48. langwerpig rolletje (4); 50. tovervrouw (4); 52. zaadkorrel (3); 54. uitroep (3); 55. soort hert (3); 57. wasmiddel (3); 59. gedicht (3); 61. rijtuig (3); 62. dunne draad (3); 63. rivier in Utrecht (3).

Verticaal:

1. larve (4); 2. afkorting (2); 3. deel van een boom (5); 4. zeef (3); 5. bijwoord (2); 6. slaapplek (3); 7. kleinste deel van een stof (5); 8. opbergplaats (2); 9. val (4); 14. grote politieke partij (2); 16. oude

plaats uit de bijbel (2); 18. photootje voor projectietoestel (3); 19. loofboom (3); 21. familielid (3); 23. om mee te meten (3); 24. hoofddekkel (3); 26. tegengestelde van oorlog (5); 27. een gewas (5); 28. lekkerrij (5); 30. daar luister je graag naar (5); 31. tegengestelde van dichtbij (3); 33. groente (3); 37. om te graven (3); 38. een nog niet gepromoveerde (3); 40. koud (3); 42. loofboom (3); 43. deel van een huis (3); 45. metaal (5); 47. grote uil (5); 48. lichte stof (4); 49. zangnoot (2); 50. eershalve (2); 51. geluid (4); 53. insect (3); 54. zintuig (3); 56. afkorting (2); 58. gezinslid (2); 60. lidwoord (2).

In het vorige nummer stonden 8 zinnen met verborgen vogelnamen (zin 1-5) en plaatsnamen (zin 6, 7 en 8).

Je ziet ze nu zeker wel duidelijk zitten?

1. komt onze naaister niet even aanlopen?
2. Van het ene **end** van het dorp naar het andere is het 2 km.
3. Toch is **Freek** sterker dan ik dacht.
4. Nu opa 70 jaar is, wil hij niet **meer** koetsier worden.
5. 90 namen prijkten op de lijst. Er moesten nog 10 bij.
6. Maar **Va**, als U dat eens zo deed!
7. In de polder lopen meer rechte wegen dan **kromme**. Niemand houdt van de laatste.
8. Veel burgemeesters waren op het congres bijeen.

DE OUDE SCHUUR.

I.

Daar staat hij, de oude schuur.

Het is net, of hij droomt van een ver verleden. Zijn pakje is niet mooi meer; het grauwe rieten dak ziet er haveloos uit en op sommige plaatsen zijn de gaten met pluggen gedicht.

Eens was het een sterke en forse schuur. Maar de harde wind, regenbuien en hagelvlagen hebben het bouwwerk gebeukt en gebeten. Oud is de schuur geworden, oud met de tijd. De deur hangt scheef in de scharnieren en van de houten wanden zakt hier en daar een plank uit zijn stee.

Och wie bekommert zich om zo'n gehavend geval? Ver weg van de bewoonde

wereld staat hij. Stil, eenzaam en vergeten in de buurt van een drassige poel en midden in een uitgestrekt bos van wild opschietend kreupelhout.

Weinigen weten van zijn bestaan. De boswachter komt er hoogstens een keer of vier per jaar in die omgeving eens een kijkje nemen. Stropers komen er ook wel, maar die vertellen niets.

Eens was die omgeving niet zo stil en zo eenzaam. In de tijd van de tachtigjarige oorlog lag daar een rustig dorpje. Maar toen een wilde troep Spanjaarden al rovend en plunderend door het land trok en de dorpen te vuur en te zwaard verdelgde, hebben de onverlaten ook dat kleine

gehucht geplunderd en in de as gelegd. Het bleef een puinhoop, uitgezonderd een tweetal afgelegen spulletjes.

In de loop der tijden hadden zich daar nog enige mensen gevestigd. Meest arbeiders, die hun brood verdienden met turfsteken, of die als scheper op de uitgestrekte heidevelden in de buurt eenzaam rondwaalden. Ze waren tevreden geweest met hun sober bestaan. En als in de winter het houtvuur in de schouw licht gaf en warmte, als de manlui een pijp stopten en de vrouwen aan het spinnewiel hun liedje zongen, dan werd de kleinste kluis een groot paleis.....

En als de meesten van de arme bewoners in alle eenvoud 's avonds, voordat ze de nacht ingingen, een kapittel lazen uit het Woord van God, of een psalm zongen, daalde er grote vrede neer op dat vergeten gehucht.....

De jaren kwamen en gingen. Andere bewoners bevolkten het gehucht..... maar de armoe bleef.....

Veel later kwam de Franse overheersing. Oranje moest vluchten en de Patriotten plantten hun vrijheidsbomen. Ze dansen en hosten en schreeuwden van vrijheid, gelijkheid en broederschap.....

Maar toen Napoleon kwam, verstomde hun geschreeuw. Napoleon, de dictator, die ons land bij Frankrijk inlijfde, hij moest van het vrijheidsgeschreeuw der Patriotten niets hebben. Hij regeerde met harde hand en wee degene, die zich tegen zijn maatregelen verzette!

Maar de bewoners van het kleine gehucht bleven trouw aan Oranje. Ze konden niet anders, want het Oranjehuis had de liefde van hun hart. Ze stelden hun huizen en schuren open voor hen, die om een of andere reden door de Fransen gezocht werden.

Een vijftal jongens, die tengevolge van de inscriptie onder de wapenen moesten komen en enkele beruchte smokkelaars zochten, toen de grond hen te heet onder de voeten werd, de eenzaamheid van het stille en vergeten gehucht.....

De Fransen loerden op verraad en loofden geld uit aan hem, die inlichtingen wilde verstrekken. Maar de inwoners van het vergeten gehucht balden hun vuisten. Hun waakzaamheid over hen, die ze beschermden, verscherpte.....

En toch kwam het verraad.....

Maar dit verraad wakkerde het verzet aan. Ach, wat zou dat handje vol volk tegen de Franse geweren? Wat moesten ze beginnen tegen de gehate vijand, die hun huizen binnendrong en verbrandde? Het werd een wilde vlucht. Weg, weg van die dolzinnige snorrebaarden, wier genade gruwel was.....

Zo werd het stille en vergeten gehucht opnieuw een puinhoop..... Slechts een gebouw had de stormloop doorstaan. Een hecht getimmerte van zwaar bintwerk en dikke zwart geteerde planken. Als ver-

dwaasd stond de schuur in de vertrapte omgeving, waar geen der bewoners terugkeerde.....

En toen, jaren later, een adelijk heerschap het bos, de heide en het veen aan zich trok, bestemde hij de schuur dadelijk tot woning voor een jachttopziener. Er werd een kamer in getimmerd en spoedig daagde een nieuwe bewoner op.

De tijden veranderden.....

Jaren aaneen heeft de boswachter daar gewoond. Maar toen hij het leven in de eenzaamheid moe was, is hij weggetrokken. Zijn opvolger ging ergens anders wonen. Nadien gebruikte een boer de schuur als opslagplaats en in de herfst, als de jachthoorn schalde, verzamelden zich jagers en drijvers onder het gehavende rieten dak.

Ook die gewoonte raakte in onbruik en sindsdien staat de schuur leeg en verlaten.....

Totdat.....

EEN ONTDEKKING.

II.

Twee jongens staan aan de zoom van het dichtbegroeide bos. Een schuw konijntje flitst voor hen langs en verdwijnt in het struikgewas. Een paar fazanten fladderen met veel vleugelgeklap omhoog en een egel scharrelt rustig langs de bremstruiken.

De jongens zijn hier wel meer geweest, zodat ze verder weinig acht slaan op de omgeving. Het zijn twee vrienden, Jan Arends en Menno Zwart. Ze zijn flink uit de kluiten gewassen en ze kunnen op de Mulo best meekomen.

Ze volgen de oude Drentse weg en spoedig bereiken ze het uitgestrekte heideveld. Het is volop zomer, de zon staat hoog boven de bloeiende heide. Na een kwartier slaan ze een smal heidepadje in. Dit volgen ze, tot ze aan de grote veenplas komen. Aan de oever van de

plas groeit hoog riet en als Jan probeert hoever hij, zonder natte voeten te krijgen, door het riet kan gaan, vliegen er plotseling met een luide roffel een aantal eenden omhoog. De jongens schrikken geweldig van dat fladderend geluid en Jan doet haastig een paar passen achteruit.

Een drietal waterjuffers zweven in hun hel-blaauwe uniform boven het groene riet en een dikke glazenmaker scheert als een bommenwerper over het rimpelloze water van de veenplas.

Menno vindt enige scherven en Jan ziet een half doorgeroeste pan liggen. Hij geeft het ding een trap, dat het met een boog neerploft in het riet. Als ze even later nog meer scherven vinden en tevens enige verkoolde resten paalwerk, vragen ze zich af, hoe zoiets op de heide terecht gekomen is. Jan verzint een verhaal over rovers, die in lang vervlogen tijden hier een woonplaats hebben gehad. En als ze even later een gat ontdekken, waarin allerlei waardelooze rommel ligt, zoals stenen, kalk, ijzerdraad en hoefijzers, lijkt Jan's verhaal net echt.

Ze snuffelen nog even in die oude rommel en daarna gaan ze weer verder. Spoedig komen ze bij een dichtbegroeid bos. Ze volgen de zoom van het bos in de hoop ergens een bospad te ontdekken. Na een poosje hebben ze geluk.

„Waar loopt dit pad op uit?” vraagt Jan.

„Ik weet het niet. 'k Ben hier nog nooit geweest.”

„Maar we zullen toch wel ergens terecht komen.” „Ja, net als Columbus.”

„Wij zijn nu ook ontdekkingsreizigers geworden, hè?”

„Ja, vooruit! Op zoek naar onbekende streken. 't Zal me benieuwen, wat we zoal zullen ontmoeten”, zegt Jan.

Langzaam wordt het bos minder dicht en niet lang daarna komen ze bij een moerassig stuk laagveen, begroeid met scheren en riet. Het is onmogelijk hierover te lopen. Een klein eindje gaat nog, maar al heel spoedig begint de bodem te golve. Ze kunnen onmogelijk verder en ze besluiten dan ook om het moeras heen te lopen.

Plotseling zien ze het.

Half verscholen achter elzen en berken staat een oude schuur. Wat een ontdekking! Op een holletje gaan ze er op af. Een grote grijze uil uit zijn slaapje geschrikt, zeilt onhoorbaar weg, om ergens anders zijn dutje opnieuw te beginnen.

Jan is 't eerst bij de schuur. De wrakke deur staat half open en als Menno er tegenaan trapt, schiet schielijk een bang wezeltje naar buiten. Een paar houtduiven, door het lawaai opgeschrikt, vliegen klapwiekend omhoog en een vlamse gaai geeft een schreeuw van schrik.

De stille omgeving is plotseling vol leven. Toch is het, of die schuur iets geheimzinnigs heeft. Er zitten naast de

deur een paar kozijnen met kleine vierkante openingen..... twee geheimzinnige zwarte ogen.....

„Vreemd, hé?” zegt Jan, „zo'n oud hok midden in de wildernis.”

Menno trekt de gammele deur verder open en gaat naar binnen. Jan volgt zijn vriend op de voet. Het vreemde en het onbekende doet hen toch huiveren. Spoedig zijn ze gewend aan het schemerig licht en moedig gaan ze verder. Ze vinden een oude emmer zonder bodem; een paar verschrompelde leren laarzen, waar de zolen bij hangen; ze bekijken aandachtig een oude vuurplaat; ze bewerken met een paal een hoop stro en stoten op een hard voorwerp, dat bij onderzoek het wiel van een kruiwagen blijkt te zijn. En als ze een betegeld vierkant vinden, weten ze zeker, dat hier eens mensen gewoond hebben. Lang geleden natuurlijk. Aan de wand hangt een verroeste ketting en daaronder ligt een zwart beroekte ketel met een gat in de bodem.

De jongens vinden dit alles erg geheimzinnig en zo ruw als ze in het begin met de paal de strohoop hebben omgewoeld, zo voorzichtig en met zorg zoeken ze nu verder.

Hier hebben mensen gewoond.....

Jan ontdekt bij de ingang een inscriptie. In een der deurposten staat een naam. Maar wat staat er precies? Menno wordt te hulp geroepen en samen lezen ze: Hille. En daar onder het jaartal 1811.

Dan gaan ze op jacht naar meerdere inscripties. Al heel gauw hebben ze succes. In een der zijwanden lezen ze: „Hotze Jans tot Holwert 1812.” Ze lezen het wel driemaal. Ja, het staat er duidelijk: 1812! Wat oud al. Veel meer dan honderd jaar. Het was de tijd van de Franse overheersing. Het jaar van Napoleons tocht naar Rusland..... (Wordt vervolgd).

ONZE EIGEN KRANT

INHOUD:

1. 31 oktober Hervormingsdag.
2. De U.S.A. III.
3. Wat vreemde stralen.
4. Meisjeshoekje.
5. Hersengymnastiek.
6. Voordracht „Naajaarslaan“.
7. Ons werkhoekje.
8. Vervolgverhaal: „Het Zwartveen“

„Onze eigen krant“

Voor de hoogste klassen der Christelijke Scholen
Verschijnt de 20ste van de maand

Red.: L. Meijer, H.d.S., Bedum, J. Bulthuis, ond.
B.L.O. Veenendaal, Tj. Schaafsma, H.d.S. Kampen
Administratie-adres: "DRUKKERIJ DE VRIES"
DELFIJL - Telef. No.3547 - Girorek. no. 839559

13e jaarg. no. 2 - okt. '57

31 OKTOBER

Hervormingsdag

Van het begin der wereld tot aan haar einde vergadert onze Here Jezus Zijn Kerk. Dit doet Hij uit alle volken en alle landen. Alle mensen, klein en groot, die geloven in de vergeving van hun zonden alléén door het lijden en sterven van hun Heiland, behoren tot Zijn Kerk.

Jezus Christus is de Koning van Zijn Kerk. De Koning bewaart, regeert en beschermt die Kerk. Dat zien wij in haar gehele geschiedenis. De kerkgeschiedenis begint al in het paradijs. In het oude testament van de bijbel wordt de Kerk dóór de zondvloed over Abraham en het volk Israël geleid naar de vervulling van Gods beloften in het nieuwe testament.

De Here Jezus lijdt en sterft aan het kruis, staat op uit de dood en vaart op naar de hemel om plaats te bereiden voor al Zijn kinderen. En daar is geen plaatsgebrek, want er zijn véle woningen.

Satan heeft verloren, zijn kop is vermorzeld!

Dit evangelie, de blijde boodschap, moet door heel de wereld. Op het pinksterfeest wordt de Heilige Geest uitgestort en horen velen in hun eigen taal de wondere boodschap van genade.

Ook Europa zal horen de boodschap van vrede en verlossing! Het lijkt wel vreemd, als daar slechts twéé mensen de bodem van ons werelddeel betreden, om Europa te veroveren voor Koning Jezus. Het waren Paulus en enkele helpers, die ongeveer 1900 jaren geleden, in Europa

voet aan wal zetten. Enkele jaren later predikt Paulus als gevangene in Rome het evangelie. Vanuit Rome loopt de weg van het evangelie ook naar onze landen, die leefden in de duisternis van het heidendom.

De kerk werd vervolgd vanaf Nero

NERO

(± 60) tot Constantijn de Grote (± 300). Maar... het bloed der martelaren werd het zaad der Kerk.

Na 300 kwam de kerk in eer en aanzien. Ook kwam er strijd in de Kerk over de vraag of Jezus wel wáár God en wáár mens is. Mannen zoals Athanasius en Augustinus en veel anderen hebben de Kerk geleerd naar de bijbel.

De kerk werd groot en machtig! Ze werd de Roomse kerk met een paus, kardinalen, aartsbisschoppen, bisschoppen

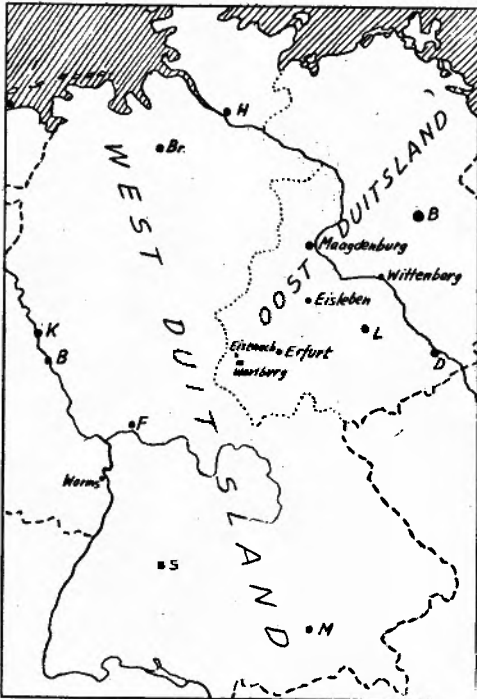
priesters en monniken. In die Kerk kwamen grote dwalingen.

In verschillende landen staan mannen op, die de Kerk weer terug willen brengen naar het Woord van God. Het zijn de voorlopers van de hervorming z.a. John. Wicief in Engeland, Johannes Huss in Bohemen, Savonarola in Italië, Geert Grote in Nederland.

De Roomse kerk wil de dwalingen niet erkennen en de voorlopers van de hervorming worden vervolgd en zelfs gedood door die Kerk. Veel vromen van die dagen waren bedroefd over het verval der Kerk en het verlangen naar hervorming werd steeds groter.

*
**

Op 10 november 1483 werd te Eisleben, in Duitsland, Maarten Luther geboren. Zijn ouders hadden het niet breed en het gezin was groot. In hun opvoeding waren ze streng. Dát was niet erg, maar wel erg was het, dat ze de kleine Maarten

alleen vertelden van God, die heel boos is over de zonde en niét dat God onze zonden om Jezus' wil graag vergeeft. Zijn onderwijzer was even streng als zijn vader en daardoor durfde Maarten niet aan God te denken, zonder grote angst. Zijn

ouders en onderwijzer deden dit niet met opzet, want zelf wisten ze ook niet beter. Die angst voor God als een toornig Rechter maakte Maarten Luther zo neerslachtig, dat zijn jeugd zonder echte blijheid voorbij ging. Tot aan het ogenblik, waarop God zijn ogen opende voor de vergëving van zonden, heeft Luther onder die angst geleefd.

Van Eisleben verhuisde de familie Luther naar Mansfeld. Vader Luther raakte in beter doen en Maarten kon verder de school bezoeken. Hij leerde goed en ijverig, zodat hij in Maagdenburg naar een hogere school mocht. Geld mocht het niet kosten. Door zingen en bedelen moest hij als „brokkenjager” aan de kost zien te komen. Daardoor ging het in Maagdenburg niet schitterend!

Na Maagdenburg kwam hij, als arme student, in Eisenach. Daar ontfermde de goedhartige mevrouw Cotta zich over de arme bleke student. Hij mocht in het huis van de rijke koopman wonen en werken. In deze omgeving bleken Maartens grote gaven. Hij werkte hard en vlug en kon zo spoedig naar de hogeschool in Erfurt. Maarten Luther zelf wilde wel studeren voor priester, om daardoor vrede voor zijn onrustig hart te vinden. Zijn vader had met priesters en monniken weinig op en wilde dat Maarten in de rechten ging studeren. Dit gebeurde. Spoedig had hij de naam een ijverig en knap student te zijn.

En toch..... plotseling overviel hem soms tussen de vrolijke studenten die dodelijke angst: wat moet ik doen om met God verzoend te worden?

Bij een vechtpartij tussen de studenten werd zijn vriend gedood. Luther is ontzet en vraagt zichzelf af: „O, als ik zo plotseling voor God kom te staan?”

Enkele maanden later keerde Maarten Luther terug van een bezoek aan zijn vader. Dichtbij Erfurt werd hij door een hevig onweer overvallen. De bliksem sloeg vlak voor hem in. De angst voor de dood deed hem uitroepen: „Help, lieve St. Anna, ik zal een monnik worden”.

Zijn vader en vrienden probeerden hem van deze stap terug te houden. Het hielp niet. Luther ging naar het Augustijner klooster te Erfurt. Achter de dikke kloostermuren, in de eenzame, kille cel probeert hij vrede met God te vinden. Hij

doet het geringste werk. Hij kastijdt zich zelf. Hij vast en bidt. Nergens ziet hij uitkomst voor de gerechtigheid van God. Een klein lichtstraaltje valt in zijn ziel door de woorden van Von Staupitz, de overste van het klooster: „Broeder Maarten, ik geloof in de vergéving der zonden”.

Op raad van deze overste begint Luther de bijbel te lezen.

In 1507 wordt Luther tot priester gewijd en mag hij van het klooster verder stu-

LUTHER

deren aan de universiteit te Wittenberg.

Voor het klooster mag Luther naar Rome, om daar een strijd, die in de orde is ontstaan, beslecht te krijgen. In Rome zag hij de weelde van de paus, het slechte leven van hogere- en lagere geestelijken. Toch bleef hij goed Rooms, al ergerde hij zich aan veel dingen.

Te Wittenberg werd Luther benoemd tot professor. Hij, die de studenten moest leren, had zelf geen vrede in het hart.

Eens, in de winter van 1512 op 1513, gaat Luther naar zijn klein torenkamer-tje, om alleen te zijn en de bijbel te lezen. Zoals Jacob bij het worstelen met God te Pniël vrede vond, zo valt Luther de blinddoek van zijn ogen, bij het lezen van de woorden: „**de rechtvaardige zal door het geloof leven**”. Een grote vreugde vervult zijn hart en hij jubelt: „Gij, Jezus, zijt mijn gerechtigheid voor God!”

Het kan nu niet anders, zijn onderwijs aan de studenten wordt vol gloed en warmte. Als hij preekt, hangen de mensen aan zijn lippen, want ook het volk

zoekt vrede voor het hart.

Zo gaan enkele jaren voorbij. Aan een breken met de Kerk denkt Luther niet. En toch kwam de botsing!

De schaamteloze Tetzal reisde door het land als afluathandelaar. Men kon brieven van de paus kopen, waarbij deze de zonden vergaf. Tetzal verkondigt: „Zodra het geld in de kist klinkt, springt de ziel uit het vagevuur”.

Luther predikt eerst tegen deze afluathandel. Maar op 31 oktober 1517 gaat hij verder en slaat aan de deur van de kerk te Wittenberg 95 stellingen of punten aan, waarmee hij de Roomse kerk bestrijdt. De stellingen gingen allemaal tegen de afluathandel b.v. stelling 6: „De paus kan geen schuld vergeven, dan in zover hij bevestigt, wat door God vergeven is”. Stelling 7: „God vergeeft aan niemand schuld, die zich niet tevoren verootmoedigt”.

Het doel van Luther met deze stellingen was, dat de predikers van de afluathandel met hem zouden redetwisten over de waarheid er van. De stellingen waren in korte tijd wijd en zijd verbreid, maar niemand kwam om tegen Luther te strijden. Alleen Tetzal schrééf 106 stellingen er tegen.

Door deze daad op 31 oktober 1517 stelde Luther zich lijnrecht tegen de leer van

de Roomse kerk. Deze datum noemen we daarom: het begin der Kerkhervorming of Reformatie. Het betekent dat Luther de Kerk weer wijst op Gods Woord. De Kerk moet de dwalingen verlaten en weer terugkeren naar de leer van de bijbel.

De paus dacht eerst, dat het maar een onbetekenende twist van een monnikje was. Even later weet hij wel beter en stuurt geleerde mannen om met Luther te strijden over de stellingen. Bij die strijd kwam Luther steeds terug op Gods Woord. Alleen daardoor wil hij zich laten overtuigen. En dat konden de geleerde mannen niet. Zij klaagden Luther bij de paus aan als een verstokte ketter.

Luthers boeken moesten worden verbrand en hijzelf moest binnen een bepaalde tijd zeggen, dat al wat hij had geschreven fout was. Deed hij dit niet, dan zou hij door de paus met de ban worden getroffen. Door geheel Duitsland werd dit bevel aangeplakt. De mensen namen er niet veel notitie van, of ze scheurden en bekladden het papier. Luther greep nu naar de pen en schreef drie grote boeken.

Toen sprak de paus over Luther de kerkelijke ban uit.

Buiten de poort van Wittenberg gooiden Luther de banbul in het vuur, waarom heen zijn studenten stonden. De laatste band met Rome was nu verbroken.

In 1521 moest Luther verschijnen op de Rijksdag te Worms. De jonge keizer Karel

KAREL V

V beloofde hem vrijgeleide. Hier moest Luther kort en goed beslissen te willen herroepen of niet. Van deze vergadering zijn de gevleugelde woorden: „Ik kan

niet anders, hier sta ik, God helpe mij, Amen”.

Toen de geestelijkheid aandrong om Luther toch gevangen te nemen, moet Karel V hebben gezegd: „Ik wil niet blozen als Sigismund!” (Sigismund nam Huss gevangen, ondanks de belofte van vrijgeleide.)

Op de terugweg van Worms werd de hervormer stillezjes door Frederik de Wijze ontvoerd en naar de Wartburg gebracht. Niemand wist nu waar Luther was. Als jonker Georg leefde hij op het slot. In deze rust heeft hij de bijbel in het Duits vertaald.

In de Nederlanden begon de vervolging van de kettters. Karel V, als heer der Nederlanden, liet telkens de plakkaaten verscherpen. In Duitsland had hij niet zoveel macht, zodat Luther ná de Wartburg, ongestoord kon preken.

Luther trouwde in 1525 met een gevluchte non, Catharina van Bora. Zijn gezin is een zeer gelukkig gezin geweest, hoewel er ook groot verdriet is geweest, toen een klein dochttertje stierf.

De daad van de hervorming heeft de Kerk wakker geschud en teruggevoerd naar Gods Woord. Voor hen die „de nije lere” aanhingen is het geworden een tijd van bloed en tranen... met toch de grote vrede in het hart.

In 1546 maakte de grote reformator een reis om een twist te beslechten tussen de graven van Mansfeld. Onderweg werd hij ziek in zijn geboorteplaats Eisleben. Hier stierf hij. Op zijn sterfbed vroeg een vriend: „Eerwaarde vader, wilt gij aan Christus en aan de leer, welke gij gepredikt hebt, vasthouden?” Van de stervende lippen klonk: „Ja”.

*
**

OPGAVE:

1. Wie een **werkstukje** van dit artikel wil maken kan beginnen met kaartjes van Paulus' zendingsreizen. Verder uit de schoolboekjes gaan lezen over Nero enz. Aantekeningen maken en kaartjes overnemen. Dan is er een prachtig stuk kerkgeschiedenis behandeld.
2. Wie het wat eenvoudiger wil doen, maakt een korte inhoud van dit artikel met de plaatjes van het knipblad.

DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA

III.

Deze keer volgt dan het laatste artikel over dit grote land.

Allereerst dan maar iets over het **klimaat**. Je begrijpt, dat dit niet in alle delen van de Verenigde Staten gelijk is. In het oosten, langs de kust van de Atlantische Oceaan, heb je bijv. meer een **zee-klimaat**, terwijl op de hoogvlakten bij het Rotsgebergte een **vastelandsklimaat** voorkomt. Ook heb je nog streken met een **subtropisch** klimaat, bijv. in Florida en langs de Golf van Mexico.

Zodoende valt er in de oostelijke en zuid-oostelijke staten het gehele jaar door veel regen, terwijl het in het midden van het land en verder naar het westen alleen maar in bepaalde jaargetijden regent. In de streken met een vastelandsklimaat hoef je eigenlijk geen paraplu of regenjas te hebben. Op de grote hoogvlakten is de regenval namelijk heel gering. Maar kom je nog verder, aan

Miljoenen hectaren land zijn in cultuur gebracht voor landbouw of veeveelt. Het golvende land, van de centr. staten en de vlakten van het midden-westen leveren jaarlijks ruim 1 miljard mud maïs.

de kust van de Grote of Stille Oceaan, dan mag je wel regenkleding meenemen. Daar komen zware stortregens voor. Hou je van een zachte winter, dan moet je aan de kust blijven, in Florida bijvoorbeeld. Maar in 't midden van 't land moet je niet vreemd opkijken, als de thermometer 's winters 20° vorst aanwijst.

Het klimaat en de bodemgesteldheid brengt mee, dat er streken zijn, die 's zomers een onafzienbare korenzee lijken. Ruim de helft van het Amerikaanse grondgebied is geschikt voor bouwland. Alleen de mensen ontbreken, om heel dit enorme gebied in cultuur te brengen. Amerika kan echter onzettende hoeveelheden, tarwe, maïs, tabak en katoen uitvoeren.

De Amerikanen proberen door nieuwe methoden telkens de opbrengst van de landbouw te vergroten. Voor de aardigheid een paar cijfers. In de laatste 20 jaar steeg de opbrengst per ha. met 20 hl. maïs, de tarwe-opbrengst steeg met 4 hl. per ha., terwijl men per ha. bijna 25 kg. meer katoen plukte. 't Zijn maar kleine getallen, maar vergeet niet, dat het bouwland in de V.S. een oppervlakte heeft ongeveer zo groot als Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland en België samen! (175 miljoen ha.)

Het weidegebied is nog meer dan 2 x zo groot: 375 miljoen ha.

En dan die grote bossen, samen beslaan ze wel 2 miljoen km². (Hoeveel ha. is dat ook nog maar weer?) Die bossen leveren enorme voorraden hout. Nee, men kapt maar niet in het wilde weg. Er is ook een Bosbeheer. Deze dienst zorgt er voor, dat er niet alleen gekapt, maar ook weer geplant wordt. In de Amerikaanse bossen komen meer dan 1100 verschillende boomsoorten voor. Maar... alle hout is geen timmerhout! Ongeveer 150 van die Boomsoorten kan men gebruiken, en daarvan 50 voor timmerhout

of als grondstof voor **triplex** of **multi-plex**.

En in Amerika is veel hout nodig. Niet alleen voor huizenbouw of voor meubels, maar ook bijvoorbeeld voor papier. Een Amerikaanse krant van **48 pagina's** is nog niets buitengewoons. Aan 't eind

Cowboys in Arizona zijn hier bezig vee bijeen te drijven voor de voorjaarsmarkt. De veefokkerij is vooral in het westen en zuidwesten van de V.S. een van de voornaamste middelen van bestaan. Kansas City en Chicago zijn de twee meest bekende centra van vleesproductie.

van de week zijn de zondagsbladen soms nog heel wat dikker. Drie jaar geleden, in 1954 dus, werd er in Amerika 1.180.000 ton krantenpapier gemaakt! (1 ton = 1000kg.)

Wat een rijkdom boven de grond!

Maar in de grond hebben de V.S. ook heel wat bodemschatten. Zo vindt men er steenkool, ijzer, koper, lood, zink, zilver, goud, kwikzilver, petroleum, aardgas, zwavel, kalk, zout, enz.

Je zou haast beter een rijtje kunnen maken van delfstoffen, die men er niet vindt! Wat een mensen zijn er nodig, om al die delfstoffen te winnen, te verwerken, te vervoeren en te **exporteren!**

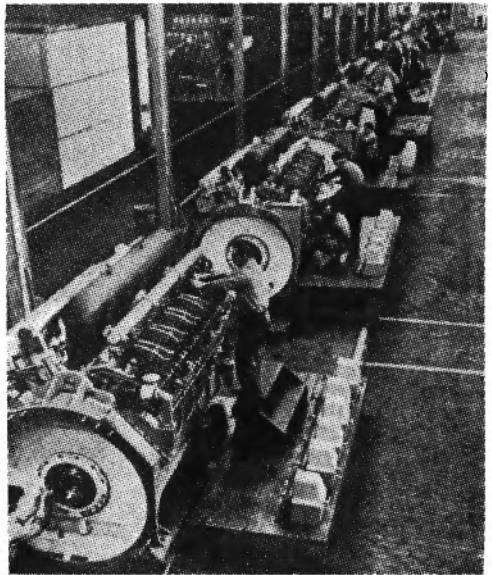
Geen wonder, dat Amerika de grootste leverancier ter wereld is. Als je zo eens verschillende getallen leest, die betrekking hebben op vervoer, industrie, of wat je maar wilt, dan begint het je te duizelen.

Wat heeft God dit land rijk met aardse goederen gezegd! Grondstoffen heeft

Amerika genoeg.

Geen wonder, dat er zoveel **industrie** is. Fabrieken voor alles en nog wat. Machines, auto's, vliegtuigen, locomotieven, hoogovens, staalfabrieken, walserijen, elektrische apparaten, och, laten we maar niet meer noemen, want dit zijn nog alleen maar fabrieken, die metaal verwerken. Maar zo zijn er ook fabrieken, die glas, plastic, hout of koren verwerken. Er is de reusachtige textielindustrie en de laatste jaren kwamen er nog geheel nieuwe industrieën bij als gevolg van de praktische toepassing van de atoomindustrie.

Amerika is zo een rijk land geworden, en heeft vele andere landen al met miljoenen dollars aan giften en leningen kunnen helpen. Als geld alleen gelukkig kon maken, dan zou Amerika misschien wel het meest gelukkige land ter wereld zijn. Jammer genoeg zijn er echter ook in dit land veel mensen, die koning dollar meer dienen, dan koning Christus. En

De „lopende band”, symbool van industrialisatie. Van bovenstaande dieselmotoren komen er elke dag drie van de lopende band.

wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld wint, en schade lijdt aan zijn ziel?

Gelukkig zijn er in Amerika ook nog velen, die hun knieën niet gebogen hebben voor de afgod „Dollar.” Een verblijvend verschijnsel is het in elk geval, dat de Bijbel in Amerika het meest ver-

WAT VREEMDE STRALEN

In 1895 was de duitse natuurkundige Wilhelm Conrad Röntgen bezig met het nemen van interessante proeven.

RÖNTGEN

Hij had voor zich staan een bijna luchtledige buis. Aan de uiteinden hiervan zaten metalen plaatjes, die hij verbonden had met een Ruhmkorff-transformator, een toestel, waarmee een enorm hoge elektrische spanning kan worden opgewekt.

Als je weet, dat de spanning van het elektrisch net in onze huizen 220 volt bedraagt en een Ruhmkorffklos wel span-

ningen van 200000 volt kan maken, dan ben je wel met me eens, dat dit een verschrikkelijk hoge spanning is. Tussen de beide polen van het Ruhmkorfftoestel kunnen elektrische vonken overspringen van meer dan 40 cm. lengte. Dan hoor je, gerust, een knetterend onweer. Maar om deze vonken beter te kunnen bekijken, liet men ze overspringen in een glazen buis, waaruit men de lucht zo goed als helemaal had weggepompt. Het vreemde was, dat je dan géén knettergeluiden meer hoorde, maar dat de buis gevuld werd met een eigenaardig licht schijnsel.

Zo'n soort buis, die dus bijna luchtledig was, had Röntgen nu voor zich. Al weken lang was hij hiermee aan het proeven nemen geweest. Hoe dikwijls had hij nu al gekeken naar het geelgroen schijnsel, dat de geheimzinnige, onzichtbare stralen op de glaswand toeverden. Het was hem duidelijk geworden, dat de stralen niet door de glaswand heendrongen. Maar in de buis had hij een ventertje van aluminium gemaakt. En zowaar, daar gingen de stralen wél doorheen en maakten een schermpje aan de wand, dat hij met een zekere stof bestreken had, lichtgevend.

Nu, vanavond, was Röntgen eerst lang

kochte boek is. Laten we hopen, dat vele Amerikanen hem ook goed gebruiken.

OPGAVEN:

1. In de V.S. vind je een zeeklimaat langs de kust van de ..... Op de hoogvlakten van het midden des lands heerst een..... klimaat. Een subtropisch klimaat heeft bijv. F.....
2. In de winter is het kouder..... dan in .....
3. Amerika heeft veel bouwland. Uitvoerproducten zijn ....., ..., ...

4. In de V.S. is ..... miljoen ha weiland.
5. In de bossen komen wel ..... verschillende boomsoorten voor.
6. Krantenpapier maakt men van .....
7. Noem eens wat delfstoffen.
8. En ook verschillende industrieën.
9. De Amerikaanse munteenheid is de ..... (\$)
10. Het meest verkochte boek in de V.S. is .....
11. Noteer nu nog de vreemde woorden met hun betekenis in je aantekenschrift.

aan het rekenen geweest. Nog even wil hij **experimenteren**. Misschien nog met z'n gedachten verdiept in de ingewikkelde berekeningen, staat hij op, schakelt de Ruhmkorff in en blaast z'n lamp uit. Doch plotseling schiet het hem te binnen, dat hij het kartonnen omhulsel, dat hij altijd ter bescherming om de glazen buis had zitten, vergeten had weg te nemen. Hij stapt tastend naar de tafel, om de lamp weer aan te steken. Dan staat hij verbaasd stil.....

Wat is dát.....? Het bekende schermpje aan de wand is geelgroen verlicht. En z'n buis was toch met karton afgeschermd.....?

Hij tast naar een boek. Houdt dit tussen buis en schermpje. Maar het lichtschijnsel blijft..... Een plankje er tussen. Nóg blijft het schijnsel. Z'n hersenen kunnen het haast niet verwerken. Hier zijn stralen, die door een boek en door een plankje heendringen.

Röntgen zoekt naar meer voorwerpen. En als toevallig houdt hij zijn eigen..... hand tussen buis en scherm. Even huivert hij. Daar op het scherm ziet hij een vaag

omlijnde vorm van een mensenhand, met donkere stompjes er in afgetekend..... de beenderen en om één vinger een donkere ronding..... zijn ring.

Het duizelt hem. Hij heeft dwars door huid en vlees heengekeken. Tot op het been.

Het flitst door hem heen: „Wat betekent deze ontdekking iets geweldigs voor de geneeskunde.”

Röntgen wist niet wat voor stralen dit waren en noemde ze: „X-stralen”, zoals je in de wiskunde de (niet- of) onbekende ook X noemt.

Bijna tegelijkertijd deed de franse natuurkundige Becquerel een minstens even belangrijke ontdekking.

Henri Becquerel was geboren uit een familie met een natuurkundige knobbel. Het experimenteren zat als het ware de Becquerels in het bloed.

Reeds enkele weken deed Becquerel proeven met zoutkristallen van een metaal, dat **uranium** heette. Toen hij wat uraniumzout aan het zonlicht had blootgesteld en het daarna in het donker bracht en bekeek, lichtte het nog een poosje na. Hij nam een fotografische plaat, omwikkelde deze met zwart papier, legde daarop uraniumzoutkristallen en bracht het hele gevalletje in de zon. Bij het ontwikkelen van de gevoelige plaat, zag Becquerel, dat er een lichte plek op zat, die de grootte van het zoutkristal had. Hij was erg verrast..... Er was geen zonlicht door het zwarte papier heengedrongen en toch ontdekte hij een lichtplek? Waren er dan andere stralen — van de zoutkristallen misschien? — door het papier heengegaan?

Geboeid door dit vreemde verschijnsel, legde hij opnieuw een omwonden plaat, met zoutkristallen er bovenop, klaar in z'n schrijftafella. Maar Becquerels geduld werd nu wel zwaar op de proef gesteld, want 3 dagen aaneen scheen de zon niet. De vierde dag regende het pijpestelen en om toch wat te doen, trok Becquerel de la open. Zou hij het doen? Zou hij het niet doen? Ja, hij nam de plaat er uit, ontwikkelde die in z'n donkere kamer en deed dé ontdekking van z'n leven. Zag hij het goed? Op de fotografische plaat was met scherpe omtreklijnen, de vorm van het zoutkristal afgetekend. Het zonlicht had niet in de bureaula geschenen. Hier waren stralen door het uraniumzout zelf uitgezonden en door het zwarte papier heengedrongen.

Merkwaardig was het..... Even vreemd als met de X-stralen.....

En een verklaring kon niemand nog geven.

Tot een buitengewoon geleerde vrouw, Marya Sklodowska — beter bekend als Madame Curie — het diepe geheim van de stralingswerkzaamheid **radioactiviteit** en de atoomsplitsing ontdekte.

Toen ging als 't ware de wereld der

ONS MEISJES-HOEKJE

Heb je al wandelende, ontdekt dat er al veel paddestoelen zijn?

Let er anders eens op. Er zijn zoveel soorten. Misschien ken je er een paar. De cantharel, de vliegenzwam en ga zo maar door.

De paddestoelenfamilie is groot. Je hebt de buisjes-zwammen, de plaatjes-zwammen.

Maar, wat nog veel belangrijker is, er zijn eetbare en giftige soorten.

Daarom moet je de eetbare soorten eerst goed kunnen herkennen wil je ze alleen gaan zoeken. Zoek eerst onder leiding van iemand, die er veel verstand van heeft.

Neem nooit aangevreten of slap geworden exemplaren mee naar huis.

Verstandig is alle soorten gekookt te eten.

Hoe moet je nu paddestoelen klaarmaken?

Hier volgt een algemeen recept voor

een ragout van eetbare soorten.

Snijd de onderkant weg. Daarna de hoed in stukjes.

Vlug wassen in zout water en opzetten met zo weinig mogelijk water.

10 tot 15 minuten zachtjes laten sudderen. Niet langer, want dan worden de stukjes taal.

Voeg boter en zout toe en bind het vocht met iets aangemengde maizena. Lekker is ook om fijngesnipperde ui mee te laten sudderen.

Je kunt het op de boterham eten maar ook bij de warme maaltijd.

Nu komen nog een paar bekende soorten.

De Cantharel. Een geel paddestoeltje. Heeft meestal een trechter- of bekervorm.

In juli, soms in juni kun je ze al verzamelen. Je vindt ze onder loof- en naaldhout.

Aan de onderkant zie je dikke plooien, die lichter van kleur zijn dan de boven-

wonderen, van het kleine, van het geheimzinnige, laten we beter zeggen, van

MADAME CURIE

het almachtige, van de grote Schepper, pas goed open.

Meer dan 2000 jaren had men geloofd, dat een atoom een ondeelbaar klein stofje was. Doch nu werd door allerlei ingewikkelde proeven bewezen, dat het atoom zichzelf in nog kleinere delen kan splitsen.

Nu betraden de geleerden een totaal onbekend terrein, waar de ene verrassende ontdekking op de andere volgde. En waar zich mogelijkheden openden, die voor de mensheid óf zegen óf vernietiging en vloek inhielden.

Voor het aantekenschrift:

Met een..... kun je een hoge elektrische spanning opwekken.

De spanning van ons huiselectriciteitsnet bedraagt..... volt, terwijl de Rhamkorffklos wel ..... volt kan maken.

De duitse natuurkundige ..... ontdekte de ....., ook wel Röntgenstralen genoemd.

Met behulp van deze stralen kan een dokter precies zien waar een beenbreuk zit, of waar een kogel of een metaalsplinter in het vlees is weggedrongen.

De fransman ..... deed proeven met zoutkristallen van het metaal ..... en ontdekte — het was ook in het jaar 1903, — dat het uraniumzout zélf stralen uitzendt.

Mevrouw Curie onderzocht deze radioactiviteit nog verder en maakte aan de wereld openbaar, dat een atoom niet..... is, maar zichzelf nog kan.....

kant. Als je ze een poosje op een koele plaats wegzet, ruik je een zwakke abrikozen geur.

De rauwe paddestoel heeft een peperachtige smaak. Neem vooral de jonge exemplaren.

CANTHAREL

KLEUR STEEL EN HOED: GEEL
TOT ORANJE ONDERKANT
LICHTER

WEIDEKRINGZWAM

KLEUR VAN STEEL EN HOED
VARIËERT VAN ZACHTGEEL TOT
LICHT ROOD-BRUIJN.

De weide kringzwam.

Deze vind je niet in de bossen maar in het open veld, in weilanden in de wegbem. De kleur is geelwit tot de gele kleur van leer of lichtroodbruin.

De hoed heeft een bult.

Aan de onderkant zie je plaatjes. Het is dus een **plaatjes zwam**.

In vochtige toestand ruik je een kruidige geur, die op de geur van bittere amandelen lijkt. Dit is goed te merken als je ze een poosje in een gesloten jam-pot bewaart.

Deze paddestoel kun je ook drogen en dan later door de soep verwerken. Dit geeft een heerlijke smaak.

De gele ridderzwam. Een plaatjeszwam. Deze vind je in de naaldbossen.

De hoed is bruin- tot groenachtig. De onderkant en de steel zijn geel. Het is een korte steel.

Ze is **reukloos**. Je kunt je dus niet vergissen met een andere soort.

Snijd er gelijk de zanderige onderkant af. Anders heb je zand in je paddestoelhapje thuis.

Nu nog een buisjeszwam. Het **eekhoorn-tjesbrood**. Kijk je nu naar de onderkant, dan zie je in elkaar gedrukte buisjes.

Het is een paddestoel met een grote bruine hoed, die op een dikke steel staat. De steel is lichter gekleurd dan de hoed. Deze soort smaakt naar **noten**.

Vergis je niet met de kleine, bittere Voleet. Geen vergiftige soort, maar raakt er één tussen het eekhoorn-tjesbrood, dan is je ragoût verknoeid.

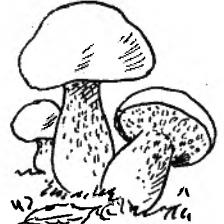
Verwijder de buisjeslaag. In plakjes gesneden kun je deze zwam ook gebakken geven.

Door een ragoût kan geraspte kaas gerouerd worden. Dit is zeer smakelijk.

GELE RIDDERZWAM

HOED: GEEL-BRUIJN TOT GROEN-
ACHTIG ONDERKANT EN
STEEL: GEEL.

EEEKHOORNTJESBROOD

HOED: BRUIJN STEEL:
LICHTBRUIJN. ONDERKANT
(BUISJES) GEEL-GROEN.

HERSEN GYMNASTIK

De antwoorden van het eerste 10-tal vragen zijn:

1. Save our soules, d.i. red onze zielen;
2. Jonathan, Abinadab, Malchisua en Isboseth;
3. Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog en Rottum;
4. Groen van Prinsterer, De Savornin Lohman en Dr. Abraham Kuyper;
5. Verzoekschrift;
6. Rembrandt van Rhijn, Frans Hals, Paulus Potter;
7. een breekijzer;
8. het microscoop;
10. keizer.

Nu de volgende nieuwe:

11. Noem 'es 3 grote russische rivieren.
12. Wat schoten russische geleerden

in de eerste week van oktober het lucht-ruim in?

13. Hoe groot was de snelheid?
14. Hoe groot is de omtrek van de aarde?
15. Wat betekent het vlaamse woord „averulle?”
16. Welke amerikaanse president schafte de slavernij af?
17. En wanneer?
18. Naar wie is het haagse museum „Het Mauritshuis” genoemd?
19. Welke namen ken je van de stukken van het schaakspel?
20. Wanneer was de graaf van Leicester hier?

Ziezo jongens en meisjes, nu maar eerst eens iets over het kruiswoordraadsel van de vorige keer. Kijk maar na, of je de oplossing goed had:

Horizontaal:

1. mok; 4. web; 7. alk; 10. aar; 11. are; 12. tal; 13. urn; 15. duo; 17. edik; 20. room; 22. in; 23. lip; 25. m.p.; 26. va; 27. raket; 29. ar; 31. vat; 32. tas; 34. e.d.; 35. al; 36. rijs; 38. dra; 39. e.k.; 41. sport; 43. do; 44. ik; 46. als; 47. o.a.; 48. klos; 50. heks; 52. pit; 54. och; 55. ree; 57. omo; 59. ode; 61. kar; 62. rag; 63. eem.

Vertikaal:

1. made; 2. o.a.; 3. kruin; 4. wan; 5. er; 6. bed; 7. atoom; 8. la; 9. klem; 14. r.k.; 16. ur; 18. dia; 19. elk; 21. opa; 23. lat; 24. pet; 26. vrede; 27. radijs; 28. taart; 30. radio; 31. ver; 33. sla; 37. spa; 38. drs.; 40. kil; 42. olm; 43. dak; 45. koper; 47. oehoe; 48. kurk; 49. si; 50. h.c.; 51. stem; 53. tor; 54. oog; 56. e.a.; 58. ma; 60. de.

Er waren hele stapels oplossingen en 't was een heel werk om daar nu de prijswinnaars uit te zoeken. Maar hier komen ze dan:

1. Tjeerd v. d. Kooi, Zwagerbos.
2. Johannes v. d. Meer, Surhuisterveen.
3. Dirk Koudijs, Lunteren.
4. Dieuwke v. d. Veen, Garijp.
5. Clary Versteeg, Veenendaal.

6. Anthoon Smilde, Oudehaske.
7. Greetje v. d. Perk, Valkenburg.
8. Daan Roelse, Vlissingen.
9. Anna v. d. Hoek, Tolbert.
10. Gerrie Schuiteman, Voorthuizen.
11. Hennie Otten, Nieuweroord.
12. Aart v. Ooyen, Asperen.
13. Elzo Tuma, Ulrum.
14. Nel Weeda, Rozenburg.
15. Gerrit Gerritsen, Nijkerk.
16. Kees v. Ewijk, Johanna-Stichting, Arnhem.
17. Annie Dolfing, Kamerik.
18. Jan Gruppen, Hoogeveen.
19. Tineke Brinksma, St. Nicolaasga.
20. Nelly v. Ingen, Driel.
21. Ineke Oosterhoff, Aduard.
22. Fokje Bosma, Twijzelerheide.
23. Roel v. d. Lei, Zwaagwesteinde.
24. Henkie Wieringa, Winsum.
25. René Boersma, Leusden.
26. Jan Dijk Jzn., Zuidlaren.
27. Lieuwe Buffinga, Warfstermolen.
28. Sake P. Oosterhoff, Frigum.
29. Marten Pelleboer, Kampereiland.
30. Rob Wilhelm, Baarn.

Alle prijswinnaars van harte gefeliciteerd. Jammer, dat er honderden inzenders(sters) teleurgesteld moeten worden, maar 't oplossen van zo'n kruiswoordpuzzel was toch even goed een leuk werk, vind je niet?

Doe je een volgende keer weer mee?
Afgesproken!

Beschrijving:

Najaarslaan

Nu is het herfst. Hoevele dichters hebben daaraan hun gedichten gewijd. Maar hoe verschillend was hun gezichtspunt, hoe totaal anders keken ze naar de kleuren van de herfst, naar de vallende bladeren. Weet je hoe dat komt? Dat hangt af niet van je oog, dat de dingen der

werkelijkheid ziet, maar van het oog, dat achter de dingen kijkt, dat door de dingen heen ziet, m.a.w. alles hangt af van je geloof.

Franciscus van Assisi zag God in de natuur. Anna Byns zei: Hoe schoon moet Hij zijn, die het al heeft geschapen.

En het is dezelfde grote genade geweest die Guido Gezelle het kleine krioelkevertje, („Het Schrijverke") liet zeggen: „Wij schrijven den heilige name van God!" Inderdaad er gaat een sprake uit van de schepping. De Hemelen vertellen (hoor je: vertellen) Gods eer (Ps. 19). Ja..... als de ziele luistert!

In psalm 8 staat: Zie ik bedaard de

(Zie vervolg pagina 209)

Najaarslaan

Ik keek in de gouden heerlijkheid
van een najaarslaan,

I Het was, of ik goudene deuren wijd
zag openstaan.

Het werd mij, toen ik binnen ging
of ik door gouden gewelven liep;

II Ik aarzelde even, ik ademde diep,
Diep van verwondering.

Ik voelde mij eerst als een kindje, dat stout
doet wat verboden is;

III Ik sprak: „Zijn voor mij die gewelven gebouwd?
Ben ik zo rijk, dat van louter goud
de gang mijner woning is?”

Toen sprak ik: „Deze gouden grot
is immers geen mensenpaleis?”

IV Ik sprak: „Het is een betoverd slot,
dat lang op sprookjeswijs
geslapen heeft en stil gewacht,
op één, die de poorten ontdekken zou,
de dode gewelven wekken zou
van 't huis, dat ieder mensenhuis
te boven gaat in pracht”.

V Ik sprak: „Hoe ben ik zo rijk, zo rijk,
hoe ben ik zó rijk, mijn God?
Welk' aardse woning is gelijk
aan dit mijn sprookjeslot?”

VI Trots, of ik een prinsesje waar,
ging ik door 't goud.
Aan beide zijden stonden daar,
schringend de gangen hoog en zwaar,
de zuilen opgebouwd.

VII Waar gouden de portalen zijn,
hoe zullen dáár de zalen zijn!

VIII Ik zag aan 't einde van mijn pad
een kleine ronde poort,
als blauw saffier in goud gevat,
en haastig, vol verlangen, trad
ik door de gangen voort.

IX Ik sprak: „Als bij mijn aankomst wijd
die poorten openstaan,
in welke een grote heerlijkheid
zal ik dan binnengaan.
Indien van goud de gangen zijn,
hoe gróót moet mijn verlangen zijn,
de zalen in te gaan.

Jacqueline
E.vanderWaals
(1868-1922)

glans der zilveren maan. Onze tijd kijkt liever gejaagd naar de kunstmaan en is trots op het menselijk vernuft, alsof het niet God zélf was, die de mens stukje voor stukje de krachten laat „uitvinden” en laat „ontdekken” die van het begin der schepping af reeds aanwezig waren.

Jacqueline van der Waals (1868—1922) had een grote liefde voor de natuur. Met al haar zinnen dronk ze de schoonheid in. Ze was een gelovige vrouw. Denk maar eens aan **Annunciatie**, dat ik in mei '56 met jullie besprak.

Als je God ziet in de schepping verleent dat aan de schepping een dubbele schoonheid.

„Wind en wee (= wei) en wolken, we-
gelen van Gods heil'gen voet; (d.i. het zijn
wegen waarlangs God gaat).

En nu de voordracht van Najaarslaan. Dit gedicht wordt al meer dan 30 jaar op scholen en verenigingen voorgedragen. Meestal saai. Jammer, want het is toch zo'n mooi gedicht.

We moeten ons nu fris instellen. Om te beginnen: die ik ben jij zelf. Je moet eens echt genieten van zo'n prachtaan met hoge bomen en herfstkleur: geel en

rood en goud! Nooit gezien? Dan gaan de jongens en meisjes uit de grote stad, uit deze cementwoestijn er maar eens op uit in de herfstvacantie. En dan lopen we hand in hand met die fijne, wijze vrouw Jacqueline en maken al haar stem-
mingen mee, al wat ze denkt en voelt.

Dit gedicht heeft geen strofen, maar

om jullie te helpen bij de voordracht en bij het uit het hoofd leren heb ik het in 9 stukjes verdeeld. Bij alle is er de toon van diepe verwondering. Maar toch is bij elk gedeelte de toon anders en dat brengt nu juist het frisse in de voordracht.

I. Eerst zie je de gouden deuren. Denk maar aan de tempel.

II. Heb je wel eens gearzeld? Je ademt **diep** en denkt: Och, wat is **dát** mooi!

III. Nu ben je het stoute kindje, dat niet kan geloven, dat jouw woning van louter goud is.

IV. Dan komt het mysterie, het beto-
verd slot. Denk maar aan de Schone Slaapster en de Prins! „Dode gewelven” zeg je laag, maar **wekken** hoger.

V. is erg lastig door dat drie maal: **zo rijk**. De tweede keer zeg je het krach-
tiger, de derde keer leg je de nadruk op **ik**, alsof je verwonderd wilt zeggen: God, is dit van **mij**?

VI. Hier een heel licht ritme, net of je danst. Trots of ik een prinsesje waar. Als je hier de lettergrepen even lang uit-
spreekt; trots-of-ik-een-prin-ses-je waar, is het saai en vervelend; het is net gehakt stro (En dit is bij veel sprekers en voor-
dragers de grote fout!) Nee, het moet opspringen als een glazen knikker op een marmere vloer net als in Vitellus: hij **dánste** als hij liep! Het klinkt dus zo:

trots of ik een prinsesje waar

Of in noten:

— betekent hier lang, — is kort.

Bij de volgende regels zie je die hoge dikke stammen. Dat zeg je **zwaar**. Elk woord heeft immers zijn eigen klank. Ook jullie jonge stem kan licht en zwaar klinken.

VII. Als het portaal al zo mooi is, hoe zullen dan de zalen van het gebouw zijn.

VIII. Nu komt iets nieuws. Links en rechts staan de hoge, machtige boom-
stammen als de zuilen, de pilaren van een tempel; boven je is het gouden bla-
derdak; maar aan het eind van de laan zie je de poort, d.w.z. een stukje blauw van de hemel. 't Is net een saffier d.i. een hemelsblauwe steen, die door de kunstzinnige goudsmid van een prachtig bewerkte gouden rand is voorzien.

Na trad even een adempauze; het rijmt immers op **gevat**. Hier heb je weer het enjambement, de **overstap** in de volgen-
de regel. „Haastig” moet ook haastig klinken; dat kan met een beetje extra, hoorbare adem worden gezegd.

Bij vol verlangen, denk je aan iets,

waarnaar je erg verlangt; je zegt het dan vanzelf goed.

En dan komt IX het slot. Daarom is eigenlijk het hele gedicht geschreven. Want ik geloof, dat de dichteres nu aan de hemel denkt. Het is bij haar niet zoals in het gedicht van Helène Swart: „O, de onsterflijke sterren hoog boven mijn sterfelijk hoofd —”

Waar het geloof met zijn kindervertrouwen een hemel eens had beloofd.” —

Nee, die hemel is er nóg voor haar, daarin gelooft ze nóg. Die is voor haar heerlijke werkelijkheid. Daar verlangt ze naar. En als God zijn natuur hier al zo mooi gemaakt heeft, hier op deze zondige aarde, met de zondige mensen, hoè mooi zal dan de door God geschapen hemel zijn!!

Als je dit werkelijk gelooft, er wezenlijk van onder de indruk bent, zul je de laatste drie regels vanzelf zacht zeggen.

God kwam tot Elia niet in de stormwind, maar..... in het suizen van een zachte stilte.

God ging voorbij, neen niet voorbij, Hij

toefde; Hij wist wat ik behoefde (Nicolaas Beets Ps. 3).

Jongens en meisjes doe eens je best. Er is op deze wereld niets heerlijkers, dan dat, wat doods en saai was, wat oud en versleten leek, nieuw leven in te blazen.

God heeft van de schepping gezegd: En zie, het was zeer goed. Maar ook: Ik maak alle dingen **nieuw**.

Ook jullie bent naar Gods beeld geschapen. Ook jullie kunt dat, wat diep onder 't stof lag weer fris en jong en nieuw maken, als..... je jonge hart er maar bij klopt.

Want: uit het hart zijn de uitgangen des levens, het begin van het geloof, het begin van de liefde, het begin van de indringende, overtuigende, verwarmende, hartveroverende voordracht, die doet zeggen: Kom ga met ons, en doe als wij. Hallelujah d.i. Hallel (= prijs, eer en lof) en Jah d.i. Jehova!

Frans C. van Dorp.

Wat lijkt die tijd nu ineens dichtbij..... Die Hotze Jans was zeker niet meegegaan naar het koude oosten..... of..... zou hij voor zijn vertrek eerst nog zijn naam in het hout hebben gekerfd?

„Hotze Jans tot Holwert.....”, zegt Jan en Menno vervolgt: „Ik denk, dat die Hotze Jans uit Holwerd gevluucht is om zich hier te verbergen.”

„Vast”, zegt Jan, en meteen bedenkt hij een mooi verhaal over Hotze Jans, die door de Fransen opgejaagd werd en die tenslotte toch wist te ontkomen.....

De speurzín van de jongens, aangewakkerd door dit succes, doet hen al gauw iets anders ontdekken. Ze vinden achter in de schuur een vermolmde plank, waarin allerlei letters en cijfers gesneden zijn. Het is is erg moeilijk dit alles uit te knobbelen.

Totdat Menno met zijn zakmes de loop van de inkervingen volgt. En dan lezen ze: „Ick ben gemaakt 1811.” En daaronder de letters Y. J.

Nu weten ze het bouwjaar van de

schuur. In het jaar, toen Napoleon ons land bij Frankrijk inlijfde, had een boer deze schuur laten bouwen. Trots zal die man geweest zijn op zijn nieuwe aanwinst. En toen de schuur voltooid was, heeft hij in het nieuwe hout die gebeurtenis aan de vergetelheid willen ontrukken.

Stil staan de jongens te kijken naar die oude inscriptie, welke spreekt van leven uit een lang vervlogen tijd — —

Als Jan Arends 's avonds thuis komt, vertelt hij zijn vader, dat hij met Menno Zwart een ontdekkingsreis gemaakt heeft. Arends, die rustig het nieuwsblad zit te lezen, kijkt over zijn bril naar Jan en vraagt: „En wat hebben jullie zoal ontdekt?”

Jan raakt niet uitgepraat over de oude schuur en hij vraagt zijn vader allerlei bijzonderheden over het wrakke bouwsel.

Arends schudt zijn hoofd en zegt: „Ik kan je niet veel wijzer maken, jongen. Nou ja, er is in mijn jeugd nog eens een nieuwe laag riet aangebracht. De oude

landheer scheen nogal aan die schuur gehecht. Heel vroeger moet er een boswachter gewoond hebben. Maar wie op die afgelegen plaats die schuur heeft laten bouwen, durf ik je niet te vertellen, Jan."

"Maar ik weet het wel, vader!" zegt Jan triomfantelijk.

"Jij! Nou laat dan eens horen, wat je weet."

Dan vertelt Jan van de plank met de inscriptie.

"Mm," antwoordt Arends. "Zo ja, dat kan best. Mijn vader, jouw grootvader, ging er wel heen om turf te steken. Vaak bleef hij met zijn helpers 's nachts in de oude schuur. Zie je, het kan best zijn, dat daarom die schuur gebouwd werd. Maar zeker ben ik daar niet van. Ten westen van de schuur ligt een hoop stenen. Het schijnt, dat daar eens een huis gestaan heeft. Trouwens, er hebben in die omgeving meer huizen gestaan. Ruim achthonderd meter naar rechts liggen weer stenen en daar vindt men ook nog resten van verkoolde balken."

"Maar die Y. J. dan vader, wie was dat?" vraagt Jan.

"Tja..... o ja, nu herinner ik het mij Heel vroeger, in de Franse tijd moet in deze omgeving een man gewoond hebben, die sterke Ynze heette. Dat was zo'n tweede Grote Pier. Mijn grootvader heeft mij wel eens iets over die man verteld!"

"Wat dan, vader?" vraagt Jan gretig.

"Och, het zal wel sterk overdreven zijn, maar het heet, dat die sterke Ynze met een knuppel eens een heel stel van die Franse schuimers te lijf is gegaan. En bang dat die Fransen waren! Ja, die Y. J. zou best sterke Ynze kunnen zijn. Als je er meer van weten wilt, moet je oude

Lieuwe Ates eens opzoeken. Die weet een hele hoop over die oude tijd te vertellen"

"Lieuwe Ates?"

"Och jo, die woont immers in het kleine huisje naast het kerkhof."

"Zouden de Fransen dan bij die oude schuur geweest zijn, vader?," vraagt Jan even later. "En zouden die soms die andere huizen verwoest of platgebrand hebben?"

"Jongen, je vraagt zoveel. Maar het was een rare tijd, toen de Fransen hier de baas speelden; vreselijk. En wie weet, wat we binnenkort weer beleven. 't Gaat raar in de wereld, jongen. O zo raar. Toen was het Napoleon, die de wereld op z'n kop zette, nu is het Hitler. 'k Weet 't niet Jan, maar er kon wel eens een geduchte storm opsteken. Een storm uit het Oosten — —"

Arends zucht.....

Jan staat op. Hij heeft boven een boek liggen over de Franse tijd. Hij zal het nog eens gaan lezen.

3. Oorlog.

Het begint in Polen. Hitler, de führer van alle Germanen voelt zich sterk en machtig. Hij is bezeten van de gedachte aan een groot-Duitse staat. Een wereldmacht wil hij vormen met Berlijn als hoofdstad.

Wat! Babel is gevallen; Ninevé verwoest; Athene een vergeten stad; het Romeinse rijk uiteengevallen, maar het Duitse rijk, het derde rijk, gaat een glorieus tegemoet..... een tijd van duizend jaren — —

Val aan!

Duizenden soldaten vallen Polen binnen. Honderden tanks spuwen vuur en verderf. Zware bommenwerpers bombarderen steden en dorpen. Genadeloos blaffen de automatische geweren en buldert het oprukkend veldgeschut. Arm Polen... arme soldaten.

Hopeloos is de strijd. Maar 't opgeven? Hun dierbaar vaderland loslaten en prijsgeven aan Hitler, die verwaande dictator van het Duitse rijk? Dat nooit; dat nimmer! Moedig vechten de Polen door. Met ware doodsverachting werpen de soldaten en cavaleristen zich in het moorddadig vuur. Hun vaderland is een offer waard, het hoogste: het offer van hun leven —

Wat? Wil Polen het niet opgeven? Wil het niet buigen, niet smeken om de vrede? Willen de Polen hem, Hitler niet erkennen als een meester op alle wapens? Dan zal hij ze treffen in hun trots en hun het hart uitrukken, wreed en meedogenloos — —

Van verschillende vliegvelden stijgen met donderend gedreun bommenwerpers op en weldra is de lucht vol van een aanhoudend en angstaanjagend gebrom. Naar Warschau, de hoofdstad, slepen de

machines hun dodende last. En binnen het uur dreunt de stad op zijn fundamente bij de geweldige explosies van de barstende bommen, die dood en verderf braken — — —

Zo krijgt Hitler Polen op de knieën. En zegevierend houden de Duitse legers hun parades in Polens steden. Zwaar en zelfverzekerd dreunen hun bespijkerde laarzen op de straten van de Poolse woonwijken — — —

Dan krijgt Denemarken de beurt. Maar dat kleine land, geschrokken door de gruweldaden in Polen en krimpend van vrees voor de niets ontziende en niets sparende Hitlerianen, zet zijn grenzen open en een lawine van auto's, tanks en soldaten perst zich door Sleeswijk naar Jutland, naar Langeland, naar Seeland en Fünen — — —

De sprong naar Noorwegen is nu slechts een kwestie van tijd. In het vroege voorjaar van 1940 begint de aanval op de dappere Noren. Maar hoe taai dit volk zich ook verdedigt, hoe vermetel ze vechten tegen verraders en vijanden, hun schone fjorden wemelen weldra van Duitse oorlogsschepen. De Noorse koning vlucht naar Engeland en niet lang daarna is de oorlog in Noorwegen voorbij. —

Heel Europa houdt de adem in.

Welk land is nu aan de beurt.....?

Ook in ons land wonen mensen, die van Hitler hun heil verwachten. Het zijn volgelingen van een zekere Mussert. Ze noemen zich N.S.B.-ers, maar het volk heet hen landverraders — — —

Als Jan Arends bij Menno Zwart komt, treft hij de smid in een heftig debat met Jochum Staal. Het gaat over de oorlog.

Jochum staat op te scheppen over de geweldige macht van het Duitse rijk. Die Hitler is nog eens een kerel! Die heeft het lak aan al zijn vijanden. Pas maar op, straks gaat heel Frankrijk er aan. Dan in een wip het Kanaal over en ook Engeland zakt geruisloos door de knieën.

Maar Zwart schudt zijn hoofd. Naar Engeland! Zwemmen zeker..... verzuipen..... ha, ha, ha.

Jochum geeft geen krimp. Zwart moet maar eens op de tactiek van Hitler letten. Er is geen leger opgewassen tegen de Duitse weermacht. Geen luchtmacht is zo sterk..... geen vloot zo machtig. Neen, als het er op aankomt hebben de geallieerden de oorlog al verloren.

Nu wordt het Zwart toch werkelijk te bar. Hij kijkt Jochum eens goed aan en vraagt: „Hoe oud ben je eigenlijk?”

„Wat heeft dat met de oorlog te maken?” vraagt Jochum.

„Dertig jaar?” vorst Zwart.

„Waar zie je me nou voor aan! Pas twintig!”

Er komt een fijne twinkeling in de

ogen van de smid, als hij zegt: „Dat kun je wel horen, ja.”

„Je zult nog wel eens versteld staan van Hitlers macht”, bijt Jochum van zich.

„Dat zeggen er meer”, lacht Zwart. „Hardlopers zijn doodlopers, Jochum. Voor de wind kan iedereen zellen.”

„Goedendag”, klinkt het plotseling.

Het is Ebel Hut, een schippersknecht. Hij kijkt Jochum recht in de ogen en zegt smalend: „N.S.B.-er.”

„Waar bemoei jij je mee”, zegt Jochum.

„Je hoort het”, antwoordt Ebel Hut. „Iemand, die geregeld het blad van Mussert leest, noem ik een N.S.B.-er, begrepen.”

Jochum wordt kwaad. „Jij liegt het!”, schreeuwt hij.

„Daarvoor moet je bij Hitler wezen”, zegt Ebel Hut kalm.

„Jij zult het ondervinden”, sist Jochum.

(Wordt vervolgd).

Wegens ziekte van het personeel is O. E. K. tot onze spijt enige dagen te laat verzonden.

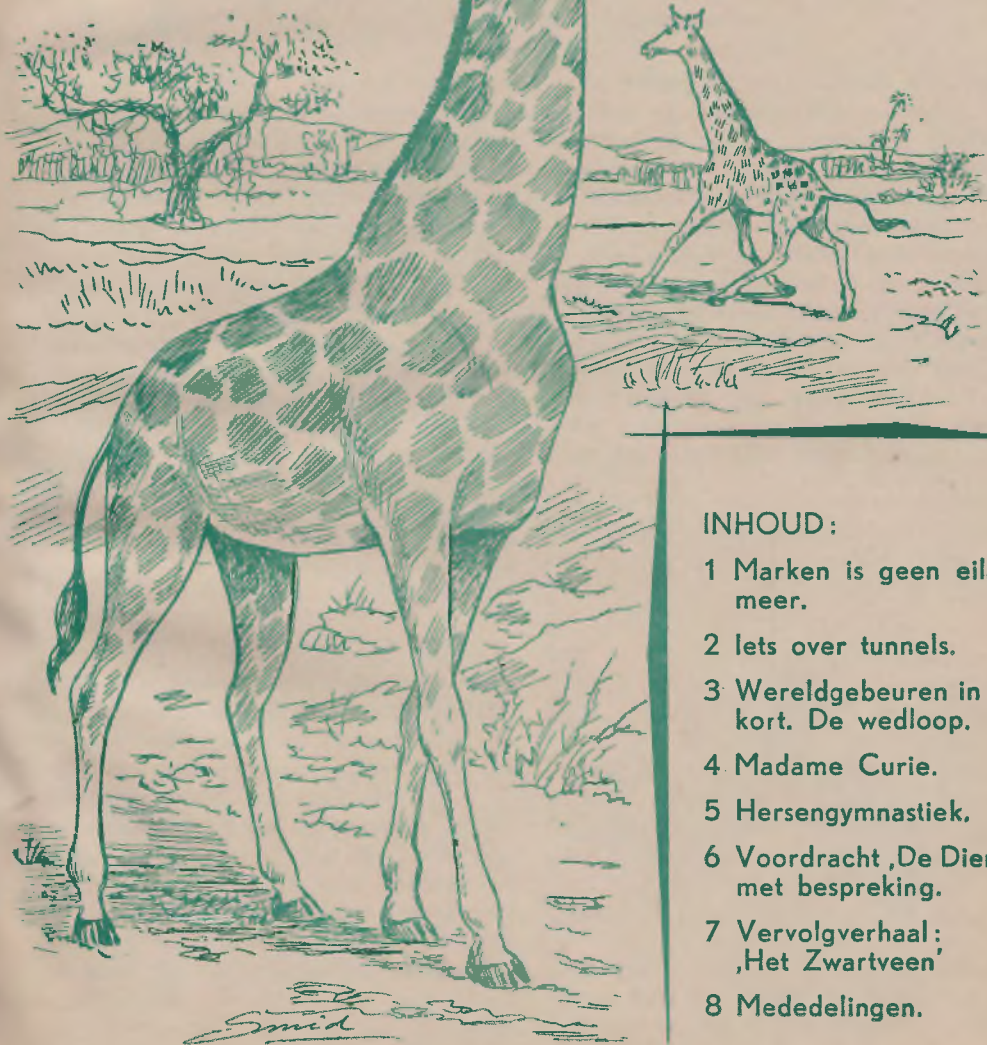

ONZE EIGEN KRANT

INHOUD:

- 1 Marken is geen eiland meer.
- 2 Iets over tunnels.
- 3 Wereldgebeuren in het kort. De wedloop.
- 4 Madame Curie.
- 5 Hersengymnastiek.
- 6 Voordracht 'De Dieren' met bespreking.
- 7 Vervolgverhaal: 'Het Zwartveen'
- 8 Mededelingen.

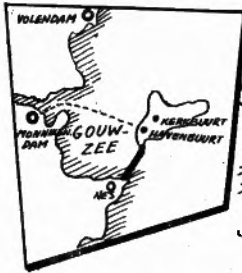

„Onze eigen krant”

Voor de hoogste klassen der Christelijke Scholen
Verschijnt de 20ste van de maand

Red.: L. Meijer, H.d.S., Bedum, J. Bulthuis, ond.
B.L.O. Veenendaal, Tj. Schaafsma, H.d.S. Kampen
Administratie-adres: "DRUKKERIJ DE VRIES"
DELFTJL - Telef. No.3547 - Girorek. no. 839559

13e jaarg. no. 3 - nov. '57

Marken is geen eiland meer

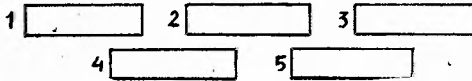
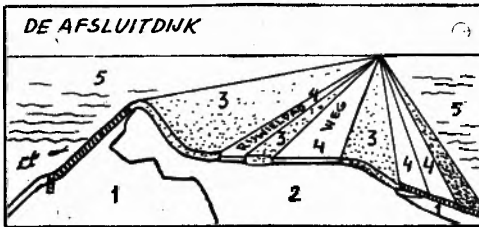
(Donderdag 17 oktober 1957)

Op 28 mei 1932, 's middags om twee minuten over één, stortten zware grijpers hun inhoud in de smalle geul tussen twee dijkhelften. De machtige afsluitdijk was gesloten! De Zuiderzee had opgehouden te bestaan! Friesland en Holland waren verbonden door een zware dijk, 30 km. lang en 90 m. breed!

Als **voorschot** op het grote werk heeft Marken al vast een dijk gekregen, een verbinding met het vasteland. Op donderdag 17 oktober j.l. is dit werk voltooid. Marken is dus geen eiland meer.

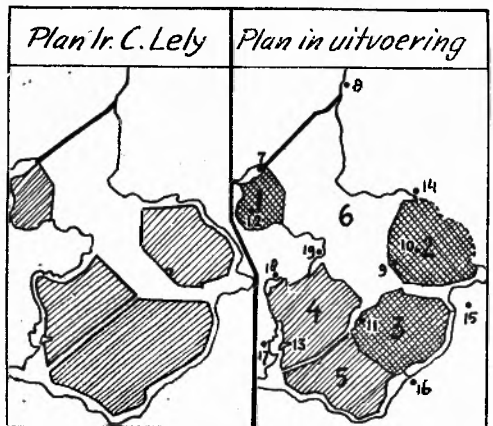
Wieringen, Urk en Schokland liggen in de polders als kleine heuvelruggen. Met Marken, de laatste in de rij, zijn de vroegere Zuiderzee eilanden verdwenen.

Een groot gedeelte van de dijk tussen Nes en Marken, is al voorzien van een breed wegdek. Het laatste stuk zal begin 1958 ook gereed zijn. Het veerbootje naar Monnikendam krijgt het dan min-

Op deze **historische** plaats zien we nu een gedenkteken met het opschrift: „Hier werd de dijk gesloten. 18 mei 1932”. Er onder staan de woorden: „Een volk, dat leeft, bouwt aan zijn toekomst”.

Eén onderdeel van de plannen van Ir. C. Lely was voltooid. Dat feit is dit jaar precies vijf en twintig jaar geleden. In dit tijdperk zijn de Wieringermeerpolder en de Urker- of Noordoostpolder klaar gekomen. De werkzaamheden aan de Flevo- of Zuidwest- of Markerpolder.

der druk. 's Zomers zullen veel **toeristen** echter nog de voorkeur geven aan dit boottochtje boven een auto-rit over de dijk!

Verreweg de meeste mensen van het oude eiland Marken zijn blij met de nieuwe weg. Vooral zij, die elke dag naar het vasteland moeten voor hun werk. En dat zijn er veel. Een 250 Markers werken in Amsterdam, Hoorn of Edam of bezoeken daar scholen.

In vroeger jaren hadden de Markers geen behoefte aan een dijk. Toen lagen er in de haven bijna twee honderd vissersscheepjes. Nu nog..... één.

Omstreeks het jaar 1250 was Marken het bezit van het Friese klooster Mariëngaarde. Monniken van dit klooster gingen op het eiland wonen. Zij legden er een dijk omheen en bouwden een klooster.

De monniken werden de **dupe** in de strijd van de Hollanders tegen de Friezen.

In 1345 hadden de Friezen graaf Willem IV vermoord. De moord werd door de opvolgers van de graaf gewroken op de friese monniken van Marken.

Er was wel een dijk om Marken gelegd, maar deze was laag. Herhaaldelijk werd het eiland overstroomd. De huizen werden op hoogten, werven, gebouwd. Nog was dit niet voldoende om droog te wonen. Daarom werden huizen, scholen en kerken op **paalfunderingen** opgetrokken. Toeristen vinden dit zeer **interessant!**

Voor de eilanders was het bittere noodzaak. Vóór 1932 stond enkele malen per jaar het lage gedeelte onder water. De werven waren dan kleine eilandjes geworden. Met roeiboortjes kon men slechts bij elkaar komen.

De kinderen konden soms weken lang niet naar school. Tegen de tijd van de herfststormen gaven de onderwijzers de kinderen daarom een flinke **portie** huiswerk mee. In de **geïsoleerde** huizen konden ze dan in elk geval nog iets leren.

Elk jaar komen zo'n 25.000 toeristen naar Marken. Ze bezichtigen de schilderachtige huisjes, bewonderen de kleurige klederdracht van de vrouwen en meisjes, kopen een **souvenir** bij Sijtje Boes en... verdwijnen na enkele uren weer. Het zijn vooral de Amerikanen, die het eilandje buitengewoon mooi vinden.

Tot aan de schooljaren zijn de jongens en meisjes gelijk gekleed. Ze dragen tot

MARKER VROUW

zolang lange haren en rokken. Ja, wij menen wel, dat de kleding gelijk is, maar de kleine jongens en meisjes zullen ons dit sterk betwisten. Stel je voor, jongens en meisjes gelijk! Zie je dan niet, dat de jongenskap ronde hoeken en die van de meisjes scherpe hoeken heeft? En nog meer kleine verschillen kunnen de kleuters ons aanwijzen. Gelijk gekleed? Kun je begrijpen!

Jongens van 17 jaar mogen het pak van een volwassene dragen. De meisjes moeten 18 jaar zijn, voordat ze de prachtige kap mogen opzetten. Die kap bestaat uit 13 delen! Aan weerszijden van het gezicht hangen twee lange vlechten. De pony wordt met zeepwater stijf gemaakt.

De kamers van de kleine huisjes zijn mooi gemaakt met allerlei koperen voorwerpen, kleurige sierborden en een Friese hangklok met haar statig tik-tak-tik.

Wat wel het meest opvalt is de hoge bedstede, met het pronkbed. Dit bed wordt niet gebruikt!

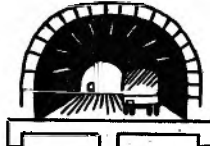
De vrouwen van Marken houden veel van handwerken. De borduurlappen, die ze maken, zijn prachtig!

De mannen deden in de tijd, toen ze nog vissers waren, veel aan houtsnijwerk. In hun vrije uren of in de wintertijd maakten ze keurig uitgesneden naaidozen en kerkestoven.

In die tijd was het gewoonte, dat een jonge man zijn bruidje een paar klompen moest geven, die hij met fijn snijwerk had versierd.

Zullen al deze **karakteristieke** dingen

Let's over

TUNNELS

Onlangs is in Velsen de tunnel onder het Noordzeekanaal voor het verkeer opengesteld. Een hele verbetering!

Nu is er nog zo'n tunnelplan. Nee, ik bedoel nu niet in ons land, maar in Engeland en Frankrijk. 't Is het plan, om een tunnel te graven onder het Kanaal door. Het Nauw van Calais (of de Straat van

Dover, zoals de Engelsen het noemen) is maar 35 km. breed. Een tunnel zou Engeland met het vasteland verbinden. Zo'n tunnel is natuurlijk wel te maken. Dat is in onze tijd met zijn moderne machines best te doen.

Maar ook in vroegere tijden heeft men wel plannen gehad voor een ondergrond-

nog blijven, nu Marken geen eiland meer is? Misschien! Als we kijken naar Urk, dan merken we hoe de klederdracht daar meer en meer verdwijnt.

Bij de Markers valt het op, dat de vele meisjes, die aan de vaste wal werken, hun klederdracht in ere houden. De jonge mannen trekken in dat geval dadelijk een burgerpakje aan!

Men zegt wel eens, dat Marken één grote familie is. Dat is een beetje overdreven. Wel waar is het, dat de 1550 bewoners slechts 85 familienamen hebben..

Opgave: Na nauwkeurig lezen kun je de volgende invuloefening wel maken.

I.

In het jaar ..... werd de afsluitdijk gesloten. Op het monument staat de spreuk: „.....”

De dijk is ..... km. lang en ..... m. breed. Ze ligt tussen de plaatsen .....

en ..... De ontwerper van de „Zuiderzeeplannen' is: Ir. ....

De vier polders heten: .....

De vroegere Zuiderzee-eilanden zijn .....

De pas voltooide dijk verbindt Marken met het plaatsje: .....

De dijk om het eiland is aangelegd door ..... Ze zijn verdreven door de .....

De huizen zijn gebouwd op ..... Vóór 1932 had Marken veel last van het opstuwende water. Na 1932 niet meer. Dit komt doordat de ..... Marken ontvangt veel bezoek van ..... , vooral van ..... Het voormalige eiland telt ..... bewoners.

In de huizen zien we: .....

II.

Plak de tekening van de afsluitdijk in je schrift en kleur: 1. keileem = rood; 2. zand = geel; 3. klei = groen; 4. basalt = lichtbruin; 5. water = blauw.

III.

Een woord invullen, dat in de les is te vinden.

1. Ik krijg een ..... op mijn loon, als ik een gedeelte vóór de dag van uitbetaling ontvang.
2. Van jullie vechtpartijtje ben ik de ..... geworden; mijn fiets is nu stuk.
3. Ik vind de huizen en de klederdracht van Marken zeer .....
4. Heb je ook een ..... van het eiland gekocht?
5. Zo'n ..... strafwerk is niet leuk.
6. Er is een grote kans, dat de ..... dingen van Marken nu verdwijnen.
7. 17 oktober 1957 is voor Marken een ..... dag.
8. Mensen met een besmettelijke ziekte worden van de anderen .....
9. We moeten onze verzetshelden in... ..
10. Het paleis te Amsterdam is gebouwd op een .....

IV.

Plak het kaartje van de zuiderzeepolders in je schrift en schrijf er onder:
1 = ... 2 = ... 3 = ...
4 = ... enz.

se verbinding tussen Frankrijk en Engeland. In 1802 kwam een Frans **ingenieur** bij Napoleon met het eerste tunnelplan.

't Zou een tunnel worden voor het verkeer met postkoetsen tussen Calais en Dover. Napoleon vond het plan schitterend en begon met de Engelsen te onderhandelen om samen het plan van de ingenieur uit te voeren. 't Zou een tunnel worden met twee boven elkaar liggende gangen. Er zouden grote olielampen komen voor de verlichting. Voor de **ventilatie** wilde men schachten bouwen met gemetselde schoorstenen, die 30 m. boven de zee zouden uitsteken. Halverwege Calais en Dover zou een kunstmatig eiland worden aangelegd. Hier konden de postkoetsen dan even naar boven komen om de reizigers gelegenheid te geven even een luchtje te scheppen.

't Plan ging niet door, omdat er tussen Engeland en Frankrijk oorlog uitbrak.

„Dan doen wij het alleen“, dacht de voortvarende Napoleon en hij droomde nu van een **invasie** in Engeland met ballons, roeiboten en een leger, dat door de in het geheim gegraven tunnel Engeland zou binnenvallen.

Maar ook dat plan ging niet door.

Dertig jaar later kwam een andere Franse ingenieur met een nieuw plan. Hier werd jaren over gepraat en 't duurde nog tot na 1870 vóór er begonnen werd met boringen. Koningin Victoria, die toen over Engeland regeerde, was een groot voorstandster van tunnelbouw. Weet je waarom?

Wel, zij had een prachtige villa aan de Rivière in Zuid-Frankrijk en daar ging

ze elk jaar een tijdje naar toe. Maar zij kon slecht tegen het reizen over zee. Elke keer werd ze zeeziek. Als er nu een tunnel was, een spoorwegtunnel nog wel, dan hoefde ze niet meer over zeel

En werkelijk, men begon met de bouw. Aan de Engelse kant werd een gang gemaakt van bijna twee kilometer. Die gang is er nog, maar staat nu vol water! Ook aan de Franse kant begon men te werken. 't Leek allemaal in orde te komen. Totdat er hoog bezoek kwam om naar de tunnelbouw te kijken. 't Was de Engelse minister van handel en verkeer. Ter ere van hem werd er een maaltijd gehouden in de tunnel, 50 m. onder het Kanaal. De minister hield een rede, waarin hij zei, dat het zeer de vraag zou zijn, of men wel verder kon gaan met het werk, omdat het Lagerhuis (te vergelijken met onze Tweede Kamer) nog toestemming moest geven. En daar waren nog al wat leden, die fel gekant waren tegen een tunnel. Wat de minister gevreesd had, gebeurde. Het Lagerhuis gaf geen toestemming. En waarom niet?

Wel, men zei eenvoudig: „Nu is Engeland een eiland. Een vijandelijk leger kan niet anders dan per schip ons aanvallen. En de Engelse vloot is de mach-

VICTORIA

tigste ter wereld. Zelfs Napoleon kon ons niet klein krijgen, evenmin als in 1888 de Onoverwinnelijke Vloot.

Maar als er nu een tunnel komt, dan kunnen de vijandelijke soldaten door die tunnel Engeland binnenkomen. Daar kan

onze vloot niets tegen doen! Daarom willen we geen tunnel."

De voorstanders brachten daar tegen in, dat zo'n tunnel de reisduur tussen Engeland en het vasteland een heel stuk bekortte. En als er oorlog kwam, kon men met één **compagnie** soldaten de ingang van zo'n tunnel gemakkelijk verdedigen. En als de nood aan de man kwam, was het toch een koud kunstje om die tunnel op te blazen!

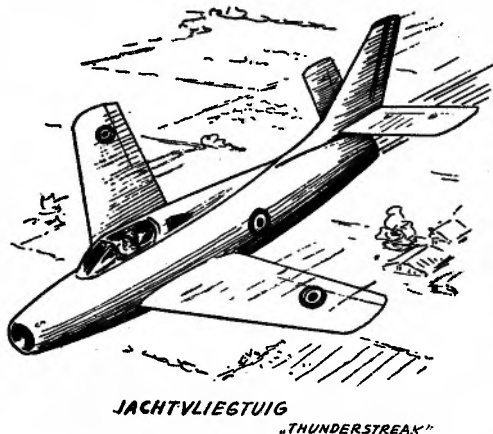
Maar de generaals waren bang, dat er toch wel eens als toeristen verklede soldaten door de tunnel het land konden binnenkomen.

't Werk moest ophouden. 18 maart 1883 kwamen de arbeiders voor de laatste maal uit de schachten naar boven.

Nog vaak is het tunnelplan in het Engelse Lagerhuis aan de orde geweest, maar telkens werd het verworpen. De Engelsen bleven vasthouden aan hun **isolement**. Engeland was beter te verdedigen **zonder tunnel**, dan met een tunnel.

Maar..... is dat nu nog wel waar?

Een vijand komt nu heus niet meer direct met een sterke vloot. Jachtvlieg-

tuigen, bommenwerpers, **parachutisten** en **raketten** trekken zich van 35 km. zee niets meer aan. Het bezwaar voor Englands veiligheid is dus grotendeels vervallen.

En daartegenover staan er heel wat voordelen.

Zo zou de Engelse handel met West-Europa veel drukker worden. Er zouden

veel meer toeristen hun vakantie in Engeland doorbrengen.

Door de tunnel zou men ook een elektriciteitskabel en een olieleiding kunnen leggen. En bovenal: de reis van Calais naar Dover zou door de tunnel hoogstens drie kwartier duren. 30.000 mensen en 30.000 ton goederen zouden per dag door de tunnel vervoerd kunnen worden.

Maar autobezitters zullen geen ritje per auto door de tunnel kunnen maken. Want op 't ogenblik ziet men geen kans de uitlaatgassen van die auto's in zo'n lange tunnel weg te werken. 't Vervoer zou plaats hebben per elektrische trein.

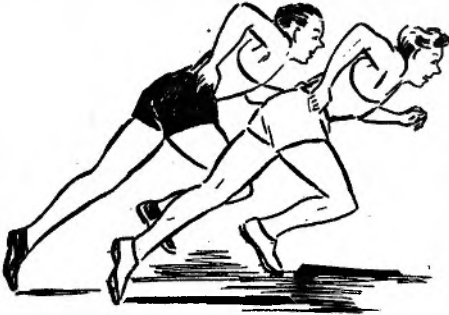
De auto's zouden per trein vervoerd worden, en de bezitters zouden aan 't eind van de tunnelreis hun wagen weer kunnen meenemen.

Zal de tunnel er nu komen? In elk geval is de Engelse regering er nu voor. En de kosten? f 1.000.000.000! Maar dat geld zal er wel komen als de plannen worden goedgekeurd!

OPGAVEN:

1. Het Kanaal is tussen Calais en Dover ..... km. breed.
2. De Fransen noemen de zeeëngte ..... en de Engelsen .....
3. Het eerste plan voor een tunnel werd gemaakt ten tijde van .....
4. Vertel iets over dit plan.
5. Het volgende plan werd gesteund door koningin ..... omdat zij last had van .....
6. Het Engelse Lagerhuis wees de tunnelbouw af, omdat een tunnel gevaarlijk zou zijn voor Englands .....
7. Dat bezwaar geldt nu niet meer, omdat .....
8. Noem een paar voordelen van een tunnel.
9. De tunnel zou f ..... kosten. Dat is 1 m.....
10. Versier de aantekeningen met afbeeldingen uit het knipblad.

DE WEDLOOP.

Jongens proberen graag eens, wie het sterkste is. Ze grijpen elkaar aan, ze worstelen en wie dan tenslotte de ander op de grond krijgt en hem de knie op de borst kan zetten, wel, die heeft het gewonnen. Die is de sterkste.

En als dit als spelletje gespeeld wordt (maar denk om je kleren!) is er niets op tegen je krachten eens te meten.

Maar wat jongens in 't klein doen, dat doen de volken vaak in 't groot, en dat is wel erg. Telkens lezen we in de geschiedenisboeken en ook in de Bijbel, van volken en machthebbers, die 't ene volk na het andere aan zich gingen onderwerpen.

Jammer genoeg is die strijd om de macht nog nooit afgelopen. Jullie hebben het niet meer bewust meegemaakt, maar de ouderen herinneren zich nog maar al te goed de laatste oorlog, toen de Duitsers onder Hitler de wereldheerschappij probeerden te veroveren. Gelukkig heeft God dit niet toegelaten.

En nu? Nu is er een nieuwe machtsstrijd aan de gang tussen Amerika en Rusland. Beide landen doen hun best om de ander voor te blijven of voor te komen op allerlei gebied. Vooral op het gebied van de oorlogswapenen tracht men elkaar de loef af te steken.

Tot dusver was Amerika in alles de meerdere van Rusland. 't Had meer en,

betere vliegtuigen, kanonnen, die verder droegen dan de Russische, enz.

Maar de Russen lieten dat er niet bij zitten. Veertig jaar geleden was Rusland nog een achterlijke landbouwstaat. Maar in 1917 werd de Tsaar vermoord en kwamen de communisten aan de macht. Hun eerste leider Lenin verkondigde al, dat Rusland Amerika terzijde moest streven en daarna achter zich moest laten. Vooral onder Stalin is Rusland van achterlijke landbouwstaat geworden tot een land met moderne fabrieken, waarin de machine, de techniek, de natuur-wetenschap de nieuwe goden werden van het Russische volk. Met de enig ware God hadden de communisten immers afgerekend.

Voortaan gingen ze hier van uit: Macht en geweld regeren de wereld. Het gelijk is altijd aan de kant van de partij, die de sterkste wapenen bezit. Dat betekende dus: Amerika zien in te halen! En dat viel niet mee!

Want hoe was de stand van zaken na de tweede wereldoorlog?

De oorlog had ook in Rusland gewoed. 7 miljoen Russen waren gedood. De helft van de Russische steden en dorpen waren bijna tot puin gebombardeerd en een groot deel van haar fabrieken lag verwoest.

Amerika daarentegen had lang zoveel niet geleden. Wel had het 400.000 man verloren, maar alle Amerikaanse steden en dorpen waren nog heel. En de fabrieken draaiden op volle toeren.

Maar de Russen hebben alle krachten ingespannen om de achterstand in te halen. 't Ging er niet zachtzinnig toe. Arbeiders werden geprest om in de fabrieken te werken. **Ingenieurs** werden met de leiding belast en 't zag er niet best voor ze uit, als ze in een bepaalde tijd niet aan het voorgeschreven **productiecijfer** toekwamen. Ze werden ter verantwoording geroepen, naar Siberië verbannen of uit de weg geruimd. Zelfs vele ministers voor de **industrie** verging het zo.

Veel en goede ingenieurs had Rusland nodig. Op de schoolbanken werden de

intelligente jongens er al uitgehaald. Er werd niet gevraagd, wat ze graag wilden worden, maar ze werden gedwongen voor ingenieur of wat dan ook te studeren. Prima opleidingsscholen kwamen er met knappe geleerden als leermeesters. Zodoende komen er per jaar twee maal zoveel ingenieurs klaar als in Amerika. En de meeste van die werktuigkundigen worden aan 't werk gezet voor de zware industrie. Dus om machines, fabrieksinstallaties en oorlogswapenen te maken.

De wedloop was begonnen en niet stap voor stap, maar met grote snelheid haalden de Russen hun achterstand in.

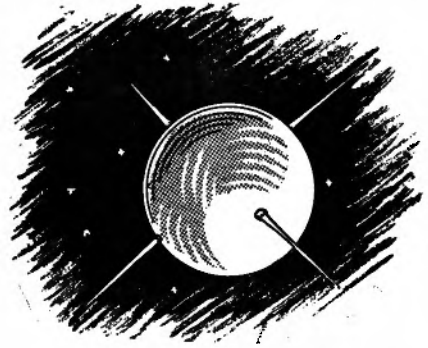
Toen op 16 juli 1945 de eerste Amerikaanse atoombom in Japan ontplofte, dachten de Amerikanen, dat het wel 10 of 20 jaar zou duren, voordat de Russen zover waren. Maar... al na 3 jaar, in 1949, ontplofte de eerste Russische atoombom. Hoe kon dat zo gauw? Wel, de Russen hadden Duitse geleerden naar Rusland gebracht, die al onder Hitler vreselijk oorlogstuig hadden uitgedacht. Bovendien maakten ze gebruik van spionage en verraders, waardoor ze achter de Amerikaanse atoombommen waren gekomen. Maar dat is het toch niet alleen. De Russische geleerden zelf hebben ingespannen gewerkt en doen in bekwaamheid niet onder voor hun Amerikaanse collega's.

Na de atoombom (de A bom) kwamen de Amerikanen met de nog vreselijker waterstofbom (de H bom) in 1952. De Amerikanen juichten! Zover was men in Rusland toch lang niet! Maar..... nog geen jaar later brachten ook de Russen een H bom tot ontploffing.

En toen begon men met plannen en proeven om lange-afstands-raketten te maken, dingen, die bijv. in Amerika worden afgeschoten om duizenden kilometers verder neer te komen. In Amerika scheen er concurrentie te bestaan op dit gebied tussen leger, vloot en luchtmacht. Ieder was met zijn eigen proeven bezig en dat bracht versnippering van krachten. De eerste proefnemingen mislukten.

En..... nu waren de Russen de Amerikanen voor. Zij hebben in augustus een eerste geslaagde proefneming gedaan met een lange afstands-raket.

En toen kwam de klap op de vuurpijl.

Heel de wereld stond verbaasd, toen het bericht kwam, dat de Russen de eerste kunstmaan, „de Spoetnik“ de wereldruimte hadden ingeschoten. Buiten de aantrekkingskracht van de aarde snelde deze kunstmaan met duizelingwekkende snelheid om de wereld. Weldra volgde een tweede, veel grotere, met een hond aan boord. De Russen begonnen te praten over het afschieten van een raket, die om de maan heen zou gaan en dan

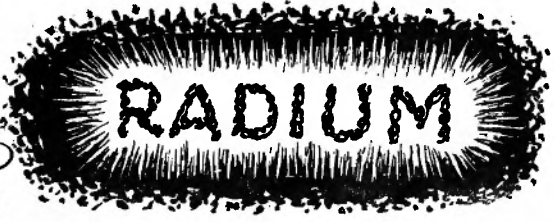
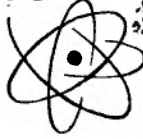

weer naar de aarde terug zou razen.... Is het niet om angstig te worden, nu de mensen wel over bovennatuurlijke krachten schijnen te beschikken?

De Amerikanen schrokken op en begonnen koortsachtig verder te werken aan hun plannen en proeven. Maar ontkennen konden ze het niet: de Russen waren hun voor geweest.

Waar deze wedloop op uit zal lopen, weten we niet. 't Lijkt er op, dat men straks raketten zal hebben, die men op

Madame Curie.

Hoe ingrijpend de ontdekking van de X-stralen en de **radioactiviteit** van uraniumzout ook mocht zijn, een rechtstreeks antwoord op de vraag naar het diepste geheim van deze wonderlijke verschijnselen wisten de natuurkundigen niet te geven.

Dat geheim zou Marya Sklodowska, beter bekend als Madame Curie, blootleggen.

Ze was een Poolse van oorsprong. Haar volk zuchtte onder de harde druk van de Rus. Om haar zuster in staat te stellen medicijnen te gaan studeren in Parijs, werd Marya **gouvernante** bij een rijke poolse familie. Regelmatig stuurde ze het overgespaarde geld naar haar zuster. Na vier jaren kreeg ze bericht, dat Brónislava geslaagd was, met een jonge dokter trouwde en haar huis openzette voor Marya. Deze was in de wolven. Haar hartewens om aan de Sorbonne natuurkunde te mogen studeren, kon nu vervuld worden. Met een intense toewijding gaf ze zich aan de studie. Onder de armoedigste omstandigheden werkte ze, vaak tot in de nacht. Niets was haar te zwaar en reeds na 3 jaar kreeg ze een opdracht voor een bepaald onderzoek. Hierbij kwam ze in aanraking met een jonge, franse natuurkundige Pierre Curie, die haar liefkreeg en haar in 1895 trouwde.

Maar Madame Curie wilde graag verder studeren. Als onderwerp voor haar **promotie** koos ze het geheel nieuwe terrein, waarop Henri Becquerel de eerste

HENRI BECQUEREL

stap had gezet, dat van de radioactiviteit.

Wat werk deze vrouw toen heeft verzet, met wat taai doorzettingsvermogen zij maanden, nee jaren aaneen proeven heeft genomen, grenst aan het ongeloflijke.

Alle elementen, die in die tijd bekend waren, onderzocht ze op radioactiviteit. Naast uranium (Becquerel!) vond ze het element **thorium**, met een zelfde, geheimzinnige straling.

Ook alle mineralen werden aan een heel nauwkeurig onderzoek onderwor-

elk punt van de wereld zal kunnen doen nerkomen. Vliegtuigen en afweergeschut zullen hier machteloos tegenover staan. Inderdaad, 't is om angstig te worden.

Maar, laten we maar niet bezorgd zijn. Wij weten immers, dat alle mensen, ook de Russische en Amerikaanse machthebbers, alzo in Gods hand zijn, dat ze zich tegen Zijn wil noch roeren, noch bewegen kunnen. Er zal ons niets bij geval overkomen. En Hij kan ons behoeden, ook in 't grootst gevaar.

VRAGEN en OPDRACHTEN.

1. Noem eens een paar wereldrijken, die in de Bijbel genoemd worden.
2. De machtsrijd van tegenwoordig gaat vooral tussen..... en .....
3. Een paar vroegere communistische leiders waren..... en..... De tegenwoordige leider heet Kroestsjef.
4. Amerika had het eerst de ..... bom en de ..... bom. Rusland is Amerika voor op het gebied van ..... en .....
5. Schrijf de moeilijke woorden op met hun betekenis.

pen. Zij ontdekte dat het mineraal uraanpekerts, ook wel pekblende genoemd, heel erg radioactief was. Maar na elke proefneming werd het haar duidelijker, dat er toch nog een element moest zijn, wat tot nu toe niet ontdekt was. Met al haar energie wierp ze er zich op, om dat ónbekende element op te sporen.

In Joachimsthal, in Oostenrijk, werd voor de glasindustrie pekblende gedolven. Hier haalde men het uranium uit en de afval lag buiten in weer en wind.

Op verzoek van het echtpaar Curie, stuurde de directeur van de mijn een monster van dit afval. Tot grote blijdschap van de Curies was de radio-activiteit niet minder sterk dan van het zuivere uraanpekerts, zoals het uit de mijn kwam. Het echtpaar vroeg vriendelijk om meer. En zie daar..... De directie gaf 1000 kilo's pekblendeaafval, voor niets. Als kinderen zó blij waren ze.

Maar waar moest Madame Curie dit goedje laten? En nog moeilijker: waar moest ze het verwerken..... Want een laboratorium bezat ze niet. Het enigste plekje, dat ze krijgen kon, was een oude schuur, het invallen nabij en op bepaalde plaatsen lek als een zeef. Waar niemand zou zijn ingegaan om te werken, begon Madame Curie welgemeed.

Hier ontdekte ze het bestaan van 2 onbekende elementen, met zeer sterke radioactiviteit. Het ene noemde ze **polonium** — waarmee ze de herinnering aan haar arme, verdrukte land levendig hield —, het andere gaf ze de naam: **radium**. Nu werd het haar begeerte deze elementen áf te zonderen. Nu kwamen de moeilijkste maanden van haar leven.

MADAME CURIE

In dit armzalig laboratorium..... Aan eten en slapen kwam ze soms niet toe. Onder een niet te dragen spanning werkte ze, tot ze bijna niet meer kon. Maar na bijna 4 jaren van bovenmenselijke inspanning, van koken, indampen, **filtreren**, **uitkristalliseren** enz. gelukte het haar, ten langen leste, uit duizenden kilo's afval van pekblende een heel kleine hoeveelheid van het zo zeer begeerde element af te scheiden..... één tiende gram **radiumchloride**.

De radioactiviteit van dit element was verbazingwekkend groot, 2 miljoen keer zo groot als die van uranium. En een warmte dat het gaf..... 250000 maal zoveel als een zelfde gewicht steenkool bij verbrandig zou geven. Door bijna alle stoffen kon het heendringen, bacteriën doodde het, ziekten zouden er door genezen kunnen worden.

Een ontdekking van wereldschokkend belang.....

En het meest verrassende was wel dit, dat het element radium, door splitsing zichzelf vernietigde en daarbij 2 andere elementen: helium en lood liet ontstaan.

Dat was nog gróter wonder.

Het was 1898.

Pierre en Madame Curie hadden schatrijk kunnen worden, als ze **octrooi** hadden aangevraagd op de manier van bereiding (1 gram kwam op honderdduizend gulden). Ze deden het **niet**, maar maakten alle proefnemingen bekend.

Wel kregen ze de Nobelprijs, maar hun leven bleef moeizaam.

De zwaarste slag trof Madame Curie, toen haar man door een sleeperswagen werd overreden en op slag gedood. Waar haar man z'n colleges aan de Sorbonne

PIERRE CURIE

had beëindigd de dag vóór z'n dood, ging Madame Curie, ná zijn begrafenis, z'n laatste woorden opnemen en vervolgde zijn onderwijs, schijnbaar onbewogen.

Deze bedroefde, gebroken vrouw heeft voor het eerst, na vele jaren, in Amerika erkenning en waardering voor haar geweldig werk ontvangen.

In 1935 overleed ze..... Door de jarenlange omgang met radioactieve stralen was haar lichaam aangetast.....

Inmiddels is door de atoomgeleerden ontzaglijk veel gevonden en zijn de toepassingen in geneeskunde, techniek, land- en tuinbouw enz. bijna talloos.

Zo is b.v. in menig groot ziekenhuis, voor de bestrijding van kanker, een „kobaltbom“ opgesteld, waarin radioactief kobalt de zieke plek bestraalt. Deze stof kost nog wel enige tienduizenden gulden, maar een zelfde hoeveelheid radium zou in de miljoenen lopen.

In Engeland zijn al centrales gebouwd, waarin door „splitsing“ en andere omwegen, electriciteit wordt opgewekt en steenkolen dus worden uitgespaard.

Het eerste atoomschip, de onderzeeër de Nautilus, in Amerika gebouwd, kan op één lading atoombrandstof, 50.000 km. afleggen.

Allemaal prachtige dingen! Om verwonderd te staan... maar daar is ook gevonden het meest vernietigende wapen aller tijden: de waterstofbom. En dat doet ons huiveren.....

Voor je aantekenschrift:

Marya Sklodowska was een ..... van oorsprong.

Ze studeerde aan de ..... te ..... en leerde hier de jonge, franse natuurkundige ..... kennen, met wie ze in 1895 trouwde.

Met alle toewijding wierp ze zich op het bestuderen van de radioactiviteit, die ..... voor het eerst in ..... had ontdekt.

Madame Curie vond nog een element, dat dit vreemde verschijnsel ook vertoonde, n.l. ....

Ook alle toen bekende mineralen onderzocht ze en ontdekte toen ..... , zo door haar genoemd om de herinnering aan Polen levendig te houden en .....

Dit laatste kwam veel voor in uraanpekerts, dat ze uit ..... kreeg.

Na bijna 4 jaren van ingespannen onderzoek gelukte het haar een klein beetje radium af te zonderen uit duizenden kilo's .....

Tot 2 maal toe ontving ze de Nobelprijs. In 19..... stierf deze geleerde vrouw.

HERSENGYMNASTIEK

Nu nemen we deze keer eerst maar eens de nieuwe vragen:

21. Waar en in welk jaar is Maarten Luther geboren?
22. Met welke datum rekt men de kerkhervorming begonnen te zijn?
23. Wanneer verbrak Luther voorgoed de band met de Rooms-Katholieke kerk?
24. De amerikaanse munteenheid heet... .., de franse ....., de engelse .....
25. Wat is in de V.S. het meest verkochte boek?
26. Wie is de schrijver van de eerste vijf bijbelboeken?
27. En wie van het laatste bijbelboek?
28. Welke stad in Kanaän wordt wel de Palmstad genoemd?
29. Waarom noemt men de Röntgenstralen ook wel X-stralen?
30. Wie ontdekte voor het eerst in uranium de radioactiviteit?

De antwoorden op het vorig stel vragen wil je natuurlijk nog graag weten? Nu, hier zijn ze:

11. Ob, Lena, Jenissei.
12. de kunstmaan Spoetnik.
13. ruim 28000 km. per uur.
14. 40000 km.
15. averulle = meikever.
16. Abraham Lincoln, 1 januari 1863.
18. Naar Johan Maurits, de Braziliaan.
19. Koning, koningin of dame, toren, paard, loper, pion.
20. Van 1585—1587.

DE DIEREN.

- I. De landman gaat, nu de avond is gevallen,
En de arbeid slaapt, voor 't laatst zijn hoeve rond;
Hij keurt het werk der knechts in schuur en stallen,
En als zijn schaduw volgt hem trouw de hond.
- II. Hij toeft bij 't vee en luistert hoe het ademt;
Rond schoft en horen hangt een warme damp,
Die met een geur van zomer hem bewademt
En in een nimbus nevelt om de lamp.
- III. Dan loopt hij tastend langs de ruif der paarden,
Verwelkomd door een dreunend hoefgeklop;
Hij spreekt hen aan, en streelt een ruig behaarden,
een speels hem toegestoken manekop.
- IV. En als hij eindelijk rustig na 't volbrachte,
De handen boven 't vlamvend houtvuur heft,
Vervult hem nog de ontroerende gedachte
Aan wat rondom hem leeft en 't niet beseft.
- V. Hij peinst en leest in 't boek met koopren sloten
Het hoofdstuk uit, dat Noachs tocht beschrijft,
Hoe de arke met haar simple reisgenoten
Lang op den oeverlozen zondvloed drijft.
- VI. Gans in het wonderbaar verhaal verloren,
Terwijl hij mijmrend in den haardgloed staart,
Lijkt het hem of door God daartoe verkoren
Hij met zijn dieren over 't water vaart.

AART VAN DER LEEUW
(1876-1931)

Beschrijving:

DE DIEREN.

Aart van der Leeuw, de dichter van de ze prachtige verzen, stamt uit een Delfts koopmansgeslacht. Zelf heeft hij een poos op een levensverzekeringkantoor gewerkt maar dat nuchtere werk was voor deze romantische mens een verschrikking. Hij is stil gaan leven in Voorburg en heeft zich helemaal gewijd aan zijn letterkundige arbeid. Je zou kunnen zeggen dat al zijn werk eigenlijk dromen waren. Dromen, die woord werden.

Hij is een eenzaam mens geworden, hij werd doof en gaf zich over aan zijn stille gepens. Hij leek precies op zijn werk — of liever, zijn werk lijkt precies op hem. Ook dit gedicht: De Dieren spreekt van dat stille, eenzame, dromende en peinzende leven.

Ik heb altijd veel van dit gedicht gehouden. Tot mijn zestiende jaar heb ik altijd op dorpen gewoond. In het voorjaar heb ik de koeien en de dartelende kalveren van mijn buurman mee naar de wei gebracht en wat heb ik op winteravonden vaak op de bank in de grote koestal gezeten, (Zie, dat je dit in de Kerstvacantie ook eens beleeft!).

Die eenzame boer op zijn hofstede is alleen. Ik heb me hem altijd als weduwnaar gedacht! De knechts zijn naar huis en hij gaat de avondronde doen, zijn hond aldoor vlak achter hem (alsof het zijn schaduw was). De boer heeft geen haast. Hij **toeft** (d.w.z. hij wacht, hij draalt om verder te gaan.) Hij **luistert** naar zijn vee; aan de adem kan hij horen of alles in orde is. De damp rond schoft (= schouder) en hoorn vormt een stralenkrans (nimbus) om de lamp. De levendige paarden horen hem komen. Ze zijn blij als de baas nog even komt onderzoeken of ze hooi genoeg in de ruif hebben.

Hij praat met ze of het mensen zijn, streelt de kop van zijn lievelingspaard als dit zijn ruigen hals naar hem uitstrekt.

Wat huiverig geworden, warmt hij zijn handen boven het open haardvuur met de vlammeende houtblokken. Aldoor denkt hij nog aan zijn koeien en zijn mooie paarden. „Eigenaardig”, zegt hij, „ze leven en hebben er geen besef van, dát ze leven”.

Nu slaat hij de zware Statenbijbel met de koperen sloten op. Hij is bezig in Genesis, de geschiedenis van de zondvloed. Het heeft zijn gedachten al vervuld (hoofdstuk 6). Vanavond leest hij het

hoofdstuk uit (Genesis 7). Het water stijgt tot 15 ellen boven de hoogste berg (vers 20). En nergens is nu meer een oever.

Elk meer, elke zee, iedere oceaan heeft oevers. Na de langste boottocht kom je toch altijd weer aan een kust en in een haven. Maar nu is alles water. (oeverloos)

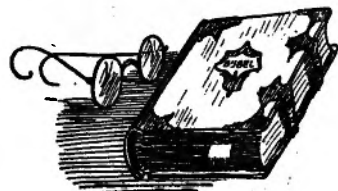
„Noach bleef **alleen** over en wat met hem in de ark was. En de ark dreef op de zondvloed. 150 dagen lang.”

Voorzichtig sluit hij het grote boek; hij staart peinzend in de vlammen. En..... dan ineens gebeurt het droomwonder. Hij, de eenzame boer, die zò met zijn dieren meeleeft is zèlf Noach. Hij is uitgekozen (verkoren) om met zijn dieren over 't water te varen.

— Als je dit alles **meegevoeld** hebt is daarmee ook de **wijze** van voordragen gegeven. Allerlei woorden geven aan dat van het hele gedicht de grootste rust moet uitgaan. Hij **toeft** bij 't vee; hij staat **rustig** voor 't vuur (couplet IV). Hij **peinst** (couplet V). Hij **mijmert** (d.i. hij is in gedachten verzonken). Hij is helemaal in het wonderbaar verhaal **verloren**. Maar denk er om, rustig betekent niet saai. In al deze rust is er nog wel variatie. In couplet III b.v. moet je dat **dreunend** **hoefgeklop** en **speels** hem toegestoken manenkop van de paarden tegenover die rustige koeien laten uitkomen en **klankvol uitbeelden**. Het hoogtepunt wordt gevormd door de twee laatste regels. Het is hem of hij (dus klemtoon) met zijn dieren over het water vaart. Hier is het moment suprême d.i. het verheven ogenblik, het wonder. Heel het gedicht stuwt eigenlijk naar dit slot toe. En dit slot kun je alleen goed zeggen als je je van begin tot eind met die boer **vereenzelvigd** hebt. De verwondering moet op je gezicht te lezen zijn (mimiek!).

Nu nog iets. Denk er om dat je 't vee als één lettergreep uitspreekt. Veel leerlingen zeggen ut vee. Ten eerste komt er dan een lettergreep bij, dus het ritme is verbroken en ten tweede klinkt dat ut erg lelijk. Dus 't volbrachte, 't vlammeend (couplet IV) 't boek (V), 't water (VI).

FRANS C. VAN DORP.

De spanning neemt met de dag toe. Ieder ogenblik kan Hitler zijn legers bevel geven voor een nieuwe opmars..... waarheen? Er gaat geen dag voorbij, of de mensen hebben het over de oorlog.

Zo staan er in het begin van de mei-maand een groep mensen voor de smederij van baas Zwart. Op hun gezichten staat zorg en angst te lezen. Jochum Staal staat er ook bij en hij heeft het hoogste woord.

Jan en Menno zitten op een boerenwagen en luisteren met aandacht naar de gesprekken.

„Zie je wel, dat ik gelijk heb”, schreeuwt Jochum tegen de smid. „Nog even en je kunt de paarden van de Duitsers beslaan”. Het is een uitdagend woord. Allen mompelen misprijzend aan Jochum's adres. Jan balt de vuisten en Menno gooit een steentje naar Jochum. Is er dan niet één van die kerels, die Jochum op zijn nummer durft zetten? Jochum, die weinig tegenstand ondervindt, zegt: „De lucht zal er hier van opklaren, wat ik je zeg”.

Plotseling ontstaat er beweging onder de mensen. Ebel Hut springt naar voren. Hij gaat vlak voor Jochum staan en schreeuwt: „Jij vuile N.S.B.-er, jij vuile Mussertman! De lucht opklaren! Als de stank van die Moffen ons land verpest; hè!” Meteen geeft hij Jochum een por in de ribben, zodat deze languit op straat tuimelt. Maar dadelijk springt Jochum op en brult: „Dat kost je minstens een maand! Ik ga dadelijk naar de politie”.

„Ja, dat zou ik maar doen”, zegt Ebel Hut.

Jochum wijst naar de omstanders en zegt: „Deze zijn mijn getuigen! En jij gaat de nor in!”

„Getuigen!”, schreeuwt Ebel. „Mijn klomp! Hier!” En voordat Jochum zich kan verweren, krijgt hij een flinke trap onder zijn zitvlak. Maar dan komt Zwart tussenbeide en zegt: „Nou is 't mooi genoeg, Ebel, bewaar je kalmte”.

De twist bedaard. Ebel Hut neemt een verse pruim en Jochum neemt de benen.

Als Jan thuiskomt vertelt hij dadelijk hoe Jochum Staal door Ebel Hut werd afgedroogd. De felle tinteling in Jan's

ogen bewijst, hoe mooi hij dit vond. Maar als hij het hele gebeuren in geuren en kleuren verteld heeft, vraagt zijn moeder: „En vind jij zoiets nu mooi, Jan? Hoe zal er ooit sprake zijn van vrede, als bij ons de haat zegeviert? Neen, zoiets kun jij nimmer goed praten. Ik weet, dat het moeilijk is, vooral nu. Haten is gemakkelijker, maar je weet nooit te voren, waar je er mee belandt. Liefhebben is moeilijker, maar oneindig veel mooier, Jan”.

Maar Jan gaat mopperend de kamer uit. Hij zoekt een boek over de Franse tijd. Hij slaat het open bij het hoofdstuk, waarin verteld wordt over de vlucht van stadhouder Willem V. Hij leest de af-

scheidswaarden van de Prins: „God heeft een twist met Nederland en wie zal oprichten, als Hij terneerwerpt?.....”

Toen vertrok Oranje in een visserspink en verliet bij ruw weer zijn vaderland... om het nooit weer te zien... En in Holland vierden de Patriotten het feest der ware vrijheid. Hoera, de Fransen komen!

Ze brengen vrijheid, gelijkheid en broederschap!

Arm volk, waar vreemden regeren.....
Arm Nederland, als Oranje een balling
is.....

4. BEZET GEBIED.

Jan ligt in bed en naast hem ligt Menno... Jan droomt... Hoor, er zijn dieven in huis. Onhoorbaar sluipen ze door de gang naar het trapportaal... Ze hebben zwarte maskers voor en fluisteren geheimzinnig... Een van hen knipt even een zaklantaarn aan en de andere trekt een zware revolver.....

Als twee zwarte monsters schuiven ze de trap op, behoedzaam, voetje voor voetje... Op de zolder hurken ze neer. Op handen en voeten kruipen ze naar de slaapkamer. Zacht klikt de deur uit het slot en in een ommezien hebben ze Jan te pakken... verschrikkelijk. Hij probeert zich los te rukken, maar een van die zwarte monsters ploft meteen bovenop hem. Jan probeert te schreeuwen, maar het gaat niet. 't Is net, of zijn keel dichtgesmoerd wordt. O, wat krijgt hij het vreselijk benauwd. Er ligt een grote, zware berg bovenop hem. Neen, 't is geen dief, 't is geen berg, 't is een zware vrachtauto, die hem plat drukt. Hoor die motor eens te keer gaan. Hij brult als een bezetene.....

Wild slaat Jan met zijn armen. Hij moet en zal er onderuit! O, hij wordt verpletterd! Kijk, nu branden er twee rode lichtjes vlak boven zijn hoofd, als twee vurige ogen van een beest, dat zijn buit verscheuren gaat... vreselijk...

Met een schok wordt Jan wakker. Hè, wat een akelige droom. Wat?..... Hoort hij dat akelige gebrom nu nog? Hij is toch wel goed wakker? En dat gebrom houdt maar aan.

Wat een vreselijk lawaai toch! Neen, hij is toch wakker... Vliegtuigen? Ja... nee... wat een lawaai! Met een ruk gaat hij rechtop in bed zitten. Het gebrom is niet van de lucht.

„Menno, hoor eens!”

Menno slaapt rustig door.

„Menno, toe nou! Word eens wakker!”

Met een geeuw draait Menno zich om en vraagt: „Wat is er?”

Samen luisteren de vrienden naar het gebrom.

„Vliegtuigen”, zegt Menno.

Jan knikt.

„Engelsen”, zegt Menno, „op reis naar Duitsland”.

Ze liggen nog een poosje stil te luisteren naar het angstaanjagend gebrom van tientallen overvliegende machines. Het zware aanzwellende geluid maakt bang in de nacht...

„We gaan naar beneden”, besluit Jan. Juist als ze bij de trap zijn, wordt het licht in de gang aangeknipt. Arends staat onder aan de trap en zegt: „'t Is mis, jongens”.

„Maar 't kunnen toch best Engelsen zijn, vader”, meent Jan.

Arends schudt zijn hoofd. „Neen jongens, Nederland wordt in de nacht besprongen. Luister maar”.

In de kamer geeft de radio het antwoord. Overal boven ons land denderen de motoren van vijandelijke vliegtuigen, die honderden parachutisten vervoeren.

Menno balt zijn vuisten en zegt: „Die vuile Mof! Parachutisten! Maar onze soldaten zullen die springers warm ontvangen”.

„Stil Menno”, zegt Arends. „De stroom zal niet te keren zijn. Onze jongens zullen zich dapper verzetten; zeker. Maar de Duitser zal altijd nog meer inzetten”.

Jan denkt aan zijn broer Jelmer, die soldaat is, en zegt: „Wat zal Jelmer zijn mitrailleur laten knetteren”.

„Houd je mond!” gebiedt Arends, „je weet niet, wat je zegt. Als we Jelmer maar ooit levend terug zien! Bid voor hem en voor ons allen. God alleen kan ons bewaren...”

„Ga maar weer in bed, jongens”, zegt Jan's moeder.

Boven luisteren de vrienden nog naar het motorgeronk, maar spoedig vallen ze in slaap. Het is al mooi laat, als ze de volgende morgen wakker worden... 10 mei... Haastig eten ze hun boterham en binnen een kwartier staan ze op straat. Overal staan groepjes mannen en vrouwen. Aan werken denkt niemand. 't Is oorlog immers... vreselijk...

Bij de kade treffen ze Ebel Hut.

„Hallo!” roept Ebel. „Wat zijn wij toch arme stumperds, nietwaar?”

„Hoezo, Ebel?”

„Wel, Hitler komt ons beschermen. Wij kunnen niet langer op onszelf passen. En nu komt die grote schreeuwer ons even vertellen, dat hij ons land beveiligen zal tegen die boze Engelsen. Mooi hè? We moesten die Hitler eigenlijk dankbaar zijn. Ze kunnen mooi praten in Berlijn. Bah, wat een stel schurken!”

„Wacht maar”, meent Jan. „Straks komen de Engelsen en Fransen ons te hulp en dan neemt Hitler de benen; vast”.

„Dat moet ik nog zien”, mompelt Ebel. „Noorwegen hebben ze ook in de modder laten zitten. Die Engelsen lopen niet zo hard. Ze zitten veilig achter de Noordzee, snap je?”

„Kijk, daar loopt Jochum”, wijst Menno.

„Ha, ha, ha, die zoekt Melis, zijn grote vriend, jongens. Maar Melis zit al lang achter de tralies. De politie heeft hem in de vroege morgen uit de veren gelicht en hem lekker ingerekend”.

„Ik zou wel eens willen weten, waar Mussert nu zit”, zegt Menno.

„Poeh, die pochhans”, zegt Ebel. „Bij zijn Duitse vrienden, natuurlijk. Champagne drinken op de ondengang van ons land. Maar we krijgen dat kereltje nog wel. Hei Jochum, kom eens hier!”

Maar Jochum doet, of hij niets hoort. Hij wil nu voor geen geld ter wereld met Ebel Hut in aanraking komen.

Wacht maar..... later.....

Reeds de volgende morgen verschijnt er een patrouille van de vijand in het dorp. De commandant zet koers naar het gemeentehuis. De mensen zien de zwaar bewapende soldaten de brede stoep betreden. Als de Duitsers weer vertrekken,

fietst Jochum met hen mee, glunderend.

Even later worden op het aanplakbord voor het gemeentehuis grote vellen papier geplakt..... Duitse plakaten..... Ze vertellen, dat het met de vrijheid afgelopen is.

De vijand regeert..... het geweer is nu baas..... Maar ieder stelt toch zijn hoop op de vesting Holland, die stand zal houden, naar ze menen, tot de Engelsen en Fransen te hulp zullen snellen...

Pinksteren 1940..... Op de Afsluitdijk bulderen de kanonnen en op de Grebbeberg waart de dood.....

Maar Holland houdt stand.

Tot plotseling de mededeling komt, dat Koningin Wilhelmina met de regering naar Engeland is uitgeweken en dat generaal Winkelman verder de baas zal zijn..... Velen zijn door dit gebeuren zo erg teleurgesteld, dat ze gaan schelden op de regering en op de Koningin, die het zinkende schip verlaat.....

Ach, hun hoop was zo groot..... de ontgoocheling is zo bitter.....

Maar nog dreunt het geschut op de Afsluitdijk en nog vecht ons leger met ware doodsverachting. De vijand krijgt Holland niet klein!

Dan? Zware bommenwerpers cirkelen boven Rotterdam, de koopstad, waar onze mariniers als leeuwen vechten en de Duitsers van zich slaan. En toch wil de vijand winnen, het kost wat het wil! Zo wordt Rotterdam gebombardeerd..... als Warschau..... Het is vreselijk, als de koopstad brandt. De lijken liggen op de straten, verminkt, uiteengerukt..... De lucht is zwart van rook.....

Deze gruweldaad breekt de weerstand en Holland capituleert..... na een eervolle strijd van vijf dagen.

Maar wat is er van ons leger geworden? Wie zijn er gesneuveld; wie verminkt of gewond? Dat onzekere is een felle marteling. Ook voor Jans moeder. Ze kan het nergens vinden. Waar is Jelmer? Leeft hij nog? Ook Jan zit in zorg over zijn broer, maar de vernedering en de knechting van ons land maakt hem kwaad.

Vreemden regeren.....

Oranje in ballingschap.....

Vrees in elk huisgezin over de zonen van het dorp.

Als Jan tegen de avond nog even een blik werpt in zijn boek over de Franse tijd, bekruipt hem de lust het boek door het raam te smijten.

Wat toen was, is nu geworden.

Toen juichten de Patriotten!

Nu lachen de N.S.B.-ers.

Toen was Napoleon de baas; nu Hitler. Toen een onderdrukking van achttien jaar.....

En nu?.....

(Wordt vervolgd).

MEDEDELINGEN

voor de onderwijzers.

Geachte Collega's,

In antwoord op verschillende vragen en wensen van de onderwijzers menen we in enkele punten deze het beste te kunnen beantwoorden in O.E.K.

- 1 Het knipblad verschijnt niet tegelijk met de krant. De uitgever van ons blad moet na het drukken van O.E.K. al de cliché's opnieuw ordenen en kan daarna de knipbladen afdrucken. We menen, dat het niet gelijktijdig ontvangen van krant en knipblad, geen grote bezwaren meebrengt. De artikelen moeten eerst immers toch worden gelezen en behandeld, voor U ze schriftelijk kunt laten verwerken.
- 2 Tot nu toe begon de nieuwe jaargang in de maand september. Het slot van het vervolgverhaal werd geplaatst in het augustus-nummer. De leerlingen, die met de zomervakantie de school verlieten misten dus het slot van het verhaal.
Deze jaargang zal daarom eindigen in de maand JULI, zodat het slot van het vervolgverhaal wordt geplaatst in het JUNI-nummer.
(De maand juli is immers de vakantiemaand)
Het eerste nummer van de nieuwe jaargang verschijnt dan D.V. 20 augustus 1958. De uitgever brengt op de kwitanties voor het 2de halfjaar van de lopende jaargang 1 maand in mindering.
- 3 Wie inplaats van een stortingsbiljet een nota wenst, kan dit aan de uitgever mededelen.
- 4 De meeste scholen zullen dit jaar 20 of 21 december kerstvakantie krijgen. Het kerstnummer zal daarom niet op 20 dec. verschijnen, maar op 10 DECEMBER. Dan is er nog tijd om dit nummer te behandelen en de wedstrijd-puzzle op te lossen.
- 5 In het kerstnummer zullen we dit jaar niet een zgn. „kerstverhaal“ opnemen. We zullen nu, in plaats daarvan, frachten de leerlingen aanwijzingen te geven voor het maken van een „KERSTPROJECT“. (Het woord project is niet helemaal juist, maar U weet wat we er mee bedoelen!)
Het knipblad zal dan misschien 2 maal het gewone formaat moeten hebben, omdat de leerlingen graag versieringen in zo'n schrift aanbrengen.
- 6 We overwegen het drukken van AL DE VOORDRACHTEN van de jaargangen 56/57 en 57/58 op LOSSE BLAADJES, zodat de leerlingen deze in een mapje kunnen bewaren of in een cahier gaan plakken. U kunt deze dan reserveren voor de school.
We weten niet of hiervoor voldoende belangstelling bestaat, zodat deze blaadjes voor een geringe prijs kunnen worden aangeboden. Indien U dit lijkt, stuur dan even een briefkaart aan de uitgever, met vermelding van het gewenste aantal blaadjes van elke voordracht. We hebben dan enig houvast.

Met coll. groeten
namens Redactie en Uitgever,
L. Meijer.

ONZE EIGEN KRANT

13^e jaarg. no 4

Daar is uit 's werelds
duist're wolken
een licht der lichten
opgegaan.
Komt tot zijn schijnsel,
alle volken
en gij, mijn ziele,
bid het aan!

KERSTUITGAVE

1957

Smid

„Onze eigen krant”

Voor de hoogste klassen der Christelijke Scholen
Verschijnt de 20ste van de maand

Red.: L. Meijer, H.d.S., Bedum, J. Bulthuis, ond.
B.L.O. Veenendaal, Tj. Schaafsma, H.d.S. Kampen
Administratie-adres: "DRUKKERIJ DE VRIES"
DELFT | L - Telef. No. 3547 - Gircrek no. 839559

13e jaarg. no. 4 - dec. '57

Kerstfeest 1957

Nog enkele dagen naar school en dan begint de kerstvakantie. In deze vakantie hopen we allen het blijde feest van de geboorte van de Here Jezus te vieren.

Nu kunnen we in school, in deze **adventstijd**, op verschillende middagen een mooi werkstukje maken. We mogen misschien het werk van de lesrooster eens op zij schuiven, om zelf een „Kerstboekje” te maken.

Dit kan op verschillende manieren. We kunnen er een nieuw schrift voor nemen. Het kan ook met losse bladen,

waar we later een aardig kaft om maken.

Ons eerste blad wordt het titelblad. Dat moet er keurig uitzien!

In sierletters tekenen we:

K E R S T F E E S T
— 1 9 5 7

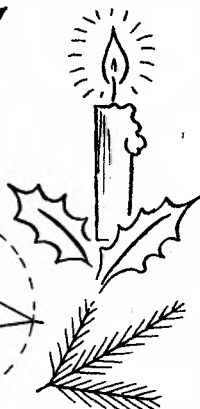
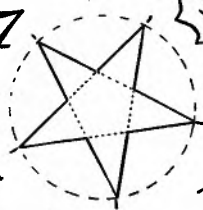
Nog nooit sierletters gemaakt? 'k Help je wel even! Kies maar uit deze voorbeelden:

KERSTFEEST 1957

KERSTF 1957

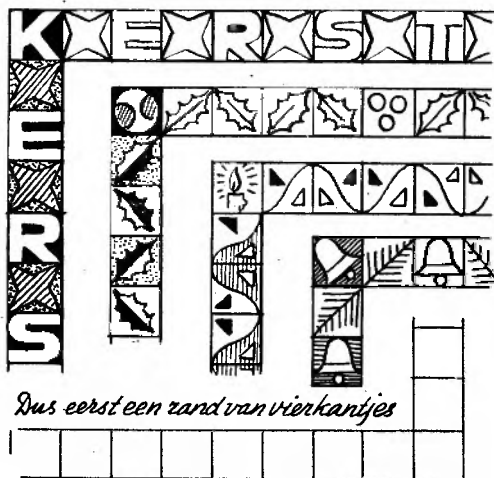
KERSTF 1957

Op dit titelblad tekenen we nog een brandende kaars, een open geslagen bijbel, takjes hulst of een ster.

Om het geheel maken we een eenvoudige rand. Dit lukt het best, als we eerst met potlood een rand van vierkantjes

gaan maken. In de vierkantjes tekenen we b.v. de letters KERSTFEEST. Er kan ook in ieder hokje een kaarsje, klokje, of een takje hulst. Met passende kleuren kunnen we de rand fleurig maken. Kijk zo:

Dus eerst een rand van vierkantjes

Het eerste blad is klaar! Het heeft even tijd gekost! Is het mooi?

Nu beginnen we met de inhoud van ons kerstboekje.

We gaan drie hoofdstukken maken, n.l.

1. DE BELOFTE
2. DE VOLHEID DES TIJDS
3. DE VERVULLING

Boven elk hoofdstukje schrijven we het opschrift. Natuurlijk met een kleinere sierletter. Kies maar uit:

Lees goed:

De bijbel, Gods Woord, bestaat uit twee delen: het oude testament en het nieuwe testament. (Testament = verbond)

In het oude testament wordt de Here Jezus **beloofd**. In het nieuwe testament wordt de belofte **vervuld**: de Here Jezus is geboren.

Tussen de eerste belofte van Jezus komen in de wereld en de geboorte van de Here Jezus ligt een héél, héél lange tijd: wel 40 eeuwen!

Vierduizend jaren voor Christus' geboorte schiep God de hemel en de aarde. Op die aarde, in het wonderschone Paradijs, plaatste God de eerste mensen Adam en Eva. Zij mochten regeren over de dieren en de planten. Aan het ruisen van de wind hoorden ze, dat de Here kwam en vol diepe vreugde luisterden zij naar Hem.

God vertelde hen, dat in de hemel één zeer voorname engel zich verbeeldde aan Hem gelijk te zijn. Het was Satan, die in opstand tegen God, veel goede engelen meesleepte in zijn leugen. De zonde was door Satan gekomen.

Satans enige doel is Gods Schepping te vernielen, om zelf er over te heersen.

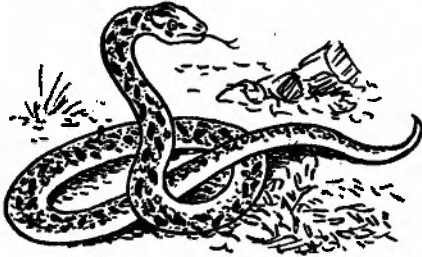
Dat moesten Adam en Eva weten. Ze kregen als werk: het Paradijs te bouwen en te bewaren. **Vrijwillig** moesten ze God gehoorzamen. Daarom waren er in de hof twee bomen. In het midden stond de boom des levens. Als Adam en Eva gehoorzaam bleven, mochten ze eten van

die boom en zouden ze als beloning eeuwig, blij, leven.

Door de andere boom, de boom der kennis van goed en kwaad, stelde God hen op de proef. Ze mochten daarvan beslist niet eten. Waarom niet? Omdat God het **niet wilde**. Aten ze er wel van, dan zouden ze niet leven, maar sterven. (Het proefgebod)

Met mooie woorden heeft Satan, als

slang, toch Eva doen **twijfelen** aan Gods Woord. Met opzet at ze van de boom en ze verleidde ook Adam, die ook moedwillig ging eten. Ze sloten **vriendschap** met Satan tegen God.

De zonde was in de wereld gekomen. Van de boom des levens mochten ze niet eten. Maar God zal die vriendschap met Satan stuk maken. Satan zal het niet winnen. Want God heeft die wereld zo lief, dat Hij zijn Zoon zal geven, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe. Toch zal de mens komen bij de boom des levens. Zie maar in het laatste bijbelboek!

Dit belofde de Here vlak na de zondeval aan Adam en Eva. Dit was Gods blijde boodschap, het **evangelie**, dat Hij hen in hun duisternis liet horen.

„En Ik zal **vijandschap** zetten tussen u en de vrouw en tussen uw zaad en haar zaad, dit zal u de kop vermorzelen en gij zult het de hiel vermorzelen.” (Genesis 3 : 15)

Wat God hier beloofde, noemen we de moederbelofte, omdat dit de eerste belofte is van Jezus' komst.

In heel het oude testament leidt God het heen naar de komst van de Here Jezus. De belofte wordt steeds duidelijker! En altijd weer probeert Satan de belofte tegen te houden. Maar hij kan het niet, want Satan kan niets meer, dan God hem toe laat te doen.

We schrijven boven het eerste hoofdstukje:

1. DE BELOFTE

en vullen onderstaande lesje in.

In het oude testament of..... wordt de komst van de Here Jezus..... Het oude testament bevat de..... In het nieuwe testament wordt de belofte.....

Tussen de eerste belofte en de geboorte van Jezus liggen ..... eeuwen. God schiep de eerste mensen ..... en ..... Hij gaf hun als woonplaats het P..... Ze moesten Hem vr..... dienen. De Here gaf hun het ..... gebod.

Satan was een ..... engel, maar hij wilde als ..... zijn.

Hij wil Gods Schepping ..... De eerste mensen wisten dit, want zij moesten de hof bouwen en.....

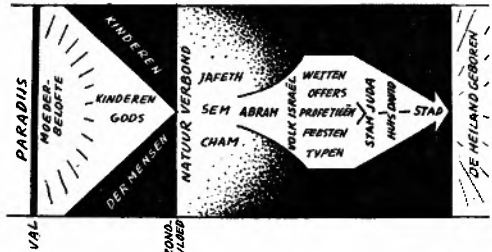
Satan verleidde eerst ..... tot het tw..... aan Gods Woord. Toen at ook ..... Zo sloten ze vr..... met de duivel.

Maar God heeft Zijn wereld zo lief, dat Hij.....

De eerste belofte van Jezus' komst heet de .....

Ze luidt: (Gen. 3 : 15).

(Mooi in schrijven, met b.v. rode hoofdletters).

Door deze tekening zie je, hoe de belofte van Jezus' komst, door de eeuwen heen, door God steeds duidelijker wordt aangewezen.

Plak deze tekening in het schrift en schrijf er onder:

„GODS BELOFTE WORDT HEERLIJK VERVULD!”

We schrijven verder op:

De teksten in de bijbel, die wijzen op de komst en het werk van de Here Jezus noemen we: **Messiaanse voorzeggingen.**

Enkele er van zijn:

Aan Sem: Gen. 9 : 26 en 27: „Geprezen zij de Here, de God van Sem, enz.

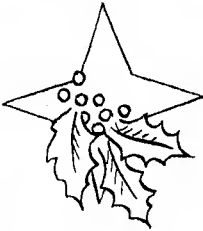
(Zelf de teksten in de bijbel opzoeken en met tussenruimten opschrijven. Een heel eenvoudige versiering tussen de teksten maakt het geheel mooi.)

Aan Abram: Gen. 12 : 2: „Ik zal.....

Aan Juda door Jacob: Gen. 49 : 10: „De scepter.....

Mozes profeteert: Deut. 18 : 15: „Een profeet.....

Zelfs uit de mond van Bileam wordt het volk Israël aangewezen, als het volk waaruit de Christus zal worden geboren: Num. 24 : 17: „Een ster.....

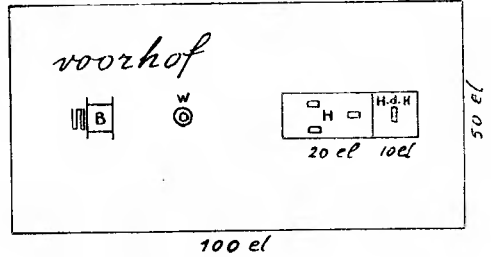
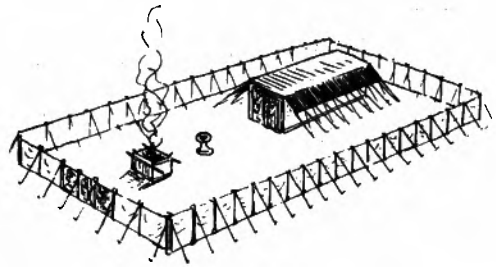

Lezen en noteren:

Het volk Israël was het uitverkoren volk. God gaf het Zijn wetten. In de dienst van de tabernakel leerde het volk zien op de Verlosser. Tussen de Here en het volk was nodig de Middelaar. God is heilig en toernt tegen de zonde. Het volk is zondig. Hier tussen staat de **Middelaar** om te verzoenen.

In de bouw van de tabernakel, in priesterdienst en offeranden, wordt dit aan het volk geleerd.

(Plak nu de plattegrond van de tabernakel in het schrift en schrijf onder het Voorhof: **Het zondige volk.** Onder het Heilige der Heiligen: **De Heilige God.** Onder het Heilige: **De Middelaar.**)

Profeten kondigen al duidelijker de komst van Jezus aan.

Enkele er van zijn: Jesaja 11 : 1: „En er zal.....

(Teksten weer opzoeken en inschrijven! Heel eenvoudige versiering er tussen!)

Jeremia 23 : 5: „Zie, de dagen komen, ...

Amos 9 : 11a: „Te dien dage zal Ik... ..

Micha 5 : 1: „En gij,.....

DE HOGEPRIESTER

We kunnen dit hoofdstukje afsluiten door het maken van een **tijdbalk**. Midden over een nieuwe bladzijde trekken we twee verticale lijnen — 1 cm. van elkaar. Dit kan precies op één bladzijde van een gewoon schrift. Het wordt een balkje van 20 cm. lang.

De tijd van af de Schepping tot de geboorte van Christus rekenen we op 4000 jaren. Verdeel de 20 cm. nu in 40 halve cm. Elk blokje van een halve cm. is dus: 100 jaren.

Schrijf nu, klein, bij elk streepje van een halve cm. het jaartal — links.

Begin boven aan het blad: 4000 — 3900 — 3800 — 3700 enz. tot 0.

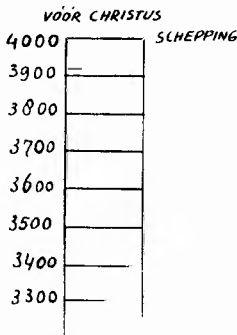
Rechts van de balk, bij 4000: **Schepping**.

(Boven het blad: vóór CHRISTUS).

Hier volgen meer jaartallen. We snappen wel, dat deze jaren allen ± zijn.

- 2350 Zondvloed.
- 2250 Torenbouw van Babel.
- 1900 Gods verbond met Abram.
- 1700 Jacob trekt naar Egypte.
- 1440—1400 Israël in de woestijn.
- 1400—1050 Richteren.
- 1050—950 Saul, David, Salomo.

Vanaf 950 de balk in tweeën verdelen, verticaal. Bij 950: Splitsing van het Rijk. Schrijf in de ene helft: 10 stammen Israël en in de andere: 2 stammen Juda.

- 725 Ondergang van Israël.
- 600 Juda in ballingschap.
- 530 Terugkeer uit Babel.
- 400 Maleachi — Einde O.T.
- 330 Joden onder het Grieks-Macedonisch Rijk.

160 Vrijheidsstrijd onder de Makka-beërs.

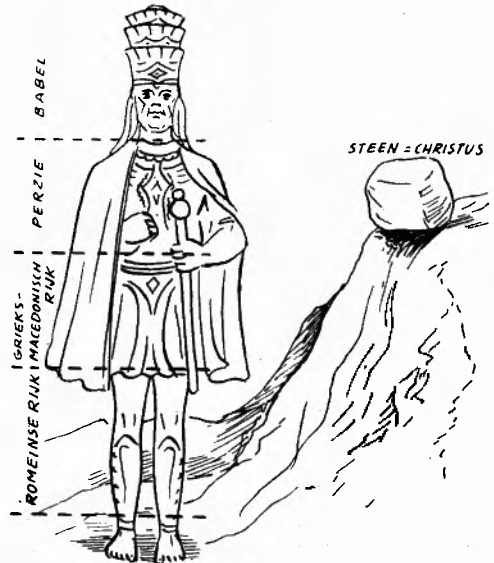
60 Onderworpen aan Rome.

De vakken tussen de genoemde jaartallen kun je een verschillende kleur geven. B.v.: Van 4000—2350 geel. Van 2350—1900 zwart. Van 1900—1700 rood, enz.

2. DE VOLHEID DES TIJDS.

In het boek Daniël lezen we Nebukadnezars droom. In een beeld ziet hij de wereldgeschiedenis. Grote rijken volgen elkaar op. Dan raakt een steen los, die de koninkrijken verbrijzelt en de gehele aarde vult: d.i. **Het Koninkrijk van Jezus Christus**.

Plak de tekening in en kleur de delen. Lees daarvoor na Daniël 2 : 32 en v.v. tekening.

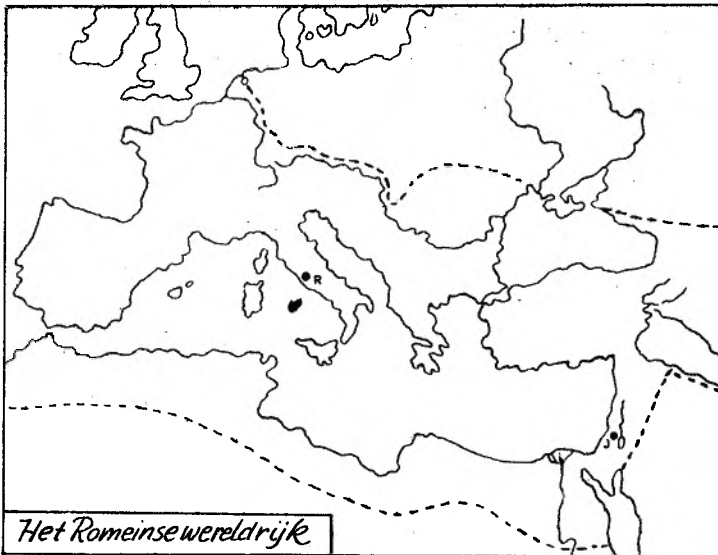

Goed lezen en overschrijven:

Met de Volheid des Tijds bedoelen we de tijd van de geboorte van de Here Jezus. We lezen deze uitdrukking in Galaten 4 : 4, waar staat: „Maar toen..... (opzoeken).

God heeft de wereld klaar gemaakt voor de geboorte van Zijn Zoon.

1. In de toen bekende wereld was eenheid van taal en van bestuur, want de Romeinen hadden een wereldrijk

- gesticht, waarin het Grieks werd verstaan.
2. Er was overal vrede gekomen, na een tijd van strijd. Augustus was keizer.
  3. Veel mensen geloofden niet meer in de heidense afgoden, ze zagen uit naar een verlosser!

(Plak nu het kaartje van het Romeinse rijk in je schrift. Kleur het Rijk geel. De randen van de zeeën blauw).

3. DE VERVULLING.

De aankondiging.

(Onderstaande lesje kun je wel invullen! Plak naast en tussen je schrijven het kaartje van Palestina en een foto van Nazareth).

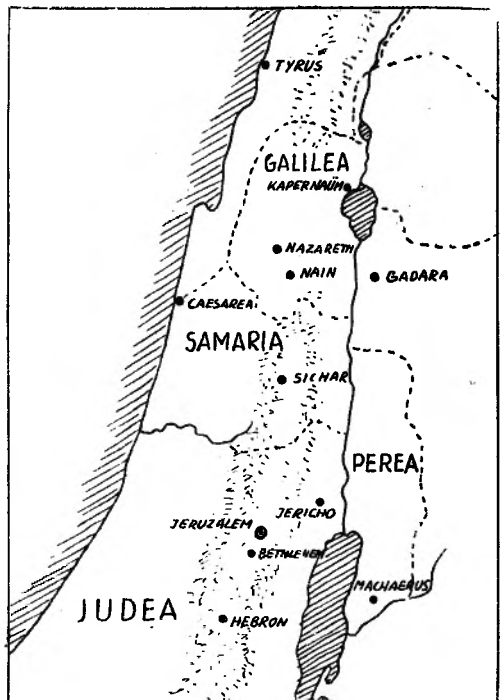
In het evangelie van Lucas, hoofdstuk 1, lezen we de aankondiging van de geboorte van Johannes door de engel.....
 ..... De priester Z..... wil het niet geloven en vraagt een teken. Hij ontvangt een teken: hij zal.....
 ..... Johannes zal de heraut van ..... zijn!

In hetzelfde hoofdstuk wordt ook de geboorte van Jezus aangekondigd.

In het noorden van Palestina, in het plaatsje N....., woonden J.....

en M....., beiden uit het geslacht van .....

Zij waren ondertrouwd. De engel G..... brengt aan Maria de boodschap van God, dat zij de moeder zal zijn van Zijn Zoon. Zijn naam zal zijn: Jezus d.i. Z..... Maria gelooft Gods boodschap en diep ontroerd spreekt ze: „(Lucas 1 : 38a.)

Bron te Nazareth

De geboorte.

Keizer Augustus regeerde over het ro-
meinse rijk van 27 voor Chr. tot 14 na
Christus.

(Plak de „kop” van Augustus in
je schrift, schrijf bovenstaande zin
er onder).

Een regel overslaan en dan schrijven
we:

Het bevel van de keizer:

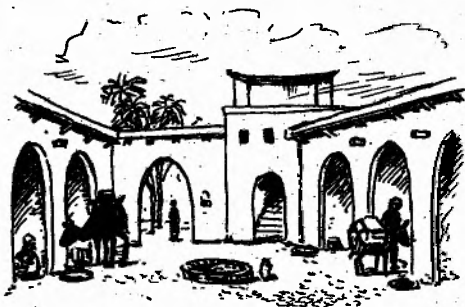
Lucas 2 : 1: „En het geschiedde .....

Lucas 2 : 4: „Ook Jozef trok op.....

KEIZER AUGUSTUS

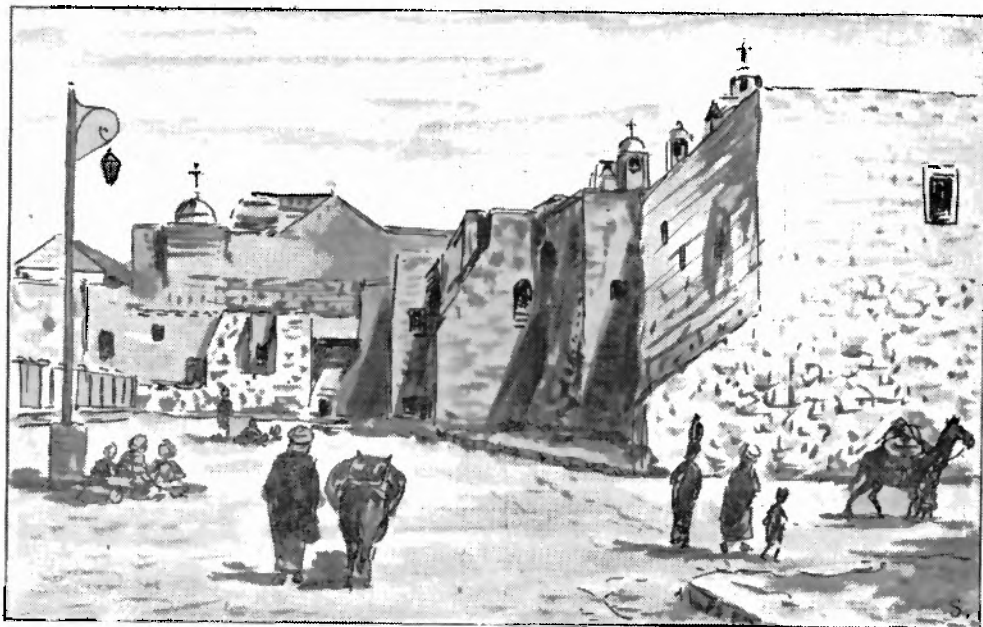
(Plak het plaatje van de karavan-
serai of herberg in het schrift.
Schrijf er onder: „Geen plaats!”)

Nu volgt de tekst, waarnaar veertig
eeuwen de gelovigen hebben uitgezien.
We schrijven de woorden zo mooi we
kunnen in. Dan zetten we ze in een
gouden rand:

Lucas 2 : 7: „En zij baarde haar eerst-
geboren zoon en wikkeldde Hem in
doeken en legde Hem neder in een
kribbe, omdat voor hen geen plaats
was in de herberg.”

In ons hart jubelt het nu:

Wat deed uit 's hemels zalen
o Heer der heerlijkheeden!
Op aard' U nederdalen?
Uw grote liefd' alleen,
Uw eindeloos erbarmen
Met onze grote nood,
Dat als met zee'gend armen
En reddend ons omsloot.

(Dit versje ook inschrijven)

De bekendmaking:

Het zijn Gods engelen, die de blijde boodschap aan mensen mogen vertellen:

Het plein voor de kerk der geboorte te Bethlehem

Lucas 2 : 10b, 11: „Want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die heel het volk zal ten deel vallen:
U is heden de Heiland geboren, namelijk Christus, de Here, in de stad van David.

(Samen schrijven en zingen we):

Tussen hemel en aarde klonk het machtige koor:

„ERE ZIJ GOD IN DE HOGE
EN VREDE OP AARDE
BIJ MENSEN DES WELBEHAGENS.”

Het slot van ons kerstboekje is een voordracht. We proberen ze goed voor te dragen. Dat zal wel gaan, als we de beschrijving nauwkeurig lezen.

De voordracht kan overgeschreven of uitgeknipt en ingeplakt worden.

„ERE ZIJ GOD”
duurt lang.

Ik zou de Kerstgeschiedenis vertellen.
De kleintjes kwamen kleintjes om het orgel staan.
Ik hoorde wel, dat iemand stond te bellen,
Maar onder't zingen kon ik niet naar voren gaan.

'k Had anders eerst wel uit het raam gekeken,
Maat dat was nù, vond ik, de eer van God te na.
'k Zou oneerbiedig zijn de zang te breken,
Wij zongen - tweede stem - het lied der englen na.

„Ere zij God” duurt lang en „Vrede op aarde”.
Ik liet maar bellen tot het allerlaatst refrein.
Toen zag ik, Wie er door de ruiten staarde;
Het Kind vroeg in een kind, of Hij er bij mocht zijn.

OKKE JAGER.

Uit: „Worden als een kind”.

„ERE ZIJ GOD“ duurt lang.

Wij vieren dit jaar Kerstfeest met een ster, een ster, helderder dan alle andere sterren. Hij vliegt rond de aarde in duizelingwekkende vaart, als je boft kun je hem precies een minuut lang zien. Maar ..... hij staat niet stil boven Bethlehems stal en hij wijst geen wijzen en kinderen de weg naar **Het Kind**.

Dat is ook niet nodig. Want toen Het Kind groot geworden was en afscheid nam heeft Hij gezegd: Zie, Ik ben met U al de dagen. En dat hebben wij soms vergeten. Zelfs als we Kerstfeest vieren. We vragen wel: Is er een Kerstboom bij. Zijn de lichtjes wel aan. Is er een mooie vertelling bij? Maar niet..... Is Jezus er bij?

Daar was een jonge dominee op een klein dorpje op Walcheren. Hij vertelt in dit gedicht, dat hij de Kerstgeschiedenis zou vertellen aan de hele kleintjes. Eerst zouden ze samen zingen. En de boerenjongetjes en -meisjes komen kleintjes (= verlegen) om het orgel staan. Ze zingen een lied, tweestemmig. Ze zingen het na. Het was een oud lied. Bijna tweeduizend jaar geleden was het ook door eenvoudige mensen nagezongen. In de donkere nacht hielden ze de wacht over hun schaapjes. In eens een schel licht. Ze schrikken! Een Engel! Maar de Engel zegt: „Wees maar niet bang. Jullie zult **Het Kind** vinden.“ En dan..... eensklaps een heel leger van Engelen, een legermacht en die duizenden witte bliksemende Engelen zingen een lied, het mooiste lied, dat ooit op aarde gezongen is. Was het lang? Helemaal niet. Ze zongen maar drie korte zinnestjes: Ere zij God — Vrede op aarde — In mensen een welbehagen. Maar ze zijn zelf zo onder de indruk van dit hoogste wonder, dat ze niet kunnen ophouden. Ze herhalen deze woorden telkens op een andere wijs. 't Is zo heerlijk. Het hèle lied wordt een

refrein, niet alleen de laatste regels. Nooit hebben op aard zulke machtige koren zo zuiver gezongen. —

De herders gaan naar Het Kind. En als ze weer naar hun schaapjes gaan proberen ze het na te zingen, dat machtige lied der Engelen.

Ze zingen ook hun eigen lied: „Jezus

is gekomen — voor ons. Hij vergeeft onze zonden, hij maakt ze als witte wol. Hij zal ons nooit meer verlaten. Hij is altijd bij ons. God zij geloofd!

De kleintjes zingen, de jonge dominee speelt. Er wordt gebeld. Zeker een laatkomer, die er toch graag bij wil zijn. Maar ja, ze zingen. Anders was de dominee de deur wel open gaan doen of had hij even uit het raam gekeken. Maar hij wilde de zang niet onderbeken. Dan was dat mooie, lange lied in twee stukken **gebroken**. Je kunt toch niet „Ere zij God“ zingen en tegelijk Hem niet eren, door zomaar oneerbiedig middenin op te houden. Het jongetje belt aldoor. Hij is zo bang, dat ze hem niet horen en dat hij buiten moet blijven. Hij klimt op een steen en kijkt door de ruiten. Dan klinkt het allerlaatst refrein. De dominee kijkt op. En.....?

Tot zover is alles gewoon. Het gedicht

is een plaatje, een schilderijtje en de kleintjes van de 1e klas begrijpen het. Maar wat er dan gebeurt is iets heel wonderlijks. Ziet de dichter door het raam dat jongetje staan, wiens ogen smeken: „Doe me toch open, ik wil er zo graag

bij zijn! Ja en nee. Hij ziet in dat kind een ander kind. Hij ziet **Het Kind**. Hij ziet Jezus. Hoe kan dat? Ik weet het niet. Misschien heeft hij gedacht aan het slot

van Mattheus 25, waar Jezus zegt: „Voor zover gij dat aan één van Mijn minste broederen hebt gedaan, hebt gij dat **Mij** gedaan. Ik weet alleen één ding: Nog nooit heeft hij de Kerstgeschiedenis zo mooi verteld. En dit wed ik ook, dat jullie en ik pas dan echt Kerstfeest vieren als **Het Kind** er bij is.

Het voordragen is niet moeilijk. Alles heel eenvoudig zeggen, eigenlijk vertellen. — Tweede stem — zeg je wat lager van toon. De twee laatste regels zijn het moeilijkst. Te moeilijk voor jullie?

Maar Jezus heeft toch gezegd: Het is de kinderens geopenbaard! En: als gij niet wordt als deze kleinen, zult gij het Koninkrijk Gods niet zien!

Je moet net zo schrikken als de Dichter, net zo verwonderd zijn als hij (mimiek.) Dan zul je je verwondering horen aan je hoorbaar inademen voor: Toen zag ik. Nadruk op **Wie** (let op de hoofdletters). Langzaam en met sterke nadruk: Het Kind en dan „in een kind“ zacht en heel gewoon. Het woordje „bij“ zeg je zo hartelijk alsof je zelf aan moeder vraagt: „Mag ik er **bij** zijn, moeder? —

En nu gaan de Kerstklokken luiden: Het Kind is geboren.

Wacht op Hem. Hij komt, Hij, de Koning, Hij, de

BLINKENDE MORGENSTER.

Frans C. van Dorp.

Aan 't **EIND** van 't jaar

SAMENSpraak

Karsten: „Goede middag, mijnheer. Wat mag 't zijn?“

Laarman: „Ook goede middag, geeft U mij maar een doos sigaren.“

K.: „'t Oude merk maar weer, mijnheer?“

L.: „Dat is goed, ja. Die smaken mij nog best. Van Sinterklaas heb ik een

doos andere gehad. Die waren wel duurder, maar ik hou niet erg van verandering. Het oude, bekende geurtje miste ik.“

K.: „Zoals U wilt, mijnheer. Alstublieft. Ja, die Sinterklaas hebben we weer gehad. Nog een paar weken en 't is Kerstfeest en Nieuwjaar.“

L.: „Ja, wat vliegt die tijd, hè?”

K.: „Zegt U dat wel, mijnheer. Een jaar is zo voorbij. Maar er gebeurt in zo'n kort jaartje toch nog heel wat.”

L.: „Dat is waar. Je kunt het haast niet bijhouden. Wij leven in een razend snelle tijd. Denk maar eens terug aan 't begin van 't jaar. Toen waren we nog allemaal onder de indruk van de droeve gebeurtenissen in Hongarije. En wie denkt er nu nog aan het droeve lot van die gevluchte Hongaren? Een poosje geleden praatten de mensen er nog even over, toen het een jaar geleden was, dat de Hongaarse opstand uitbrak.”

K.: „Zo is 't, mijnheer Laarman. De hele wereld bijna was verontwaardigd, toen de Russische tanks de vrijheidsstrijders neerschoten. En wie denkt er nu nog aan, dat die arme Hongaren nog onder de communistische knoet leven, zoals zoveel andere landen in Oost-Europa?”

L.: „Inderdaad. We vergeten snel, omdat andere gebeurtenissen zo vlug onze aandacht weer vragen. 't Begin van 't jaar was wel erg onrustig. De spanning om het Suez-kanaal bijvoorbeeld was toen hét onderwerp van het gesprek.”

K.: „O ja, daar dacht ik ook al bijna niet meer aan. Die Nasser is toch maar een gladder jongen. Door al zijn brutaliteit is hij toch maar de baas gebleven daar. De strijd tegen Israël had hij verloren, de Engelsen en Fransen probeerden het Suez-kanaal weer in bezit te krijgen en vielen Egypte aan. Maar nu schijnen allen zich er bij te hebben neergelegd, dat Nasser het Suez-kanaal gestolen heeft.”

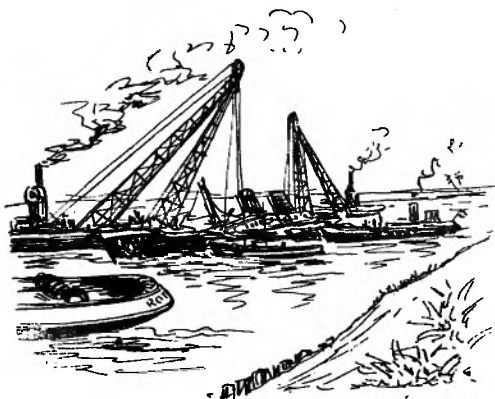
L.: „Maar U weet toch wel, hoe dat kwam? Rusland dreigde met vreselijke wapens en Amerika keurde de houding van Engeland en Frankrijk af, zodat ze zich wel moesten terugtrekken.”

K.: „Ja, en 't Suez-kanaal bleef nog een paar maanden onbevaarbaar door vernielde bruggen en tot zinken ge-

brachte schepen.”

L.: „Was 't geen april of mei, voordat de schepen weer door 't kanaal konden varen?”

K.: „'k Geloof het wel, ja. Onze Nederlandse bergers hebben ook nog flink

mee geholpen om de opstakels op te ruimen.”

L.: „'t Is te hopen, dat die Nasser maar niet meer van die rare grappen uithaalt. Er is daar in Noord-Afrika al onrust genoeg.”

K.: „Daar weten de Fransen van mee te praten. Die kunnen de opstandelingen nog steeds niet de baas. 't Hele jaar hebben ze er nu al weer gevochten en 't is er misschien voor hen eerder slechter dan beter op geworden.”

L.: „Ja, maar die opstandelingen krijgen hun wapens ook stiekum uit Egypte en andere mohammedaanse landen, niet?”

K.: „Ja, en radio Caïro stookt de Algerijnen tegen de Fransen op.”

L.: „Las ik niet in de krant, dat Engelsen en Amerikanen er ook wapens leveren?”

K.: „Nou, niet direkt aan de Algerijnen, maar aan het onafhankelijke Tunis, het buurland van Algerije. De Fransen waren daarover heel slecht te spreken, want zij beweren, dat er vaak Algerijnse vluchtelingen over

de Tunesische grens vluchten en dan later met geweren, munitie en ander oorlogstuig terugkomen om er de Fransen mee te bestrijden."

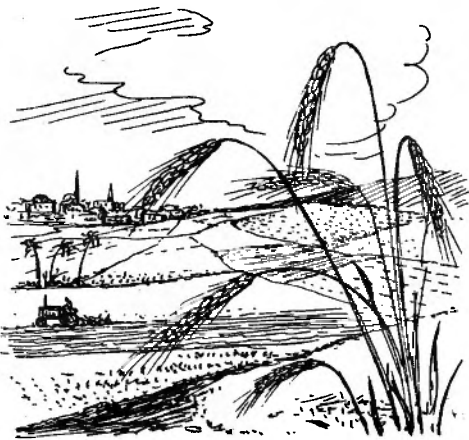
L.: „Dan is het te begrijpen, dat Frankrijk over zijn bondgenoten (want dat zijn Engeland en Amerika toch) niet te best te spreken is."

K.: „Weet U, wat ik wel eens denk? Als je ziet, wat er in Hongarije, Egypte en in zoveel andere landen gebeurd is, dan lijkt het wel, of het kwade het altijd wint. Of het onrecht het wint van het recht."

L.: „Ja, mijnheer Karsten, maar we moeten toch nooit vergeten, dat God regeert. Soms gebruikt Hij wrede heersers om de volkeren te straffen, die van Hem niet meer willen weten. En ook wacht Hij vaak met ingrijpen, tot de maat van hun zonden vol is. In de Bijbel wordt ons trouwens ook gezegd, dat er in de laatste tijd veel afval en weinig geloof zal zijn."

K.: „Ja, als U 't zo ziet. En nu U over de Bijbel praat, denk ik weer aan Israël. Hoe staat het nu eigenlijk met de nieuwe staat Israël?"

L.: „Eerlijk gezegd, heb ik veel bewondering voor dat volk van harde werkers en doorzetters. 't Is haast niet te geloven, wat ze gepresteerd hebben. Moerassen legden ze droog en woestijnen hebben ze vruchtbaar gemaakt."

K.: „Ja, ja, maar ze hebben toch nogal eens last van hun bureu?"

L.: „Dat is ook zo. Maar op 't ogenblik houdt Egypte zich een beetje kalm. 't Vorig jaar dreef Israël het terug naar het Suez-kanaal. Wel heeft het dit jaar alle veroverd gebied weer afgestaan aan Egypte, maar dit land weet nu, dat er met Israël niet te spotten valt."

K.: „En de andere buurlanden, zoals Jordanië en Syrië?"

L.: „Och, zo af en toe lees je wat over strubbelingen en grens-incidenten, maar 't lijkt mij zo toe, dat Israël het wel klaren zal, als de grote mogendheden, zoals Rusland, zich er niet te veel mee bemoeien. Dat land stookt nogal in het communistisch gezinde Syrië."

K.: „Rusland schijnt hoe langer hoe machtiger te worden. Een heel verschil met vroeger, niet?"

L.: „Ja, 't heeft zich ontzettend snel opgewerkt. Maar vraag niet, hoe. De Russische heersers regeren met dwang. Wie niet wil gehoorzamen, verdwijnt van het toneel. En heel veel angst onder de kopstukken voor hun baantje was oorzaak, dat ze hun tegenstanders uit de weg ruimden."

K.: „Ze hebben de Amerikanen toch maar flink te pakken gehad met hun kunstmannen en lange afstandsrocketen."

L.: „Ja, die wedloop hebben de Amerikanen verloren. Maar ze doen hun best om de achterstand in te halen."

K.: „Alles goed en wel, mijnheer Laarman, maar toch zie ik de toekomst maar donker in. 't Jaar 1957 heeft niet veel goeds gebracht. Onrecht en onrust genoeg. En wat zal 1958 brengen?"

L.: „Inderdaad, mijnheer Karsten, als wij op mensen zien, zou het er bar slecht uitzien. Maar vergeet niet: 1957, maar ook 1958, is een jaar onzes Heren. Anno Domini 1958 wil immers zeg-

gen: het jaar onzes Heren 1958. De Here Jezus heeft gezegd: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. 't Is gauw Kerstfeest. 't Feest van Christus' geboorte. En dan mag het nog zo donker zijn overal, (en denk dan ook maar aan ons eigen zondig hart) toch troost het ons, dat Hij zei: „Ik ben het licht der wereld, wie Mij volgt, zal nimmer in de duisternis wandelen, maar hij zal het licht des levens hebben.”

K.: „Hartelijk dank voor die woorden. 't Is waar, dát alleen kan ons over onze angst heenhelpen.”

L.: „Maar kom, ik moet nodig opstappen. 'k Heb eigenlijk al te lang ge-

praat. O, wacht, 'k zou vergeten te betalen. Alstublieft, en goede middag.”

K.: Dank U wel, mijnheer. Ook goede middag verder.”

Hallo, jongens en meisjes,

Daar is dan een aardige puzzle voor de kerstvakantie. O.E.K. is deze keer erg vroeg, jullie hebben dus volop de tijd er voor.

De laatste dag van inzending is 8 januari 1958.

Zorg er voor dat je voornaam voluit en je achternaam en het juiste adres duidelijk staan opgegeven op de oplossing.

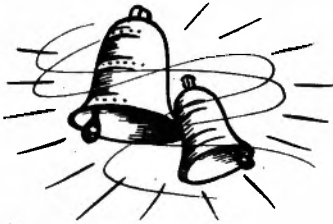
Alle inzendingen aan: Tj. Schaafsma, Uit. de Miststr. 10, Kampen.

Horizontaal:

- 1 Zaligmaker.
- 11 vriend van Abraham.
- 14 groot dier uit Peru.
- 16 zangnoot.
- 19 de vader van Abner.
- 21 tegengestelde van „neen”.

- 25 afkorting kerkelijke vergadering.
- 28 een man, vroom en oprecht, godvrezend en wijkende van het kwaad.
- 32 oloopje.
- 36 uitroep van verbazing.
- 40 hemellichaam.
- 42 vader van Jozua.
- 46 bijwoord.
- 49 schielijk.
- 51 zintuig.
- 53 stad in Italië.
- 57 stad in noorden van Kanaän.
- 61 zware hamer.
- 64 lengtemaat.
- 66 dof, glansloos.
- 69 zoon van vader Jakob.
- 73 kruik.
- 75 metaal.
- 79 vogel.
- 83 ledemaat.
- 86 voegwoord.
- 89 muziekinstrument.
- 92 moeder van de Here Jezus.
- 6 een aartsvader.

- 12 waterkering.
- 15 plaats in Gelderland.
- 17 lid van het gezin.
- 20 lager onderwijs.
- 23 pers. voornaamwoord.
- 26 klein hert.
- 29 vrouw van Lamech.
- 34 niet raak
- 38 weg.
- 41 voorvoegsel.
- 44 de middelaar van het Oude Verbond
- 47 Syrië.
- 50 buurland van Israël.
- 52 bijbelse inhoudsmaat.
- 55 paard.
- 60 richter en hogepriester.
- 63 oud.
- 65 vestibule.
- 68 rivier in Italië.
- 71 aftrekten.
- 74 stad in noorden van Kanaän.
- 77 andere afkorting voor V.N.
- 81 lidwoord.
- 85 viervoetig dier.
- 87 voegwoord.
- 91 schrijfgereedschap.
- 93 moeder van Rehabeam.

Vertikaal:

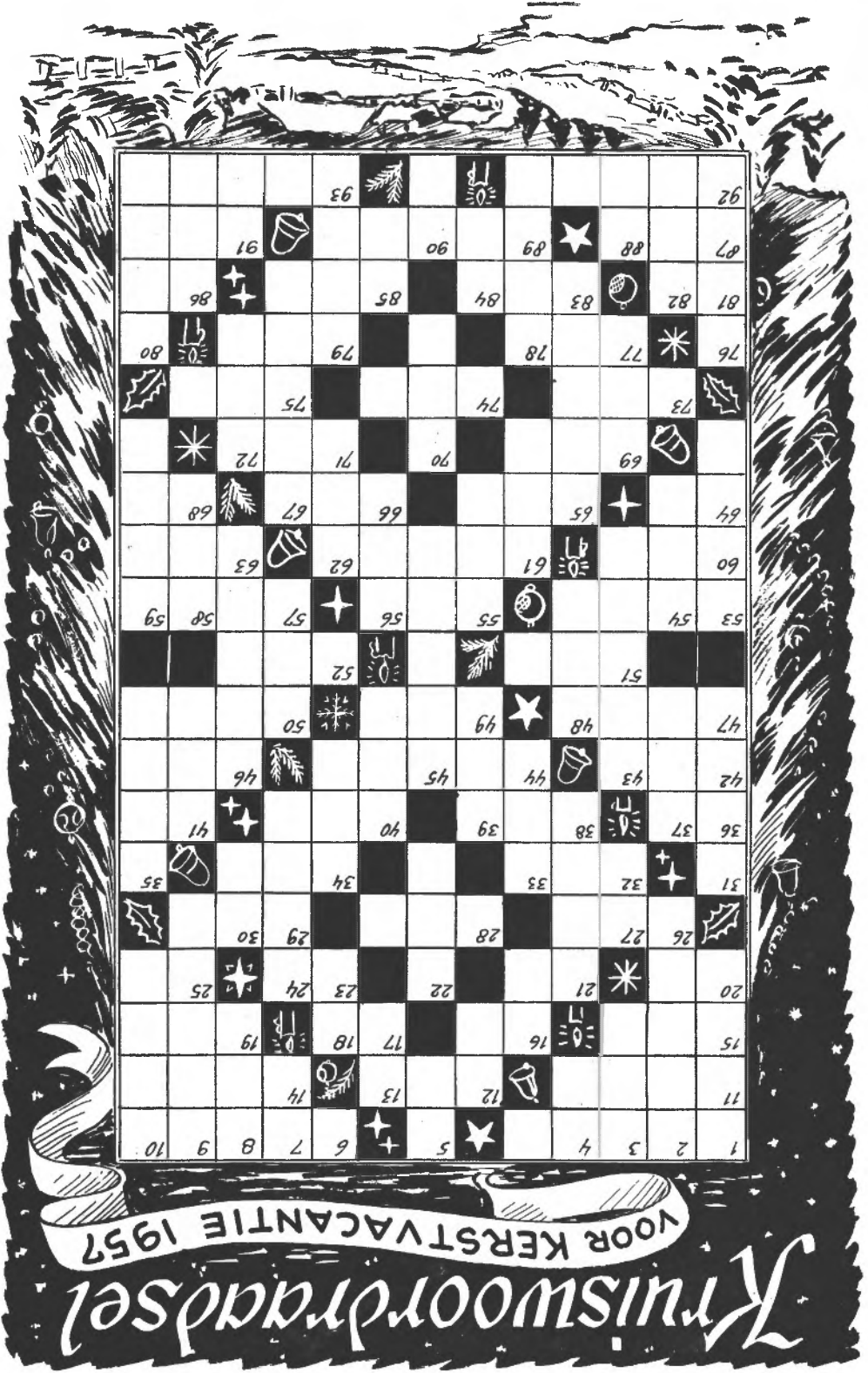
- 1 vrouw van Heber, (Richt.)
- 3 groot water.
- 5 voorzetsel.
- 8 kruik.
- 10 nors.
- 13 lengtemaat.
- 18 stadje uit Jozua's tijd.
- 22 priesterstad.
- 27 bijwoord.
- 31 onwillige profeet.
- 34 sporeplant.
- 37 hielp Mozes in de strijd tegen Amelek.
- 40 hoofdtelwoord.
- 43 de lieflijke (vrouw O.T.)
- 46 gids voor Israël in de woestijn.
- 50 raar.

- 54 loofboom.
- 56 zoon van Noach.
- 59 zuilengang.
- 62 schaap.
- 67 veroverde Jeruzalem.
- 70 zoon van vader Jakob.
- 76 eerste mens.
- 79 woonplaats van Nabal.
- 82 koning 10 stammenrijk.
- 86 rivier in Utrecht.
- 90 slede.
  - 2 hier woonde een waarzegster.
  - 4 geboorteplaats van Abram.
  - 7 bijwoord.
  - 9 figuurlijk: het einde.
- 12 lidwoord.
- 16 rondhout bij zeilschip.
- 21 militaire auto.
- 24 eerste broedermoordenaar.
- 30 afkorting voor predikant.
- 33 schaapje.
- 35 midianietisch koning, door Gideon gedood.
- 39 droog.
- 41 halsbont.
- 45 hogepriester.
- 48 afgemat.
- 53 verstand.
- 55 stuk perkamentpapier.
- 58 loofboom.
- 61 tegengestelde van vrouw.
- 65 vrouw van Elkana.
- 69 merk van pannen e.d.
- 72 holte in muur.
- 78 schoondochter van Naomi.
- 80 oude profetes.
- 84 zangnoot.
- 88 afkorting voor de oudere.
- 91 lid van het gezin.

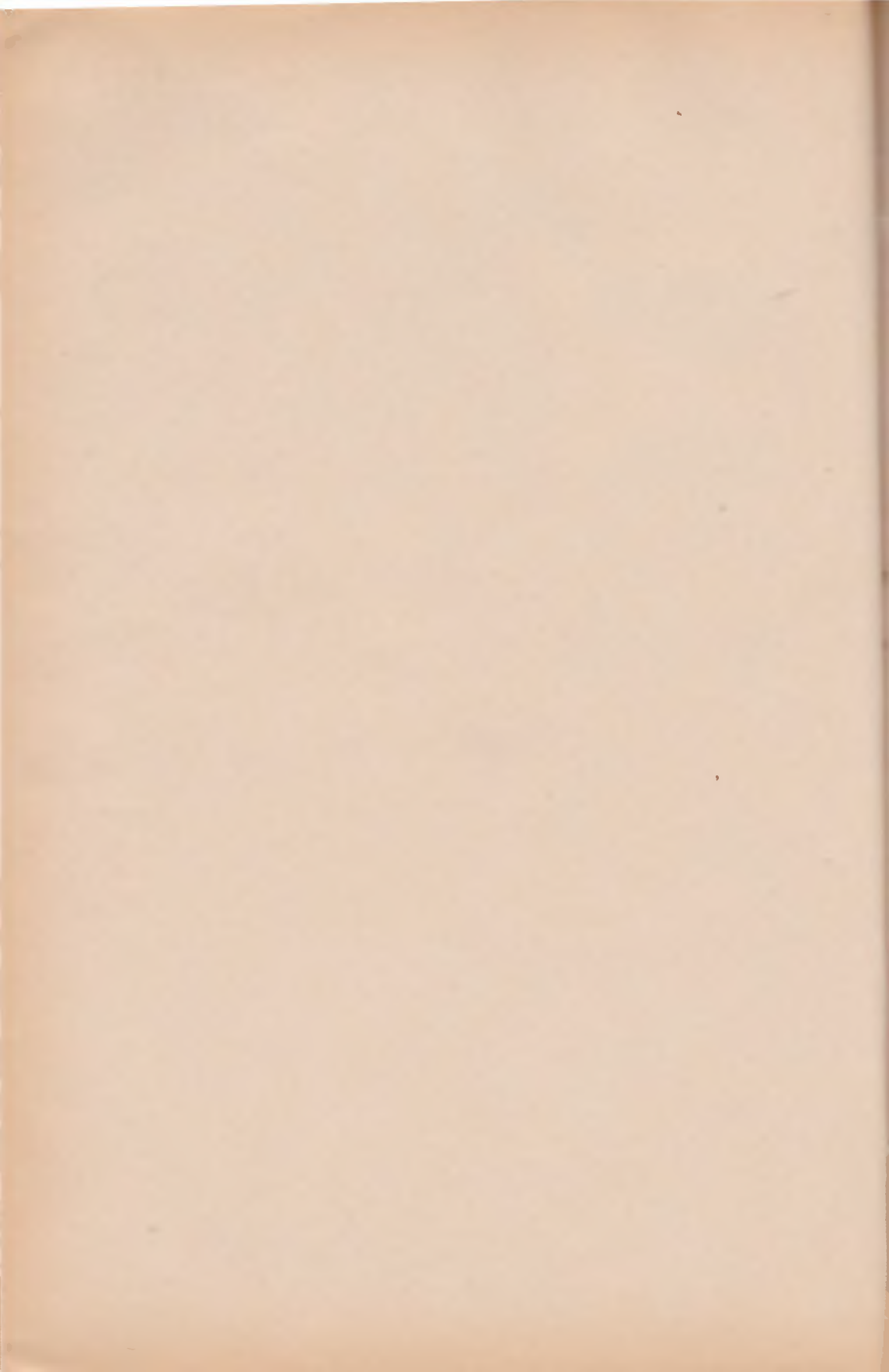

				93									92
							90		89		88		87
						85		84		83		82	81
									78	77		76	80
				75				74				73	
				72		71		70				69	
						67		66			65		64
						62				61			60
		58		57			56		55				53
												51	
				50				49		48			47
								45		44		42	41
							40		39		38		36
											32		31
				29				28				27	26
					24	23		22			21		20
										16			15
					14			13		12			11
								5				4	3
				6		7	8	9	10				1

 KRUISWOORDRAADSEL
 VOOR KERSTVACANTIE 1957

JANUARI 1958

13 jaarg. no. 5

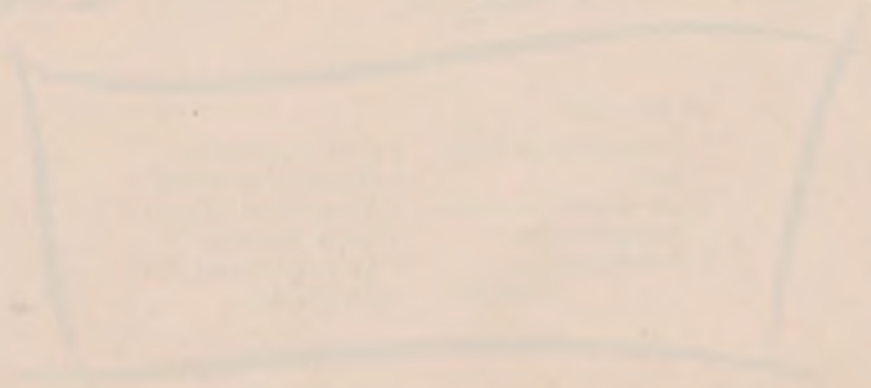
Onze eigen krant

INHOUD:

1 Onze jarige prinses- sen.	4 Ons werkhoekeje.
2 De laatste banden doorgesneden.	5 Hersengymnastiek.
3 Nederland- Australië.	6 Voordracht: De fa- milie Kizzebis.
	7 Vervolgverhaal: Het Zwartveen.

Orre
Eiden
Krant

„Onze eigen krant”

Voor de hoogste klassen der Christelijke Scholen
Verschijnt de 20ste van de maand

Red.: L. Meijer, H.d.S., Bedum J. Bulthuis, ond.
B.L.O. Veenendaal, Tj. Schaafsma, H.d.S. Kampen
Administratie-adres: "DRUKKERIJ DE VRIES"
DELFIJL - Telef. No. 3547 - Girorek. no. 839559

13e jaarg. no. 5 - jan. '58

Onze jarige prinsessen

H.K.H. Margriet Francisca
19 januari 1943

H.K.H. Beatrix Wilhelmina Armgard
31 januari 1938

Twee jarige prinsessen in één maand!
Als jullie dit nummer van O.E.K. krijgen, is de verjaardag van de jongste van de twee net voorbij, maar de verjaardag van onze kroonprinses komt nog.

Wat zijn we toch rijk met ons Oranjesthuis! O ja, we zijn er al aan gewend, en we denken er maar zelden aan, hoe anders het had kunnen zijn. Lange tijd, van 1880—1909 was er maar één Oranjestelg, prinses, later koningin Wilhelmina.

En onze koningin Juliana was het enig kind van koningin Wilhelmina en Prins Hendrik.

Toch heeft de Here het Oranjesthuis voor Nederland laten voortbestaan. Het Oranjesthuis, dat zoveel voor ons volk heeft gedaan. Dat we allemaal zo liefhebben. En daarom willen we ook onze jarige prinsessen hartelijk gelukwensen met hun verjaardagen.

't Is altijd leuk veel te weten van

iemand, van wie je houdt. Daarom heb ik eens geneusd in een heel mooi boekje over onze prinsessen. 't Is geschreven door de heer K. Norel en uitgegeven bij La Rivière en Voorhoeve te Zwolle. 't Heet: Vier zonnekinderen. Als jullie eens niet weten, wat je graag op je verjaardag wilt hebben, zet dat boekje dan maar eens op je verlanglijstje. Je leert er de prinsessen, maar ook onze koningin en prins beter door kennen. Wat ik je nu verder vertel, kun je allemaal lezen in dit boekje. 't Begint te vertellen over 1937, toen de mensen allemaal zo blij waren over het huwelijk van prinses Juliana en prins Bernhard. Niet minder blij waren ze 't volgend jaar, toen op 31 januari de radio vertelde, dat er een prinses was geboren in het paleis Soestdijk. Geen wonder, want nu was er hoop, dat het Oranjehuis bleef voortbestaan. Velen dachten, dat het prinsesje Wilhelmina zou heten, net als haar grootmoeder. Maar prinses Juliana en prins Bernhard hebben haar een naam gegeven met een bijzondere betekenis. Zo deden de ouders bij de Joden het ook. Dat weten we uit de Bijbel. Izak betekent immers: een lachen, Jozua of Jezus: Zaligmaker. Welnu, het prinsesje werd door haar ouders Beatrix genoemd. Die naam betekent: zij, die gelukkig maakt. Daarbij kreeg zij nog de namen van haar beide grootmoeders: Wilhelmina en Armgard.

Nu denken de mensen wel eens, dat het in een paleis een heel deffige boel is. Bijvoorbeeld, dat de verzorging van zo'n jong prinsesje helemaal aan de hofdames wordt overgelaten. Gelukkig is het op Paleis Soestdijk zo niet. Prinses Juliana was een echte moeder. Hoe druk ze het ook had, zij nam altijd de tijd er voor, om zelf de kleine Beatrix te voeden en heel vaak gaf ze zelf haar kind het dagelijks badje.

Tegen de verpleegster, die voor de kleine prinses moest zorgen, zeiden de prinses en de prins: „Wij willen allebei, dat Trix met kinderen van allerhande slag zal omgaan, en dat haar kinderjaren zoveel mogelijk gelijk zullen zijn aan die van ieder ander kind. Ons kind zal niet in een broeikas worden opgevoed. Wij willen, dat ze Trix genoemd zal worden, ook door de bedienden, zolang zij klein

is mag zij het woord „prinses“ niet horen!”

En zo is het ook gebeurd. Prinses Beatrix kreeg evenmin als haar zusjes later een **gouvernante** voor zich alleen, maar zij ging met andere kinderen gewoon naar school. Zo leerde ze haar volk kennen en gevoelde zij zich in alle voor naamheid niet eenzaam. De kinderen hadden op Paleis Soestdijk gelukkig een zonnig, huiselijk leventje.

Of ze nooit eens ondeugend waren? Ook wel hoor, ze zijn net als andere kinderen.

Toen prinses Beatrix groter werd, en alleen kon eten, mocht ze met vader en moeder aan tafel zitten. Ze morste wel eens een beetje, maar 't ging heel aardig. Tot er op een keer spinazie op tafel kwam. De prinses lustte heel veel, maar spinazie, nee, daar had ze een hekel aan. Toch moest ze 't leren eten. Maar wat deed de ondeugd? Ze gooide met een driftige beweging haar bord met spinazie zo maar op de keurige vloer! Maar toen werd vader boos en hij wilde haar een pak slaag geven. Moeder nam het voor de kleine op, en zei: „Nee, nee, slaan helpt niet”.

Zie je wel, zo iets had bij jullie thuis ook kunnen gebeuren. Nee, ook de prinsessen mogen maar niet alles.

Toch halen ze wel eens streken uit. Zo moest prins Bernhard eens een keer met zijn auto naar Amsterdam. Toen hij een heel eind gereden had, dacht hij iets te horen in de koffer van zijn auto. Hij moest toch eens kijken, wat dat was en stopte. Toen hij de koffer open deed, zag hij de glunderende gezichtjes van de prinsessen Beatrix en Irene. Ze hadden zich daar stilletjes verstopt om een ritje mee te maken. Maar prins Bernhard lachte niet. Hij was vreselijk boos. „Dadelijk naar huis”, zei hij. „Moeder zal toch vreselijk ongerust worden!”

De prinsesjes voelden wel, dat hun vader gelijk had en ze vroegen verlegen, of vader hen even thuis wilde brengen. „k Denk er niet aan”, zei de prins, „'t is jullie eigen schuld. Ga maar lopen hoor”.

Beatrix probeerde 't nog even. „Maar moeder zal nog erger ongerust worden, want 't is wel anderhalf uur lopen”.

„Ja, dat is jullie schuld dan”, zei de prins. Er hielp niets aan. De zusjes moes-

ten lopen. Ze kregen van de koningin nog een vreselijk standje, toen ze thuiskwamen.

Nu wordt prinses Beatrix al 20 jaar. Ze woont nu in Leiden, waar ze studeert aan de hogeschool. 't Onbezorgde kinderleven op het paleis is er voor haar niet meer bij. Zij moet zich nu voorbereiden op de taak, die haar eenmaal wacht.

Geve de Here, dat dat nog lang mag duren!

paleis Soestdijk

Prinses Margriet is niet op Paleis Soestdijk geboren. Zij werd geboren op 19 januari 1943, dus midden in de oorlog. De Duitsers hielden ons land bezet en Prinses Juliana was toen gevlucht naar Canada. De Prins was in Londen gebleven, om daar Koningin Wilhelmina te helpen, en onze soldaten bij te staan in de strijd om het vaderland te bevrijden.

't Prinsesje werd Margriet Francisca genoemd. Een margriet (je kent die bloem wel, denk ik) is het embleem van de

margrietten

koopvaardij. 't Was een hulde voor onze koopvaardij-mensen, die met levensgevaar de onveilige zeeën bleven bevaren, om zo mee te helpen het vaderland te bevrijden. Op haar verjaardag krijgt prinses Margriet dan ook altijd een mooi

geschenk van de koopvaardij.

In 1945 kwam eindelijk de blijde dag, dat prinses Juliana met de drie prinsesjes Beatrix, Irene en Margriet weer voet op vaderlandse bodem konden zetten.

Natuurlijk wilde iedereen graag de prinsesjes zien en toejuichen. Vooral de kleine Margriet vond dat vreselijk leuk.

Zo had ze eens haar middagslaapje uit, toen ze buiten het hek van het paleis gezang hoorde. O, dat was natuurlijk voor haar. Ze ging haar bedje uit, liep naar buiten het **bordes** af, en in haar **pyjama** en op blote voeten wandelde ze over het groene grasveld regelrecht op het hek af. De mensen hadden uitbundig schik in dat lieve meisje en zongen nog eens zo hard. De politiewacht bij het hek waarschuwde per telefoon het paleis en haastig holde toen de verzorgster van de prinsessen naar buiten en droeg de kleuter weer naar binnen.

Over de schouder van haar verzorgster heen lachte en wuifde ze nog de mensen toe.

Zo zijn de prinsessen net als andere kinderen. Meer dan eens hebben ze hun goede hart getoond voor noodlijdende medemensen.

Ze houden erg veel van elkaar. Ook houden ze erg van dieren zoals paarden, honden, vogels enz.

Veel zou er nog over de jarigen te vertellen zijn, maar we willen tenslotte de wens uitspreken, dat de Here hen nog lang voor hun ouders, voor elkaar en voor ons volk mag sparen.

Wij wensen Hare Koninklijke Hoogheden een goede verjaardag.

Vragen.

1. Onze vier prinsessen heten ....., ..., ..., en .....
2. De verjaardag van prinses Margriet is op ..... en die van prinses Beatrix op .....
3. Prinses Margriet wordt deze maand ..... jaar en de kroonprinses .....
4. Prinses Margriet is geboren in ..... (welk land?)
5. Beatrix betekent .....
6. Het koninklijk gezin woont in .....
7. H.K.H. betekent .....
Z.K.H. betekent .....
H.M. betekent .....
8. Schrijf de moeilijke woorden op met hun betekenis.

De laatste banden doorgesneden?

Wat waren we toch trots op „Ons Insulinde“. Zo noemden we immers graag Nederlands-Oost-Indië. In de meeste scholen is nog wel een aparte wandkaart van deze archipel aanwezig, al hangt hij misschien niet meer aan de wand.

Wel 350 jaar lang hebben Nederland en Indië met elkaar in nauwe verbinding gestaan. Veel en hard is daar ginds door Nederlanders gewerkt, al was het vooral vroeger om veel te verdienen en zo gauw mogelijk rijk te worden.

Maar toch, door alle fouten heen, is er in Indië veel goeds tot stand gebracht.

Aan de onderlinge oorlogen tussen verschillende stammen, aan het koppen-snellen en meer gruwelen is door het nederlandse bestuur een einde gemaakt. Rust en orde kwamen er voor in de plaats.

Nederlandse dokters en verpleegsters hebben heel veel lijden verzacht en genezen.

Onderwijzers en onderwijzeressen hebben hun best gedaan de inheemsen tot ontwikkeling te brengen. Scholen en ziekenhuizen werden gebouwd.

De bodem werd beter bewerkt en de vruchtbare grond bracht veel meer op dan vroeger, toen alleen de inlandse boe-

ren er op hun **primitieve** manier werkten. Grote **plantages** voor rubber, tabak, suiker, koffie, thee, enz. leverden hun produkten aan de wereldmarkt. De leidinggevenden waren Nederlanders, maar ook duizenden inlanders vonden er werk en brood.

Onze bestuursambtenaren zorgden er voor, dat ieder veilig onder een geregeld bestuur kon leven en werken. Veel vornaam inlanders lieten hun zoons studeren in Nederland. Zo kreeg Indië **ingenieurs**, dokters, enz., die dezelfde huidskleur hadden, tot hetzelfde volk behoorden, maar het veel verder hadden gebracht dan hun voorouders. Alles dank zij Nederland.

En bovenal: wat zijn er in de loop van deze eeuwen een zendelingen naar Indië gegaan om aan heidenen het Evangelie te brengen. Duizenden en duizenden zijn door Nederlanders met de Zaligmaker bekend gemaakt. Dat is een zegen voor Indië geweest, die met geen pen is te beschrijven.

Duurde het vroeger soms meer dan een jaar vóór een schip uit Nederland de reis naar Indië had volbracht, de schepen van de „Stoomvaartmaatschappij Nederland“ of van de „Rotterdamse Lloyd“ deden er maar een paar weken over. Wilde men nog vlugger, dan nam je een vliegtuig van de K.L.M. Als je dat wilde, kon je binnen een week heen en terug. De nauwe band was èn voor Nederland èn voor Indië van groot belang.

*
**

Nu kunnen we niet meer zeggen: „Ons“ Insulinde. In 1949 werd door onze regering de **souvereiniteit** overgedragen. Voortaan zou Indië voor zich zelf zorgen.

KOFFIETAK

THEETAK

Nu was niet langer H.M. Koningin Juliana staatshoofd, maar Soekarno werd president. Wel bleef er eerst nog een soort band tussen Nederland en Indië, een soort verdrag, een Unie, maar die Unie is nog niet zo lang geleden door Indonesië eenzijdig opgezegd. 't Wilde met het moederland niets meer te maken hebben.

Na het verkrijgen van onafhankelijkheid is het in Indonesië nog ver van rustig. Er komen onlusten voor, er is onenigheid en de welvaart van vroeger is grotendeels verdwenen. Dit komt mee door de onbekwaamheid van veel indonesische bestuursambtenaren. Indonesië was nog niet rijp voor zelfbestuur. Maar Soekarno wil dit niet toegeven. Hij geeft Nederland de schuld. „Want“, zegt hij, „eerst moet heel Indonesië vrij van Nederland, en zolang Irian niet onder ons bestuur staat, komt er geen rust“.

Irian, dat is Nieuw-Guinea. Nederland heeft Indonesië zelfstandigheid verleend, maar in die overeenkomst was Nieuw-Guinea niet begrepen. Daarover zou later gesproken worden. Dat is ook gebeurd, maar men kon het er niet over eens worden.

Soekarno laat geen gelegenheid voorbijgaan, om op luide toon te eisen, dat Irian een deel —wordt van Indonesië.

„Heel de archipel is één geheel“ vindt hij. 'Nederland heeft ons de zelfstandigheid gegeven en nu mag het niet voor Irian een uitzondering maken. Het hoort bij Indonesië en wij zullen niet eerder rusten, voordat het onder ons bestuur staat“.

In Nederland denkt men daar anders over. Nieuw-Guinea behoort juist hele-

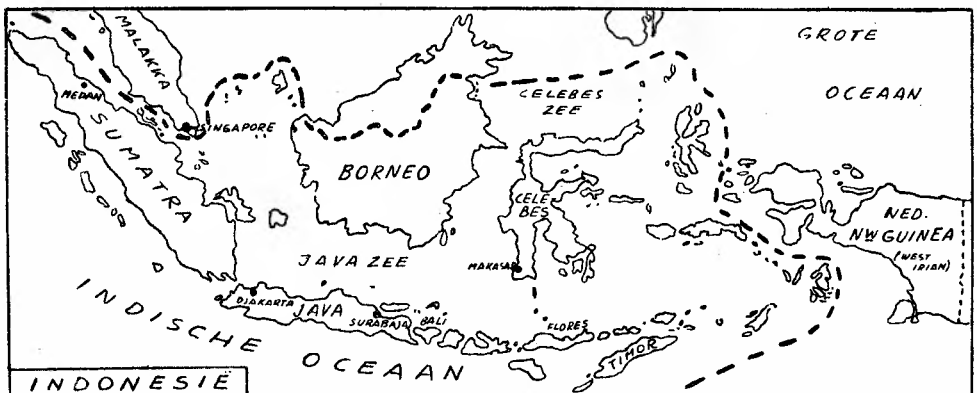
maal niet bij de indische archipel. De indische eilanden behoren bij 't werelddeel Azië, maar Nieuw-Guinea bij Australië! Het is een heel apart land en heeft niets gemeen met Indonesië.

De volken van de indonesische eilanden verschillen onderling heel wat, maar 't volk van Nieuw-Guinea is wel totaal anders. 't Behoort tot een heel ander ras. Geen wonder, dat de Papoea's de bevolkingsgroepen van Indonesië als vreemdelingen, soms zelfs als vijanden beschouwen.

De Papoea's zijn nog lang niet zo ontwikkeld als bijv. de mensen op Java. Daarom kunnen zij de leiding van Nederland nog niet missen en... zij willen die ook nog niet missen. 't Overgrote deel van de bevolking moet niets van de Indonesiërs hebben.

't Staat dus zo: Indonesië wil Nieuw-Guinea hebben en Nederland wil en mag het niet afstaan. Tot viermaal toe heeft Indonesië de zaak voor de Verenigde Naties gebracht, maar 't heeft zijn zin niet kunnen krijgen. En nu is het uit een ander vaatje gaan tappen. Plotseling werd aan de K.L.M. verboden in Djakarta te landen. 24 jaar had de K.L.M. de luchtlijn Amsterdam-Djakarta onderhouden. De laatste tijd werd er een dienst onderhouden van vijf maal per week. Nu plotseling was het uit. Passagiers die naar Indonesië willen, moeten nu in Bangkok of Singapore overstappen in buitenlandse vliegtuigen.

Dat was nog maar de eerste plagerij. Maar er zouden meer volgen. Zo zouden er geen Nederlanders meer in Indonesië worden toegelaten. De „Willem Ruys“ zou juist uit Rotterdam vertrekken. 63

passagiers, die op het punt stonden zich in te schepen, zagen op het laatste ogenblik van de reis af.

En zo ging het door.

Alle Indonesiërs, die bij Nederlandse ondernemingen werkten, moesten op last van de regering 24 uur staken.

In vele delen van Indonesië mochten de winkeliers en de restaurants de Nederlanders niet meer bedienen, zodat ze gebrek en honger moesten lijden. Zelfs werden ze van gas en elektriciteit afgesloten.

De communisten in Indonesië gingen zich ook roeren. Op veel nederlandse bedrijven en ondernemingen gingen ze eenvoudig naar de directeuren en vertelden, dat zij de onderneming overnamen. De Nederlanders konden wel **protesteren**, maar 't hielp hun niets. Wel kwam toen het bevel, dat werknemers niet op eigen houtje bedrijven mochten overnemen, maar 't onrecht werd niet ongedaan gemaakt. Integendeel, nu nam het leger die bedrijven over, de een vóór, de ander na.

Zo bestond er voor de Nederlanders geen recht meer in het land, dat zij groot hadden gemaakt. Ze werden als ongewenste vreemdelingen beschouwd. Eerst moesten alle werkloze Nederlanders het land verlaten, dan zij, die gemist konden worden of vervangen konden worden door Indonesiërs. Er waren begin december nog zo'n kleine 50.000 Nederlanders in Indonesië. De vorige maand zijn er 10.000 vertrokken en deze maand rekent men, dat er 9000 het land zullen verlaten. Ze worden met vliegtuigen of schepen naar Singapore gebracht. Maar het aantal is te groot om ze meteen door te laten reizen naar 't vaderland. Daarom worden ze eerst in kampen ondergebracht. Onder die ellendige omstandigheden hebben enkele duizenden in Singapore Kerstfeest en Nieuwjaar moeten vieren. De **autoriteiten** daar doen hun best het de verdrevenen zo aangenaam mogelijk te maken, maar 't verdriet kunnen ze niet wegnemen. Velen zijn in Indonesië geboren en houden van dat land. Bovendien hebben veel vrouwen en kinderen hun man en hun vader niet bij zich. Die werkt nog in Indonesië, maar heeft uit voorzorg vrouw en kinderen vooruitgezonden.

Maar ook telkens meer mannen vertrokken. Op vele bedrijven is dat al geducht te merken. Er zijn niet genoeg bekwame Indonesiërs om de taak van de vertrokken Nederlanders over te nemen. De **chaos** en onrust worden er des te groter door.

Zo werd ook de Koninklijke Paketvaartmaatschappij door Indonesië overgenomen. Deze nederlandse mij, onderhield met haar schepen de verbinding tussen de verschillende eilanden. De kapiteins, de stuurliu, de matrozen, allen waren bijna nederlanders. Ze vervoerden passagiers, vrachtgoed en levensmiddelen. De K.P.M. was zoveel als de „Van Gend en Loos” voor Indië. Ook de K.P.M. werd door de Indonesiërs overgenomen. Enkele tientallen schepen wisten nog net op tijd naar Singapore of Nieuw-Guinea uit te wijken. Van de andere schepen werden de officieren van boord gehaald, omdat men hun niet vertrouwdde. 't Gevolg was, dat het onderlinge verkeer tussen de eilanden bijna ophield en dat er geen aanvoer van levensmiddelen was. Er kwamen hier en daar dan ook hongeropstanden voor.

Zo lijkt het er op, dat de regering met haar maatregelen tegen de Nederlanders haar eigen ruiten ingooit. De schade voor Nederland is groot, maar voor Indonesië nog groter. En toch verklaarde men, met deze maatregelen door te zullen gaan, en ook de laatste Nederlander het land uit te zetten, totdat Irian bij Indonesië is ingelijfd.

Er zijn zelfs **divisies** van vrijwilligers gevormd, met het doel Irian te bevrijden.

Wij moeten ons best doen, straks die verdreven landgenoten hier te helpen. Zij hebben veel te lijden en hebben recht op onze hulp.

En dan denken we ook aan de zending in Indonesië. Hoe zal het gaan met de zendelingen en hun gezinnen? Met hun helpers? Moeten die straks ook vertrekken? En komt er aan de evangelieprediking daar een einde? Wij weten het niet. God weet het en wij zullen Hem bidden om niet te laten varen, wat Zijn hand begon.

*
**

Is al die onrust Soekarno te veel geweest? Hij moest naar het buitenland, volgens zijn dokters om rust te nemen.

NEDERLAND AUSTRALIË

Er zijn heel wat landen waarmee wij in vriendschappelijke betrekking staan. Maar de genegenheid is voor al die landen niet even sterk. Je voelt wel verschil, als je spreekt over Boelgarije of Hongarije. Toen november '56 Budapest in brand stond, de russische tanks Hongarije binnenrolden en duizenden mannen, vrouwen en kinderen hun vaderland moesten ontvluchten, greep het ons allen aan tot diep in de ziel en..... wij leden mee. De wederzijdse genegenheid tussen Nederland en Hongarije is al bijna 3 eeuwen oud.

Een land, dat vooral de laatste jaren, ons zeer sympathiek is, is Australië.

Afgezien van de echte nederlandse bezittingen, is er geen land ter wereld waar zoveel herinneringen aan Nederland en Nederlanders zijn overgebleven als in dit werelddeel. De hollandse namen liggen op en rond het eiland als voor het grijpen.

En van die herinneringen, die zelfs méér dan 300 jaren oud zijn, wil ik graag wat vertellen.

Op de vraag: „Wie is de ontdekker van Australië?“, zal wel niemand van

Strengere straffen werden afgekondigd tegen hen, die zouden proberen tijdens Soekarno's afwezigheid de regering omverdaten gedood zijn en dat onze vrijheid te werpen. Voor zo'n maatregel moet toch wel een aanleiding zijn? Natuurlijk, die is er ook. Er zijn hele groepen Indonesiërs, die het niet eens zijn met Soekarno's regering. 't Zijn meestal ook geen vrienden van Nederland, maar zij willen hun eigen partij aan de macht helpen. Begin december bezocht Soekarno de school, waar zijn kinderen les krijgen. Toen hij het gebouw verliet, werden er handgranaten geworpen naar zijn auto. De president en zijn gezinsleden bleven ongedeerd, maar onder de omstanders vielen doden en gewonden. Er werden tientallen mensen gearresteerd, maar de autoriteiten laten niets uit over het onderzoek.

Soekarno is dus enige weken op reis. Volgens zijn plan zal hij bezoeken brengen aan India, Egypte, Pakitan, Birma, Thailand en misschien Japan en Ceylon. Me dunkt, dat je met zoveel reizen niet erg rust. Maar zijn dokters zullen het wel beter weten.

Vragen en opdrachten.

1. Neem het kaartje over en kleur het netjes.

2. Wanneer werd de weg naar Indië gevonden?
3. Door wie?
4. De handel op Indië werd gedreven door de ....., die in 1602 werd opgericht.
5. In 1619 werd Batavia gesticht door .....
6. Noem de 4 grootste eilanden.
7. Ned. Oost-Indië noemden we wel „Ons.....“
8. Noem 2 stoomvaartmaatschappijen, die op Indonesië varen.
9. In ..... werd Indonesië onafhankelijk.
10. President is .....
11. Het voornaamste, dat de Nederlanders in Indonesië gebracht hebben, is .....
12. Vliegtuigen van de ..... mogen niet meer in Djakarta landen.
13. Nederlandse bedrijven worden .....
14. De verdreven Nederlanders gaan eerst naar .....
15. De Indonesiërs noemen N. Guinea .....
16. De inboorlingen van N. Guinea heten .....
17. K.P.M. betekent .....
K.L.M. wi zeggen .....
18. Schrijf de moeilijke woorden op met hun betekenis.

A. TASMAN

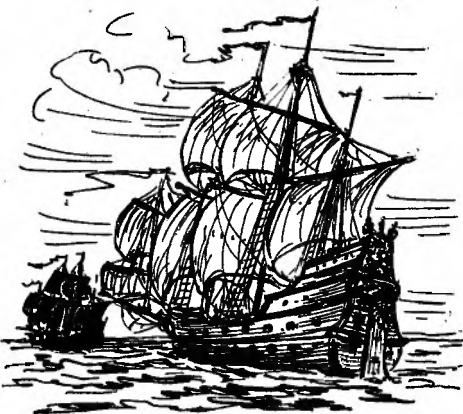
Tasman heeft 2 australische reizen gemaakt. De eerste expeditie was van 1642 tot 1643, de tweede van 1644. Over de eerste tocht was de gouverneur-generaal Van Diemen wel tevreden, maar niet voldaan. De tweede noemde hij een volkomen mislukking.

Tasman was eigenlijk ook niet een geboren ontdekkingsreiziger, zoals Magelhaen of Olivier van Noort. Tasman ging in opdracht van de V.O.C., met slechte schepen en een tamme bemanning, waarom je hem dus ook veel verzeven kunt.

Maar eerst nog even een kleine vraag: „Je weet zeker hoe men aan de naam Australia komt?”

Wel, de een of andere spaanse ontdekkingsreiziger, noemde het grote land, dat — in de verbeelding — ten zuiden van Amerika, Afrika en Indië moest gelegen zijn, naar koning Filips III, die stamde uit het huis Austria, Australia.

14 augustus 1642 voeren twee „sche-

pen”, de Heemskerck en de Zeehaan straat Soenda uit, met als eerste doel Mauritius. Vanaf dit eilandje, midden in de Indische Oceaan, zou de expeditie z'n eigenlijke tocht beginnen. Hier moest dus heel wat eten en drinken voor de grote reis worden ingeslagen.

Na enkele weken konden de zeilen gelukkig gehesen worden en werd de koers recht zuid gesteld. Er was weinig afwisseling op het wijde water. Toen brak een zware storm los. Ook daalde de temperatuur schrikbarend en zware mist en sneeuwval wezen op het naderen van het poolklimaat. Men voer tot bijna 50 graden Z. Br.

Toen werd het roer gewend en bijna zuiver west-oost houdende, zochten twee notedoppen op de wijde oceaan, onder koude en sneeuw, naar nieuw land. Maar nimmer zou Abel Jansz. Tasman land in zicht gekregen hebben, als Visscher, de opperpiloot, niet geraden had langzamerhand de 40 graden maar 'es op te zoeken.

Toen gebeurde het.....

Na bijna 5 weken niets dan water gezien te hebben, ontdekte de uitkijk in het kraaiennest land, met hoge bergen. De commandant noemde het nieuwe land „Anthony van Diemenslandt”, maar later werd het Tasmanië geheten. Hier plantte Tasman de prinsenvlag en een paal, waarin het merk der compagnie gesneden was.

Wel bracht men van alles aan boord, maar van een bevolking werd niets gezien. Erg nauwkeurig ging Tasman niet te werk. De schone kans om het nieuwe land 'es grondig te verkennen, liet hij voorbij gaan. Dan zou hij wellicht bij het rondvaren de vruchtbare zuidpunt van Australië hebben gevonden. Nu echter voer hij reeds na enkele dagen, zuidwaarts om het eiland heen, weer naar het oosten. Hij kwam in volle zee. Een nieuwe verrassing volgde. „Groot, hoogverheven landt”, het zuideiland van Nieuw-Zeeland lag vóór hem. En Visscher bracht al het ontdekte land nauwkeurig in kaart.

Voor het eerst maakte Tasman hier kennis met de bevolking. Twee grote

kano's met schuwe Maori's, bleven op eerbiedige afstand van de schepen rondpagaaien. Het over en weer geroep werd natuurlijk niet verstaan. Het geblaas op hoorns en trompetten werkte niets uit.

De volgende dag kwamen er meer kano's, wel zeven. Tasman vond het nodig door middel van een vletje met 6 man aan boord, de Zeehaan te waar-schuwen geen wilden aan boord te nemen. Het vletje was halverwege, toen opeens een kano met razende snelheid vooruit schoot en het vlet ramde. De wilden sloegen 4 matrozen neer, terwijl de overige 2 gelukkig wisten te ontkomen. De Zeehaan opende het kanonvuur, maar het was te laat.

Tasman besloot deze „Moordenaarsbaai” te verlaten, maar op de uitvaart doemde dreigend een Maorivloot van 22 kano's op. De aanvoerder stond trots en uitdagend op de plecht van zijn boot. Tasman wachtte nu niet af. Een kanon-schot dreunde over het water en schoot zo waar de Maori van z'n plaats.

De vloot was toen wel gauw verdwenen. Het is grappig te weten, dat de beroemde ontdekkingsreiziger James Cook later van de Maori's een fantastisch verhaal optekende. Vele jaren geleden zouden 2 schepen, met blanken aan boord, het eiland bezocht hebben, maar de dappere Maori's hadden de gehele bemanning gedood.

Tasman maakte zich verder niet erg druk met nauwkeurige onderzoekstochten. Hij ontdekte de Cookstraat ook niet, ofschoon hij er in zat.

De punt van het noordeiland van Nieuw-Zeeland noemde hij naar de vrouw van de toean besar: kaap Maria van Diemen, een eilandje in de buurt werd nog Drie Koningeneiland genoemd en... verder voer hij maar weer.

Aan de Tonga-archipel, waar Tasman toen landde, moest hij wel z'n leven lang de mooiste herinneringen gehouden hebben. De bevolking was buitengewoon vriendelijk. Wapens werden er niet gedragen. Het was er „al vrede en vrient-schap”. Van alles en nog wat werd er geruild. En toen de konings-kano kwam met de oude koning in eigen persoon, werd het helemaal goed. Er werd door Tasman een glas wijn aangeboden. De Tonganezen stelden het blijkbaar zo zeer

op prijs, dat ze de roemers als souvenirs meteen maar meenamen. En de ontvangst aan wál was voor onze mannen onvergetelijk. Alleen maar, ons scheepsvolk moest ogen vóór en áchter hebben, want de Tonganezen stalen als raven. Werd het al te grijs, dan greep de oude koning in en kreeg de dief een pak slaag met een kokosnoot, zolang, tot de bast ging scheuren.

VLAG VAN AUSTRALIË
IN DE BOVENHOEK BRITSE VLAG
VERDER WITTE STERREN OP BLAUW VELD

Cook noemde deze eilanden later de Vriendschapseilanden.

Na veel belevenissen vaart Tasman rond Nieuw-Guinea en laat binnen het jaar, de 15 juni 1643, het anker op de rede van Batavia vallen. Hij miste slechts 14 koppen.

Z'n strenge baas zuchtte: „Landen f'ondersoecken is yders werk niet.” Wij zullen, zodra er gelegenheid is, de zaak door „vigilanter en couragieuser” dat is door waakzamer en moediger personen, laten hervatten.

gegevens uit: De nederlandse
vlag op de wereldzeeën.

Ons Werkhoekje

Hallo, jongens en meisjes.

Natuurlijk brandend nieuwsgierig wie de prijswinnaars zijn! Kijk maar gauw, of je naam ook bij de gelukkigen staat.

Als gewoonlijk waren er heel wat inzendingen. 'k Heb verbaasd gestaan van de keurig verzorgde oplossingen die van verscheidene scholen binnenkwamen. Erg jammer, dat ik enkele dikke enveloppen met een gehele-klasse-inzending op zij moest leggen, omdat er een (klasse) fout in zat.

'k Betreur het, dat ook heel wat in-

zenders zich er met een Jantje-van-Leiden hebben afgemaakt: het blad met het kruiswoordraadsel uit O.E.K. gescheurd, laastig met potlood ingevuld, vlug in de envelop en..... klaar is Kees!

Uit begeleidende briefjes, heb ik duidelijk gemerkt, dat velen graag puzzelen en O.E.K. een pracht-krant vinden!

Verschillende collega's spraken een woord van lof uit „voor de inrichting van O.E.K.” en „voor het laatste nummer in 't bijzonder.” „Het is een prachtig leermiddel om personen en zaken, die nu in de belangstelling staan, aan de kinderen bekend te maken.”

De volgende kinderen krijgen een prijs:

1. H. Feeke, Johanna-Stichting, Arnhem
2. S. Elsenga, Wartena.
3. K. Wielemaker, Koudekerke (Zld.)
4. J. Zilverberg, Nieuwerood.
5. R. Kalisvaart, Westbroek (Utr.)
6. B. Snip, Doezum.
7. T. Punt, Papendrecht (Z.-H.)
8. D. van Norel, Heerde.
9. J. Zijlema, Ten Post.
10. H. Spijkman, Coevorden.
11. Sj. Kuipers, Burum.
12. T. Veenstra, Beilen.
13. E. van Baalen, Rozenburg.
14. S. Steenberg, Ezinge.
15. B. Karsten, Doornspijk.
16. K. Venema, Veenwouden.
17. J. Trap, Oosterend (Texel).
18. A. Schuurs, Marle.
19. H. Wassenaar, Harderwijk.
20. A. Bloemert, Staphorst.

Allemaal van harte gefeliciteerd!

En nu volgt de oplossing:

Horizontaal:

1. Jezus, 6. Jakob, 11. aner, 12. dam (of dijk), 14. lama, 15. Ede, 16. re, 17. ma, 19. Ner, 20. l.o., 21. ja, 23. ik, 25. g.s., 26. ree, 28. Job, 29. Ada, 32. rel, 34. mis, 36. oh, 38. pad, 40. zon, 41. be, 42. Nun, 44. Mozes, 46. hoe, 47. Aram, 49. ras, 50. Moab, 51. oor (of oog), 52. kab, 53. Rome, 55. ros, 57. Laïs, 60. Eli, 61. moker, 63. bet, 64. dm., 65. hal, 66. mat, 68. Po, 69. Dan, 71. min, 73. urn, 74. Dan, 75. tin, 77. U.N.O., 79. mus, 81. de, 83. arm, 85. das, 86. en, 87. als, 89. piano, 91. pen, 92. Maria, 93. Naäma.

Vertikaal:

1. Jaël, 2. Endor, 3. zee, 4. Ur, 5. na of bij, 7. al, 8. kan, 9. Omega, 10. bars, 12. de, 13. km. (of m.m.), 16. ra, 18. Ai, 21. jeep, 22. Nob, 24. Kain, 27. er, 30. ds., 31. Jona, 33. lam, 34. mos, 35. Zeëb, 37. Hur, 39. dor, 40. zes, 41. boa, 43. Naomi, 45. Zadok, 46. Hobab, 48. moe, 50. mal, 53. rede, 54. olm, 55. rol, 56. sem, 58. iep, 59. stoa, 61. man, 62. ram, 65. Hanna, 67. Titus, 69. dru, 70. Gad of Dan, 72. nis, 76. Adam, 78. Orpa, 79. Maon, 80. Anna, 82. Ela, 84. mi, 86. een, 88. s.r., 90. ar, 91. pa.

HERSENGYMNASTIEK

Allereerst maar de antwoorden op de vragen uit het nov.-no.:

21. Te Eisleben in 1483, 22. 31 oct. 1517, 23. Toen hij de pauselijke banbul verbrandde, 24. dollar, franc, pond sterling, 25. de bijbel, 26. Mozes, 27. Johannes, 28. Jericho, 29. X is de aanduiding voor de het) onbekende, 30. Madame Curie.

En dan de nieuwe vragen:

31. Wanneer kwam de Afsluitdijk klaar?
32. Hoe lang fiets je er over?
33. Sinds wanneer is Marken geen eiland meer?
34. Noem 'es 2 bekende tunnels in ons land?
35. Welk groot tunnelplan is in de maak?
36. Welke 2 betekenissen heeft het woord remise?
37. Wie was Marijke Moei?
38. Het broeden van vogels duurt een bepaalde tijd. Bij een kip b.v. 21 dagen. Hoeveel dagen broedt een koekeek?
39. Welk land zou je de klokkenwinkel van de wereld kunnen noemen?
40. Welke streek in ons land heette vroeger de „Mennistenhemel“?

De familie Kizzebis

PIETER KIZZEBIS

MIEKE

DE FOTOGRAAF

Weet je kinderen, wie dit is ?

Dit is Pieter Kizzebis.

Pieter is een vader-muis
met een massa zorgen thuis ;

- 5 met een vrouw en negen kinderen,
(dat is veel, maar 't mag niet hinderen),
en ze heten, luister goed :
Kriebeltje, Wiebeltje, Snorretoet,
Habbeltje, Dabbeltje, Mieke, Krelis,
10 Bartholomeus en Cornelis.
Allemaal braaf en goed gezond,
maar ze scharrelen altijd rond,
klimmen, klauteren en woelen,
knagen, piepen en krioelen,
15 snap je wel, hoe druk het is
in het huis van Kizzebis ?

En waar is dan wel dat huis
van Pieter Kizzebis, de muis ?

- Onder een trap van veertien treden,
20 helemaal onderaan, beneden,
daar is het nest, het is geriefelijk
en het uitzicht is zo liefelijk.
Elke nacht gaat Pa op stap,
over de treden van de trap
25 naar de keuken, helemaal boven
om rantsoenen kaas te roven,
en wat kruimeltjes en zwoerdjes
voor de zusjes en de broertjes.

Op een mooie dag zei vader :

- 30 Kinderen, kom even nader !
Wiebeltje, hou op met rennen,
Dabbeltje, schei uit met jënnen,
Bartholomeus, haal je staart
éven uit die mokkaart,
35 was je vieze snorren, Mieke,
want we gaan ons laten kieken !
Jongens, opgepast en braaf,
wij gaan naar de fotograaf.

Kijk ze zitten. Da's niet mis,

- 40 die familie Kizzebis !
Vader, moeder, Kriebeltje, Krelis,
en Cornelis die wat scheel is,
Bartholomeus, Wiebeltje, Dabbeltje
en ten slotte Snorretoet,
45 o, wat zitten ze daar zoet !
En de fotograaf roept : Stil !
Let op 't vogeltje, als je wil,
even snorretjes opstrijken
en wat vriendelijker kijken . . . .
50 Jà ! Knip - 't is gebeurd, familie Muis !
Morgen komt de foto thuis. Annie M. G. Schmidt

De familie KIZZEBIS

van Annie M. G. Schmidt

Jullie denkt misschien: Nou, nou, wat een lang gedicht. Maar het van buiten leren valt erg mee, 't Is zó geestig en het heeft zo'n leuk ritme, dat het er als vanzelf bij je ingaat. Bovendien ondersteunt het rijm het leren.

Elke twee opeenvolgende regels hebben hetzelfde rijm. Als je bijv. hebt gezegd: en ze heten, luister **goed**, dan eindigt de volgende regel op Snorretot (r. 7 en 8.)

't Enig moeilijke is de opeenvolging van alle kinderen in het 1e couplet.

In het 4e couplet is die rangorde weer anders. Als je er moeite mee hebt, schrijf je op een kladje b.v. Krie - Wie, Snor, Hab, Dab, Mie, Kre, Bar - Corn.

Als dat goed gaat schrijf je alleen de eerste letters op je blaadje. Zo ook met het rijtje in couplet 4. Behalve de verteller zelf heb je twee aparte stemmen als: Vader-muis en de fotograaf. Bij beide zet je een ander **gezicht** en neemt een andere **mondstand** aan, dan heb je ook dadelijk een ander geluid.

Annie Schmidt is een dichteres met zeer veel fantasie. Als je het gedicht vaak opzegt, wordt de muizen-historie een verhaaltje uit je eigen leven. De dieren worden mensen, grote en kleine. Dat was ook zo met: De Spin Sebastiaan en met de Zeven Moiten, die ik vroeger besprak. Het gaat net zo als met de tekeningen uit het verhaal van Tom Poes en Olivier Bommel. Al de mensen hebben hier een kop van een dier en je vindt het helemaal niet vreemd meer.

Eerst wordt de familie aan ons voorgesteld, wie het zijn, en hóe ze doen. Dan in het 2e couplet krijgen we een ironische beschrijving van het huis en vaders nachtelijke rooftocht. Grappig is dat nest **geriefelijk** genoemd en verbeeld je eens, dat nest **onder die donkere trap** heeft een **liefelijk** uitzicht! Notabene!

Het 3e couplet, De uitgaansdag, Net

als bij ons mensen. Ieder heeft zijn mooiste pakje aan. Vader zegt: Wees nou niet zo vervelend jo, anders blijf jij thuis!

Het 4e couplet, Bij de fotograaf. Ze zijn diep onder de indruk. Je herkent de woelende en krioelende kinderschaar niet meer. O, wat zitten ze daar zoet! (r. 46.) zeg je op een toon van: Tsjonge, tsjonge, dat is de moeite waard!

De fotograaf met zijn fluwelen jasje, zijn geweldige haardos en flapperende das heeft onder de zwarte lap, die over het toestel hangt gekeken of ze er allemaal opkomen. Nu staat hij naast het toestel, het gummi knijpballetje in de hand en kijkt als een veldheer nog even het troepje aan en geeft z'n laatste orders. Die zeg je dus **zelfbewust**.

Na regel 51 even wachten. Je kijkt de rij nog eens langs alsof je vraagt: Is alles in orde? En dan: Ja!

Dit is een gedicht waarbij je leuk gebaren kunt maken. Niet overdrijven, dat weet je. Hoofdzak blijft altijd de duidelijke, nittige uitspraak en het leggen van de goede klemtoon (accent). Je past hier dikwijls het **duuraccent** toe, d.w.z. dat je een woord of lettergreep wat **rekt**, de klinkers langer maakt en de medeklinkers heel duidelijk **articuleert** (uitspreekt) Bijv. r. 20: **he le maal** onder, r. 25: **he le ma a l** boven, r. 22 **zooo** lieflijk, r. 46 Oooo, wat zitten is, r. 4, met een **mássa** zorgen thuis.

Ik weet uit ervaring, hoe veel schik de kl's heeft bij het voordragen van dit gedicht en bij jullie zal dat ook zo zijn.

Ik hoop, dat we in 1958 evenveel plezier beleven aan het voordragen als in het voorbijgegane jaar. Succes! En nu: aan 't werk!

Jullie Frans C. v. Dorp

5. ONDERDRUKKING.

Van nu af zal ons land onderworpen zijn aan de willekeur van de vijand. In de eerste tijd lijkt het leven toch zijn gewone gang te gaan. De boer bebouwt zijn land, de arbeider gaat naar de fabriek en de meester staat gewoon voor de klas.....

En toch..... kijk, daar marcheert een troep soldaten. Hun bespijkerde laarzen klappen op de stenen van de straat. Stram in het gelid lopen ze en hun soldatenlied klinkt bits en afgemeten. Ze zingen, dat ze naar Engeland gaan om dat land te onderwerpen. Op dezelfde manier, als waarop ze Frankrijk tot overgave hebben gedwongen. Verslaan zullen ze het trotse Albion en dan zullen ze als machtige overwinnaars door Londens straten marcheren.....

Hoor.....

„Wir fahren gegen England!
Den wir fahren.....
den wir fahren.....“

Kijk, daar sluit iemand in het dorp de ramen. Hij kan het gezang niet langer aanhoren, onmogelijk. Weer een ander zet, als de troep passeert, zijn grammofoon aan, zet zijn ramen open en tegen de maat van het soldatenlied klinkt schetterend en luid een vaderlands liedje. Geen mens wil die marcherende troep zien en hun liederen horen. De vijand heeft ons land veroverd, onze jongens gedood en Rotterdam verwoest..... niet kijken nu..... en niet luisteren..... Het zou verraad zijn aan het bloed van onze soldaten, dat vloeide op de Grebbe, bij Rotterdam en bij de grenzen van ons land.....

Maar die man daar..... en die? Kijk, als de troep halt houdt, gaan die beiden stram in de houding staan..... Ze zeg-

gen: „Hou zee“, en „Heil Hitler“..... Ze heulen met de vijand. Ze vinden het goed, dat de Duitsers zijn gekomen. Ze noemen hen kameraden en ze hopen, dat Hitler de oorlog zal winnen.

Zijn dat Nederlanders? En vinden die lieden het mooi, dat Hitlers legers gekomen zijn? Vinden ze het goed, dat Rotterdam gebombardeerd is, dat onze soldaten gedood zijn en dat onze vrijheid geroofd werd? Ach, ze vinden alles goed, wat de boze vijand doet. Ze schelden heel hard op onze koningin, die in Engeland de strijd tegen onderdrukking en geweld voortzet. Ze zien met minachting neer op alle trouwe vaderlanders, die hopen op een nederlaag van Duitsland. Ze lachen om de mensen, die ondanks alle leed en ellende volhouden, dat de vrijheid zal herwonnen worden.....

Hun hoofdman heet Mussert. En zoals deze, dragen ze een zwart pakje en een overhemd van dezelfde kleur..... een uniform..... net als hun vrienden in Duitsland. En als ze elkaar groeten, dan steken ze hun rechterarm omhoog. Ze klappen hun hielen tegen elkaar en schreeuwen: „Hou zee kameraad!“ En zien ze een Duitser, dan heet het volmondig: „Heil Hitler, Hou zee!“ Ze lopen in stad en in dorp met een krant voor de borst en roepen: „Volk en Vaderland! Leest het blad van de nieuwe orde! Leest Volk en Vaderland!“

Volk en Vaderland..... een mooie naam voor een slechte zaak. Een krant vol leugen en verraad.....

Langzamerhand wordt de druk van de bezetter zwaarder. Niet alleen de Joden moeten het ontgelden, maar ook vele trouwe vaderlanders worden achter het prikkeldraad gezet. Wee degene, die naar de B.B.C. luistert en deze berichten doorgeeft. Soms kan iemand zijn mond

niet houden en spuwt zijn gal uit tegen al wat Duits heeft. Het staat er niet te best voor met hem, als een verrader het hoort.

O, de mensen in Nederland verafschuwen de maatregelen van Hitler, de tiran. Ze ballen in stilte hun vuisten van machteloze woede, ze zetten hun radio af, als de Duitse berichten van grote overwinningen gewagen, of als Hitler zijn brallende redevoeringen houdt, ze gooien de krant op de grond en vertrappen het nieuwsblad, dat slechts schrijft, wat de Duitser dicteert. Ze voelen hoe erg het is, als vreemden hun land regeren en dat het beste van hun akkers en van hun vee nauwelijks goed genoeg is voor de roofzucht van de genadeloze vijand.

Japan begint de oorlog met een plotse aanval op Pearl Harbour, de Amerikaanse vlootbasis in de Stille Oceaan. Indië raakt in oorlog, Amerika, Zuid Afrika, Canada, Rusland..... Het wordt een complete wereldoorlog.....

En de Duitse legers trekken overwinvend de Russische steppen binnen, al verder..... al verder..... De ene overwinning volgt op de andere en Hitler pocht, dat hij de Russische beer van zijn klauwen beroofd heeft.....

Dan komt de keer.....

Als de Duitsers de besneeuwde toppen van Elbroes en Kasbek in hun kijkers krijgen, als ze hun handen uitstrekken naar de olie bij Batoem, dan wijzen de Russen Hitler bij Stalingrad de weg

terug..... terug..... terug.....

En dan begint het in Nederland te knijpen. De Duitsers gaan als razenden te keer. Bij duizenden worden de mensen naar Duitsland gesleept en tewerk gesteld in de minutiefabriek en op de scheepswerven. En overal prijkt de V van victorie, want Duitsland wint immers op alle fronten.....

Het vetrantsoen wordt verminderd, het brood krijgt een vale kleur: het wordt klef met een zure smaak. Er komen tal van paardenvorderingen, verplichte levering van hooi, van vee. Ja alles wat waarde heeft wordt door de vijand gevorderd, tot kerkklokken toe. Daar gaan de trouwe wachters van onze torens naar de smeltovens. Eens luidden ze de vromen naar het bedehuis, nu zullen ze worden omgevormd tot werktuigen van geweld.....

Maar Nederland vecht door met verbeteren moed. De boeren zetten hun schuren open voor talrijke onderduikers. Niet naar Duitsland..... kom maar. Wij hebben eten genoeg en in onze schuren is menig plaatsje, waar geen vijand je vindt..... Kom maar en als je een vriend hebt, die ook in angst zit voor de vijand, neem die maar mee. Je wordt boerenarbeider, leert melken en voeren, ploegen en eggen. Dat is altijd nog beter dan hulzen draaien of kogels gieten.

Kom maar! Als er gevaar dreigt, ben je bezig op het ruime veld en in de nacht lig je rustig in je schuilplaats. Kom maar, dan vechten we samen tegen de maatregelen van de boze vijand en helpen we mee de oorlog te winnen..... Het moet hoor je, het moet!

En ze komen, de onderduikers. De kantoorman doet de boord af en trekt een kiel aan, de fabrieksarbeider en de monteur gaan aardappelen rooien, de zoon van de kruidenier leert mestkruien en de sigarenmaker maakt de stallen schoon.

Kom maar! Op je persoonsbewijs tikken we landarbeider en wie twintig is, wordt dertig! Maak je geen zorg over je gezin. Er is geld genoeg. Iedere maand brengt een verzetsman de nodige middelen en als er geen bonkaarten genoeg zijn, kraakt een knokploeg een of ander distributiekantoor. Voor alles wordt gezorgd, als je maar niet naar Duitsland gaat. En ze komen.....

Duizenden verdwijnen en duiken onder bij de boeren, de burgers, ja overal kan men ze vinden, tot in de woonschepen toe.

Het maakt de vijand razend. Hij slaat wild om zich heen, houdt razzia's en wie in zijn klauwen valt, wordt naar Duitsland gebracht. En zo valt ook menig ondergedoken Jood in hun handen. Die worden murw geslagen en vermoord...

Vele N.S.B.ers vormen een soort politiecorps, landwacht geheten. De landwacht wordt bewapend met jachtgeweren. Ze loert op onderduikers en dreigt en schopt en slaat..... Soms jaagt de landwacht een vluchtende onderduiker het lichaam vol hagel en gruisde om de pijn van een stervende.....

Landwacht — bahl Het is een stelletje rovers. Als de mannen van de landwacht de nieuwe orde moeten verdedigen met hun dom-brutale tronies en met hun jachtgeweren..... Geen wonder, dat het volk hen Jan Hagel noemt. De meesten, ja bijna allen van hen weten helemaal niet, hoe ze een geweer moeten hanteren. Ze weten alleen, dat zo'n ding schieten kan. Soms menen ze op een vluchteling te schieten, maar als het schot afgaat, blijkt een van hun kornuiten te zijn getroffen.

Toch maar schieten, wel ja waarom niet?

Vrouw Arends zit voor het raam. Haar handen zijn bezig van zelfgesponnen

wol een paar sokken te breien..... voor Jelmer. Maar ze denkt nu aan heel andere dingen. Het breien is maar zo een bezigheid.....

Voor Jelmer..... Ach, waar zou haar jongen zijn? Als soldaat moest hij zich melden voor krijgsgevangene. Maar hij was ondergedoken, dadelijk! Jelmer zich melden! Hij zou nog liever! Maar langer thuis blijven was te gevaarlijk. Overal loert het verraad..... Melis, de commandant van de landwacht..... Jochum Staal, de ijverige speurder.....

Jelmer..... ach..... neen, het is erg, te erg! Waarom..... waarom moet de ene landgenoot jacht maken op de andere?

Jelmer zat bij een veehouder. Daar zat hij veilig in het wijde land. Maar na een tijd kreeg Jochum Staal er lucht van en toen kwam het erge.....

Vanmiddag was hij weer bezig op het land. Misschien dacht hij aan Thea, zijn verloofde, misschien dacht hij aan thuis. Plotseling naderde een man met een jachtgeweer..... een landwacht. Gauw gooide Jelmer zijn schop neer en zette het op een lopen.

„Halt! Halt!”, klonk het.

„Halt, of ik schiet!”

Staan blijven! Kon je begrijpen! Jelmer zette de spurt er goed in. Maar achter hem hijgde de landwacht: „Staan blijven! Halt!” Toen liep het plotseling mis. Jelmer stond ineens voor een brede sloot. Hij bedacht zich niet, maar waagde de sprong. 't Ging om de vrijheid..... voor z'n leven misschien.....

Maar de sprong mislukte. Hij struikelde over een boomstronk en plompte in het water..... brr..... En de landwacht richtte de spuit.....

„Hier zeg ik!”, klonk het rauw. „Hier, of je bent er geweest!”

Er was geen ontkomen meer aan, onmogelijk.

„Stuk vuil!”, siste de landwacht, toen hij Jelmer in de kraag pakte. Jelmer trachtte zich los te rukken en het gelukte hem inderdaad het jachtgeweer te bemachtigen. Met een zwaai belandde de spuit in de diepe sloot. Maar toen kreeg de landwacht hulp van zijn makkers. Jochum Staal lachte vals, toen hij zei: „Waarom ging jij je niet melden. Nou zit je er in, vader.” (Wordt vervolgd).

Onze eigen krant

INHOUD:

1 Vijf jaar geleden be- zweken de dijken	4 Zonderlinge „heiligen”
2 Prinses Beatrix naar de West	5 Voordracht: Winter- stilte, met bespreking
3 Benelux verdrag getekend	6 Hersengymnastiek
	7 Ons Werkhoekje
	8 Antarctica
	9 Vervolgverhaal

ARA

„Onze eigen krant”

Voor de hoogste klassen der Christelijke Scholen
Verschijnt de 20ste van de maand

Red.: L. Meljer, H.d.S., Bedum J. Bultuis, ond.
B.L.O. Veenendaal, Tj. Schaafsma, H.d.S. Kampen
Administratie-adres: "DRUKKERIJ DE VRIES"
DELFT - Telef. No. 3547 - Girerek. no. 839559

13e jaarg. no. 6 - febr. '58

VIJF JAAR GELEDEN BEZWEKEN DE DIJKEN

De nacht van zaterdag op zondag 1 februari 1953.....

De noordwester storm groeide aan tot een orkaan.

De vloed werd een springvloed.

Met veevende krachten beukten ze onze kusten. Vielen ze aan op nederlands dijken en duinen met onstuimige kracht.

Achter de veilige dijken lagen de polders. Velen in stad en dorp gingen rustig slapen. Er werd immers gewaakt voor hun veiligheid.

Plots! — overall — het angstig gelui

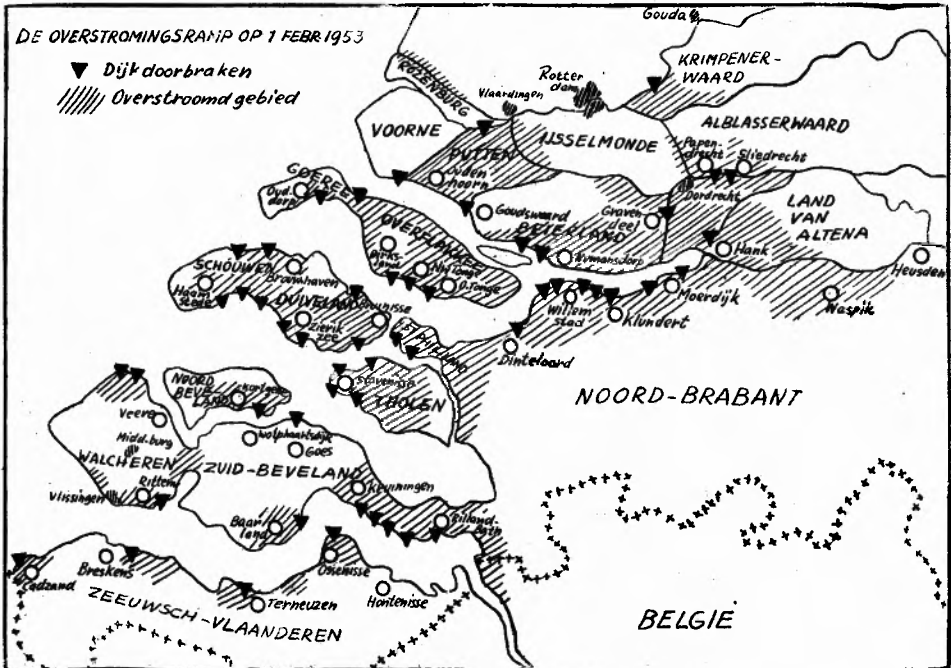
van de klokken. De polderbewoners wisten maar al te goed wat dit betekende! Gevaar! De dijken!

Mannen snelden naar de bedreigde punten. Vochten met schoppen en zandzakken en keien tegen de grimmige zee.

De oude vijand won, de dijk brak! Het wilde water sleurde de werkers mee.....

Wie vluchten kon, vluchtte nog voor het aanstormende water: op de zolders van de huizen, in de bomen, op de daken.

En het water steeg. Klotste wild tegen

de dakgoten. Zou het huis het houden? Met geen pen is te beschrijven de angst, die duizenden mannen en vrouwen en kinderen hebben doorgemaakt. Daar was één roep van mens en dier in doodsnoed. Daar werd geworsteld en gebeden: „Here help ons, wij vergaan!“

De orkaan bulderde. Het water kolkte en klotste om en tegen de huizen. En de nacht duurde zo lang, zo lang.....

Toen het eerste licht van de zondagmorgen opging, zag men niets dan water, water!

Die zondagmorgen is een schok door Nederland gegaan. De radio deelde de vreselijke ramp mee. Men wist nog lang niet genoeg. Maar genoeg om te weten, dat er hulp moest zijn, véél hulp.

Burgers en militairen van zee-, land- en luchtmacht stonden zij aan zij om de helpende hand te bieden, om te redden waar nog redding mogelijk was. In heel Nederland zochten moeders haastig dekens en kleren bij elkaar voor de getroffen en. Vrachtauto na vrachtauto vertrok..... In gezin en kerk werd gebeden voor onze berooide, ontheemde en verkleumde medeburgers. In 't bijzonder voor de velen, die weenden om 't verlies van hun dierbaren.

Het was een vreselijke ramp. Er ging een schok door ons volk. En het was een oordeel.

Daar bedoelen we niet mee een oordeel in het bijzonder over de mensen in Zeeland, Zuidholland en Noordbrabant. We denken aan de woorden van de Heiland in Lucas 13 : „..... meent gij, dat deze schuldenaars zijn geweest boven alle mensen, die in Jeruzalem wonen? Ik zeg u: neen zij, maar indien gij u niet bekeert, zo zult gij insgelijks vergaan!“ God was ook in deze storm.

En als we dit zeggen komen er heel veel vragen. We zullen ze niet kunnen beantwoorden. Laten we ons potlood maar neerleggen en ophouden te cijferen: Orkaan + Springvloed + ... = ... We kunnen alleen stamelen: God was in de storm.

We waren trots op onze dijken. We praalden er mee in het buitenland. „Wij hebben ons land ontwoekerd aan de golven“, zeggen we zo graag.

Gods adem ging over de trotse werken... Weg! het werk van jaren! Weg —

alle veiligheden van ons. Achttienhonderd mensen vonden de dood in de golven!

**
*

Vijf jaren zijn voorbij gegaan. In die jaren is hard gewerkt. De dijken zijn hersteld en verzaamd. Miljoenen kubieke meters zand en klei zijn verplaatst.

Een groot plan, het Deltaplan, is gereed. Dit plan wil, onder Gods zegen, bouwen aan de veiligheid van Nederland.

Op het Lely-monument op de afsluitdijk staan de woorden: „Een volk dat leeft bouwt aan zijn toekomst“. De Deltawet is aangenomen en er wordt begonnen in een vreedzame strijd ons land te vergroten en te beveiligen.

Bestudeer nu eens het kaartje.

Tegenover de enorme voordelen die — voor zover mensen dit kunnen berekenen — de uitvoering van het Deltaplan beloven, staan ook nadelen.

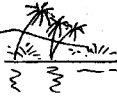
Bij afsluiting van de zeegaten zal de oesterteelt in Zeeland ten dode zijn opgeschreven Dat is wel heel jammer: de oesters van Ierseke zijn vooral in het buitenland een buitengewoon gewaardeerde **delicatesse**.

Nederland staat met zijn **productie** van ruim 20 miljoen oesters op de tweede plaats. (Frankrijk is nummer één.)

Wat het zwaarste is, moet echter het

Prinses Beatrix

NAAR DE WEST

Op zaterdag 1 februari j.l. stonden op het dakterras van de luchthaven Schiphol de mensen dicht tegen elkaar. Er was iets bijzonders te zien!

Prinses Beatrix, met haar gevolg, ging vertrekken voor een reis naar de West: Suriname en de Antillen.

Ze werd uitgeleide gedaan door haar moeder, koningin Juliana en de prinsesjes Margriet en Marijke.

„Wat mist het erg”, zei de Koningin tegen Ir. Aler, de president-directeur van de K.L.M., toen ze met haar drie dochters de aankomsthal binnenwandelde. Het waren de woorden van een móeder.

„Tot Lissabon is het weer goed, Majesteit”, kon de heer Aler de Koningin verzekeren. Het vertrek ging door, al was het zicht op Schiphol niet groot.

Prinses Beatrix drukte de gezagvoerder

en de acht leden van de bemanning hartelijk de hand. Fotografen snelden toe, camera's klikten.

De Prinses, gekleed in een lichtgrijze jas en een flatteus hoedje, kuste op de trap van de superconstellation „Pegasus” haar Moeder gedag, zwaaide naar de zusjes en stapte glimlachend het toestel in. Meteen verscheen ze voor het raampje en zwaaide onophoudelijk.

De motoren van de „Pegasus” sloegen gillend aan en langzaam taxiede de machine weg. De grote reis was begonnen. Op 4 maart a.s. hoopt H.K.H. weer terug te keren.

Het vliegtuig maakte tussenlandingen in Genève en in Lissabon. Te Genève werd de Prinses begroet door haar zuster Irene, die daarvoor uit Lausanne gekomen was.

zwaarste wegen. De nadelen moeten worden aanvaard!

We hopen dat ons volk, onder zegen van Hem, die het Al bestuurt en Die „..... geweldig is dan het bruisen van grote wateren, dan de geweldige baren der zee” mag bouwen aan zijn toekomst!

Opgaven:

Inhoud van de les:

Op ..... 19... werd de storm een o.....; de vloed een s.....

In de provincies ..... en ..... bezweken de ..... en liepen de p..... vol water. Men probeerde de gaten te stoppen met .....

Door de stormramp verloren ..... mensen het leven.

Het grote plan om deze gebieden te beveiligen heet het .....

De ..... wet is aangenomen onder minister A.....

Door de afsluiting van de ..... zal de ..... bij I..... en andere plaatsen verloren gaan.

Woorden en uitdrukkingen:

De golven b..... onze kusten. Men snelde naar de b..... punten van de dijken.

Het water s..... de werkers mee, mens en dier verkeerden in d.....

Het water k..... en k..... om en tegen de huizen.

Burgers en militairen van z....., l..... en l..... boden de h..... h.....

Mensen, die alle bezit kwijt zijn en niet op eigen plaats meer kunnen wonen zijn b..... en o.....

We zeggen graag: We hebben ons land o..... aan de zee.

Het Deltaplan heeft v..... en n..... De oesterteelt staat t..... d..... o.....

Oesters zijn een bijzondere lekkernij of d.....

Het voornaamste gaat voor: W.....

Aardrijkskunde:

Op de eilanden ..... braken de dijken. Van het vasteland overstroomden stukken bij ..... Op het eiland ..... waren de meeste dijkdoorbraken, n.l. ....

De wateren tussen de zeeuwse- en zuidhollandse eilanden zijn .....

Door het Deltaplan zullen de zeegaten ..... worden afgesloten.

Open blijft de W.....

Kleur de voornaamste plaatsen op het kaartje van het Delta-plan rood. Kleur de duinen geel.

Zondagavond landde prinses Beatrix op het vliegveld van Curaçao. Zij werd verwelkomd door de **gouverneur**, de heer Speekenbrink. De ontvangst door de bevolking van het eiland was uitbundig!

Op maandagmorgen bracht de Prinses een bezoek in Willemstad bij de Raad van ministers en de Staten. Ze maakte een rondrit door de hoofdstad van het eiland in een open auto. Tegen de felle middagzon had ze de ogen beschermd door een donkere bril. Twee uur lang werd de Prinses begroet door de bevolking met: „Biba Prinses.”

Op het oude Fortplein stonden achthonderd kinderen klaar voor een zanghulde. Jongens maakten grappen. Hun tanden glinsterden in de zon. Meisjes, in keurige witte jurkjes en grote oranjelinten in het zwarte haar kwetterden en giechelden. Plotseling hield alle roepen van opgewonden stemmetjes op: Prinses Beatrix trad naar buiten.

Uit volle borst klonken de liederen in het Papiamentó, de voor ons onbegrijpelijke taal van Curaçao. Tussen de liedjes schalde telkens het „Biba Prinses.”

Het **enthousiasme** bereikte het hoogtepunt, toen de Prinses bedankte en vertelde, dat de kinderen niet alleen maandag maar ook nog dinsdag een vrije dag zouden hebben.

Voor elke dag ligt een programma klaar voor de Prinses. Het is een prachtige

reis, maar zeer vermoeiend. Tussen de programmapunten is daarom ook gezorgd voor tijden van ontspanning.

Een bezoek werd gebracht aan al de bezienswaardigheden van het eiland o.a. de **raffinaderijen**. Hier wordt de olie uit Venezuela gezuiverd.

Ook de andere eilanden van de Antillen: Aruba en Bonaire (van de A.B.C.-eilanden) en Saba, St. Eustatius en St. Maarten (van de S-eilanden) zullen met een bezoek worden vereerd. Oranje en de zes Caribische eilanden horen bij elkaar.

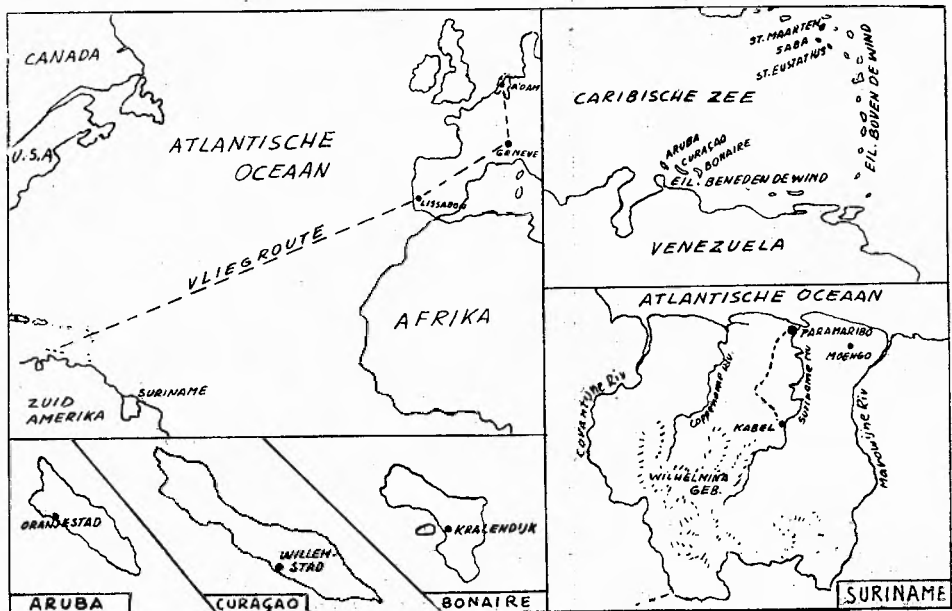
Evenals Suriname hebben de Antillen nu zelfbestuur en vormen ze een deel van het Koninkrijk der Nederlanden.

De landbouw heeft op de A.B.C.-eilanden weinig te betekenen. De olieraffinaderijen brengen welvaart.

Op de Ned. Antillen wonen veel negers en kleurlingen.

De S-eilanden zijn klein en arm. Eén van de grootste rampen voor de bevolking van de Kleine Antillen is het geweld van de orkanen. Ze veroorzaken jaarlijks grote rampen. Ze komen meestal snel opdagen. Tegenwoordig wordt de bevolking door de radio bijtijds gewaarschuwd. De mensen vluchten dan naar grote schuilkelders, om daar het woeden van de orkaan af te wachten.

Behalve met de orkanen, hebben de eilandjes ook nog te kampen met grote

3 Febr. 1958

BENELUXVERDRAG GETEKEND

We willen vandaag eens veel grote sprongen maken! Ho, ho! blijf maar in je bank! Nee, we gaan ook niet naar het plein of het gymnastieklokaal. We blijven rustig zitten en maken die sprongen door de..... geschiedenis. Hè, valt je het

tegen? 't Zal wel loslopen, hoor. Je weet het alles wel. Spring maar meel En zie de kaartjes! We starten bij: ± 50 jr. v. Chr. de Romeinen heersen over „de lage landen bij de zee.”

Spring! — 450 jaar verder —. Na de

droogte. Veel jongemannen verlaten tegenwoordig hun geboorte-eiland om elders werk te zoeken. Dat ze hun geboortegrond niet vergeten, blijkt wel uit de postwissels die hun ouders regelmatig van hen ontvangen.

Sint-Eustatius heeft een bloeiperiode gekend in de Noord-Amerikaanse Vrijheidsoorlog. (± 1775). Toen was het een opslagplaats voor wapenen om de opstandelingen te steunen in hun verzet tegen Engeland. In die dagen heette St. Eustatius: „De Gouden Rots”. Er werd toen veel geld verdiend.

Dat heeft ons land de vierde engelse oorlog berokkend (1780—'84).

Aan dat geld verdienen kwam een eind, toen een engelse admiraal uit jalousie het eiland leegplunderde. Het heeft zich nooit meer kunnen herstellen van die klap.

Ook Suriname heeft zelfbestuur en is een deel van het Koninkrijk. Er wonen verschillende volken z.a. Bosnegers, Surinamers, Hindostani en Javanen. Vooral de Hernhutters hebben hier het evangelie gebracht. Voor de afschaffing van de slavernij (1 juli 1863) gingen sommige Hernhutters zelf slaaf worden om zó de blijde boodschap aan de ellendigen te brengen.

Het grootste deel van het land is bergachtig en met oerwouden overdekt.

De kuststrook is laag en slijbt voortdurend aan. De landbouw gaat vooruit en levert: suiker, rijst, bananen, sinaasappels en kokosnoten.

Van meer belang dan alle andere uitvoerproducten samen is tegenwoordig

het aluminiumerts of **bauxiet**, dat bij Moengo wordt gevonden.

Ook dit prachtige land maakt zich gereed de Prinses te begroeten.

Opgaven:

1. Inhoud van de les:

Van de luchthaven S..... vertrok prinses B..... voor een reis naar de A..... en S..... Deze beide zijn delen van het K..... d..... N..... en hebben z.....

De Prinses reist met een ..... van de ....., waarvan Ir. .... president-directeur is. Prins Bernhard en prinses Irene waren niet bij het afscheid, want de Prins vertoefde in ..... en prinses Irene in .....

De „P.....” landde op het eiland C..... De hoofdstad is W.....

De taal van het eiland is het P..... De o..... brengen welvaart aan het eiland Curaçao. Deze olie komt uit V.....

De andere eilanden van de A.B.C.-eilanden zijn: .....

De S-eilanden zijn: ..... Deze eilanden hebben veel te lijden van: ..... en ..... Het aantal bewoners van het eiland neemt af/toe.

St. Eustatius heette tijdens de ..... oorlog: „De .....”

In Suriname hebben vooral de H..... het evangelie gebracht. De slavernij werd afgeschaft in het jaar..... Suriname is bedekt met .....

Het land levert aan landbouwproducten: .....

Bij de plaats M..... vindt men b..... d.i. a.....

Prinses Beatrix hoopt ..... terug te zijn in ons land.

2. Kaartjes implakken en kleuren.
  - a. Antillen — rood.
  - b. Suriname — groen.
3. Vreemde woorden goed overschrijven (met de betekenis).

grote volksverhuizing werden deze landen bevolkt door Friezen, Saksen en Franken $\pm$ 400. De Franken werden het machtigste van deze drie en.....

Spring! — 400 jaar verder — onder Karel de Grote $\pm$ 800 waren de Nederlanden een deel van het Frankische rijk. Dit rijk valt uiteen in drie stukken: West-, Midden- en Oost-Frankenland. De Nederlanden behoorden bij het midden. Maar — **Spring! — 125 jaar verder** — in 925 komen ze bij Oost-Frankenland of Duitsland.

In de graventijd, die nu volgt, ontstaan hier heel veel kleine staatjes, met als grote baas: de keizer van Duitsland, onze leenheer. Door erven, huwen en veroveren worden onder — **Spring! — 550 jaar verder** — de Bourgondische graaf Filips de Goede $\pm$ 1450 alle nederlandse gewesten onder één graaf verenigd. De Benelux!!

Weer een sprong — 100 jaar — Onder Karel V worden de nederlanden een deel van het duitse keizerrijk. $\pm$ 1550.

In 1567 komt Alva alle Nederlanders, rooms en niet-rooms, straffen om de beeldenstorm. De 80-jarige oorlog begint. In 1576 verkrijgt Prins Willem van Oranje zijn grote wens: Alle Nederlandse gewesten zullen bij de pacificatie van Gent strijden tegen Filips II. Weer de Benelux!

Maar Parma weet de Benelux uit elkaar te scheuren. De Zuidelijke Nederlanden sluiten de Unie van Atrecht in 1579. De Noordelijke Nederlanden de Unie van Utrecht. Bij de vrede van Munster 1648, het eind van de tachtigjarige oorlog, heeft Nederland ook nog Noordbrabant, Limburg en Zeeuws-Vlaanderen er bij gewonnen.

België en Luxemburg bleven bij Spanje behoren in 1648.

Na de oorlogen met Lodewijk IX — **Spring — 65 jaar verder** — 1713 behoorden zij aan Oostenrijk.

Weer een sprong van 100 jaar! Onder keizer Napoleon 1810 zuchtten de Benelux-landen onder het franse juk. Ingelijfd bij Frankrijk!

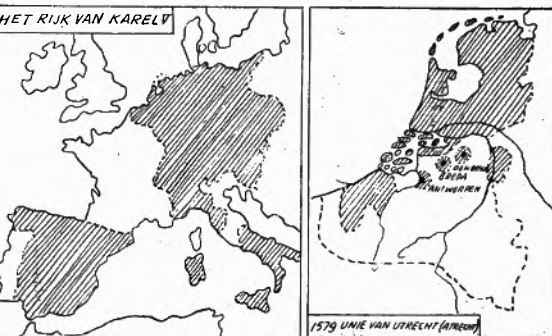
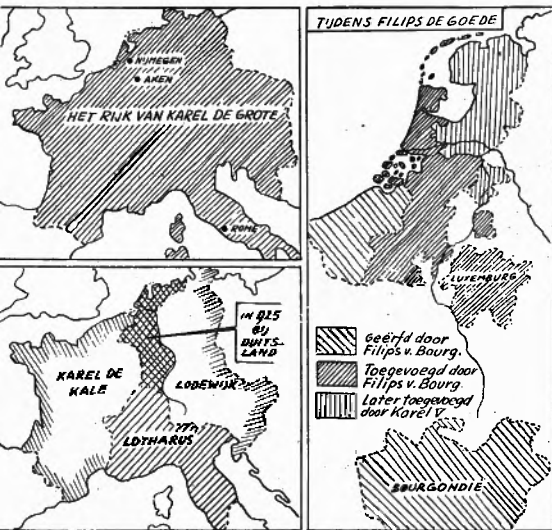
Vijf jaren later, 1815, worden België en Nederland één koninkrijk onder koning Willem I. Deze koning is Groot-Hertog van Luxemburg. Weer de Benelux!

De vereniging duurt maar kort. België en Nederland scheidden in 1839. Onze koningen Willem I, II en III blijven echter Groot-Hertog van Luxemburg.

De laatste sprong — 120 jaar. — Dadelijk na de laatste wereldoorlog zijn deze drie landen nauw gaan samenwerken. Het resultaat kwam op 3 februari 1958 tot stand. Toen is namelijk in de Ridderzaal het Unieverdrag van de Benelux plechtig door 72 voornamen heren ondertekend.

De Benelux-landen zijn nu **economisch één**. Dit moeilijke woord betekent ongeveer: de huishoudingen van elk land zullen elkaar helpen. De goederen van de drie kunnen zonder moeite in alle drie landen worden verhandeld. We kunnen vrij door de drie landen reizen. In de handel zullen we samen optrekken bij andere landen.

Je ziet dat de Benelux van vorige eeu-

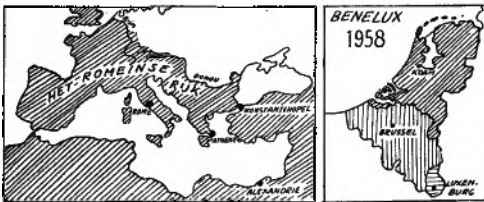
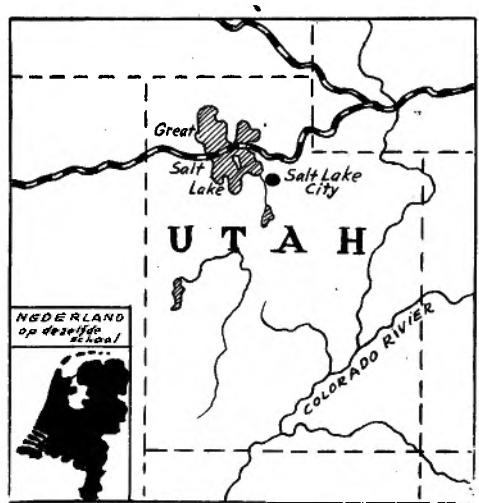
Zonderlinge „heiligen“

Op de kaart van Noord-Amerika weten jullie naar alle waarschijnlijkheid wel het Groot-Zoutmeer te vinden. Dat is een heel bijzonder meer. Of je nu zwemmen kunt of niet, het doet er niet toe, want verdrinken kun je er niet. Het water is er zo erg zout, dat je altijd blijft drijven. Van 100 emmers gewoon zeewater zou je, bij verdamping van het water, ongeveer 3 emmers zout overhouden, terwijl dit van het water uit het Great-Salt Lake wel 26 zal opleveren. En een klein meer is het niet. 't Is 120 km. lang en 80 km. breed. Leg het in gedachten maar eens uit over ons land.

Vlak bij dit meer ligt Salt Lake City, de stad van de Mormonen. Ruim een eeuw geleden werd deze stad gesticht en ze telt nu zo'n 182000 inwoners. Kaarsrechte, brede straten, ruime pleinen, een groot aantal parken en heel wat „wolkenkrabberige“ huizen maken Salt Lake City tot een moderne stad. Er staat een monster-universiteit, met 9700 studenten. Duizenden toeristen komen hier een kijkje nemen. Want bezienswaardigheden

zijn er inderdaad. Daar is b.v. de grote Mormonentempel met 6 hoge torens en het engelenbeeld van Moroni, en een tabernakel, waar 8000 mensen in kunnen.

Maar wónen zou ik niet graag, te midden van deze dwepers.

wen elkaar hervonden hebben.

Nadat Dr. Drees een rede had uitgesproken werden de stukken in de Ridderzaal gebracht.

Elk land kreeg natuurlijk een exemplaar van de blauwe mappen met gouden opdruk.

Die voor België was samengebonden met een koord: zwart, geel, rood. Van Luxemburg met: rood, wit blauw. Voor Nederland met: oranje.

Tijdens de plechtigheid kwamen er

telegrammen van koningin Juliana, koning Boudewijn en groothertogin Charlotte, waarin deze hun blijdschap uitspreken over de ondertekening van het verdrag.

OPGAVEN:

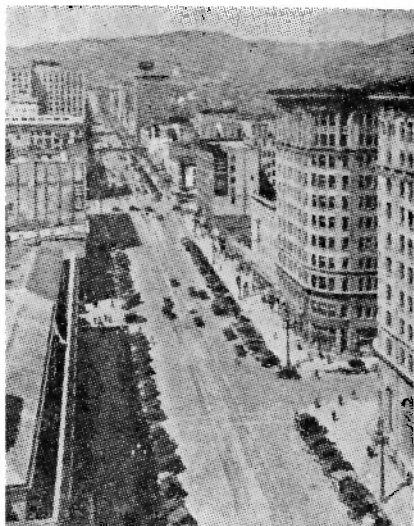
1. Plak de verschillende kaartjes in je schrift en plaats de jaartallen van de les er onder.
2. De Beneluxlanden zijn: .....
Ze waren verenigd in de van .....
en .....
In de .....zaal werd het Beneluxverdrag getekend. De landen zijn nu e..... één, d.w.z. ze .....
.....elkaar in de huishoudingen van de landen.
3. Teken de vlaggen van de Beneluxlanden en schrijf de naam van de regering er onder.

De Mormonen noemen zich „de kerk van Jezus Christus van de heiligen der laatste dagen.” Deze secte werd gesticht door Joseph Smith, een zonderling. Z'n vader was lui, oneerlijk, „scharrelaar in alles”, roedeloper en schatgraver. Z'n moeder sluw, leugenachtig en hoogmoedig. Joseph kwam werkelijk niet uit een goed nest. Om kerkgaan bekommerde zich niemand uit dit zwerfend gezin. Zoals vader geld had verdiend met de roede, probeerde de zoon rijk te worden als „kristalkijker”, (bedrog natuurlijk), zodat hij de bijnaam heeft gekregen van Joe met de kijksteen.

Deze wonderlijke gelukzoeker, die met Roodhuiden, Negers en allerhande landverhuizers had omgegaan, kreeg op zekere dag een verschijning. De engel Moroni stond bij hem en openbaarde hem een groot geheim. Ergens in een heuvel lagen gouden platen verborgen, waarop de geschiedenis zou staan van de eerste bewoners van Amerika en het evangelie, zoals Christus het hun had gebracht. Bij die platen lagen de Urim en de Thummim, 2 stenen in zilver gevat. Wie die stenen bezat werd „ziener” en kon de platen lezen.

Joseph vónd de platen, die daar — dat begrijp je wel — opzettelijk waren neer gelegd.

Jaren lang is hij bezig geweest met het ontcijferen van het vreemde schrift.

Dit is het belangrijkste zakenkwartier van Salt Lake City in Utah

Ondertussen stal hij het handschrift van een fantast, die in zijn tijd leefde en eindelijk had hij een boek klaar, dat hij het boek van Mormon noemde.

De hele geschiedenis doet je denken aan Mohammed en de Koran.

In ieder geval staat het boek van Mormon vol leugens en vreemde, onwaarschijnlijke openbaringen, maar Smith zegt dat Mormon dit alles, wel ongeveer 2000 jaar vóór Christus geschreven moet hebben. Dit is wel wat vreemd, want je komt de namen: Johannes de Doper, Maria, het Lam Gods al tegen.

Ik geloof, dat, als we er eens samen uit mochten lezen, we binnen een half uur zouden ontdekt hebben, dat deze „bijbel” een mengelmoes van Christelijke, Joodse, Mohammedaanse, Griekse en Romeinse bestanddelen is. Een allegaartje. Er staan zelfs gedeelten in, die letter voor letter en woord voor woord uit een engelse bijbel zijn óvergeschreven. Ra, ra.....

In 13 artikelen is de leer der Mormonen samengevat.

Het eerste artikel lijkt best. „Wij geloven in God, den Vader en in Jezus Christus, zijn Zoon en in den Heiligen Geest.” Maar de Mormonen zeggen: „De Vader en de Zoon zijn lichamelijke wezens van vlees en been.” Er is zowel een moeder als een vader in de hemel. God was eens, wat wij nu zijn en wij moeten leren goden te worden. Het bloed van Christus reinigt ons niet van álle zonden. Door eigen doop en gehoorzaamheid moeten ze worden uitgedelgd. Je kunt je ook voor de doden laten dopen. Daarmee red je vrienden of familieleden, die onbekeerd stierven.

Het moet ons alleen maar verbazen, dat er mensen gevonden worden, die zulke dingen gelóven.

Nu, in Amerika waren ze wel. Bij duizenden.....

En Smith, die zich Profet, Ziener en Openbaarder noemde, werd de leider van deze secte. Doch als na enkele jaren alle misdadig bedrog aan het licht komt, gaat hij de gevangenis in. Hij ontsnapt echter, vlucht met duizenden aanhangers naar het westen en sticht een stad aan de oever van de Mississippi. Smith wordt burgemeester, profet, commandant en hotelier. Hier laat hij zich zelfs noemen

Ons werkhoekje

Je hoeft nu niets in te zenden. Maar toch moet je deze kruiswoordpuzzle es gaan oplossen. Daar leer je van!

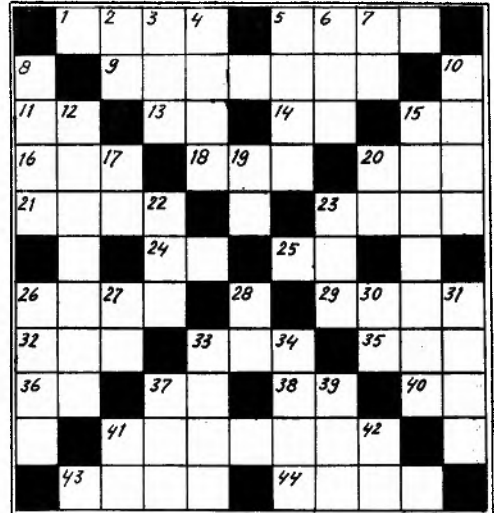
Horizontaal:

1. angst, benauwdheid, 5. zuivelproduct, 9. verslag, 11. laag water, 13. zangnoot, 14. afkorting maanstand, 15. rivier in Italië, 16. branie, 18. hokje, 20. stok, 21. lawaai, 23. commando, 24. afkorting titel, 25. bevel, 26. zit in je mond, 29. gleuf, 32. bouwland, 33. gas, 35. om er kolen in te doen, 36. zangnoot, 37. bijwoord, 38. gezinslid, 40. legt een vogel, 41. uitstalkast, 43. vlek, 44. bootje.

Verticaal:

2. slede, 3. mak, 4. steek van een spa, 5. koud, 6. schip, 7. o.v.t. van een werkwoord, 8. avondmaalsbeker, 10. schoorsteenzwart, 12. brandstof, 15. weermacht,

17. zangnoot, 19. o.f.t. van een werkwoord, 20. rondhout bij zeilschip, 22. bloem, 23. vliegengaas, 26. vrucht, 27. afkorting maanstand, 28. bergplaats, 30. pers. voorn.woord, 31. zwigend, 33. efen, 34. klap, 37. schuurmiddel, 39. turks woord voor: Heer, 41. lengtemaat, 42. voegwoord.

voor het presidentschap van Amerika. Maar dan vertellen zijn tegenstanders zóveel verborgen kwaad — o.a. dat hij er veel vrouwen op na houdt — dat opnieuw de gevangenis voor hem opengaat. Daar zoekt een woedende volksmenigte hem op en schiet hem met zijn broer neer.

De grote profeet is weg, maar de secte sterft niet uit.

Een zekere Young, timmerman van beroep, wordt nu leider. Maar omdat de tegenstand al feller wordt, trekken de Mormonen weg, nog verder het westen in en vestigen zich in het Zoutmeerdal.

Daar wordt onder de ijzeren vuist van Young een nieuwe maatschappij opgebouwd. Als een despoot heerst hij. Zijn woord geldt als Gods woord. Wee hem, die een vinger tegen Young durft op te heffen. Als het nodig is, worden tegenstanders koelbloedig uit de weg geruimd. Alcohol, tabak, thee en koffie mogen niet gebruikt worden, nee, maar er is een

grote jeneverstokerij en in al de verboden waren wordt een heel drukke handel gedreven. De zonde van ontucht viert hoogtij..... en brengt nameloos verdriet, bittere jaloersheid.....

Hier heerst nu, wat de Bijbel noemt, het evangelie naar het vléés.

Na Young zijn andere leiders met hun goddeloze leer door gegaan mensen voor eeuwig ongelukkig te maken. Nu telt deze secte ongeveer 1 miljoen volgelingen.

Honderden zendelingen zijn overgestoken, ook naar Europa, ook naar Nederland, en hebben met vrome woorden veel argelozen in hun netten gelokt. Over het vuile, onzedelijke leven wordt gezwegen. Zijn de bekeerden eenmaal in de staat Utah, het rijk der Mormonen, dan gaan de ogen open, doch meestal te laat.

Welzalig zij, die naar Gods reine leer, in Hém hun heil, hun hoogst geluk beschouwen.

Wat afvalt van de hoge God, moet vallen.

Winterstilte

- 1 De grond is wit, de nevel wit,
De wolken waar nog sneeuw in zit
Zijn wit, dat zacht vergrijzelt.
Het fijngetakt geboomte zit
5 Met witte rijm beïjzeld.

- De wind houdt zich behoedzaam stil,
Dat niet het minste takgetril
't Kristallen kunstwerk breke.
De klank zelfs van mijn schreden wil
10 Zich in de sneeuw versteken.

- De grond is wit, de nevel wit,
Wat zwijgend toverland is dit?
Wat hemel loop ik onder?
Ik vouw de handen en aanbid
15 Dit grootse, stille wonder.

Jacqueline E. van der Waals

Beschrijving :

„WINTERSTILTE”

Hebben jullie in februari ook zo genoten van de sneeuw? Natuurlijk, je denkt aan de sneeuwbal-tournooien. Maar ik bedoel van het prachtige sneeuwlandschap en de berijpte bomen. Alles was wit, de grond, de bomen. Ik keek naar de wolken; ook die waren wit, maar langzamerhand werden ze grijsachtig en ik dacht: Er komt nog meer sneeuw! Wat waren die anders zo winters kale bomen nu prachtig. Om al die takjes en twijgjes de rijm, de rijp, allemaal fijne ijskristalletjes. Net kantwerk, dat schitterde in de ochtendzon; En alles was zo stil, zò stil.

't Was net als in ons gedicht: Winterstilte.

Dat is weer eens heel wat anders dan de familie Kizzebis, waarin je je hebt kunnen uitleven: druk, speels, geestig, met leuke gebaren en grappige kwasi-ernstige „snuiten”.

Maar nu hier in dit gedicht: Alles is even rustig, zacht, fijn en stil. Hier komt alles aan op het zeggen. En dat is zo moeilijk, omdat je zacht moet spreken en toch elk woord, elke medeklinker „over het voetlicht” moet komen, d.w.z. achter in de zaal (het lokaal) moet worden verstaan. En het lukt ook niet, als je niet diep doordrongen bent van de stilte, de schoonheid en vooral van het wonder van het aanbiddelijk wonder van Gods schone schepping.

Zoek het dus nu in het innerlijke, in de stemming. Ik zou geen enkel gebaar maken, zelfs niet bij, „ik vouw de handen”. 't Kan

zo gauw onecht zijn. Maar als je denkt en voelt: Ik méén het werkelijk, op dit ogenblik, doe het dan gerust.

Voor dat je het gedicht leert, lees je het verscheiden keren langzaam en hardop. Je komt er dan hoe langer hoe meer „in”.

Samen gaan we letten op rijm en enjambement; op de klank en dan op de wonderschone bouw van het geheel.

Je moet een gedicht horen net zo als je 't ziet; dus met doorlezen als achter een regel geen komma of punt staat. Dan zou het proza worden; proza betekent eigenlijk: doorgaan, doorlezen totdat de regel afgebroken móet worden omdat de pagina vol is. Je leest dus niet door na zit (r. 2) maar wacht héél eventjes, even een kleine adem Pauze; je houdt dat woordje ook een tikje zwevend om te laten voelen: er komt nog meer. Precies zo in r. 4, 7, 9 en 14. Dan komen de rijmwoorden ook mooi uit en dit geeft een harmonische bevrediging.

Aan dit enjambement of overstap in de volgende regel is een groot voordeel verbonden. Je loopt veel minder gevaar te gaan dreunen. Het maakt het vers soepel en lenig. En tòch blijft de bouw van het gedicht stevig door het rijm en wordt het niet een rammelelend verhaaltje.

Dit zeer fijne gedicht is ook een kantwerk van klank. De lichtste klinker is de i. Die hebben we in elk couplet 3 maal als rijmwoord. Kijk maar na. In dit kleine gedicht komt deze i-klank 29 maal voor. En toch klinkt het niet gekunsteld. Zie je, dat is de kunst. Het is niet verzonnen, het is als vanzelf zo ontstaan, geïnspireerd.

In het 1e couplet komt 2 maal de rijmklank ij; in het tweede 2 maal de e-rijmklank. En dan in het 3e tweemaal de enige zware klank in onder en wonder. 't Is net of de dichteres eerst alleen maar de lichte violen laat spelen, maar op het moment, dat ze diep onder de indruk komt van het feit, dat de Schepper aller dingen vanuit de hemel dit schoons heeft gewrocht en ze in aanbidding haar handen vouwt, ja, dan klinkt de donkere toon van de contra-bas, als om aan het misschien al te zwevende en liechte een fundament te geven.

De bouw. Lees 't gedicht weer hardop. Zie je wel, dat de eerste strofe net een schildertje is? Het richt zich tot het oog. Je hoort, dat het tweede couplet zich richt tot het oor. De stilte van dit couplet bepaalt de stilte van het gehele gedicht.

Alles zegt hier: Ssst! De wind, die hier als een persoon wordt voorgesteld (personificatie noemen we dat) zegt tegen zichzelf: Ssst! Je moet behoedzaam (d.i. zéér, zéér voorzichtig) zijn, dat (dat is hier: opdat) ook maar niet het minste trillen van een takje dat kunstwerk van kristal breekt. En het is de dichteres of de klank (mooi klankvol uitspreken!) van haar stap, die in de dikke sneeuw al zo zacht is, zich nóg meer wil verbergen (versteken!) — En nu het derde couplet. De eerste regel pakt de beginregel weer op (wat je ziet!) De tweede regel luistert weer met het

oor (zwijgend toverland). Maar dan komt na het gezicht en het gehoor, het gevoel, het hart. En - zonder dat Zijn Naam wordt genoemd - slaat ze haar ogen op tot God, die deze wondere wereld geschapen heeft.

Heerlijk is dat, als je niet, zoals zo veel mensen en dichters, bij de natuur blijft staan, maar als God je de genade geeft, op te klimmen tot de Schepper.

Anna Bijns († 1575) besloot al haar Refereinen met de regel:

Och hoe schoon moet Hij zijn
Die het al heeft geschapen.

Winterstilte is een mooi gedicht! Het staat in „Gebroken Kleuren” van Jacqueline van der Waals, een bundel met zestig mooie verzen. Een bezit voor school en huis.

Frans C. van Dorp.

Hersengymnastiek

De antwoorden op het vorige tiental vragen komen eerst:

31. 1932 (1933), 32. 30 km lang, dus 2 uur, 33. sinds 1957, 34. Maastunnel en Velzertunnel, 35. In Amsterdam, de IJtunnel, 36. tramwagenuis, onbeslist gebleven spel bij schaken b.v., 37. Maria Louisa, duitse prinses, vrouw van Jan Willem Friso, 38. Broedt zelf niet, 39. Zwitserland, 40. Langs de Utrechtse Vecht woonden veel rijke kooplui, die grotendeels behoorden tot de Doopsgezinde kerk. (Menno Simonsz).

Nu volgen de nieuwe vragen:

41. Noem de verjaardagen eens van alle leden van het koninklijk gezin.
42. Waarheen heeft de kroonprinses een grote reis gemaakt?
43. En waar zit onze Prins nu?
44. Wie is de eigenlijke ontdekker van Australië?
45. Hoe heette Tasmanië eerst?
46. Noem es een paar Gouverneurs-generaal over Oost-Indië?
47. Welke koning van Juda werd meelants?
48. Hoe heten de leiders van de tegenwoordige Zuidpool-expedities?
49. Noem 'es 3 betekenissen van het woordje: bus.
50. Waar vind je: de Beringstraat, de Cockstraat, straat Scenda en de straat van Messina?

In het april-nummer '57 van O.E.K. stond een artikel over admiraal Richard Byrd, de beroemde Amerikaanse poolreiziger, die 't vorig jaar overleed.

De eerste, die de noord- en zuidpool bereikte, was hij niet. Zijn landgenoot Peary had in 1909 als eerste de noordpool bereikt en in 1911 plantte de Noor Amundsen aan

AMUNDSEN † 1926

de zuidpool de Noorse vlag. Wel was Byrd de eerste, die zowel over de noord- als de zuidpool vloog.

De poolgebieden zijn bedekt met sneeuw en ijs. 't Valt niet mee om daar in die onherbergzame wereld te reizen. Het terrein is moeilijk begaanbaar en de vreselijke kou daar lokt een bezoek ook al niet uit.

Zo komt het, dat Antarctica, of Antarcis, of nog anders Zuidpoolland, voor een heel groot gedeelte nog als onbekend gebied op de kaarten staat aangegeven. Wie nog onbekende streken wil ontdekken of in kaart brengen, die moet naar Antarctica gaan. Er is daar ruimte genoeg. 't Is bijna anderhalf maal zo groot als Australië, ongeveer zestien miljoen vierkante kilometer! Tot voor kort was van dit enorme gebied nog maar weinig bekend. De randen, de kusten dus, had men wel in kaart gebracht, maar 't binnenland intrekken, om te zien, hoe het er daar uitzag, dat was levensgevaarlijk. Een belangrijk ding had men wel ontdekt. Het Zuidpoolland was geen bevroren zee, maar vasteland!

Op 't ogenblik zijn talrijke expedities bezig, om dat witte werelddeel te onderzoeken. Amerikanen, Russen en Engelsen, ze zijn allen druk bezig om achter de geheimen van dit bijna ontoegankelijk gebied te komen. En

dan zijn er ook nog bases van Argentinië, Australië, Chili, Frankrijk, Noorwegen, Spanje en Zuid-Afrika. Een Italiaanse expeditie wordt voorbereid om over een paar maanden ook naar het zuidpoolgebied te vertrekken. 't Lijkt haast wel een wedstrijd.

Dat het zo druk is rond de zuidpool heeft een bepaalde reden. Men houdt namelijk een internationaal geofysisch jaar. Wat die moeilijke, rare woorden betekenen? 't Komt hierop neer, dat geleerden uit bijna alle landen onderzoekingen doen op velerlei gebied, zoals zwaartekracht-metingen, diepzeesonderzoek, onderzoekingen van de hogere luchtlagen en van de kosmische ruimte. Met het oog op dit laatste hebben de Russen hun twee kunstmannen de ruimte ingeschoten, waarvan de eerste intussen in de atmosfeer terecht is gekomen en verbrand. Ook de Amerikanen hebben nu een kunstmaan in de wereldruimte gebracht. In die kunstmaan zitten instrumenten met een paar radio-zendertjes, waardoor men allerlei gegevens hoopt te verkrijgen.

Met dat doel zijn er nu ook zoveel geleerden naar Antarctica vertrokken. Ze willen bijv. graag weten, of dit gebied nu werkelijk één groot vasteland is, of dat het misschien uit twee delen bestaat, die gescheiden

BYRD

worden door een zeestraat, die van de Weddellzee naar de Rosszee loopt. Natuurlijk ziet men niet, of men daar boven land of boven water loopt. Alles is met een duizenden meters dikke ijslaag bedekt. Hoe dik die ijslaag nu precies is, wil men ook proberen te berekenen.

Verder gaat men bestuderen, hoe de weersomstandigheden van het Zuidpoolland zijn en

welke invloed die omstandigheden hebben op het weer in de rest van de wereld. Want men meent ontdekt te hebben, dat bijna alle verschijnselen, die op het weer en het klimaat betrekking hebben, hun oorsprong vinden in het zuidpoolgebied.

Nu komt er heel wat kijken, vóór men klaar is met de voorbereidingen voor zo'n expeditie. Als je in Antarctica wilt reizen, moet dat gebeuren in de poolzomer (dat is in onze winter). Vier maanden zijn het eigenlijk maar en dan is het afgelopen.

Zo hebben de Engelsen twee poolzomers besteed aan de voorbereidingen voor een pool-expeditie. Bases werden ingericht en depôts met levensmiddelen en verdere benodigdheden diep in het binnenland gereedgebracht. En pas in de derde poolzomer (november 1957) is de reusachtige tocht begonnen. De leider van deze expeditie is Dr. Vivian Fuchs, iemand, die al vanaf 1929 in de poolgebieden heeft gewerkt. De expeditie bestaat uit twee groepen. De ene groep onder Dr. Fuchs vertrok vanaf de Weddellzee, om vandaar de zuidpool aan te doen en dan verder te trekken naar Depôt 700. Daar zou

Deze Engelse expeditie wilde zo weinig mogelijk gebruik maken van vliegtuigen. Men maakt gebruik van hondensleden, tractoren en „sneeuwkatzen“, een soort tanks met vier rupsbanden. Ook had Dr. Fuchs de beschikking over een paar verkenningsvliegtuigen. 't Gebeurde namelijk nogal eens, dat men vastliep in het moeilijk terrein. Dan werden de vliegtuigen te hulp geroepen, om vanuit de lucht een beter begaanbaar terrein te zoeken. Zo'n tocht blijft altijd gevaarlijk. Onder de sneeuw zitten vaak ontzettend wijde en diepe kloven in het ijs, soms honderden kilometers ver.

De groep van Hillary schoot het vlugst op.

Hij moest met zijn mannen een hoge bergketen overtrekken, maar bereikte Depôt 700 zonder al te veel verdere moeilijkheden. Volgens de afspraak zou hij daar op de andere groep wachten. Maar wachten is Hillary's aard niet. Hij ging door en bereikte met zijn groep de zuidpool. Zo bereikten deze vijf Nieuwzeelanders als eersten na Amundsen (1911) en Scott (1912) over land de zuidpool. Daar werden ze geestdriftig begroet door 17 Amerikanen, die daar al in Oktober per vliegtuig aankwamen en er in een blok-hut wonen.

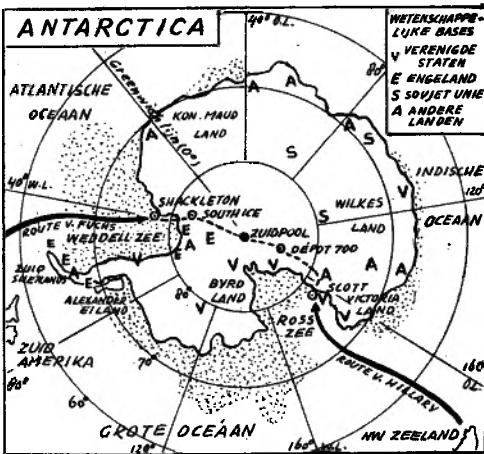
Ook aan de zuidpool heeft Sir Edmund Hillary niet op Dr. Fuchs gewacht. Na drie dagen is hij met een amerikaans marinevliegtuig teruggevlogen naar de z.g. Basis van Scott aan de Rosszee. 't Scheen zijn bedoeling te zijn om te zijner tijd weer naar Depôt 700 te vliegen om dan verder met Dr. Fuchs over land naar de Rosszee te trekken. Hij is dan enigszins bekend met dit terrein en kan dus als gids goede diensten bewijzen.

Intussen had Dr. Fuchs met grote moeilijkheden te kampen. De afstand van de Weddell Zee naar de zuidpool is ruim 1400 km. Over deze afstand deed de groep 56 dagen. Dat was dus gemiddeld maar 25 km. per dag. Het kwam in de eerste plaats door de grote terreinmoeilijkheden, waardoor er een grote omweg gemaakt moest worden. Scherpe ijsruggen en diepe kloven maakten verder trekken vaak onmogelijk. Af en toe belemmerden ontzettende sneeuwstormen elke voortgang.

En dan kwam er nog één belangrijk ding bij. Dr. Fuchs moest als geleerde verschillende wetenschappelijke onderzoeken doen, die ook veel tijd in beslag namen.

Eindelijk bereikte hij met zijn mannen de zuidpool, waar hij door Sir Edmund Hillary verwelkomd werd. Deze was nog maar eens per vliegtuig naar de zuidpool teruggekeerd.

Nu had Dr. Fuchs nog een tocht van bijna

hij de leider van de andere groep, Sir Edmund Hillary, ontmoeten, die van de kant van de Rosszee zou komen.

Deze Hillary is vooral bekend geworden door de beklimming van de Mount Everest. Hij is afkomstig uit Nieuw-Zeeland en is ijzersterk. Bovendien heeft hij een buitengewone wilskracht om door te zetten, als hij aan iets begonnen is.

2000 km. voor de boeg vóór hij via Depôt 700 de basis Scott bereiken zou. Dan zal hij als eerste het vasteland van Antarctica zijn overgetrokken.

Nu dit artikel geschreven wordt, is juist bekend geworden, dat Dr. Fuchs dicht bij Depôt 700 weer tegenslag heeft gehad. Hij is de route kwijtgeraakt, die Sir Hillary hem had aangeduid. Twee van zijn sneeuwkatzen zijn in een kloof gestort. Wel heeft men ze weer naar boven kunnen krijgen, maar de reparatie vraagt weer de nodige tijd. En Fuchs moet voortmaken om op tijd bij de Ross Zee te komen. Als hij daar te laat arriveert, is de zee rondom Antarctica totaal dichtgevroren. We zullen voor hem hopen, dat hij zijn moeilijke en inspannende tocht tot een goed einde weet te brengen.

En is het onderzoek aan de zuidpool nu alleen bedoeld om de wetenschap te dienen? Nee, zo is het nu ook weer niet.

Want dit grote gebied, dat er zo eentonig uitziet, bevat meer dan sneeuw en ijs alleen. Antarctica blijkt rijk aan delfstoffen. Steenkool, ijzer, petroleum, veel metaalsoorten en zelfs het tegenwoordig zo fel begeerde uranium zitten er in de bodem. Zo voor het oog lijkt het onmogelijk om die delfstoffen naar de oppervlakte te krijgen. De ijskap is naar schatting gemiddeld 2500 meter dik. Maar er zijn ook wel plekken, waar de rotsbodem te voorschijn komt. Daar gaat in het voorjaar de sneeuw smelten door de zonnwarmte en de uitstraling van de rotsen. Ook op Alaska, Groenland en Spitsbergen is mijnbouw mogelijk gebleken. Waarom zou dat op Antarctica niet kunnen?

Maar dan komt er een heel belangrijke vraag. Aan wie behoort dit grote gebied? Wie mag straks die mijnen exploiteren?

Ongeveer dertig jaar geleden hebben sommige landen al een afspraakje gemaakt. Ze zouden dit Zuidpoolland verdelen, zoals een huismoeder een ronde taart verdeelt. Ze zet de punt van het mes in het middelpunt en snijdt zo allemaal driehoekjes, sectoren. Wel, zo heeft men toen op de kaart allemaal lijnen getrokken, vanuit de zuidpool naar de kusten. Zo is er een Britse sector, een Noorse, een zeer grote Australische, een kleine Franse en een Nieuwzeelandse sector. Ook is er nog een stuk voor Amerika uitgespaard. 't Is het stuk, waar de Amerikanen onder admiraal Byrd veel onderzoekingen hebben verricht.

„Alles goed en wel”, zeiden de Amerikanen, „maar wij erkennen die hele verdeling niet”. „Wij ook niet”, zeiden Argentinië en Chili, „want Engeland heeft hier geen rechten. Die sector van hen hoort bij Zuid-Amerika en komt ons toe”.

„Hou maar op”, zegt Rusland, „wij gaan nooit akkoord met een verdeling, waarbij met onze rechten en belangen geen rekening wordt gehouden”.

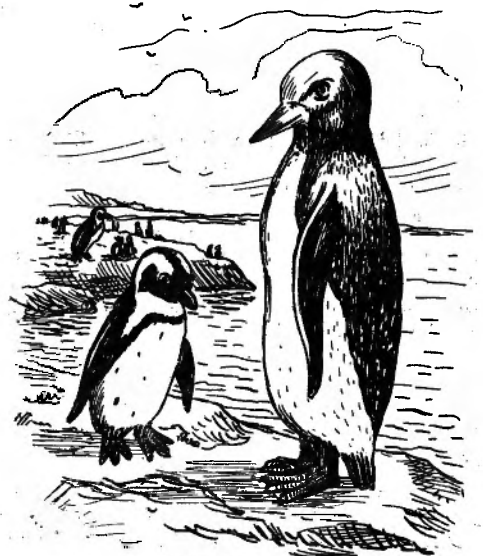
Ja, hoe moet dat nu? Ieder wil graag meedelen. Want er zijn nog veel meer belangen, dan alleen die delfstoffen.

Men heeft nu de moeilijkheid maar uitgesteld. Als het internationaal geofysisch jaar voorbij is, zal men wel eens een grote conferentie houden om de zaak te bespreken. Maar of men tot een akkoord zal komen?

Voorlopig doen 14 landen hun best, om door wetenschappelijk onderzoek meer van Antarctica te weten te komen. Dat is ook beter dan ruzie maken.

Vragen en opdrachten:

1. Teken het kaartje na en kleur het netjes.
2. De zuidpool werd het eerst bereikt door .....
3. Andere zuidpoolreizigers zijn bijv. S.... en B....
4. De noordpool-ontdekker was....
5. Noem drie namen voor 't zuidpoolgebied ....., ..., ...
6. Het zuidpoolgebied is geen... maar....
7. Rond het Zuidpoolland liggen de werelddelen ....., ... en .....
8. In een internationaal geofysisch jaar doen de geleerden onderzoekingen op het gebied van ....., ..., ... en .....
9. Reizen in Antarctica kan men maar vier maanden, omdat .....
10. De leiders van de Engelse expeditie zijn ....., ..., ...
11. Dr. Fuchs wil van de ..... Zee over de zuidpool naar de ..... Zee.
12. Sneeuwkatzen zijn .....
13. Het reizen in een poollandschap is moeilijk door sneeuwstormen, ..., ... enz.
14. Enkele delfstoffen daar zijn: (noem er eens vijf).
15. De ijskap schat men gemiddeld op een dikte van .....m.
16. Men heeft geprobeerd dit gebied te verdelen in s.....
17. Schrijf de moeilijke woorden op met hun betekenis.

Vrouw Arends staart het raam uit. „Arme jongen“, denkt ze. Een grote droefheid vervult haar hart en de angst om haar jongen perst de tranen in haar ogen. Waarom toch, waarom jaagt dat klein aantal verraders zoveel mensen in de dood? Waarom? Hebben ze dan geen greintje medelijden met de weerloze slachtoffers, die op de vreselijkste wijze gemarteld worden? Hoe kunnen ze zoveel leed, dat ze veroorzaken dragen? Het is eenvoudig niet te begrijpen. En overal in Nederland denderen de zware overvalwagens van de Duitsers, angst en schrik teweeg brengend onder het geplaagde volk. En in het holst van de nacht klinken de dreunende voetstappen door de stille straten. Geweerkolven bonken op de gesloten deuren en steeds meer trouwe vaderlanders worden uit hun woningen gesleurd en onder dreigende geweerlopen in de auto's getrapt, als vee naar de slachtbank.....

En Jelmer..... ach Jelmer.....

Bij de kerk houdt de troep halt. Het wordt zo langzamerhand schemerig. De landwachts zijn het niet recht met elkaar eens, waar ze de gevangene zullen laten. Jochum Staal wil zich rechtstreeks met de Duitsers in verbinding stellen, maar Melis, de commandant wil Jelmer meenemen naar zijn hoofdkwartier.....

Intussen berekent Jelmer zijn kansen op ontsnapping. Na enige tijd worden Melis en Jochum het met elkaar eens. Jelmer wordt op ruwe toon bevolen op te stappen. Een van de landwachts komt naast hem rijden. Melis en Jochum rijden voorop en twee anderen sluiten de rij.

Ontkomen lijkt uitgesloten. Maar Jelmer denkt er anders over. Zodra hij de

kans maar even krijgt, knijpt hij er tussenuit.

De landwacht, die naast hem rijdt, belooft hem een huid vol hagel, als hij probeert te vluchten. Jelmer zegt, dat hij zoiets niet graag riskeert. Hij heeft zijn body te lief om als schietschijf te dienen voor de gevaarlijke jachtgeweren.

Intussen wordt het steeds donkerder. Aan weerszijden van de weg staan dichte struiken. En daarachter is bos en heide. Nu en dan komt er een pad uit op de verharde weg. Jelmer kent de omgeving op een prik. Nog even geduld...

Het licht van de fietslantaarns is bar slecht. De kleine spleet verspreidt een onzeker licht. Bovendien begint het te regenen. De nattigheid slaat hun in het gezicht. Vies en koud wordt het. De landwachts, die de achterhoede vormen, mopperen en gaan voorover op het stuur van hun fiets liggen. Dat trapt veel lichter en zij verbeelden zich minder nat te worden.

Voor hen doemen de lichten op van een naderende auto. 't Lijkt een groot gevaarte. De man, die naast Jelmer rijdt, maakt ruimte en gaat voor Jelmer rijden. De auto suist snel nader en de lichtspleten van de koplampen verspreiden een goed licht. Op het moment, dat de wagen met veel lawaai passeert, rijdt Jelmer achter een boom, springt meteen van de fiets, duikt in de struiken, springt dadelijk over de sloot, wipt haastig over een lage afrastering en neemt meteen de benen!

Hij hoort het geschreeuw van de landwachts en hij moet, ondanks de spanning, toch wel even lachen.

Er klinkt een schot..... nog een..... nog een..... De hagel klettert door de struiken. Weer wordt er geschoten.....

Als Jelmer ver genoeg langs de afrastering is gelopen, klautert hij er weer over, springt opnieuw over de sloot, glijt haastig over de weg en verdwijnt aan de overzij in het bos....

Laat de landwacht nu maar speuren....

6. VERRAAD.

Door het duister van de nacht sluipt eenzaam een man. Hij zoekt zijn weg langs de meest afgelegen paden en als hij een verdacht geluid hoort, zoekt hij dadelijk dekking. Soms, als hij uitglijdt, of per ongeluk in een greppel plonst, vloekt hij grimmig. Maar niets weerhoudt hem deze nachtelijke tocht voort te zetten. Het moet en het zal gelukken. Niet voor niets heeft hij dag en nacht op de loer gelegen en als zijn plicht hem niet ergens anders geroepen had, zou hij zeker resultaat geboekt hebben. Maar hij kan zwijgen en wachten.... Hij wil en zal er achter zien te komen, waar de mannen-van-het-verzet hun samenscholingen houden; waar ze hun wapens verbergen en hun oefeningen houden. Melis heeft gezegd, dat hij niet actief genoeg was en een ander noemde hem een meeloper en een sta-in-de-weg.... Maar hij zal hen tonen, wat hij waart is en ze zullen grote ogen opzetten, als de Duitsers hem tot voorbeeld zullen stellen.

Verleden week heeft hij Ebel Hut een heel eind kunnen schaduwen en gisteren zag hij Jelmer Arends dezelfde richting uitgaan.

Hij heeft zich suf geprakkiseerd, wat voor schuilplaats ergens verblijft kan bieden aan de ondergrondse beweging.... Hé, wat striemen die natte twijgen hem in 't gezicht. Gelukkig idee om zijn jachtgeweer thuis te laten. Daar zou hij nu alleen maar last van hebben. Jammer, dat die Jelmer zo goochum de dans ontsprongen is. In het dorp wemelt het van evacués. Er valt geen oog op te houden. Een van hen, een man met een lange baard, is op het distributiekantoor te werk gesteld. Een vreemde snoeshaan. Hij schijnt goede maatjes te zijn met Ebel Hut. Kon hij maar recht vat op die varensgezel krijgen. Je zou zeggen, de onnozelle en simpelste van allen is, maar die valse spotlach. Stil.... is daar iets? Stemmen....?

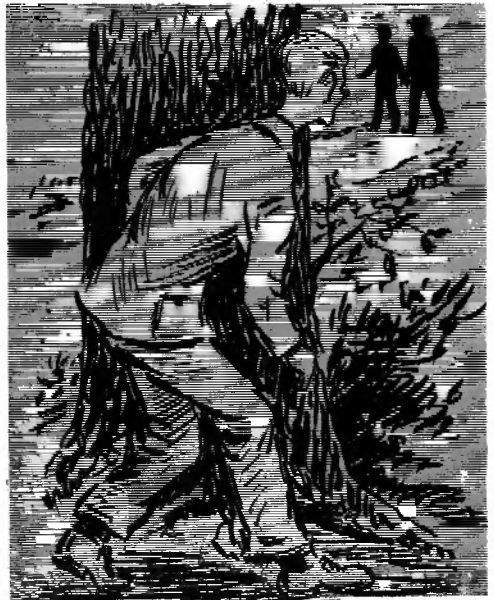
Och kom, de wind zeker.... Neen..... toch.... Hij drukte zich stijf tegen de stam van een eik en houdt de adem in. Hij schijnt zich toch iets verbeeld te hebben. Neen.... hoor, daar is het weer....

Er hoest iemand.... er kraakt een tak....

Er klinkt een stem: „Wat is het hier toch aardedonker?”

De man achter de eik probeert met zijn ogen de duisternis te doorboren. Hij moet weten, hij zal....

Weer die stem: „Heb je ooit zoiets gehoord. Men zegt, dat Jochum Staal geregeld naar de Engelse zender luistert, hi, hi, hi”. De man schrikt en plotseling ziet hij twee donkere gedaanten opdoemen, vlak bij zich. Ze schuifelen rakelings langs hem heen.... in de richting van het dorp. Even staat hij

verslagen. Hij kan die beiden gaan volgen, maar dat voert hem van zijn grote doel. Verder moet hij. Hij moet de schuilplaats van de ondergrondse werkers ontdekken. En hij weet, dat hij op het goede spoor is. Het moet en zal gelukken.

Onder de hand is Jochum de heide reeds gepasseerd en voor hem staat de zwarte rand van het dichte kreupelbos. Moet hij zich daardoor een weg banen? Wie weet, waar hij belandt.... Het is ook zo aardedonker! Misschien is hier ergens een onderaards hol, handig gecamoufleerd door takken en twijgen. Jochum Staal, want die is het, loopt wat heen en weer en weet niet recht hoe verder te handelen. Hij huivert van de vieze mist, die alles nat en koud maakt. Terug keren? Maar dat zou getuigen van een slecht plichtsbesef. Als hij inderdaad een meeloper was.... een sta-in-de-weg, nou ja, dan!

Volhouden zal hij, volhouden als een bloedhond! Straks komen die beide mannen zeker terug en dan... wacht maar.

Jochum zoekt dekking tegen de kou in de dichte struiken. Hij gaat op een omgevallen boomstam zitten en wacht.... wacht.... Boven zijn hoofd ronken de motoren van tientallen bommenwerpers op reis naar het oosten.... Hun geluid sterft stil weg. En Jochum wacht maar en wacht.... Het schijnt uren te duren.

Plotseling schrikt Jochum op uit zijn gepeins. Een paar fazanten, niet ver af, beginnen leven te maken en fladder met veel lawaai omhoog. Jochum weet wat dit betekent: als er onraad is, merken de fazanten het dadelijk. Scherp staat hij te luisteren. Eindelijk wordt zijn waakzaamheid beloond. Drie gestalten passeren hem, zwij-

gend.... Op een afstand volgt hij hen langs allerlei kronkelweggetjes. 't Is een gevaarlijke onderneming, die hem noodzaakt de uiterste voorzichtigheid in acht te nemen.

De drie mannen voor hem maken het volgen niet erg moeilijk. Ze stappen flink door en denken geen kwaad. Eindelijk wordt het bos minder dicht. Kijk, de mannen slaan plotseling linksaf.

Jochum verhaast zijn schreden.... maar.. wat is dat? Hij hoort geklop. Wat heeft dit toch te betekenen? Voorzichtig sluipt hij verder. Maar hij merkt niet, dat hij vlak voor een sloot staat....

Plof.... plons.... Jochum uit een gesmoorde vloek. Hij is kletsnat en hij heeft zijn knie lelijk bezeerd.... en zijn neus bloedt.... Maar hij houdt zich doodstil. Zouden ze de plons gehoord hebben?

Na enige tijd richt hij zich op, hijst zich aan een boomtak omhoog en kruipt op zijn

pijnlijke knieën vooruit. Wat ziet hij daar? Een gebouw? Een zucht ontsnapt zijn borst.... ha, hij weet het. Nu is zijn wens vervuld en nu kan hij tonen, dat hij geen meeloper is en geen sta-in-de-weg....

Het is een mistige morgen. Even buiten het dorp slaat een Duitse patrouille rechtsaf een brede zandweg in. De mannen marcheren flink op en zijn na een goed kwartier aan de zoom van een sparrenbos gekomen. De patrouille telt een man of tien, goed bewapend en welgemoed. Alleen de commandant kijkt stuurs. Hij komt uit het Rijnland en hij zal de dag zegenen, als hij dit land van mist en regen mag verlaten. De oorlog is toch verloren en het is nu slechts zaak om levend uit deze ellende te komen. Bah, wat een miserabele wereld. De volkeren vermoor-

den elkaar en als deze waanzinnige wereld ooit weer normaal zal worden, dan moet er heel wat gebeuren.

Hitler? Ach, eens leek alles zo mooi en toen heeft ook hij geloofd in de kracht van deze man. Zelfs toen de moorddadige oorlog tegen de Russen begon, had hij nog gemeend, dat de kracht van Duitsland nimmer kon worden gebroken.

Hitler? Himler.... Göring?.... Houd maar op. Zij hebben in hun waanzin het vaderland bedrogen en in de ellende gestort. Weg zijn de grote steden en wat nog gespaard bleef, zal straks door de tanks in puin geschoten worden. Een bonk ellende... een stuk verdriet....

Zou me die kerel nou nooit komen opdagen? Bah, wat een vuil stuk werk om zijn volk te verraden.... Landwachts'.... vuile smakkerds, die leven van het bloed en het ongeluk van hen, die torenhoog boven hen uitsteken. Vijanden, o zeker. Maar kerels met een moedig hart, dat klopt voor hun vaderland.... Taai volk, die Hollanders. Eens, lang geleden, hebben ze tachtig jaren krijg gevoerd tegen het machtige Spanje. Vrijgevochten hebben ze zich, omdat ze vrij wilden zijn en geen onderdrukking gedoogden. En hun godsdienst, het Calvinisme.... Ach ja, hij weet het. Als kind leerde hij reeds van zijn moeder het Onze Vader. Later ging hij trouw naar de kerk. Maar toen hij ouder werd en Hitler.... Ach, wat heeft die man veel kapotgeslagen.... Maar de commandant voelt toch diep in zijn hart het verlangen naar de ware vrede.... de vrede met God door het bloed van de Heiland.....

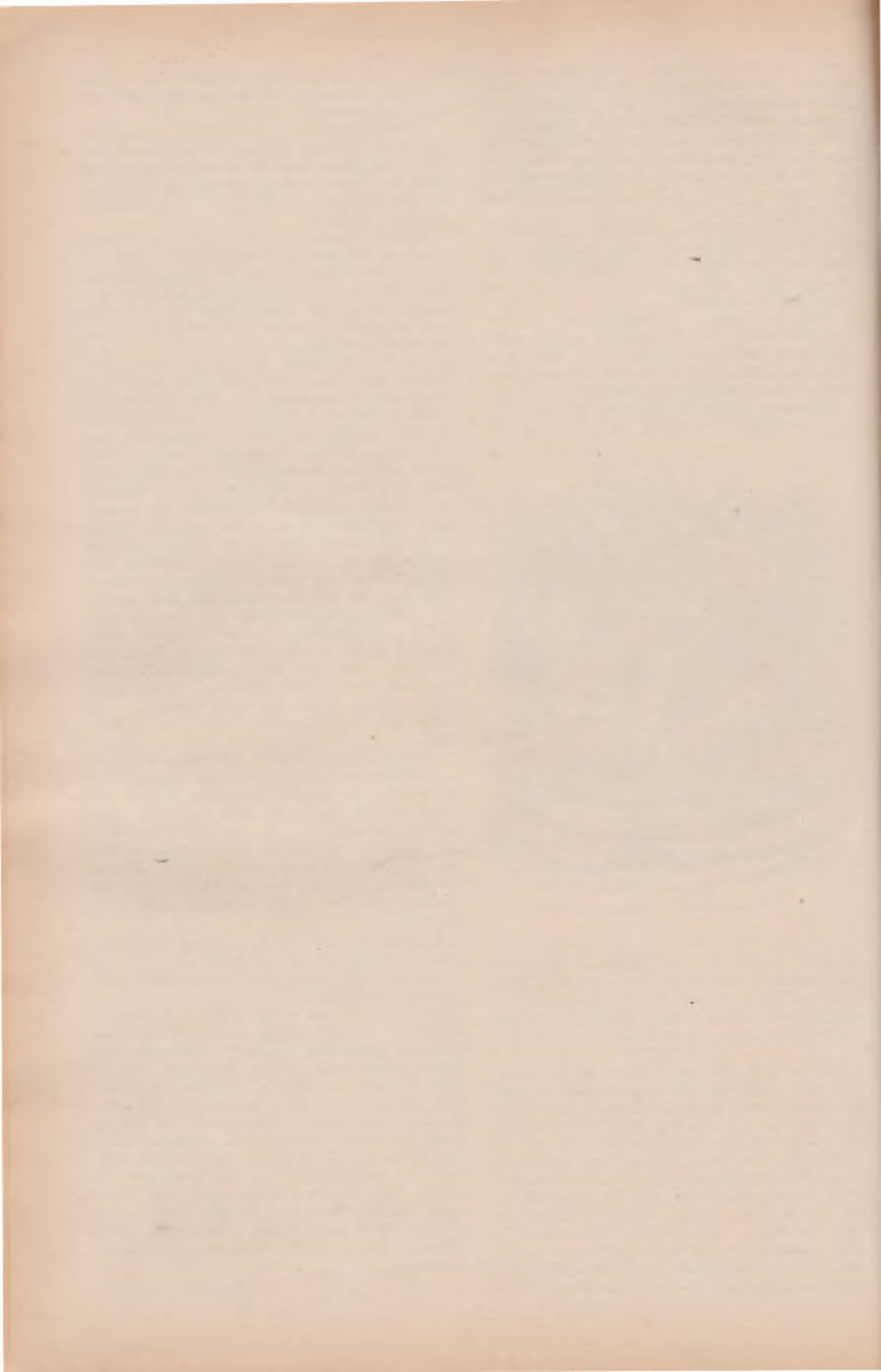
„Heil Hitler!“, klinkt het plotseling. De commandant schrikt op uit zijn gepeins. Hij kijkt met zijn staalblauwe ogen in het gezicht van de landwacht. Zijn lip krult minachtend omhoog, als hij de stakkerige vent opneemt. En wijzend op het dubbelloops geweer zegt hij tegen zijn manschappen: „Zwaar bewapend, hm, hij kan het alleen wel af, dunkt me“. Dan tegen Jochum: „Jij weet de weg?“

Jochum probeert in de houding te springen en hakkelt: „Ja... wohl...“

„Schiet op“, zegt de commandant, „jij vooraan, vooruit!“

Zwijgend zet de troep zich in beweging. Jochum is in zijn nopjes. Hij heeft op eigen initiatief gehandeld. Langs 'n onbekende weg zullen ze de oude schuur benaderen, omsingelen en dan... En als Ebel Hut er bij is! Wat zal die grote ogen opzetten, als hij hem, Jochum, ziet. Nou, geloof maar. En als er geschoten moet worden! Hij, Jochum, staat zijn mannetje. Zacht streelt zijn hand de kolf van het jachtgeweer. Hij een meeloper? 't Mocht wat. Een sta-in-de-weg? Laat Melis maar kletsen. Wat zou die man kijken, als hij dit mee kon maken. Parmantig stapt Jochum voorop met driftige, zelfbewuste schreden....

(Wordt vervolgd).

onze eigen krant

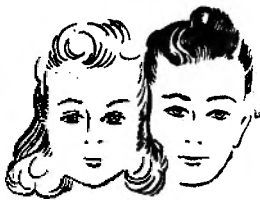

INHOUD:

1 Indonesië - nu	7 Wereldgebeuren in 't kort
2 Opstand	8 Ons Werkhoekje
3 Iets uit de geschiedenis der bollen	9 Gedicht: „Hij droeg onze smarten” met de beschrijving
4 Kleur en fleur in de kamer	10 Vervolgverhaal
5 Holland - Bolland	
6 Verdwijnt de ooievaar uit ons landschap?	

1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

„Onze eigen krant”

VOOR DE HOOGSTE KLASSEN DER CHR. SCHOLEN

Versijnt de 20ste van de maand

Red.: L. Meljer, H.d.S., Bedum J. Bulthuis, ond.
B.L.O. Veenendaal, Tj. Schaafsma, H.d.S. Kampen
Administratie-adres: "DRUKKERIJ DE VRIES"
DELFIJL - Telef. No. 3547 - Girerek. no. 839559

13e jaarg. no. 7 - maart '58

INDONESIË - NU

't Valt Indonesië niet mee op eigen benen te staan. Er komt steeds meer onrust en verwarring. De achteruitgang is begonnen tijdens de laatste oorlog. De Japanners hebben er veel vernield en geroofd. Toch had het land met zijn grote vruchtbaarheid en rijke bodemschatten deze oorlogsellende wel weer te boven kunnen komen. Maar... de revolutie kwam en president Soekarno en zijn aanhangers wisten de onafhankelijkheid te verkrijgen. Alle samenwerking met Nederland werd verbroken. Voortaan zou Indonesië zijn eigen boontjes wel doppen....

't Is nu ongeveer 15 jaar na de oorlog. En hoe hebben Soekarno en zijn mannen het er afgebracht? Onlangs stond er dit berichtje in de krant:

„Uit Tarakan, in Oost-Borneo, wordt gemeld, dat daar dertig mensen de hongerdood zijn gestorven en dat duizenden anderen van honger te lijden hebben.

Tienduizenden personen hebben al hun bezittingen moeten verkopen om zich rijst en andere levensmiddelen, zoals sago, te kunnen verschaffen. Vooral rijst is schrikbaarend duur”.

En dit betreft maar niet alleen een gebied in de „buitengewesten”, maar ook op Java, het voornaamste eiland, neemt het voedselgebrek toe. Het hoofdvoedsel op Java is rijst. Nu zijn er op Java wel veel sawahs, maar die brengen toch niet genoeg op, om heel de bevolking op dit

eiland van rijst te voorzien. Er moet heel veel worden ingevoerd. Maar door de maatregelen van de regering tegen de K.P.M. schepen, (zie het jan.-no. van O.E.K.) is de aanvoer sterk teruggelopen. Daar komt nog bij, dat de schatkist bijna leeg is. Indonesië is arm en kan niet veel meer kopen.

Op Java probeert de hongerige bevol-

king zich te redden met cassave. De dikke wortels van deze plant bevatten zetmeel (net als onze aardappels). De Javanen houden veel meer van rijst, maar als je honger hebt en er is geen rijst, dan ben je blij als je iets anders hebt om je maag te vullen.

Java ondervindt nu het nadeel van een dichte bevolking. Men schat, dat er

in heel Indonesië ongeveer 70 miljoen mensen wonen.

Op Java en Madoera wonen er wel 48 miljoen. Op Sumatra 9 miljoen, op Borneo 3 miljoen, op Celebes 4 miljoen.

Dat zijn dan de grote Soenda-eilanden. Op de kleine Soenda-eilanden ('t rijtje Bali t.e.m. Timor) leven 5 miljoen mensen en op de Molukken en andere eilanden samen 1 miljoen.

Java spant dus de kroon, hoewel het lang niet het grootste eiland is. Wel is het altijd het belangrijkste eiland geweest, ook tijdens het bewind van Nederland. Zo wist het na de revolutie ook zijn wil op te leggen aan de buitengewesten. Java is van alle eilanden 't meest in cultuur gebracht, zodat er maar weinig woeste grond overgebleven is. Door de vele vulkanen is er een grote vruchtbaarheid en zijn er grote plantages aangelegd, bijv. voor tabak, koffie, thee, suiker enz. Maar door de overbevolking is er zelfs in normale tijden invoer van buiten nodig. Java moet er doorgeslept worden door de andere eilanden, vooral door Sumatra.

Sumatra is veel groter dan Java en heeft een veel minder dichte bevolking. In Zuid-Sumatra zijn grote en rijke olievelden. Ook vindt men hier steenkolen. Vlak bij Sumatra liggen de tin-eilanden Banka en Billiton. Sumatra's Oostkust heeft rijke plantages voor rubber, tabak, (Deli-dekblad!) palmpitolie, thee en vezelplanten. Ook in andere delen van Sumatra valt een toenemende ontwikkeling op te merken en nog zijn niet alle bestaansbronnen op dit eiland aangeboord.

Reeds nu is Sumatra de „kostwinner” voor Java en brengt het de meeste deviezen (geld) in 't laatje voor Indonesië.

En hoe is het met de bevolking?

Op Java komen drie bevolkingsgroepen voor buiten de talloze vreemdelingen. Het zijn de Soendanezen in 't westen, de Javanen in 't midden en de Madoerezen in 't oosten.

Zo wonen er op Sumatra ook verschillende volkeren. De bekendste groep is wel die van de Bataks, rondom het Toba meer. Hier hebben de zendelingen met veel zegen gewerkt, zodat bijna alle Bataks 't Christendom hebben aangenomen.

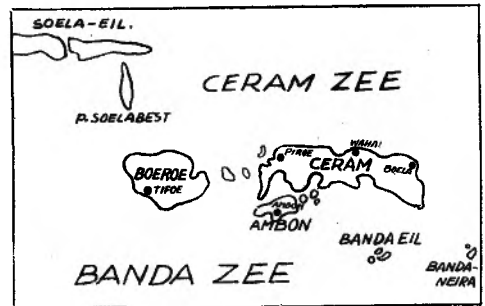
Ten zuiden van de Bataks, langs de westkust en in Midden-Sumatra, wonen

de Minangkabouers. De Bataks en de Minangkabouers zijn wel de twee intelligentste volken van Sumatra. Heel veel helpers van Soekarno, regeringsleiders, ministers en militaire leiders zijn uit Midden-Sumatra afkomstig.

Ze hebben dapper meegeholpen om het gezag van Nederland te verjagen, maar ze zijn het nu lang niet meer in alles met Soekarno eens. Maar daarover in het volgend artikel. Onthoud nu nog maar, dat de bekendste bewoners van Borneo de Dajaks zijn. Op Celebes vinden we de Toradja's.

Van de Molukse bevolking kennen we het best de Ambonnezen. En verder naar het oosten wonen dan nog de Alfoeren.

Zo zouden er uit dit grote gebied nog

meer bevolkingsgroepen te noemen zijn, maar je begrijpt zo al wel, dat Indonesië een land is, waar verschillende talen worden gesproken en waar tussen de verschillende volkeren ook groot onderscheid is in gewoonten en ontwikkeling. En als er door slechte vervoersmogelijkheden en armoede gebrek en honger in het land komt, kan dat tot allerlei onrust en opstand leiden.

Maar daarover straks.

Voor de aardrijkskundeles:

1. De 4 grote Soenda-eilanden zijn..., ..., en...
2. Van de kleine Soenda-eilanden ken je.....
3. Het grootste eiland is.....
4. Het belangrijkste is.....
5. Het dichtst bevolkt is.....
6. Drie belangrijke volkeren op Java zijn ..., ..., en ...
7. Op Sumatra wonen o.a. Atjehers, ... en ...
8. Op Borneo wonen de .....
9. Op Celebes o.a. Minahassers en ...

Hij droeg onze smarten

1 't En zijn de Joden niet, Heer Jezu, die U kruisten,
noch die verraderlijk U togen voor 't gericht,
noch die versmadelijk U spogen in 't gezicht,
noch die U knevelden, en stieten U vol puisten ¹⁾

5 't En zijn de krijgslui niet die met hun felle vuisten
de rietstok hebben of de hamer opgelicht,
of het vervloekte hout op Golgotha gesticht,
of over Uwe rok saam dobbelden en twisten: ²⁾

Ik ben 't, o Heer, ik ben 't die U dit heb gedaan,
10 ik ben de zware boom ³⁾ die U had overlaân,
ik ben de taaie streng daarmee Gij gingt gebonden,

De nagel en de speer, de gesel die U sloeg,
de bloedbedropen kroon die Uwe schedel droeg;
want dit is al geschied, eilaas! om mijne zonden.

JACOBUS REVIUS

1586-1658

1) builen. 2) dobbelen. 3) kruisboom.

Uit: Overijsselse sangen en dichtten

Uitgegeven door Prof. Dr. W. A. P. Smit
Uitgeversmaatschappij Holland

Beschrijving:

HIJ DROEG ONZE SMARTEN.

Jacobus Revius is in 1658 overleden. Dat is dus 300 jaar geleden! Hij werd geboren in 1586 te Deventer. Toen hij 6 maand was, moest zijn moeder met de kleine baby vluchten, want Deventer kwam door verraad in Spaanse handen. Hij bracht z'n jeugd door in Amsterdam;

studeerde in Leiden en Franeker voor predikant. Toen reisde hij twee jaar in Frankrijk. Hij las de nieuwe Franse gedichten en maakte vooral kennis met de Hugenoten

In 1615 werd hij predikant in Deventer. In 1642 tot zijn dood was hij Regent van het Statencollege te Leiden, waar hij toezicht had op de studie en de levenswijze van een groep studenten. Hij

was zeer knap! Hij kende negen talen! Hij was een groot dichter, maar lang niet zo bekend als de andere dichters van de „Gouden Eeuw”: Vondel, Hooft en Huygens, Breero en Cats.

Ieder weet, dat hij meewerkte aan de vertaling van het Oude Testament en het is zeker voor een niet gering deel aan hem te danken dat wij die vertaling nu na meer dan 300 jaar nóg mooi vinden. Maar wie weet, dat hij twee bundels gedichten schreef? Overrijsselse sangen en dichtten. Behalve 4 grote gedichten, die samen meer dan 90 bladzijden beslaan, staan hierin meer dan 100 verzen. Vooral het 1e deel, het **Epos der Godsgeschiedenis**, waarin hij het Oude en het Nieuwe Testament bijna op de voet volgt, moest in ieders handen zijn. Deze gedichten zijn bijna alle mooi, krachtig, sterk ritmisch en muzikaal. Revius was een hartstochtelijk mens, zo echt „op de man af”. Hij spreekt tot ons geweten. Ook in dit sonnet! Een sonnet bestaat uit twee strofen van 4 en twee strofen van 3 regels; twee quatrijnen en twee terzinen.

Zijn die kwatrijnen nu wel waar? Neen want de Joden en de soldaten hebben alles, wat daarin genoemd wordt wél gedaan. En is het waar wat in de twee terzinen staat? Ook niet. Is de dichter de kruisboom, is hij de nagel, is hij de gesel, die Jezus sloeg? Neen.

Zullen we het gedicht dan maar naast ons neerleggen?

Ik zal jullie twee dingen zeggen.

1. Toen Philips II in 1559 ons land verliet, zei hij tegen Prins Willem van Oranje: „No les Estados ma vos, vos, vos”. Niet de Staten, maar gij, gij, gij!” Hij zag goed, dat Willem de ziel was van het verzet.

2. In het Paradijs beschuldigt Adam Eva en Eva geeft de schuld aan de slang.

De echo hierop is, dat in elke klas, waar ter wereld ook, deze zinnnetjes wel eens zijn gehoord: „Meester, hij heeft het gedaan”. „Meester, hij heeft het ook gedaan”. Maar wie buigt het hoofd en zegt: „Meester, ik heb het gedaan”.

Snap je nu ons gedicht? Begrijp je nu dat het „een grote kreet is naar de hemel, de schreeuw van het schuldbewustzijn”.

Laten we nu niet praten over de Joden, over de krijgsknechten. Alleen als het wordt: Ik deed door mijn zonden

Hem al die jammren aan.

Dan is het goed. Niet als we dat in de klas braaf meezingen. Maar als 's avonds, als we alleen zijn, als het heel stil is, deze woorden uit ons hart komen.

En..... dan wordt het voordragen ook goed, d.w.z. **eerlijk, eenvoudig, eerbiedig**. Dan ligt achter elke zin weer een stukje van Jezus' lijden. Dan is elke zin een zweëpslag voor mijn Heiland. En bij elke slag zeg ik: „Mijn schuld, mijn schuld”.

Nu gaan alle woorden leven: **verraderlijk, versmadelijk, spogen**. We denken hier aan het duuraccent, waar ik in januari over schreef. De klinkers wat langzamer zeggen; de medeklinkers **rr, sm, sp** gerekt uitspreken. Zo ook bij: de zware boom, de **taaie streng**.

Geen enkel gebaar past bij dit gedicht. De klank van je stem en de **mimiek** moeten alles doen. Als je 't vers werkelijk ingeleefd hebt, dan kijk je bij r. 6 en 7 vanzelf wat hoger, want je ziet op naar de drie kruisen. Bij r. 8 omlaag, want je kijkt naar de voet van het kruis, waar de ruwe Romeinse soldaten het lot werpen (dobbelen) om de fijne rok zonder naad! — Bij r. 9, 10 en 11 zeg je ik telkens anders. In r. 9 heel sterk, in r. 10 en 11 minder klemtoon; het gaat nu om de **zware boom**, de **taaie streng** en daarom krijgen die meer accent. — Elk belangrijk woord, dat nu komt, vraagt zijn eigen uitspraak en klemtoon, d.w.z.: **taai** moet werkelijk klinken als taai; **gesel**, alsof je zelf een slag met een touw op je blote rug krijgt (mimiek). R. 13 moet wat hoger en **heel teer** worden gezegd. — Zoals 'n schilder spreekt met zijn kleuren, zo schildert een dichter met woorden en wij met de **klankkleur** van onze stem.

De laatste regel vat alles samen, dus langzaam en zacht.

„Om mijne zonden” als de laatste toon van een psalm laten uitklinken.

Als jullie graag een of ander gedicht wilt besproken zien, geef dat gerust op. Mijn adres is Mathenesserlaan 483a, Rotterdam.

Ik wens jullie een goed Paasfeest.

Frans C. van Dorp.

Let's uit de geschiedenis van de bollen

A. Maart roert zijn staart!

En..... maart is de lentemaand!

Wij zijn blij met de eerste bloempjes van de lente. Na enkele mooie dagen zien we de weiden groenen. Madeliefjes en paardebloemen wagen het nu ook. Hun wit en geel sieren binnen enkele dagen onze lage landen.

Zó kleuren tulpen, hyacinten en narcissen de steppengebieden van zuidoost-Europa en Klein-Azië. Deze streken zijn

land geen bloembollen. Uit de bovengenoemde steppen zijn in de zestiende eeuw de tulp en hyacint via Constantinopel in ons land gekomen.

Uit liefhebberij gingen onze voorvaderen tulpen en hyacinten kweken. Hieruit ontstond de handel in bollen.

C. In de zeventiende eeuw ging het een poos heel vreemd toe in de bollenhandel. Toen wilden smid en timmerman, kleermaker en slager, kleine boer en grootgrondbezitter allen bollen hebben. Niet om er een mooi voortuintje mee te versieren, maar om ze te kunnen verkopen met enorme winst. Men bood tegen elkaar op in het dwaze. Voor enkele bloembollen werden duizenden guldens neergeteld. 't Is gebeurd, dat er voor elf, zegge 11, tulpenbollen... f 69.915 werd betaald.

Men verkocht de bollen niet per stuk, maar per gewicht. Geen wonder, dat bij deze fantastische prijzen ze op een goudschaaltje werden gewogen.

De „bloembollenbeurzen” werden gehouden in kroegen. Als de wijn was in de man en de wijsheid in de kan, werden de dolzinnigste verkopen gesloten. Het gebeurde dat dronken Nelis een bol, die niet aanwezig was, ging verkopen aan dito Krelis. Met een goede winst verkocht een uur later Nelis de denkbeeldige bol aan snijder Klaas, die ook al ver van nuchter was.

Nelis en Krelis trakteerden elkaar nog eens van de winst die ze gemaakt hadden op een bol..... die ze nooit zagen. Deze zotternij staat bekend als: „de dwaze tulpenhandel” of windhandel.

De Staten van Holland maakten hier in 1637 kort en bondig een einde aan. Per **proclamatie** werd de windhandel verboden. Bollen voor duizenden guldens gekocht, kostten binnen enkele dagen weer

de bakermat van de bolgewassen.

Het in knop komen, bloeien en afsterven gaat in snel tempo. Het klimaat eist dit! Op een korte periode van regen, in het vroege voorjaar, volgt een lange, droge zomer. In de tijd van de regen moeten de bolgewassen snel de prachtige bloemen vormen en het reservevoedsel opslaan voor het volgend jaar.

De snijdende wind, die in de winter over de steppe giert, deert hen niet, want de bollen liggen veilig verscholen in de grond. De bovengrondse delen zijn in de hete zomer reeds afgestorven.

B. Behalve de verwilderde narcis, kende men vóór de zestiende eeuw in ons

een normale prijs. Mensen, die door de dwaze tulpenhandel leefden als rijkards, gingen spoedig **bankroet**.

D. De bollenkwekers gingen nu weer rustig door met kweken en... **experimenteren** om mooie soorten te krijgen. In 1665 lukt het voor het eerst een dubbele tulp te kweken.

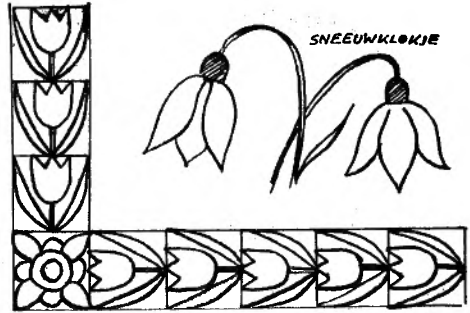
De **tulpencultuur** in ons land groeide gestadig en werd wereldvermaard.

Ook in hyacinten is een windhandel geweest. Niet zo dwaas als bij de tulpen, maar toch zot genoeg. Dit gebeurde in de achttiende eeuw (1720-'34). Toen had men reeds hyacinten in alle kleuren, behalve geel. De gele hyacint dateert van het jaar 1760.

Eén van de bolgewassen, die het meest wordt gekweekt, is de narcis. De eenvoudige, maar mooie narcis, is vrij gebleven van de windhandel.

E. De geschiedenis van de bollen is niet enkel voorspoed geweest.

Ruim veertig jaar geleden dreigde de gehele narcissen-cultuur onder te gaan aan een ziekte. **Microscopisch** kleine wormpjes, de „aaltjes”, verwoestten de narcissen. De oogsten leverden niets op!

Maak ook eens zo'n randje.

Gelukkig kwam er een knappe bloemendokter, Prof. Van Slogteren. Deze jonge „dokter” onderzocht de tuinen met **microscop** en **reageerbuisje**. Wijze kwekers schudden de hoofden. Wat zou zo'n jonge man van de hogeschool nu aan oude, ervaren kwekers kunnen leren? Spoedig wisten ze beter!

Prof. Van Slogteren schreef een geneesmiddel voor tegen de aaltjesziekte bollen. Een warmwater behandeling van 3 à 4 uur met een temperatuur van $43\frac{1}{2}$ graad Celsius.

Aarzelend probeerde men het middel van de „bollenkokerij” en..... de narcissen-cultuur was gered van de ondergang.

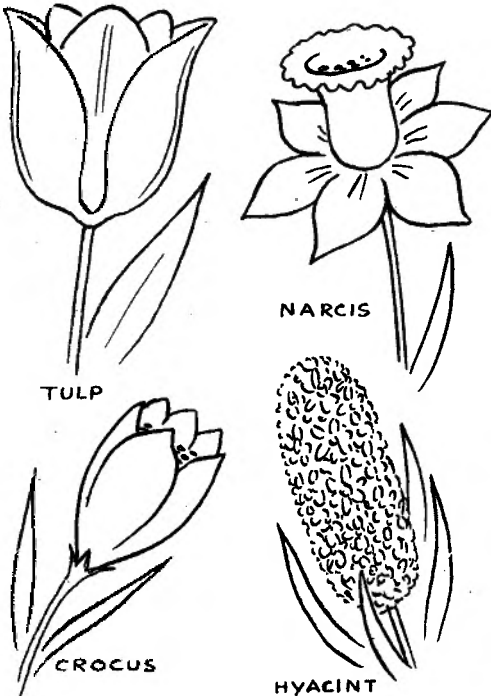
Later werden de hyacinten van het „geelziek” afgeholpen. De bollenkwekers weten nu wel, dat de Rijkstuinbouwscholen te Lisse en Hoorn hen grote diensten met hun studie bewijzen!

F. Er is een tijd geweest (1933) dat ons land lang niet alle bollen kon verkopen. Bijna alle landen gingen hoge invoerrechten heffen. Het werd een moeilijke periode voor de kwekers.

G. De cijfers van onze bloembollenexport zijn de laatste jaren sterk vooruit gegaan. Een groot aantal bloembollenexporteurs sturen reizigers uit over de gehele wereld. Koningen, prinses, presidenten, een keizer en een sjah zijn hun klanten.

Amerika kocht in 1952 voor 40 miljoen gulden aan bollen. Dit is onze beste klant. Dan volgt Engeland met een som van 30 miljoen. Zweden met 16, Duitsland met 12, Frankrijk met 6, Canada met 4 en de overige landen samen met 18 miljoen gulden.

Uit dit stukje geschiedenis zie je, dat de vroegere **immigranten** uit Klein-Azië

OM NATE TEKENEN EN TE KLEUREN

In veel huiskamers brengen in de maanden januari tot maart bloeiende tulpen, hyacinten en crocussen kleur en fleur.

Als buiten de sneeuwvlokken dwarrelen of de hagel tegen de ruiten klettert, maken deze bloemen het zo echt gezellig thuis.

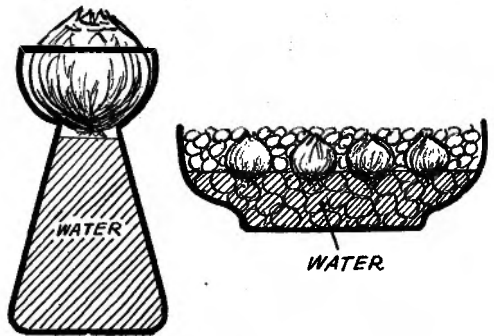
Moeder heeft eind september, begin oktober van het vorig jaar al aan „nu” gedacht. Ze neusde in een *catalogus* en vond al gauw wat ze zocht: „bollen, geschikt voor kamercultuur”.

Enkele dagen later was een doosje met bollen, tulpen, hyacinten en crocussen bezorgd. Toen er even tijd voor was, ging moeder aan het werk. Secuur als altijd! Ze vulde een bloempot half met aarde en legde daar de drie tulpenbollen op. Met de rest van de aarde vulde ze de pot geheel, zodat de neusjes maar net eventjes boven de grond uitstaken. Na dit oppotten goot Moeder de grond flink aan met water en..... de pot werd weggezet in een hoekje van de kelder. Daar was het koel en donker.

Van 't vorig jaar had Moeder nog een paar glazen voor hyacinten op water. Ze vulde de glazen zo ver, dat de bol net niet met het water in aanraking kwam. (1 m.m. er onder). Naast de tul-

pen vonden ze een plaatsje in de kelder.

Nog was Moeder niet klaar. Ze had ook nog enkele crocusbolletjes. Wacht, die staan leuk in een kom met grint! Jan moest van het tuinpad wat grint halen, genoeg voor een laagje van 3 à 4 cm. De crocusbolletjes werden op het harde bedje gelegd en toegedekt met wat fijn grint. De schaal werd met wa-

ter gevuld, zo ver tot de bolletjes met de onderkant in het water stonden. Zie zo, Moeder is klaar. In de kelder schenen de bolletjes te worden vergeten. Alleen Moeder, dacht er aan en gaf ze zo nu en dan een beetje water, zodat de grond niet te droog werd.

Een paar maanden later was in de

en zuidoost-Europa, hier al lang thuis zijn en het zeer goed maken.

Opgaven:

- Deze les is verdeeld in 7 stukken, aangeduid met de letters A t.e.m. G. Probeer nu van ieder stuk de hoofdzak in één zin op te schrijven, b.v.:
A. De bakermat van onze bolgewassen zijn de steppengebieden van zuidoost-Europa en Klein-Azië.
B. Via Constantinopel ..... enz.

- Laat in lijnen zien, voor hoeveel gulden de genoemde landen aan bollen kopen. We noemen dit een grafiek. Neem bijv. voor 10 miljoen gulden 1 cm.
- Gebruik de volgende 10 woorden in een goede zin:
reservevoedsel, tulpencultuur, export, immigranten, emigranten, microscopisch, bankroet, experimenteren, proclamatie, fantastische.

HOLLAND-BOLLAND

Zo staat ons land in het buitenland bekend. En met recht! Nergens ter wereld worden bloembollenvelden gevonden, die zoveel soorten opleveren. Wil men bollen van uitstekende kwaliteit, dan weet men, dat ze uit dat kleine „Holland” moeten komen.

Dit is geen pochen op eigen land, als altijd het beste! Geen — met een vreemd woord — chauvinisme. Het is gewoon de werkelijkheid.

We mogen dat ook wel eens onthouden. Zo dikwijls horen we praten over ons eigen land alsof er niets goed te vinden is. Het is altijd: Amerika en Canada. Daar moet dan luilekkerland zijn!

koele donkere kelder toch iets veranderd. Uit de pot staken gele neuzen van ruim 7 cm. lang. De hyacinten staken ook zo'n lange neus in de lucht. Hierop had Moeder gewacht. Ze bracht de potten uit de kelder naar het koude zijkamertje. In enkele dagen werden de bleekneuzen groen en stevig.

Toen mochten ze in de huiskamer, niet dicht bij de kachel. 't Was net of de bollen nu eens echt hun best gingen doen. Het duurde maar kort of tussen de dikke stevige bladeren werd de bloemknop zichtbaar. Nu kregen de kinderen er ook schik in. Elke dag konden ze zien dat de bloemknop 'n ietsje groeide.

Op een dag, toen de sneeuwstorm hoge duinen opjoeg, wees kleine zus met haar garnalenvingertje de open bloemknop aan?: „das jood - das geel, hé Moe?”

Als Vader thuis komt, moet hij eerst het wonder van de bloemen zien.

Moeder wil zo lang mogelijk plezier van haar „trekken” hebben en zet daarom pot en glazen, als het wat te warm wordt in de kamer, in een kouder vertrekje.

Opgaven

1. Hier zie je een doorsnede van een hyacintebol.

Blijf maar gerust nuchter en zie en waardeer de massa mooie dingen, die er gelukkig nog in ons landje zijn.

In het najaar van het vorig jaar hebben de kwekers op de geestgronden, achter de duinen, hun bollen geplant. Het zijn vooral tulpen, hyacinten en narcissen.

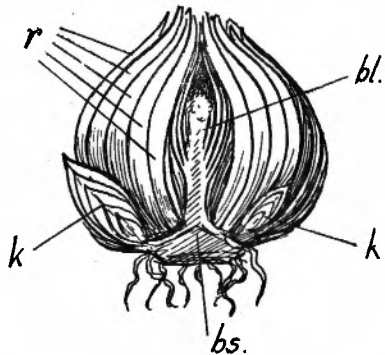
Ze hebben de bedden bedekt met riet, om de bollen te beschermen tegen vorst en wind. Onder een sneeuwlaag is er toch leven in die bollen. Uit de grond kunnen en behoeven ze geen voedsel te halen. De bol bevat reservevoedsel genoeg om een plant te doen groeien in het begin.

In het vroege voorjaar halen de kwe-

r - zijn de ... waarin het ... voedsel ligt opgeslagen voor blad en bloem van de nieuwe plant.

bs = de ..., hieraan komen de.....
k - zijn de .... Zij groeien uit tot.....

2. Teken nu een doorsnede van Moeders pot met tulpenbollen, toen ze in de kelder kwamen. (Kleuren!)
3. Teken het glas met de hyacintebol toen ze uit de kelder kwam.
4. Schrijf nu in enkele korte zinnen op, wat Moeder achtereenvolgens deed om haar tulpen in bloei te trekken.

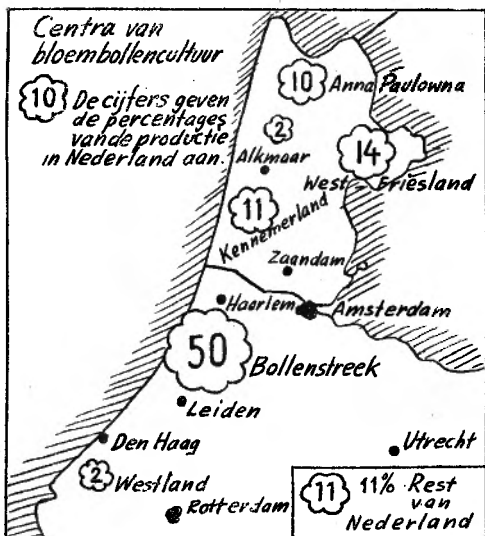

r = rokken   bs. = bolschijf
k = klisters   bl. = bloem

kers met vorken het riet van de bedden af. Dan zien we hoe de bloembollen met groene „neuzen” al boven de grond durven te komen.

Is het voorjaar gunstig, dan gaat de groei vrij snel. Steeds lopen dan mannen door de velden om zieke planten op te sporen. Dat eerste maal **controleren** heeft een vreemde naam: „dagvaarden”. Zieke **exemplaren** worden in een mand gegooid, zodat ze anderen niet kunnen besmetten. Dat speuren naar zieke bollen gaat steeds door. De andere keren is 't geen dagvaarden meer, maar „ziek-zoeken”. De „ziekzoekers” hebben een gewichtig werk. Zij voorkomen grote schade aan het gehele gewas.

Omstreeks half maart wordt de bloementoonstelling „Keukenhof” geo-

pend. Ze duurt tot half mei. Is het voorjaar niet te guur, dan duurt het maar even of de bollenvelden prijken in een wondere kleurenpracht.

Duizenden mensen (het vorig jaar 580.000) stromen naar het westen van het land, om te genieten van nederlands bloementuin, waar tulpen, narcissen, hyacinten en croussen bloeien. De wegen zijn overvol met wandelaars, fietsers en automobilisten, allen op weg naar het tapijt van rood en geel, wit en blauw, lila, groen en rose.

Het zijn niet alleen Nederlanders, maar ook Belgen, Fransen, Duitsers, Engelsen

en zelfs Amerikanen, die willen genieten van het bloemenfeest in het voorjaar. De grote trek is naar Lisse, Hillegom, Sassenheim en Noordwijk. Hier worden ongeveer de helft van al onze bloembollen geteeld. Toch zijn het niet alleen de geestgronden, waarop de bollen worden gekweekt. Ook de klei van West-Friesland en Anna Paulowna zijn er door bekend met respectievelijk 14% en 10% van de totale bollencultuur.

Andere streken zijn: ten noorden van Beverwijk, (11%), ten zuiden van Den Helder (2%) en het Westland (2%). In de overige provincies vinden we nog 11% van de totale oppervlakte.

De hoogtepunten van het bollenfeest zijn wel: de komst van Jacoba van Beieren en het bloemencorso.

Nu kijk je misschien wel even verwonderd! Jacoba van Beieren? Maar..... dat was toch die ongelukkige gravin in de tijd van de Hoekse- en Kabeljauwse twisten? Ja, dat klopt precies! En je weet misschien ook nog, dat ze al haar landen moest afstaan aan Fillips van Bourgondië. Daarna leefde ze nog maar enkele jaren rustig op 't slot Teylingen.

Je begrijpt wel, dat de komst van Jacoba een spel is. Een historische optocht. Het is net of je plotseling zoveel honderden jaren eerder leeft. Omgeven door lachende hofdames en heren, in prachtige middeleeuwse klederdracht, rijdt Jacoba van Beieren van de ruïnes

Jacob van Beieren

van het slot Teylingen naar „Keukenhof”, om daar te genieten van de bloemenweelde.

Het bloemencorso! Wat een enorm werk om van allerlei bloemen levens-

grote paarden, olifanten, kastelen, orgels, schepen, ja wat niet al, te maken. Duizenden en nog eens duizenden bloemen moeten worden verwerkt in passende kleuren. Jacoba-meisjes rijden mee in deze kleurige optocht.

Toch is het doel van de kweker niet: het krijgen van mooie bloemen, maar van grote, sterke, gave bollen! De bezoekers kijken vreemd op, als ze zien hoe de arbeiders de mooie bloemen gaan „koppen”. De bloemen worden op grote hopen gegooid. Een werk, al die duizenden bloemen te koppen. En geen bloemblaadje mag op het loof blijven liggen. Ze zouden een ziekte: „het vuur” kunnen veroorzaken.

De kweker weet, dat de plant nu het voedsel, dat voor de zaadjes was bestemd, gebruikt voor reservevoedsel in de bol. Verschillende malen wordt het loof van de bloembollen nog bespoten met ziekteverwerende vloeistoffen. Is het verdord, dan wordt het omgeschoffeld en kan'trooien van de bollen beginnen.

De gerooide bollen worden in de zomer bewaard in schuren. We zouden zo oppervlakkig denken: nu is de kweker klaar. In zo'n schuur valt er niets meer te doen. De bollen liggen er rustig en veilig. Na een lange studie is men tot de slotsom gekomen, dat de verzorging in de schuren, nog belangrijker is dan die op het veld.

Een pionier van de bloembollencultuur, Nicolaas Dames, zei: „Het gewas ligt in de schuur”. Hiermee wilde hij zeggen, dat in de schuren nog het belangrijkste

werk werd verricht. In Lisse staat een monument van Nicolaas Dames.

In de schuren zijn koelcellen, die de bollen op een juiste temperatuur brengen. Men weet precies hoe het kunstmatig klimaat van een bol moet zijn, om ze te kunnen uitvoeren naar andere werelddelen, waar ze dan op een bepaalde tijd moeten bloeien. Zelfs het vervoeren van bollen vraagt grote zorg.

Het wordt de bloembollen in de schuren zo behaaglijk mogelijk gemaakt. Aan al hun wensen wordt voldaan. Kijk maar eens in zo'n klimaatkamer van de bollen: signaallampjes, meters, klokken, allemaal hulpmiddelen om de bollen te vertroetelen, zodat ze later de mooiste bloemen en bollen zullen leveren.

Opgaven:

1. Onze bollenstreken zijn:..... De bollen worden in het..... gepoot. Ze kunnen vlug groeien door het..... Het opzoeken van zieke planten heet ..... en ..... De wereldberoemde bloemententoonstelling heet..... De bekendste plaatsen met bloembollencultuur zijn, op de geestgronden:..... Jacoba van Beieren leefde ± ..... Ze woonde op het slot..... Ze moest haar landen afstaan aan..... De prachtige „bloemenoptocht” heet het ..... Het doel van de kweker is niet de ..... maar .... De bollen worden bewaard tot in ..... Hier worden ze op een juiste ..... gehouden in ..... kamers. Een pionier van de bloembollencultuur is ..... Met recht draagt Nederland de naam: H...

Nu het maartnummer van O.E.K. voor je ligt, is de lente al weer gekomen. Allereerst nieuw leven.....

Het frisse groen, een kleurrijke voor-

jaarsbloem en een dertel lammetje zijn er de bewijzen van.

En niet lang zal het meer duren, dat met rustige wiekslag de eerste ooievaar

voorbijtrekt. Prachtig, die grote, witte vogel tegen de blauwe voorjaarslucht.

We zien de eiber helaas minder vaak dan vroeger, in ónze jongensjaren. Op het platteland vond je bijna bij ieder dorp wel een uitverkoren boerderij, met een deftige, éénbenige ooievaar op z'n nest, hoog op de nok van het rietdak. Of ergens, in een rustig hoekje zag j'em op 'n hoge paal met een karrewiel.

Maar je ziet ze bijna niet meer. Over het gehele land zo'n 100 nesten nog. Wat vreemd toch. En we mogen nog niet eens klagen ook. Er zijn n.l. lan-

den, waar je ze helemaal niet meer aantreft, zoals in Zweden, Engeland en Zwitserland. En de vogelvrienden daar, doen hun uiterste best om ze weer in hun land terug te krijgen. Doch het zal hun wellicht nooit gelukken. Dat in ons land alles op alles wordt gezet om deze prachtvogels in ons landschap te behouden, zul je wel begrijpen.

Maar hoe kómt het toch, dat de ooievaarsstand elk jaar minder wordt? Daar zijn heel wat oorzaken voor te noemen.

De ooievaar is een vogel, die van rust houdt. En waar kun je in ons overbevolkte landje, waar overal drukdoende mensen de stilte verdrijven en waar het lawaaierige verkeer steeds meer toeneemt, nog een rustig plekje vinden?

In Noord-Holland b.v. werd in 1956 niet meer een nest gevonden dat door een broedpaar werd bewoond. In Zuid-Holland en Noord-Brabant ieder slechts 4, terwijl dit aantal in Drente 11, in Overijsel 8 en in Friesland 6 bedroeg.

Als een ooievaarsnest bewoond is, betekent dit nog niet, dat er ook jongen komen. Het gebeurt nl. vaak, dat een nest een hele zomer door slechts één eiber, een z.g. solitair wordt bewoond. In Friesland 6, in Drente en Overijsel 3.

In genoemd jaar werden in Drente 36, in Noord-Brabant 22, in Friesland 21 en in Overijsel 19 eieren gelegd. Maar alle eieren kwamen niet uit en op het nest verongelukten ook nog jongen. Al met al houdt een vogelvriend z'n hart vast, als hij het aantal ooievaars steeds kleiner ziet worden.

Want de gezonde uivers, die ons land in de nazomer verlaten, komen niet allemaal behouden op hun winterverblijf aan. In Frankrijk schijnen ze graag op deze onschadelijke vogel te schieten, ofschoon ze zelfs door de wet zijn beschermd. En in Spanje kunnen de scherp-schutters het ook niet laten de ooievaar naar beneden te halen. Er wordt zelfs verteld, dat het hier gebeurt om de ringen.

Dan denken de Nederlanders, in zonderheid de Vereniging tot bescherming van Vogels", er toch anders over. Hier wordt tenminste allerlei „reddingswerk" gedaan, om een plaats voor de uiver te behouden.

Vul maar in:

Andere namen voor ooievaar zijn.....
Een solitair is..... Ooievaars leveren soms heftige gevechten om het bezit van een ... In Fr... en in ... wordt op de ooievaar ..... De .... doet alles om de ..... in het nederlandse landschap te .....

DE KUNSTMAAN

Het gebeurde onlangs, dat inboorlingen van Oost-Malakka hoorden van een kunstmaan. Jullie weten wel, dat deze bolletjes, met al de noodzakelijke proefnemingen daarbij, vele miljoenen dollars kosten.

De inboorlingen waren hierover zeer verbaasd.

„Wat jammer voor al dat geld. Wij zien de oude maan voor niets en nu maken ze nieuwe manen, die wij niet kunnen zien en toch zoveel geld kosten”.

Ons werkhoekje

In onderstaande zinnen zitten eigenamen verborgen, n.l. 4 riviernamen en 4 plaatsnamen uit Nederland. Probeer ze eens te ontdekken.

In het volgend nummer van O.E.K. kun je de goede woorden vinden.

1. Weet je dat de egel 'n zoogdier is?
2. Dit jaar heeft moeder veel ingemaakt.
3. Deze boom is een berk, elke boom heeft z'n eigen blad.
4. In het voorjaar eggen en zaaien de boeren.
5. Je kunt die room mengen door de melk.

6. Op die vergadering waren veel burgemeesters aanwezig.

7. Ik wil niet weer geld van die heer lenen.

8. Je kunt je schoenen witten met talk maar ook met schoenwit.

Dan vind je hieronder de oplossing van het kruiswoordraadsel uit het februari nummer.

Horizontaal: 1 rats. 5 kaas. 9 rapport. 11 eb. 13 mi. 14 e.k. 15 Po. 16 lef. 18 til. 20 roe. 21 knal. 23 halt. 24 ir. 25 ho. 26 kies. 29 rits. 32 enk. 33 kas. 35 kit. 36 re. 37 al. 38 ma. 40 ei. 41 etalage. 43 klad. 44 kano.

Vertikaal: 2 ar. 3 tam. 4 spit. 5 koel. 6 ark. 7 at. 8 kelk. 10 roet. 12 benzine. 15 politie. 17 fa. 19 is. 20 ra. 22 lis. 23 hor. 26 kers. 27 e.k. 28 la. 30 ik. 31 stil. 33 glad. 34 smak. 37 ata. 39 aga. 41 el. 42 en.

Wereldgebeuren *in't* WORT

EGYPTE en SYRIË.

Generaal Nasser droomt van een groot rijk, „Groot-Arabië”, dat zich zal uitstrekken van de Indische tot de Atlantische Oceaan, van Pakistan tot Marokko. Dat rijk zal dan 80 miljoen inwoners hebben en Egypte moet dan de voornaamste deelstaat zijn. Zover is het nog niet, maar een klein begin is er. Egypte en Syrië hebben zich verenigd tot de „Verenigde Arabische Republiek”. Caïro is de hoofdstad en Nasser is de president van de nieuwe republiek. Het kleine Jemen, een Arabisch staatje in de buurt van Aden heeft zich als derde ook in deze nieuwe republiek laten opnemen. Wie volgt?

IRAK EN JORDANIË.

Jordanië ligt tussen Egypte en Syrië in en voelt zich bedreigd. Koning Hoessein is nu steun gaan zoeken bij zijn neef koning Feisal van Irak.

De olieleiding van Irak naar de Middellandse Zee loopt namelijk door Syrië en Irak is ook niet zo erg bevriend met het communistisch gezinde Syrië. Jor-

danië en Irak hebben zich nu ook verenigd tot de „Arabische Bondsstaat”, of met een deftiger term: „Arabische Federatie”. Koning Feisal is hoofd van de nieuwe staat en koning Hoessein is zijn plaatsvervanger. De nieuwe staat krijgt één leger en één vlag.

AMERIKA.

In de Verenigde Staten wilde men een 2e kunstmaan de ruimte inschieten. Maar 't liep ze niet mee. De kunstmaan zou worden afgeschoten met een z.g. viertraps-raket. Maar de vierde trap deed het niet goed en de kunstmaan kwam niet hoog genoeg. Vermoedelijk is hij bij het terugvallen verbrand in de atmosfeer of ergens in zee gevallen.

ZUIDPOOLEXPEDITIE.

Meer succes had Dr. Fuchs aan de Zuidpool. 't Is hem gelukt als eerste over land de hele Zuidpool over te trekken. Over de 3340 km. deed de expeditie 99 dagen. Koningin Elizabeth van Engeland heeft hem in de adelstand verheven.

Hij droeg onze smarten

1 't En zijn de Joden niet, Heer Jezu, die U kruisten,
noch die verraderlijk U togen voor 't gericht,
noch die versmadelijk U spogen in 't gezicht,
noch die U knevelden, en stieten U vol puisten ¹⁾

5 't En zijn de krijgslui niet die met hun felle vuisten
de rietstok hebben of de hamer opgelicht,
of het vervloekte hout op Golgotha gesticht,
of over Uwe rok saam dobbelden en twisten: ²⁾

Ik ben 't, o Heer, ik ben 't die U dit heb gedaan,
10 ik ben de zware boom ³⁾ die U had overlaân,
ik ben de taaie streng daarmee Gij gingt gebonden,

De nagel en de speer, de gesel die U sloeg,
de bloedbedropen kroon die Uwe schedel droeg;
want dit is al geschied, eilaas! om mijne zonden.

JACOBUS REVIUS

1586-1658

¹⁾ builen. ²⁾ dobbelen. ³⁾ kruisboom.

Uit: Overijsselse sangen en dichten

Uitgegeven door Prof. Dr. W. A. P. Smit
Uitgeversmaatschappij Holland

Beschrijving:

HIJ DROEG ONZE SMARTEN.

Jacobus Revius is in 1658 overleden. Dat is dus 300 jaar geleden! Hij werd geboren in 1586 te Deventer. Toen hij 6 maand was, moest zijn moeder met de kleine baby vluchten, want Deventer kwam door verraad in Spaanse handen. Hij bracht z'n jeugd door in Amsterdam;

studeerde in Leiden en Franeker voor predikant. Toen reisde hij twee jaar in Frankrijk. Hij las de nieuwe Franse gedichten en maakte vooral kennis met de Hugenoten

In 1615 werd hij predikant in Deventer. In 1642 tot zijn dood was hij Regent van het Statencollege te Leiden, waar hij toezicht had op de studie en de levenswijze van een groep studenten. Hij

was zeer knap! Hij kende negen talen! Hij was een groot dichter, maar lang niet zo bekend als de andere dichters van de „Gouden Eeuw”: Vondel, Hooft en Huygens, Breero en Cats.

Ieder weet, dat hij meewerkte aan de vertaling van het Oude Testament en het is zeker voor een niet gering deel aan hem te danken dat wij die vertaling nu na meer dan 300 jaar nóg mooi vinden. Maar wie weet, dat hij twee bundels gedichten schreef? Overijsselse sangen en dichtten. Behalve 4 grote gedichten, die samen meer dan 90 bladzijden beslaan, staan hierin meer dan 100 verzen. Vooral het 1e deel, het Epos der Godsgeschiedenis, waarin hij het Oude en het Nieuwe Testament bijna op de voet volgt, moest in ieders handen zijn. Deze gedichten zijn bijna alle mooi, krachtig, sterk ritmisch en muzikaal. Revius was een hartstochtelijk mens, zo echt „op de man af”. Hij spreekt tot ons geweten. Ook in dit sonnet! Een sonnet bestaat uit twee strofen van 4 en twee strofen van 3 regels; twee kwatrijnen en twee terzinen.

Zijn die kwatrijnen nu wel waar? Neen want de Joden en de soldaten hebben alles, wat daarin genoemd wordt wél gedaan. En is het waar wat in de twee terzinen staat? Ook niet. Is de dichter de kruisboom, is hij de nagel, is hij de gesel, die Jezus sloeg? Neen.

Zullen we het gedicht dan maar naast ons neerleggen?

Ik zal jullie twee dingen zeggen.

1. Toen Philips II in 1559 ons land verliet, zei hij tegen Prins Willem van Oranje: „No les Estados ma vos, vos, vos”. Niet de Staten, maar gij, gij, gij!” Hij zag goed, dat Willem de ziel was van het verzet.

2. In het Paradijs beschuldigt Adam Eva en Eva geeft de schuld aan de slang.

De echo hierop is, dat in elke klas, waar ter wereld ook, deze zinnetje wel eens zijn gehoord: „Meester, hij heeft het gedaan”. „Meester, hij heeft het ook gedaan”. Maar wie buigt het hoofd en zegt: „Meester, ik heb het gedaan”.

Snap je nu ons gedicht? Begrijp je nu dat het „een grote kreet is naar de hemel, de schreeuw van het schuldbewustzijn”.

Laten we nu niet praten over de Joden, over de krijgsknechten. Alleen als het wordt: Ik deed door mijn zonden

Hem al die jammren aan.

Dan is het goed. Niet als we dat in de klas braaf meezingen. Maar als 's avonds, als we alleen zijn, als het heel stil is, deze woorden uit ons hart komen.

En..... dan wordt het voordragen ook goed, d.w.z. eerlijk, eenvoudig, eerbiedig. Dan ligt achter elke zin weer een stukje van Jezus' lijden. Dan is elke zin een zweepslag voor mijn Heiland. En bij elke slag zeg ik: „Mijn schuld, mijn schuld”.

Nu gaan alle woorden leven: verraderlijk, versmadelijk, spogen. We denken hier aan het duuraccent, waar ik in januari over schreef. De klinkers wat langzamer zeggen; de medeklinkers rr, sm, sp gerekt uitspreken. Zo ook bij: de zware boom, de taai streng.

Geen enkel gebaar past bij dit gedicht. De klank van je stem en de mimiek moeten alles doen. Als je 't vers werkelijk ingeleefd hebt, dan kijk je bij r. 6 en 7 vanzelf wat hoger, want je ziet op naar de drie kruisen. Bij r. 8 omlaag, want je kijkt naar de voet van het kruis, waar de ruwe Romeinse soldaten het lot werpen (dobbelen) om de fijne rok zonder naad! — Bij r. 9, 10 en 11 zeg je ik telkens anders. In r. 9 heel sterk, in r. 10 en 11 minder klemtoon; het gaat nu om de zware boom, de taai streng en daarom krijgen die meer accent. — Elk belangrijk woord, dat nu komt, vraagt zijn eigen uitspraak en klemtoon, d.w.z.: taai moet werkelijk klinken als taai; gesel, alsof je zelf een slag met een touw op je blote rug krijgt (mimiek). R. 13 moet wat hoger en heel teer worden gezegd. — Zoals 'n schilder spreekt met zijn kleuren, zo schildert een dichter met woorden en wij met de klankkleur van onze stem.

De laatste regel vat alles samen, dus langzaam en zacht.

„Om mijne zonden” als de laatste toon van een psalm laten uitklinken.

Als jullie graag een of ander gedicht wilt besproken zien, geef dat gerust op. Mijn adres is Mathenesserlaan 483a, Rotterdam.

Ik wens jullie een goed Paasfeest.

Frans C. van Dorp.

Ebel Hut wrijft zich de slaap uit de ogen en gaapt. Hoe laat zou het zijn? Och, wat komt dat er eigenlijk op aan. Vannacht hebben ze een overval gedaan op het distributiekantoor van een der gemeenten in de buurt. Het was maar een lam karweitje geweest. De bonnen zitten allang in goede handen..... Hè, hè, hij zal toch maar eens opstaan. Met een ruk gooit hij de dekens opzij en springt uit bed. Haastig kleedt hij zich, stoot de luiken open, verfrist zich en steekt een sigaret aan.

Niet lang daarna komt nummer twee uit de veren. 't Is een ondergedoken spoorman. Hij wast zich proestend in het ijskoude water, kleedt zich rustig aan en vraagt onder de hand Ebel Hut om een rokertje.

Onderwijl zijn meerdere slapers wakker geworden en als Ebel Hut de radio aanzet voor de berichten, zijn allen present. Er is weinig nieuws, alleen wat activiteit aan de fronten. De spoorwegman wil zich eens wat vertreden. Hij ontgrendelt de deur en als hij deze openstoot, blikt hij in de loop van een zware revolver.....

„Verraad!”, schreeuwt hij en slaat meteen de hand met de revolver opzij. Doch op hetzelfde ogenblik richt een der andere Duitsers zijn geweer en meteen spuwt de dreigende loop vuur en vlam..... De spoorwegman stort zonder een woord te zeggen opzij tegen de deurpost.

Twee Duitsers dringen naar binnen, doch op hetzelfde moment ratelt er een machinepistool en de overvallers slaan tegen de grond. — Opnieuw verschijnt er iemand in de deuropening..... een landwacht....

„Jochum”, schreeuwt Ebel Hut. „Mannen, valt aan!”

Maar Jochum trekt zich wijselijk haastig terug..... op hetzelfde ogenblik valt er een schot.

De Duitsers tieren en razen. Ze eisen, dat de terroristen de wapens zullen neerleggen. Maar hun geschreeuw wordt beantwoord met het vuur van een drietal machinepistolen...

Een van de Duitsers grijpt naar zijn hoofd en stort achterover. De anderen, ziende dat de tegenstand te sterk is, besluiten al schietend weg te trekken. De kogels fluiten gierend door de houten wand van de schuur. Ze doen weinig kwaad, want de verdedigers liggen plat op de grond achter de stenen klippen van het hintwerk. Ebel Hut echter

vat post achter de zware eiken deurstijl en loert voorzichtig naar buiten. Dan..... plotseling richt hij zijn wapen en trekt af..... Bijna op hetzelfde ogenblik glipt Jochum het jachtgeweer uit handen..... hij wankelt en valt.....

„Die verrader heeft zijn loon”, zegt hij.

Even later, als de Duitsers verdwenen zijn, overzien de mannen van het verzet het slagveld. De spoorman is gestorven en de beide Duitsers, die het eerst naar binnen drongen, eveneens. Behoedzaam sluipt Ebel Hut naar buiten en knielt neer bij het andere slachtoffer. Het is de commandant. Hij leeft nog, maar alles wijst er op, dat hij spoedig sterven zal. Ebel Hut legt de man in een gemakkelijker houding. De man ademt zwaar en zijn borst reutelt..... 't Is zo afgelopen... Maar dan slaat hij zijn ogen op en nauw hoorbaar klinkt het: „Jezus, Jezus...”

Dan sterft de Duitser en Ebel Hut drukt zijn ogen toe.....

Nog dezelfde dag komen de Duitsers terug. Wel honderd man omsingelen de schuur. Maar ze vinden niets, dan hun dode kameraden... en een dode landwacht...

Ze voelen dat het spel verloren is en uit louter woede steken ze de schuur in brand.

De vlammen laaien hoog op, doch spoedig stort het bintwerk omlaag en na een uur rest er niets meer dan een smeulende, rokende puin hoop. Die nacht wordt Ebel Hut gearresteerd.....

Spanjaarden... Fransen... Duitsers....

Oorlog en verwoesting.....

7. LIEUWE ATES.

Lieuwe Ates legt zijn oude kromme pijp in de vensterbank. De oude man schudt zijn hoofd en mompelt: „Met die eigenbouw is 't ook al niets gedaan. De tong wordt zo rauw als een raap en 't spul stinkt als een kalkoven”.

Hij staat op, zoekt zijn zwart zijden pet en zegt tegen Maaike, zijn vrouw, die zit te mazen: „Ik zal maar vast de geiten verzorgen. Straks, als de grote lamp uitgaat, begint het lijden weer. Dat geknoei met stompjes kaars is gewoonweg een verdriet”.

„Ooh, dan maar wat vroeger naar bed”.

zegt Maaike.

Lieuwe Ates gaat mopperend de kamer uit. Zo kun je de hele dag wel in je nest blijven. 't Spaart vuur. Hm, de mens moest een winterslaap kunnen maken. Wat zouden de kolenboeren piepen! Wat een nonsens, ha, ha, ha... een winterslaapje... nou. 't kon slechter.....

In het stalletje staan twee geiten op de komst van hun baas te wachten. Ze vormen met een paar konijnen, vlaamse reuzen, het enige bezit van Lieuwe Ates. Niet dat hij meer begeert. 't Is net voldoende om zo door de dag wat afleiding te hebben. In een bakje doet hij wat haver, een paar brokken van een dikke voederbiet en schuift dit door het deurtje van het konijnenhok. Ziezo, die kunnen zo best de nacht doorkomen. Verleden week heeft hij er een geslacht; een kanjer. En vet!

Ziezo, nu naar de sikken. Ja, wacht maar, de baas komt zo. Moet je ook een slokje water? Wacht, hij zal dat kleine emmertje maar nemen. Van drinken komt in de regel maar weinig. Hier, jij eerst maar. Zo, maar een teugje? Zuinigjes hoor. Ziezo, nu nummer twee. Neen, nou ook goed. Even goede vrienden, hoor. Eerlijk gezegd, dat koude goedje zou ik ook niet lusten. Ook een stukje biet? Dat gaat nog, hè? Zo, nu nog een handvol hooi en dan maar welterusten...

Plotseling komen er twee jonge mannen naar binnen.

„Gedemavond”, zegt de grootste en de andere greet de oude baas eveneens.

„Jongens”, zegt Lieuwe Ates, „is er iets aan de hand?”

„'t Wordt een beetje onveilig, Lieuwe”.

„O, ben jij het Jan? En is dat Menno Zwart, je vriend? Ja, ja de jeugd ontgroeit je op de duur. Eh, zei je dat het niet veilig was?”

„Wij hebben een tip gekregen”, zegt Jan Arends. „Het vermoeden is, dat de landwacht vannacht hier en daar wel eens een

bezoek kan brengen. Ebel Hut is vandaag gesnapt”.

„Ebel Hut, zeg je!” Lieuwe Ates schudt het hoofd. „'t Is me wat met die gekke oorlog. Zo Ebel Hut gevangen. Maar hoe kwam dat?”

„Hij reed met Jelmer op de weg naar de stad. Bij een bocht in de weg sprongen plotseling enige Duitsers achter de struiken vandaan. Jelmer wist te ontkomen, maar Ebel werd gearresteerd”.

„Ik hoop het beste voor hem. Die Duitsers zijn ware beulen. Kom jongens, we gaan naar binnen. Daar is 't warm en gezellig”.

Als ze binnen komen, zegt Lieuwe Ates: „Vrouw, we krijgen logé's”. Maaike knikt en zegt: „'t Bed staat klaar, hoor”.

Het is zo langzaam al aardig donker geworden. Lieuwe Ates zit in zijn grote leunstoel en warmt zijn voeten op een plaatstoof.

„Ook een sigaret?”, vraagt Jan. De oude man schudt zijn hoofd en zegt: „Neen, dank je, Die dingen heb ik nooit willen roken. Een paar flinke trekken, pff, weg zijn ze. Ik houdt het met de pijp. Maar de tabak hè? Dat is zo'n toer. Een beetje eigen teelt moet je weten. Wat droge bladeren en het rookt weer”.

„Laat je de bladeren niet fermenteren?”, vraagt Menno.

„Hè, wat bedoel je? Neen van dat saus-spul moet ik niet veel hebben. Dan wordt de stank nog erger. Als je mij vraagt, nou ik geloof, dat het stomen en sausen de tabak helemaal bederft”.

„Dat kan best”, zegt Jan. „Maar ik bedoel, of je de tabak niet hebt laten be-

reiden door een tabaksfabriek. Mijn vader... „Neen jongen. Als mijn bladeren maar geel zijn, is 't al mooi genoeg. Er komt gauw rook uit. En de smaak, och dat went op de duur wel”.

„Kijk eens”, zegt Jan, „wat zeg je van deze tabak?” Meteen overhandigt hij Lieuwe Ates een half pond gefermenteerde tabak en zegt: „Dit is 'n cadeau van ons beiden”.

„Maaïke, maak eens licht”, zegt Lieuwe.

Spoedig brandt de lange vetkaars en de oude baas bewondert in het flikkerend licht de grote buil tabak.

„Mooi spul, hoor. Wel bedankt”.

Na een poosje zit de oude man heerlijk te roken. Maaïke scharrelt bedrijvig heen en weer teneinde het avondeten te verzorgen. Jan en Menno hebben brood meegenomen, maar daar willen de twee oudjes niets van weten. Zij zullen hun gasten verzorgen. Wat opgebakken aardappelen met een stukje spek en wat pap na zal hun best smaken. Dat brood zal Maaïke wel in de kelder leggen.

Na het avondeten komt het gesprek als vanzelf op de oude schuur, die door de Duitsers is verwoest. Of Lieuwe Ates eens iets over die schuur vertelde?

Vertellen? Ja, dat kon hij wel eens doen.

Lieuwe stopt eerst nog een verse pijp en dan begint hij.

„'t Is altijd al een rare wereld geweest. Dacht je soms, dat we met deze oorlog het hoogtepunt van slechtigheid hebben bereikt? Ach wat. 't Is al zeer vroeg begonnen. Kafn begon al vast met zijn broer Abel te vermoorden en geloof maar dat het kort voor de zondvloed ook niet veel zaaks is geweest. En als je me nou vraagt, hoe de zonen van vader Jacob in Sichem aan 't moorden zijn geslagen, hoe ze hun broer Jozef hebben behandeld, nou dan wrijf je de ogen ook wel eens uit. En toen de Israëlieten de pas geboren jongetjes in de Nijl moesten werpen, ach wat een leed, wat een ellende. Je praat tegenwoordig veel over onderduiken. Dat het zo moeilijk is en zo zwaar. Ja, ja, 't is ook een zwaar ding. Maar iets nieuws? Heb je dan nooit gelezen, hoe Obadja tijdens de grote droogte de profeten verborg in de spelonken? Ook geen peulschillette. En gevaarlijk! Ach, de geschiedenis is eigenlijk een grote aaneenschakeling van oorlogen, van haat, nijd en bedrog”.

Ja, maar we hadden nu meer speciaal 't oog op de Franse tijd”, zegt Jan Arends.

„Je zou mij maar eens laten uitpraten. We komen er vanzelf. Je moet nooit vergeten, dat alles in de wereld, in vroeger dagen en in de toekomst draait om Jezus Christus. Er is geen oorlog, of het raakt Hem. Die strijd tegen Jezus openbaarde zich het heftigst in Zijn omwandeling op aarde. En waarom? Omdat men zich aan Hem ergerde. Het begon al dadelijk met de haat van de Farizeeën. Als Jezus door het gezaaide gaat en de discipelen aren plukken; als Hij de man met een verdorde hand geneest op de Sabbath..... o, vreselijk! En als Hij eet met tollenaars en

zondaren..... Neen jongens, daar heb je het. Gods eigen Zoon kon in de ogen van de deftige Joden, de stand niet op houden. Eten met zondaren en tollenaars. Eigenlijk een soort van N.S.B.ers. Kon het ooit erger? Weg met zulk een. Kruis hem!

En wij? Praten met N.S.B.ers? Hen liefdevol wijzen op de verkeerde weg en met hen eten en voor hen bidden? Ooit van gemerkt, dat zoiets gebeurt? Ach neen, wij schelden hen voor moffenknechten, hielelikkers en verraders. Wij wensen hen de kogel en wij tonen hun onze haat en onze minachting. Zijn wij dan beter dan de Farizeeën? Jezus verkeerde in de huizen van zondaren en tollenaars en at met hen. Zij hadden de Medicijnmeester van node! En zou dat nu veranderd zijn?”

„Ja maar, die schoeljes...”, zegt Menno.

„Kijk, daar heb je 't al. Omdat jij meent in 't rechte spoor te gaan meen je hem, die dwaalt te mogen schelden voor schoelje. Meen je hem te mogen haten. Wij allen hebben de Medicijnmeester van node, misschien jij wel 't meest. Bid je wel eens voor hen?”

„Maar Lieuwe, hoe, hoe! Daar heb je al die boze overvallen, die huiszoekingen en arrestaties. En als je mij nou vraagt, of Jochum zijn verdiende loon heeft gekregen, dan zeg ik: ja”.

„Ik kan 't me begrijpen, jongens. En toch... het kan een moord zijn... God oordeelt anders dan de mensen”.

„Wat..... een moord! In een gevecht!”

„Och jongens, wij mensen hebben het zo prachtig uitgedacht. Het klopt allemaal als een bus. Die Duitsers vielen in een eerlijke strijd. Maar Ebel Hut kende Jochum... en hij haatte deze. Het is moeilijk, ik weet het, maar het zou toch kunnen, dat Ebel Hut Jochum heeft doodgeschoten uit enkel haatgevoel. De kans was er immers. Ik wil het niet graag beweren, maar het kan een moord zijn. Al is het oorlog daarom blijven Gods wetten nog wel van kracht. De verruwing tijdens een oorlog is al zo groot, dat we aan een leugen geen aandacht meer schenken.

„Ja, maar je mag de vijand met list toch wel in 't ootje nemen. Stel je voor, dat een gevangene de hele waarheid zegt”, meent Jan.

„List is iets anders dan liegen, jongens. De list heeft te maken met het menselijk vernuft, maar de leugen is een inblazing van de boze en ontleent zijn bestaan aan de vader der leugen. Of menen jullie, dat in tijd van oorlog het gebod: gij zult geen vals getuigenis geven van minder kracht is, dan in tijden van vrede en voorspoed? In geen geval! En men probeert in deze dagen zo dikwijls de waarheid een been te lichten, dat je nauwelijks meer weet, wat waarheid en wat leugen is.....”

„Maar wat heeft dat nu eigenlijk met de oude schuur te maken, Lieuwe?”, vraagt Jan ongeduldig.

„Nou zijn we op 't rechte stee”, antwoordt Lieuwe Ates. „Luister”.

(Wordt vervolgd).

30 APRIL — VERJAARDAG VAN
H.M. KONINGIN JULIANA

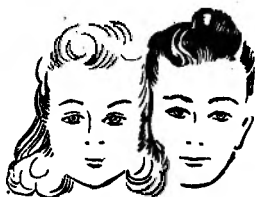
Onze eigen krant

APRIL 1958

179 JAARG. NO 3

„Onze eigen krant”

VOOR DE HOOGSTE KLASSEN DER CHR. SCHOLEN

Verschijnt de 20ste van de maand

Red.: L. Meijer, H.G.S., Bedum J. Bulthuis, ond
B.L.O. Veenendaal, Tj. Schaafsma, H.d.S. Kampen
Administratie-adres: "DRUKKERIJ DE VRIES"
DELFIJL - Telef. No. 3547 - Gir. rek. no. 839559

13e jaarg. no. 8 - april '58

STEMMEN IN RUSLAND

De Nederlanders zijn naar de stembus geweest om nieuwe Provinciale Staten te kiezen. Elke partij had zijn kandidatenlijsten ingediend en de kiezers mochten in volle vrijheid uit al die kandidaten hun keuze doen.

In Rusland heeft men gestemd voor de Opperste Sovjet, de z.g. volksvertegenwoordiging.

Nu gaat zo'n verkiezing daar wel even anders dan bij ons. Er was maar één partij, waarop men kon stemmen, n.l. de communistische. Voor de radio en in de krant had men vooraf telkens weer herhaald, dat een tweede partij in de Sovjet-Unie absoluut overbodig was. Ja, als de communisten het toch zo goed kunnen, waarom zou men dan ook andere mensen kiezen!

Alleen communistische kandidaten dus. Wie zouden er op de lijst komen? Dat zouden Kroestsjef en de andere leiders wel uitmaken. Kroestsjef is de voornaamste leider in Rusland. Meer dan de helft van de leden van de vorige Opperste Sovjet kon geen genade vinden in zijn ogen. Hun namen werden geschrapt. Andere kwamen er voor in de plaats. Zo werden er een 1400 namen van kandidaten ingevuld. Ziezo, de lijst was klaar. En de kiezers konden komen.

Om 9 uur 's morgens begonnen de openbare luidsprekers vrolijke marsmuziek uit te zenden en bij deze opgewekte melodieën moest het wel een genot zijn

te mogen stemmen. Nu had men het de kiezers erg gemakkelijk gemaakt. Ze hoefden niet eens een hokje rood te maken zoals de Nederlanders gewoon zijn. Neen, ze kregen een stembiljet, waarop al een naam was ingevuld. Dit biljet hoefden ze niet eens open te vouwen, maar ze konden het zo in de stembus laten glijden. Gemakkelijk niet? En als ze het er nu eens niet mee eens waren? Als ze liever een ander stemden? O, zeiden de communisten. Er is hier volkomen kiesvrijheid. Je mag ook met je stembiljet naar een stemhokje gaan en daar „neen” achter de naam van de kandidaat zetten, of op een andere manier het biljet ongeldig maken en het dan in de stembus werpen.

Ja, dat mocht, maar ieder wist, dat dan je naam werd genoteerd. En dan stond je bekend als een tegenstander van het communisme, als een landverrader. Een mooie vrijheid dus!

Je zou natuurlijk ook thuis kunnen blijven en doen, alsof je ziek was. Jawel, maar 's middags om 4 uur gingen daarvoor aangewezen groepen op pad, om

Kroestsjef

hen te bezoeken, die nog niet gestemd hadden. De gezonden werden opgehaald om alsnog hun stemplicht te vervullen en de zieken kregen gelegenheid om thuis of in de ziekenhuizen te stemmen.

Geen wonder, dat alles uitliep op een prachtige overwinning voor de communisten. 't Russische volk bleek ook nu weer wonderlijk éénstemmig. 99,97 pCt. van de uitgebrachte stemmen waren voor de communisten. Kroestsjef kon tevreden zijn!

Overigens hebben de leden van de Opperste Sovjet niet zo'n moeilijke taak. Ze behoeven alleen de voorstellen van de leiders met applaus te begroeten en éénstemmig goed te keuren. Want o wee, als iemand het hart heeft om het met die voorstellen niet eens te zijn!

**
*

De nieuwe Opperste Sovjet is intussen bijeen geweest om 'n nieuwe premier te kiezen. Tot dusver vervulde Boelganin deze functie. Maar hij werd niet herkozen! Nu is het premierschap niet het voornaamste ambt in de Sovjet-Unie. De belangrijkste man is de partijsecretaris. En dat was Kroestsjef.

Tot dusver deelden Kroestsjef en Boel-

ganin samen de lakens uit, al wist men overal, dat Boelganin toch deed, wat Kroestsjef wilde. En nu raad je misschien al, wie de nieuwe premier werd. Precies, Kroestsjef werd gekozen. Hij is dus nu, wat Stalin vroeger was: partijsecretaris en premier tegelijk. Zo is hij nu de onbepaalde alleenheerser in de Sovjet-Unie. Stalin had het vroeger zo ver weten te krijgen door al zijn tegenstanders op bloedige wijze uit de weg te laten ruimen. Kroestsjef deed het anders, **geraffineerder**. Hij laat zijn tegenstanders eenvoudig wegstemmen en geeft ze de een of andere minder belangrijke post, soms dicht bij Moskou, soms ver er vandaan.

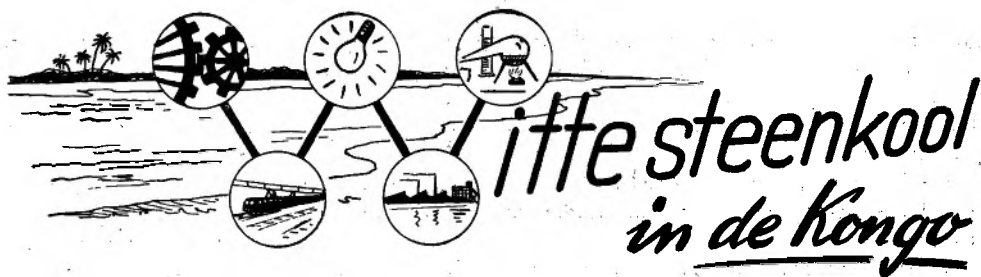
Stalin was gevaarlijk, maar Kroestsjef is misschien nog gevaarlijker. Hij lijkt minder wreed, maar ook van hem geldt het Schriftwoord: De barmhartigheden der goddelozen zijn wreed.

BOELGANIN

Vragen :

1. De volksvertegenwoordiging van de Sovjet-Unie heet.....
2. De voornaamste man is niet de premier, maar de.....
3. Tot dusver was ..... premier en... partijsecretaris.
4. ....pCt stemde op de communisten, dus ..... pCt stemde tegen.
5. Er waren in Rusland plm.130.000.000 kiezers, dus ..... kiezers stemden tegen.
6. Premier en partijsecretaris is nu..... Hij heeft dezelfde macht als vroeger .....

Als er ergens een storing is in de elektriciteitsvoorziening, dan is alles in de war. De stofzuiger doet het niet, de radio geeft geen geluid, vader moppert, omdat hij zijn elektrische scheerapparaat niet kan gebruiken en moeder, omdat ze niet weet, hoe ze zonder snelkoker heet water moet krijgen.

Dat en nog veel meer ondervinden we thuis als we de elektriciteit een poosje moeten missen. Grote schade geeft het in de fabrieken, waar alle elektrische machines stil moeten staan. Ja, zonder elektriciteit is het leven haast niet meer denkbaar.

Toch moesten de mensen het er vroeger zonder doen. En toen ging het ook!

De molenaar maakte dankbaar gebruik van de windkracht. De wind deed de

molenwieken lustig draaien en daardoor kwamen weer as en molensteen in beweging. Een prachtig gezicht, die draaiende molenwieken.

Ook kende men de waterkracht. Aan de kant van snelstromende riviertjes of beekjes werden de watermolens gebouwd. Door het stromende water werd een groot rad in beweging gebracht en daardoor weer assen en andere raderen.

Tegenwoordig is dat allemaal heel erg cuderwets. Elektriciteit! Daar kan men niet meer zonder!

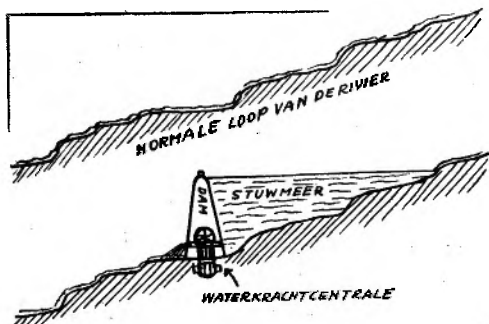
In grote elektrische centrales staan

kostbare machines, die de elektriciteit moeten opwekken. Voor die machines is veel dure brandstof nodig. Maar in heel veel landen maakt men nu gebruik van „witte steenkool” om elektriciteit op te wekken. En nu hoef je niet in 't kolenhok te gaan zoeken, of je misschien ook een stukje witte steenkool kunt vinden, want heus, dat zul je er niet tegenkomen.

Met „witte steenkool” bedoelt men de waterkracht. De witte sneeuw, die op de bergen smelt, doet de rivieren wassen en al dit water stroomt naar zee. De kracht van dit stromend water noemt men nu de „witte steenkool”.

Zoals men er vroeger watermolentjes bouwde aan de kant van een rivier of beek, zo bouwt men nu elektrische centrales aan grote rivieren.

Je begrijpt wel, dat de waterkracht het grootst is bij snelstromende rivieren. Hoe groter het verval van een rivier is, hoe sneller stroomt en hoe groter de waterkracht. Enorme kracht zit er in een neerstortende waterval. En juist op zulke plaatsen, waar de waterkracht groot is, bouwt men graag de elektrische centrales. Ook bouwt men in de rivieren wel eens reuzengrote stuwdammen. Achter zo'n dam wordt het water opgestuwd

tot een groot meer. Zo verzamelt men een grote hoeveelheid kracht. Want niet alleen een snelle stroom, maar ook de hoeveelheid water is van invloed op de waterkracht.

De Belgen bezitten in Afrika de Kongo. Deze staat kun je vinden onder de evenaar.

In dit land stroomt een geweldige rivier van wel 4200 km lang. Deze rivier heeft dezelfde naam als het land: de Kongo. 't Is een stroom met watervallen en stroomversnellingen, een stroom dus, waarin een enorme waterkracht verborgen zit.

Dit hebben de Belgen begrepen. Daarom hebben ze besloten bij de benedenloop van de Kongo stuwdammen en elektrische centrales te bouwen. Ze hebben er wel een goed plekje voor uitgezocht. Er zijn daar reusachtige stroomversnellingen. En de rivier is daar zo breed, dat men op de ene oever nauwelijks de overkant kan zien. Per seconde stroomt er 40.000 kub. meter water voorbij!

Het bouwen van de installaties, stuwdammen en wat er meer bij hoort, kost een enorme som geld, maar als alles eenmaal klaar is, hoopt men per jaar 25 tot 30 miljoen kilowatt elektriciteit te kunnen opwekken. En de waterkracht van de Kongo heeft men gratis! Men heeft berekend, dat de Kongo-elektriciteit de goedkoopste ter wereld kan worden.

Nu hoef je ook nog geen plannen te maken om daar het volgend jaar met een

schoolreisje naar toe te gaan en dat elektriciteitsbedrijf eens te bekijken, want dan is het nog niet kaar. 't Bouwen zal vermoedelijk 28 jaar duren. Maar in 1964 denkt men al met een productie van 11½ miljoen kilowatt te kunnen beginnen

Misschien vraag je je af wat men in de Kongo met zoveel elektriciteit moet. In de negerdorpen zullen toch niet zoveel elektrische lampen en lichtreclames branden?

Nee, dat zeker niet. Maar men heeft er een andere bedoeling mee. Goedkope energie op een gunstige plaats trekt altijd industrie aan. Men hoopt dan ook dat hier door de goedkope elektriciteit veel fabrieken zullen gebouwd worden. Grondstoffen ervoor zijn er in de Kongo genoeg.

Allereerst bijvoorbeeld vindt men in de Kongo uranium. Om die uranium bruikbaar te maken voor de kernenergie (atoomenergie) moet men de beschikking hebben over veel elektriciteit. Waar kan men de benodigde fabrieken dan beter bouwen dan in de Kongo zelf, waar men de uranium en goedkope elektriciteit bij elkaar heeft.

Verder kan die elektrische energie gebruikt worden voor de verwerking van hout, voor bereiding van kunstmest, chemische producten, enz.

Maar vooral denkt men aan aluminiumfabrieken. Aluminium is een sterk en licht metaal, dat vooral in de vliegtuig-industrie veel wordt gebruikt. Het wordt gewonnen uit de grondstof bauxiet. Bauxiet komt uit Brits, Frans en Nederlands Guyana (Suriname) en van het eiland Jamaica. Nu is er voor de bereiding van aluminium uit bauxiet ontzettend veel elektrische stroom nodig. Tegenwoordig wordt aluminium bereid in Amerika. Maar daar is de elektriciteit wel twee keer zo duur als die in de Kongo straks zal zijn. Daarom hoopt men, dat zulke fabrieken, die veel elektriciteit behoeven, straks in de Kongo gebouwd zullen worden.

***

Zo hopen de Belgen van hun Kongo meer en meer een industrieland te maken. Er zal dan veel werk zijn voor Belgische ingenieurs en bedrijfsleiders en ook voor veel inheemsen als fabrieksarbeider. En

VAN
„HUILENDE WILDERNIS“
 TOT
BLOEIEND GEWEST

De bekende auteur P. J. Risseeuw heeft drie boeken geschreven, een **trilogie**, over de nederlandse landverhuizers, die onder leiding van Ds. van Raalte en Ds. Scholte, in 1847 in Amerika aankwamen.

Zulke boeken schrijft men maar niet voor de vuist weg! Jarenlang heeft de schrijver moeten speuren in oude boeken van kerken en vergeelde brieven, om zijn verhaal te kunnen opbouwen.

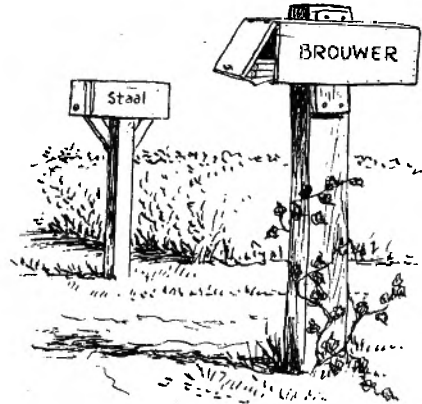
Eén van de boeken van de trilogie heet: „De huilende wildernis”. Daarin vertelt de heer Risseeuw het komen van de landverhuizers in Holland-Michigan.

Nu heeft de schrijver een reis gemaakt naar de plaatsen, die hij in zijn boeken heeft beschreven. Er is geen spoor van de huilende wildernis meer over. Het is voor de auteur geweest als in een droom. Hij zat in de stoel van Van Raalte in de kerkeradskamer. Hij zag nog enige attributen van de dominee, z.a. zijn hoge hoed, horloge, het koffertje waarmee de bedelreizen voor de school werden gemaakt.

De eerste kerkezakjes waren er nog en de koperen koffie-kan uit Zeeland.

Het psalmboekje van 't dienstmeisje, dat zo trouw het predikantsgezin had geholpen, was eveneens bewaard gebleven.

Op de plaats van de huilende wildernis is de stad Holland-Michigan verzezen, met plm. 100.000 inwoners. Hier wonen veel nakomelingen van de vroegere kolonisten. Op de **mailboxes**, de brievenbussen, welke op paaltjes aan de weg voor ieder huis zijn aangebracht,

wie weet, misschien vinden ook veel Nederlanders, die nu uit Indonesië verdreven zijn, hier een nieuwe werkkring.

Vragen en opdrachten :

1. De Kongo-staat behoort aan.....
Het ligt in het werelddeel ..... onder de .....
2. De grootste rivier is de ..... met 'n lengte van wel ..... km.
3. Onze voorouders maakten gebruik van ..... kracht en van ... kracht.
4. Met witte steenkool bedoelt men...
5. Voor het opwekken van e..... gebruikt men tegenwoordig veel ..... kracht.
6. In de rivieren bouwt men dan .....

dammen en bij de rivieren elektrische c.....

7. Het verval van de Kongo is 100 m op een afstand van 26 km. Kun je dat ook op een schetsje tekenen?
8. Neem het kaartje van de Kongo over, of knip het uit het knipblad en kleur het netjes.
9. Uranium is nodig voor de ..... energie.
10. De grondstof voor aluminium is ...
11. Men vindt die in .....
12. Welke fabrieken hoopt men o.a. nog meer in de Kongo te krijgen?
13. Schrijf de moeilijke woorden op met hun betekenis.

las de heer Risseeuw zuiver nederlandse namen: Brouwer, Wiersma, Van Slooten, Veldhuizen, Staal, Keuning enz.

Veel van deze mensen, het derde en vierde geslacht, spreken nog het dialect van de provincie, waaruit hun voorvaders vertrokken. De kerkdiensten waren net als in Holland. Het viel op, dat het in de kerk zo bijzonder stil was!

1846. Het zeilschip „Southerner” zet koers naar New-York. De duinenrij van Hollands kust vervaagt.....

Een vijftigtal mensen staren naar het pas verlaten vaderland. Hun blik houdt het geliefde land nóg vast..... Dan is ook het laatste streepje van Hollands kust verdwenen. Nu zien ze niets meer dan water en lucht.....

Naar een nieuw vaderland gaan ze, deze vijftig mensen. Te midden van deze groep staat een man, kort van gestalte, maar met vorstelijke houding.

Zijn gelaat spreekt van sterke wilskracht en onverschrokken moed

Hij wijst naar de verre horizon in 't westen en dan naar .....Boven! Zo bemoedigt Ds. Van Raalte zijn kleine gemeente, die als voorhoede naar de Nieuwe Wereld gaat. Straks zullen nog honderden volgen.

Ze behoren tot de „Afgescheidenen”.

Ds. VAN RAALTE

Ds. Van Raalte en zijn mensen gingen mee met de Afscheiding in 1834 onder leiding van Ds. De Cock van Ulrum.

Ds. Scholte, ook reeds onderweg naar Amerika, en veel anderen hadden zich aangesloten bij hen, die er in hun hart van overtuigd waren, dat de Afscheiding noodzakelijk was..

De Overheid liet de z.g.n. Afgescheidenen niet ongemoeid. Een oude wet, uit de tijd van Napoleon, werd voor hen gehandhaafd, n.l. het verbod om met meer dan twintig personen te vergaderen. Als ze in hun kerkdiensten in schuur of huiskamer dit gebod overtraden, volgden zware geldboeten, gevangenisstraf of verkoop van hun goederen.

Voor hun kinderen begeerden ze christelijke scholen. Ze mochten ze niet bouwen! Verreweg het grootste deel van deze mensen behoorde tot de „kleine luiden”. Voor hen waren de veertiger jaren van de vorige eeuw zeer moeilijk. De oorlog met België was geëindigd, doch nederlands welvaart was geknakt. De belastingen waren geweldig zwaar.

De aardappelziekte deed de oogst van het volksvoedsel mislukken. Velen van de armen kwamen tot aan de rand van de hongerdood. Daarbij kwam nog de veepest, die de stallen van de boeren soms leegsleepte. Kommer en gebrek stonden voor de deur. Menig huisvader was door hoge geldboeten totaal uitgeput en zag met zorg de toekomst voor zijn kinderen tegemoet.

Al deze redenen gaven de stoot tot de landverhuizing.

Als pioniers zijn Ds. Van Raalte en dit vijftigtal vooruitgegaan om een kolonie in Amerika te stichten.

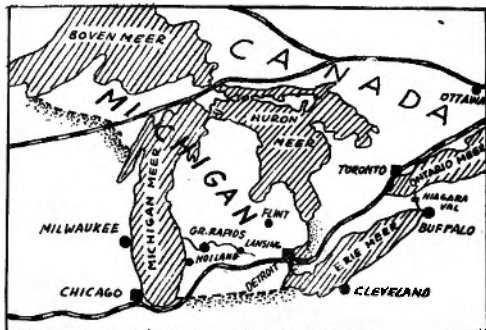
Nederland vermaakte zich in venijnige spotprenten, die hun gehele ondergang voorspelden, over deze paria's. Op zijn best hebben ze een medelijdend schouderophalen over voor hen.

De kapitein van het schip is de tolk van velen, als hij, gepraaid door een ander schip, antwoordt op de vraag, welke last hij in heeft: „Valse munt, in Nederland niet meer gangbaar!”

De ontvangst in New-York was zeer hartelijk. Men wist van hun komst. Ds. Van Raalte had te voren brieven geschreven. Het oud-hollands bloed sprak

nog. Men vestigde de aandacht van Ds. Van Raalte op de staat Michigan.

Vergezeld door een indiaanse gids, ver- trekt de groep in het hartje van de winter 1847 naar Michigan.

Op de rug van de Indiaan over een moeras gedragen, bepaalt Ds. Van Raalte de plaats van zijn volkplanting. Dit land lijkt het meest op het Hollands landschap. Hier is grond, in cultuur ge- bracht, geschikt voor landbouw.

Dan knielen op 9 februari 1847 de emigranten neer op deze plaats en sme- ken Gods hulp af op hun plannen.

Bomen worden geveld en twee grote blokhutten verrijzen. „Holland”, noem- den ze hun primitieve woonplaats.

In 't voorjaar volgden enkele duizen- den andere emigranten. Ds. Scholte bouwde Pella, genoemd naar het toe- vluchtsoord van de christenen, bij de verwoesting van Jeruzalem.

Onder leiding van Ds. Van Raalte is met noeste vlijt gewerkt. Hij was hun dominee, vrederechter, advocaat, dok- ter, schoolopziener, voorzitter van de „Volksvergadering”. Soms timmerde hij zelf lustig mee!

Moelijk, héél moeilijk hebben ze het gehad. Moeraskoorts sloop ten hun krachten. Mislukte oogsten brachten honger. Het vraatzuchtig roofgedierte, uit de uitgestrekte wouden, berokkende grote schade. Groot was soms de el- lende. Eenmaal hoorde men op de preek- stoel de wanhoopsvraag van Ds. Van Raalte: 'Zullen we dan allen omkomen?' De helft van de kolonie was gestorven toen het land in cultuur werd genomen. Het geloof gaf hun kracht om toch vol te houden.

Uit de twee blokhutten groeide de

stad: Holland, nu met plm. 100.000 in- woners. Kerken zijn verrezen, scholen gebouwd! Nog is 85% van de bevolking van hollandse stam.

De moeilijkheden van zijn rusteloos leven, de zware verantwoordelijkheid en ook de vele teleurstellingen met de oud- hollandse kritiek, maakten Ds. Van Raalte vroeg oud. Vooral de dood van zijn lieve vrouw en de bosbrand in 1871, die Holland bijna geheel in as legde, ver- haastten de slooping van zijn lichaam.

Op 7 november 1874 ging Van Raalte de rust in, in volle verzekerdheid van het geloof. Hij was een man „krachtig in woorden en werken”.

We kunnen ons voorstellen dat de schrijver Risseeuw ontroerd stil heeft ge- staan bij het graf van de man, waar- aan hij een deel van zijn boeken wijdde.

Weet je wat zo prachtig is? De nako- melingen van de in 1847 naar Amerika geëmigreerde Afscheidenen en Her- vormden steken nu de helpende hand uit naar de nieuwkomers in Canada. Reeds meer dan honderd kerken zijn met de steun van dit Amerika voor de nieuwe hollandse emigranten in Canada ge- bouwd.

INHOUD VAN DE LES:

De schrijver Risseeuw maakte een reis naar..... Over de geschiedenis van de landverhuizers in het jaar ... schreef hij een t..... Dat Holland-Michigan van nederlandse stam is, merken we aan: ..... en ..... Het begin van de Afschei- ding vond plaats in het jaar ... te... onder leiding van Ds. .... De redenen voor het emigreren kunnen we samen- vatten in de titel van een ander boek van de triologie: 'Vrijheid en Brood'. Men zocht 'vrijheid' voor ..... en ..... Voor het 'brood' ging men, omdat.....

Ds. Van Raalte koos Holland-Michi- gan omdat..... Ds. Scholte stichtte..... De kolonisten ondervonden veel tegen- spoed door: ..... Ds. Van Raalte was voor zijn mensen:..... De hollandse emi- granten ontvangen nu ..... van .....

Taal:

Vreemde woorden voor: schrijver is... drie boeken, die samen één verhaal zijn is... kentekenen ... brie-

HERBEGRAFENIS VAN

Prins Willem V

In 1584 werd Prins Willem van Oranje begraven in de Nieuwe kerk te Delft. De dankbaarheid van het volk, waarvoor hij goed en bloed gaf, spreekt uit het schone praalgraf, waarin de woorden zijn gegrift:

"God Almachtig ter ere en ter eeuwige nagedachtenis van Willem van Nassau, Prins van Oranje, als een Vader des Vaderlands, dewelke de dienst van de Nederlanden meer heeft geacht als de welvaart en voorspoed van hem en de zijnen . . . ."

Van prins Willem I af is de Nieuwe kerk de plaats waar de familie van het Huis van Oranje werd bijgezet in de Koninklijke grafkelder. Hier rust het stoffelijke overschot van bijna alle stadhouders, koningen, prinsen en prinsessen. In de ruim drie en een halve eeuw moest de grafkelder heel veel malen worden geopend. Oude en ook heel jonge leden van het Oranjehuis werden bijgezet.

Twee stadhouders zijn in het buitenland begraven, n.l. Willem III en Willem V.

Willem III was het, die in het rampjaar, met Gods hulp, ons land bevrijdde van vier vijanden.

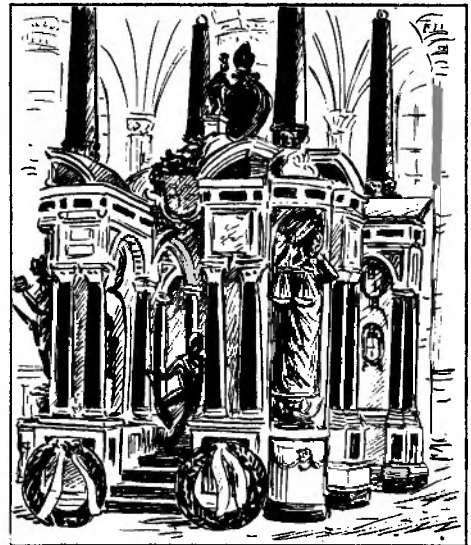
In 1688 landde hij met een vloot in Engeland om de protestantse godsdienst

en de vrijheid van het engelse volk te verdedigen. Hij en zijn vrouw Maria werden koning en koningin van Engeland.

Zijn graf is tussen de engelse koningen in de Westminster Abdij: „King William the Third”.

Hij was de grote tegenstander van Lodewijk XIV. Het was een tijd waarin ons land mannen van stavast kweekte en Nederland meetelde in Europa.

Willem V leefde in de tijd van de pa-

Praalgraf Prins Willem I

venbussen in Amerika is... streektaal is ... mensen, die het eerste en moeilijkste werk doen zijn... verschoppelingen zijn ... ontgonnen land is ... heel eenvoudig is ... gebreken aanwijzen is ...

Uitdrukkingen:

Voor de ... weg spreken of schrijven. De kustlijn wordt steeds onduidelijker. Ze ..... Een .....houding.

O.....moed. De welvaart is ..... Zijn leven is ..... De ..... tot iets geven. De kapitein..... 'n voorbijvarend schip. Het was ..... winter. Door ..... vlijt

iets bereiken. Het gehele gebouw werd in ..... gelegd. De ..... hand bieden.

Nadenken:

Het ..... zegt me, dat de brieven heel oud zijn. „Huilende wildernis” zegt ons dat de landstreek ..... De jaren rond 1840 noemen we de ..... Voor de kleine luïden, dit zijn de ....., waren ze zeer zwaar door: 1... 2... 3... 4....

De kapitein minacht zijn passagiers, dat blijkt uit de woorden:..... Eens verloor Ds. Van Raalte de moed, dit zegt het woord .....

triotten en prinsgezinden. De tijd van verval. Het volk had gehoopt, dat deze stadhouder een halt zou toeroepen aan

Willem III

de macht van de regenten en het uittuiten door de pachters van de belastingen en posterijen. Willem V was niet actief, zwak en besluiteloos. Zijn vrouw Wilhelmina van Pruisen was echter kordaat. Je weet wel dat zij naar Den Haag wilde, om de Prins in zijn waardigheid van bevelhebber te herstellen, maar bij Goejanvervellesluis door de patriotten werd gedwongen terug te keren.

Zijn zonen Willem Frederik (de latere koning Willem I) en Frederik hadden soms scherpe kritiek op vaders traagheid. Maar als daaruit een conflict dreigde te ontstaan, dan zorgde de prinses er voor dat er toenadering kwam. Zij leerde door woord en eigen voorbeeld haar kinderen de betekenis van het vijfde gebod verstaan.

Bij alle kritiek op Willem V is er één zaak, die wij niet uit het oog moeten verliezen. Hij was een man, die zag uit welke bron de franse revolutie voortkwam. Met die revolutie wilde hij door wat te geven en te nemen niet te doen hebben.

In 1795 kwamen de Fransen hier de „vrijheid, gelijkheid en broederschap” brengen. In de nacht van 18 op 19 januari trok Daendels Amsterdam binnen. De dag tevoren had Prins Willem V in grote ontroering medegedeeld, dat hij het land ging verlaten.

Daarna ging hij met zijn zonen (de Prinses en haar kleinzoontje waren reeds

vertrokken) naar Scheveningen, om zich daar in te schepen.

Veel huizen hadden de gordijnen neergelaten, op de toren woei de prinsenvlag halfstoks; langs de besneeuwde straten stond een zwijgende menigte, velen in rouwkleren.

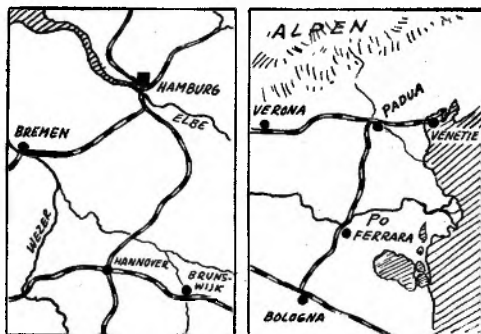
Prins Willem V is in ballingschap gestorven, evenals twee van zijn kinderen, n.l. Frederik en een dochter.

Willem V

Prins Frederik zou opperbevelhebber zijn van de duitse strijdkrachten tegen Napoleon. Voor de strijd begon, overleed de jonge Prins. Hij werd begraven in Padua. In de kerk kwam een mooi monument, maar het lijk werd buiten de kerk begraven. De prins was immers een „ketter”.

De stoffelijke resten van deze twee kinderen van Willem V zijn later over-

gebracht naar de Grafkelder in Delft.

In 1806 is Willem V gestorven te Brunswijk. Daar werd hij ook begraven.

Nu, anderhalve eeuw later, zal ook

HERSEN

GYMNASTIEK

De vragen uit het febr.-nummer zal ik eerst beantwoorden.

41. Koningin Juliana 30 april., Prins Bernhard 29 juni, Prinses Beatrix 31 jan., Prinses Irene 5 aug., Prinses Margriet 19 jan. en Prinses Marijke 18 febr.
42. naar de West (Ned. Antillen en Suriname). 43. in Liberia. 44. Willem Jansz. 45. Anthony van Diemenslandt. 46. De eerste was Pieter Both, verder enkele bekende: Jan Pietersz. Coen, Daendels, Van Heutsz. en de laatste: Van Starckenborg Stachouwer. 47. Uzzia. 48. Hillary (Nieuw Zeeland) en Fuchs (Engel.) 49. Autobus, brievenbus, blik. 50. Beringstraat tussen Azië en Amerika, Cookstr. tussen de beide eilanden van Nieuw Zeeland, straat Soenda tussen Java en Sumatra, straat van Messina tussen Italië en Sicilië.

En nu de nieuwe:

50. Wie maakte het gedicht: „Hij droeg onze smarten“?

Waar was hij predikant?

51. Wat betekent: Via dolorosa, Gabbatha, Golgotha?
52. Noem 'es de zeven kruiswoorden.
53. Noem 'es twee andere namen voor ooievaar.
54. Wat is het verschil tussen een lepelaar en een ooievaar?
55. In het Rocky Mountainsgebergte ligt de staat Utah. Hoe heet de hoofdstad en hoe is de naam van dat grote meer?
56. Zeg 'es vlot: een camera is ... een superconstellation is ... een delicatessen is ...
57. Noem de 6 Antilleneilanden.
58. Hoe noemt men de taal, die daar gesproken wordt?
59. Op welke grondsoort groeien de bloembollen het best?
60. De centrale regering van Indonesië zetelt in ... De tegenregering in ...

het stoffelijk overschot van deze stadhouder overgebracht worden naar de Koninklijke grafkelder in de Nieuwe kerk. Na een korte uitvaartdienst in de domkerk te Brunswijk zal de kist per auto naar Delft worden gebracht op 29 april.

H.M. de Koningin en Z.K.H. prins Bernhard zullen bij de bijzetting aanwezig zijn. Aan die bijzetting zal een korte kerkdienst voorafgaan.

Opgaven:

De Koninklijke grafkelder is in de ..... te..... In de kerk is het praalgraf van... die in... door ... werd vermoord.

De woorden op het praalgraf doen ons denken aan bijbelwoorden, n.l. over de man M..... (zie Hebr. 11).

Twee stadhouders zijn in het buitenland be... en nl... in... en... in....

W... werd stadhouder in het land en werd toen aangevallen

door ..., ..., ... en .... In het jaar .... landde hij in ... en verjoeg koning J... De grote tegenstander van stadhouder koning Willem III was ... Willem III heeft ... en ... verdedigd. Hij stierf in het jaar ... Hij is begraven in de ... te...

Stadhouder Willem V leefde in de tijd van ..... Zijn vrouw was ... Zij hadden erg verschillende karakters; de prins was ....., de prinses .....

In het vijfde gebod eist God: (zie catechismus) ..... De bron van de franse revolutie is ..... In het jaar ... trok de patriot .... Amsterdam binnen. De prins en zijn gezin vertrokken naar ... uit...

Willem Frederik kwam hier in het jaar ... terug en werd toen ... Prins Frederik overleed in ... Deze plaats vind ik op de kaart van .....

Stadhouder Willem V is in ..... gestorven. Op 29 april zal de ..... plaats vinden.

Ons werkhoekje

Hallo, jongens en meisjes.

In het maartnummer stonden 8 zinnen, waaruit jullie 4 rivier- en 4 plaatsnamen uit Nederland moesten zoeken.

Je ziet ze nu zeker wel duidelijk staan?

1. Weet je dat de **egel** een zoogdier is?
2. Dit jaar heeft moeder veel **ingemaakt**
3. Deze boom is een **berk**, elke boom heeft z'n eigen blad.
4. In het voorjaar **eggen** en zaaien de boeren.

1. on..... niet in staat langer te wachten.
2. .on..... een meisje dat ergens werd neergelegd.
3. ..on..... hij verdient daar, hij is in .....
4. ...on..... geknevelden.
5. ....on.... gereinigd, geheiligd.
6. ....on... huisdieren om óp te passen.
7. ....on.. een bezering, die niet edele delen heeft geraakt.
8. ....on. ~geldwaarde van nabuurland.
9. ....on betaalt de Here eenmaal aan Zijn uitverkorenen uit.

Alle woorden bestaan dus uit 10 letters.

B. Je ziet hier 2 hokken.

fig. I

a	39	11	20	9	27	35	43	37											
b	31	4	6	h	41	46	28	12	m	10	16	23	25	40	28				
c	9	34	44	i	26	32	8	23	n	13	24	18	6	42	44				
d	30	1	20	j	45	36	19	6	o	38	24	3	15	14	17				
e	33	7	31	k	38	21	46	5	p	25	22	27	12	40	19				
f	42	6	8	l	2	29	3	9											

Eerst moet je figuur I invullen. Dat doe je natuurlijk met behulp van de gegevens a t.e.m. p. Je hebt ook al ontdekt, dat er enkele keren gelijke getallen voorkomen. Heb je fig. I helemaal klaar, dan zet je de letters op de getallen van fig. II en krijg je 2 bekende gezegden.

Maar omdat het een echte wedstrijd is, moet je beide figuren ingevuld, inleveren.

Dus nu de gegevens voor fig. I.

- a. broodbeleg. b. deksel. c. vat. d. jong schaap. e. gevuld. f. plaats op de

5. Je kunt die room mengen door de melk.
6. Op die vergadering waren veel burgemeesters aanwezig.
7. Ik wil niet weer geld van die heer lenen.
8. Je kunt je schoenen witten met talk, maar ook met schoenwit.

**

En nu zet ik jullie 't nieuwe hapje maar voor. Deze keer 'n dubbele portie. A. Van de hieronder staande woorden heb ik je telkens al 2 letters gegeven. Jullie vullen ze wel verder aan.

fig. II

1	2	3	4	5		6	7	8	9
10	11	12		13	14		15	16	17
18	19		20	21	22		23	24	25
	26	27	28		29	30	31	32	
	33	34	35	36	37	38	39	40	41
		42	43	44		45	46		

Veluwe. g. insecteneter. h. heilig. i. kleur. j. zwemvogel. k. ronde bak. l. deel. m. bomen. n. afgodendienaar. o. bijwoord van tijd. p. water geven.

Deze wedstrijd bestaat dus uit deel A. en B.

Van A. verwacht ik de 9 goede woorden en van B. beide hokken ingevuld.

Vrijdag 9 mei moeten de oplossingen binnen zijn bij: J. BULTHUIS, Rembrandtlaan 7, Veenendaal.

Vergeet niet je naam, voornaam en adres volledig en duidelijk op te geven.

Veel succes.

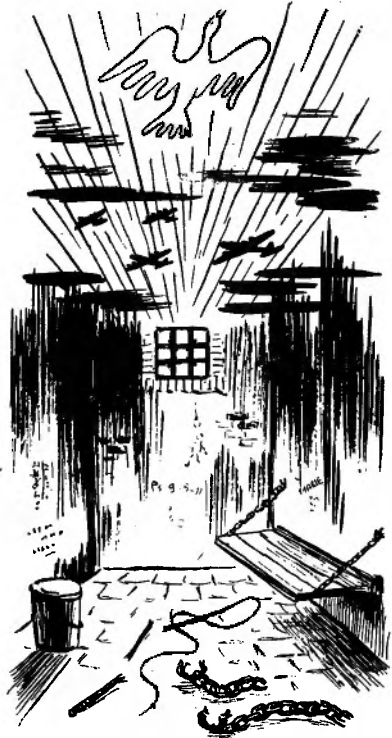

DE ACHTTIEN DODEN.

- I. Een cel is maar twee meter lang
en nauw twee meter breed;
wel kleiner nog is het stuk grond
dat ik nu nog niet weet,
maar waar ik naamloos rusten zal,
mijn makkers bovendien:
wij waren achttien in getal,
geen zal de avond zien.
- II. O lieflijkheid van lucht en land,
van Hollands vrije kust,
èens door de vijand overmand
vond ik geen uur meer rust.
Wat kan een man, oprecht en trouw,
nog doen in zulk een tijd?
Hij kust zijn kind, hij kust zijn vrouw,
en strijdt den ijd'len strijd.
- III. Ik wist de taak die ik begon:
een taak van moeiten zwaar,
maar 't hart dat het niet laten kon
schuwt nimmer het gevaar:
het weet hoe eenmaal in dit land
de vrijheid werd geëerd
voordat een vloek'bre schenners-
het anders heeft begeerd; [hand
- IV. Voordat, die eden breekt en bralt,
het misselijk stuk bestond,
en Hollands landen binnenvalt
en brandschat zijnen grond;
voordat, die aanspraak maakt op eer
en zulk germaans geroef,
een land dwong onder zijn beheer
en plunderd' als een dief.
- V. De rattenvanger van Berlijn
pijpt nu zijn melodie;
zowaar als ik straks dood zal zijn,
de liefste niet meer zie
en niet meer breken zal het brood
noch slapen mag met haar,
verwerp al wat hij biedt of bood,
de sluwe vogelaar.
- VI. Gedenkt, die deze woorden leest,
mijn makkers in de nood,
en die hen nastaan 't allermeest
in hunnen rampspoed groot
zoals ook wij hebben gedacht
aan eigen land en volk:
er komt een dag na elke nacht,
voorbij trekt ied're wolk!
- VII. Ik zie hoe 't eerste morgenlicht
door 't hoge venster draalt:
mijn God, maak mij het sterven licht,
en zo ik heb gefaald
gelijk een elk wel falen kan,
schenk mij dan Uw genâ,
opdat ik heenga als een man
als 'k voor de lopen sta.

JAN CAMPERT †

Er komt een dag na elke nacht.

Beschrijving:

„DE ACHTTIEN DODEN”.

Op 5 mei a.s. denkt heel Nederland weer met grote blijdschap aan het feit, dat we in 1945 op diezelfde datum werden bevrijd. Vrij van de Duitse overheersing, die maar liefst vijf jaren had geduurd. Maar als jullie echt blij willen zijn, moet je ook weten hoe erg die tijd voor je ouders, je grootouders, voor heel het land is geweest.

Vijf jaren nood, die bang en moeizaam Tot in het vijfde jaar de volle som [klom Van arbeidsdwang, van plotselinge dood Bombardement, ontrecting, hongersnood Werd afgevergd van 't uitgemergeld land En van zijn steden aan de waterkant.

(C. Rijnsdorp).

Duizenden Nederlanders hebben zich tegen de Duitse overheersing verzet. Ze hebben in 't geheim de vijand bestreden, waar ze maar konden. En als het uitkwam? Dan gingen ze de gevangenis in, naar de concentratiekampen of ze werden gefusileerd. Denk maar aan Joris de Heus, van wien ik in april '57 vertelde en aan die oud-leerling van mij, die op de avond vóór dat hij zou worden doodgeschoten aan zijn moeder schreef: „We hebben op de stenen vloer geknield en gebeden voor onze vijanden. Huil niet om mij moedertje; ik ga naar mijn Vader in de hemel. Groet vader als hij thuiskomt”. (Zijn vader was op één der geallieerde schepen). Ik heb die brief niet met droge ogen kunnen lezen.

Ook Jan Campert heeft zijn leven ingezet, vooral om Joden te verbergen. Wat hebben die Joden geleden! Van de 5000 Joodse kinderen, die in Amsterdam op de Lagere School gingen, zijn er slechts 500, d.i. 10 procent overgebleven. Al die andere jongens en meisjes van 6 tot 12 jaar zijn in Duitsland uitgehongerd, gemarteld, vergast.

Jan Campert is verraden. In het concentratiekamp van Neuengamme moest hij, uitgehongerd en slechts met 'n overall over zijn blote lijf hard werken bij sneeuw en strenge vorst tot hij er bij neerviel. In 1943 is hij gestorven en als oud vuil bij de andere uitgeteerde geraamtes gegooid.

— Jan Campert was een dichter. Op zijn veertiende jaar maakte hij al verzen. Een vriend van mij heeft gelijk met hem en de beroemde vlieger-schrijver A. Viruly op de schoolbanken gezeten in West-Kapelle waar Jan's vader dokter was. Hij heeft twee van de beste verzetsgedichten geschreven: „Rebel, mijn hart!” en „De achttien doden”.

In 1941 zijn na het z.g. „Geuzenproces” achttien jonge mannen veroordeeld tot de kogel. Campert heeft zich in dit gedicht in de plaats gesteld van één van hen, zich helemaal ingeleefd in wat die jonge man in die laatste nacht heeft doorgemaakt. En dat moeten wij nu bij het voordragen ook doen. Lees eens de „Levensroman van Johannes Post” van Anne de Vries. Ook het telkens overluid lezen van het gedicht, alsof het je zelf overkwam, zal je helpen om het eenvoudig maar ontroerd te „zeggen”.

— Ik kom naast je zitten en zeg er zo nu en dan eens wat bij.

Couplet I. Zijn cel is klein, nauw (elijks) twee meter breed, maar zijn graf zal nog kleiner zijn. Er zal geen steen met zijn naam op staan (naamloos). Het wordt een massagraf. Geen van de achttien vrienden zal de avond meer beleven!

II. Hij denkt aan vroeger, aan zijn vrije land met de mooie luchten. In vijf dagen hebben de Duitsers ons land veroverd (overmand). En dat kan hij niet verkroppen. Hij strijdt door; zal het helpen? Hij weet het niet („ijdele strijd”) maar hij vecht door, ook al moet hij nu afscheid nemen van vrouw en kind.

III. Hij weet wel, dat de taak moeilijk zal zijn, maar hij kan niet anders. Hij denkt aan de geschiedenis van zijn vrije land, vóór dat Hitler dit schond (schennershand).

IV. Hitler heeft gezworen, dat hij niet zou aanvallen; hij heeft zijn eden gebroken. Als hij een redevoering hield, was het één geschreeuw en snoeverij (= brallen). Hij bombardeert Rotterdam en Rotterdam brandt twee dagen lang (brandschatten). Hitler bralde van eer, Germaanse „eer”! In 1940 was Holland 'n rijk land. In 1945 was het straatarm.

V. Ken je de legende van de Rattenvanger van Hamelen, die zo verleidelijk fluiten kon. (= pijpen). Iedere onderwijzer zal je die graag vertellen. Luister

„Als God mij 't leven schenkt, word ik in mei zeventig jaar. Och, dat is eigenlijk maar 'n klein rukje. Je moet weten, dat mijn vader in 1830 geboren werd. Hij was een zoon van Lieuwe Ates, mijn grootvader, die in 1780 ter wereld kwam. Ik heb mijn grootvader niet gekend, want toen ik ben geboren, was hij reeds veertien jaar dood. Toch heeft mijn vader heel veel over hem verteld. En als jullie eens de moeite neemt naar de oude Maarten Harms te gaan, dan zal die julie heel wat over de oude Lieuwe Ates kunnen vertellen”.

„Hoe oud is Maarten Harms?”, vraagt Jan. — „Vier en negentig jaar..... vier en-negentig..... Zijn gezicht wordt er niet beter op, maar zijn geheugen is prima. Weet je, Maarten is een neef van mij en mijn grootvader was ook zijn grootvader”.

„Hé”, zegt Menno. „Dat hoor ik pas voor 't eerst”. — „Dat neem ik grif aan. Alleen de ouderen in het dorp weten hiervan en dan nog lang niet allen”.

Lieuwe Ates klopt zijn pijp uit in de asla van de kachel. Jan en Menno rollen een sigaret, onderwijl de oude baas zijn pijp opnieuw stopt. En als ze gedrieën

smakelijk de brand in de tabak zuigen, trekt de rook in slierten naar het flikkerend kaarslicht..... als een vale mist over het vredige land.....

En dan komt het verhaal.

8. SMOKKELAARS.

In de buurt van Holwerd stond vroeger een oud slot. Aan de weg van Dokkum naar Holwerd staan nu nog een grote groep bomen ter rechterzijde en een met bomen begrensde oprit gaat vanaf de weg er naar toe. Daar stond jaren her een oud slot, zoals er zoveel in Friesland gestaan hebben, maar die in de loop der tijden gesloopt zijn. Wie in vroeger tijden op dat oude slot bij Holwerd de scepter zwaaide, doet niet ter zake, als wel het feit, dat die oude burcht tijdens de Franse overheersing nu niet bepaald een ruïne, dan toch wel zeer verwaarloosd was. Grote brokken steenwaren van boven gevallen en de pannen van het dak waren op meerdere plaatsen stuk of over elkaar geschoven. De meeste ramen bezaten geen glas meer en verschillende deuren hingen scheef in hun roestige scharnieren. Het adellijk geslacht, dat in vorige eeuwen dit slot

niet naar de „vogelaar”, die met zijn slimheid de onschuldige vogeltjes lokt en dan onder z'n vogelvangernet neerslaat.

VI. Denk toch eens aan al die honderden, die hetzelfde ondergaan (makers) en aan hun familie en vrienden (die hen „nastaan”). Eéns zal de vrijheid dagen!

VII. Dan ziet hij naar boven. Door het hoge getraliede venster komt aarzelend de morgenschemer (dralen). Nú komt het, het erge! „God vergeef mij en laat ik dapper zijn, de blinddoek weigeren en „de lopen, vertrouwend mijn

hart en mijn leven biên”.

— Nu worden we stil. Het is 4 mei: **Dodenherdenking**. De treinen, de trams, auto's, fietsers en voetgangers, alles staat twee minuten stil. Halfstok hangt de vlag. Rouw in het hele land!.....

— Maar... morgen wapperen de vlaggen. 5 mei! „De strik brak los, en wij zijn vrij geraakt” (Ps. 124). „Heer, zegen gij ons dierbaar Vaderland en laat ons nimmer, nimmer slaven worden!”

Rotterdam. Frans C. van Dorp.

P.S. In 't vorig nummer moet inplaats van „twisten” staan: tuisen.

bewoonde, was deels uitgestorven en anderzijds naar het buitenland getrokken. Het oude slot werd aan zijn lot overge-

laten, alleen de tuinman, die boven het koetshuis woonde, had het opzicht. Langzamerhand geraakte het slot in een zeer verwaarloosde toestand en men dacht er sterk over het voor afbraak van de hand te doen.

Toen kwamen de Fransen. De Franse gendarmen snuffelden hier en daar wat rond, maar ze gaven in 't eerst weinig last. Nou ja, de vurige Oranjeklant werd vanzelfsprekend blauw van ergernis, als hij zo'n Fransman ontmoette, al was het een feit, dat de Patriotten meer gehaat waren, dan de Fransen. Die Patriotten hadden immers de prins van Oranje het leven ondragelijk gemaakt en ze hadden de Fransen met gejuich ontvangen. Geschreeuwd hadden die volksverraders; geschreeuwd van vrijheid, gelijkheid en broederschap. De tijd zou veranderen: een glorie-tijd zou aanvangen.

Zie je, er is maar weinig verschil tussen een volbloed Patriot uit die tijd en een N.S.B.er uit onze dagen. De Patriotten hielden er weerkorpsen op na, evenals nu de N.S.B.ers hun gehate landwacht. De naam is veranderd, maar voor 't overige is er slechts weinig verschil.

Je vraagt je af, wat Holwerd met deze streken, met het zwartveen te maken heeft en wat dat oude verwaarloosde slot

betekende in de strijd tegen de Franse verdrukking? Luister maar. Zo je weet, bleef het koetshuis bewoond. De man, die als taak had de tuin, de oprit en de bijgebouwen te verzorgen, heette Lieuwe Ates, net als ik. Ja zeker, het was mijn grootvader. Vanouds stamt mijn familie uit het noorden van Friesland en de barre Franse tijd heeft ons vandaar verdreven. Maar om op Lieuwe Ates, mijn grootvader, terug te komen. Hij leefde gelukkig en was tevreden met het weinige, dat hij verdiende en met hetgeen de grote moestuin hem opleverde. Aan een ding had hij een geweldige afkeer: aan het geschreeuw van de Patriotten. En toen prins Willem V het land verliet en de Patriotten in hun dolle vreugde dansten om tal van vrijheidsbomen en lustige liedjes zongen bij haastig ontstoken vreugdevuren, vertoonde de man zich zelden in het publiek. Hij had zich weinig bemoeid met de politiek van zijn dagen, maar hij wist heel goed, dat de Fransen niet uit medelijden gekomen waren.

Op een morgen verschenen er enige gendarmen. Ze wilden het oude slot inspecteren met het oog op een mogelijke legering voor de douanen. Maar toen ze de zaak hadden opgenomen, schudden ze het hoofd. Het oude slot was eigenlijk weinig meer dan een ruïne.

En toen gebeurde het.

Je moet rekenen, dat die Franse snoeshanen allerhande maatregelen namen, net als de Duitsers. Op zichzelf is dat begrijpelijk en als die maatregelen alleen genomen worden uit oogpunt van hun eigen oorlogspositie, met inachtneming van het oorlogsrecht, och dan valt er veel te verdragen. Eens houdt de oorlog vanzelf op en aan alle geweld komt zeker een eind.

Maar als de Fransen alle handel met Engeland gaan verbieden en als ze alle koloniale waren in beslag nemen en soms voor de ogen der onthutste Nederlanders verbranden; als er armoe komt en gebrek; als de strenge douane alles wat contrabande is, verbeurd verklaren; als de opgelegde boeten bijna niet te betalen zijn en de gevangenisstraffen streng, dan komt in het hart van ons volk de drang om die strenge wetten en moor-

dende bepalingen te ontduiken.

Geen wonder ook. Zoals men Nederland aantast in zijn handel; deze verbiedt en belemmert, zo grijpt een moordenaar zijn slachtoffer bij de keel, wurgend.....

Dan begint de smokkelhandel en hoe de Franse douanen ook hun best doen, telkens en telkens worden ze bedrogen.

Zo gebeurt het op een stormachtige avond, dat er op een der kleine ruitjes van het koetshuis wordt getikt. Lieuwe Ates roept vanuit de kamer wat dat geklop in de avond beduiden moet. De man bij het venster mompelt enige woorden. Lieuwe Ates weet dadelijk, wie hij voor heeft. Dadelijk opent hij de deur en laat de bezoeker binnen. Veel tijd om te praten hebben ze niet, want de man is op de vlucht voor een stel Franse gendarmen. Dan schuift Lieuwe Ates het deksel van een grote ton, licht met 'n

haak de bodem omhoog en in een oogwenk is de man verdwenen. Het is niettemin net op tijd, want dadelijk daarop wordt er op de deur gebonsd.

Lieuwe Ates sloft kalm naar de zware deur, opent een klein luikje en vraagt wat er aan de hand is. Er klinken dreigementen en het sabelgekleter bewijst, dat men buiten niet bang is. Spoedig ontgrendelt Lieuwe Ates de deur en in minder dan geen tijd is hij omringd door

een aantal Franse snorrebaarden. Een Patriot uit de omgeving, Piebe Drost, treedt naar voren en vraagt op ruwe toon, waar de vluchteling gebleven is.

Lieuwe Ates schudt zijn hoofd. Vluchteling? Wat heeft hij met een vluchteling te maken? Dan stampet de Franse luitenant met de kolf van zijn geweer op de stenen vloer en schreeuwt bij hoog en laag, dat er wel degelijk een vluchteling in huis zit. Er klinkt een kort bevel en de huiszoeking begint. Lieuwe Ates lacht en als de toornige luitenant vraagt, wat dat lachje te betekenen heeft, antwoordt hij, dat ze echte domoren zijn. Natuurlijk zit de gezochte in het oude slot. Misschien is hij in een van de aftandse torens gevlucht, of zit hij onder een versleten vloer.

De Fransen kijken Piebe Drost eens aan en op diens wenk rukken ogenblikkelijk een zestal gendarmen op onderzoek uit. Zonder resultaat echter. Een van de Fransen komt hinkend terug. Bij een val in een der kelders heeft hij zich danig bezeerd.

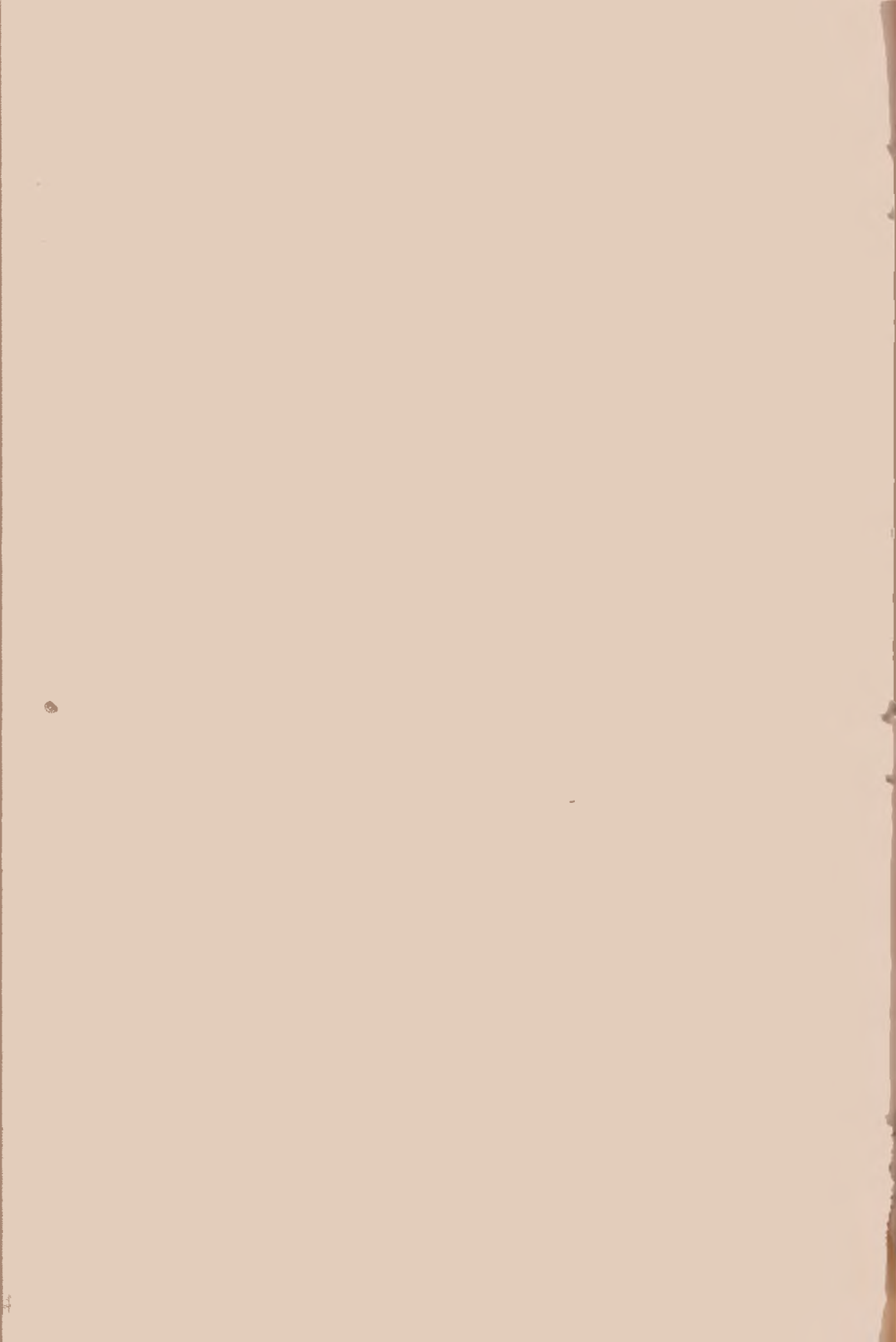
Als de lui het zoeken móe zijn, druppen ze af en het laat zich denken, dat ze niet in een al te gunstige stemming zijn. Je hebt je natuurlijk intussen afgevraagd, wie die vluchteling was. 't Was Hotze Jans van Holwerd, een goede bekende".

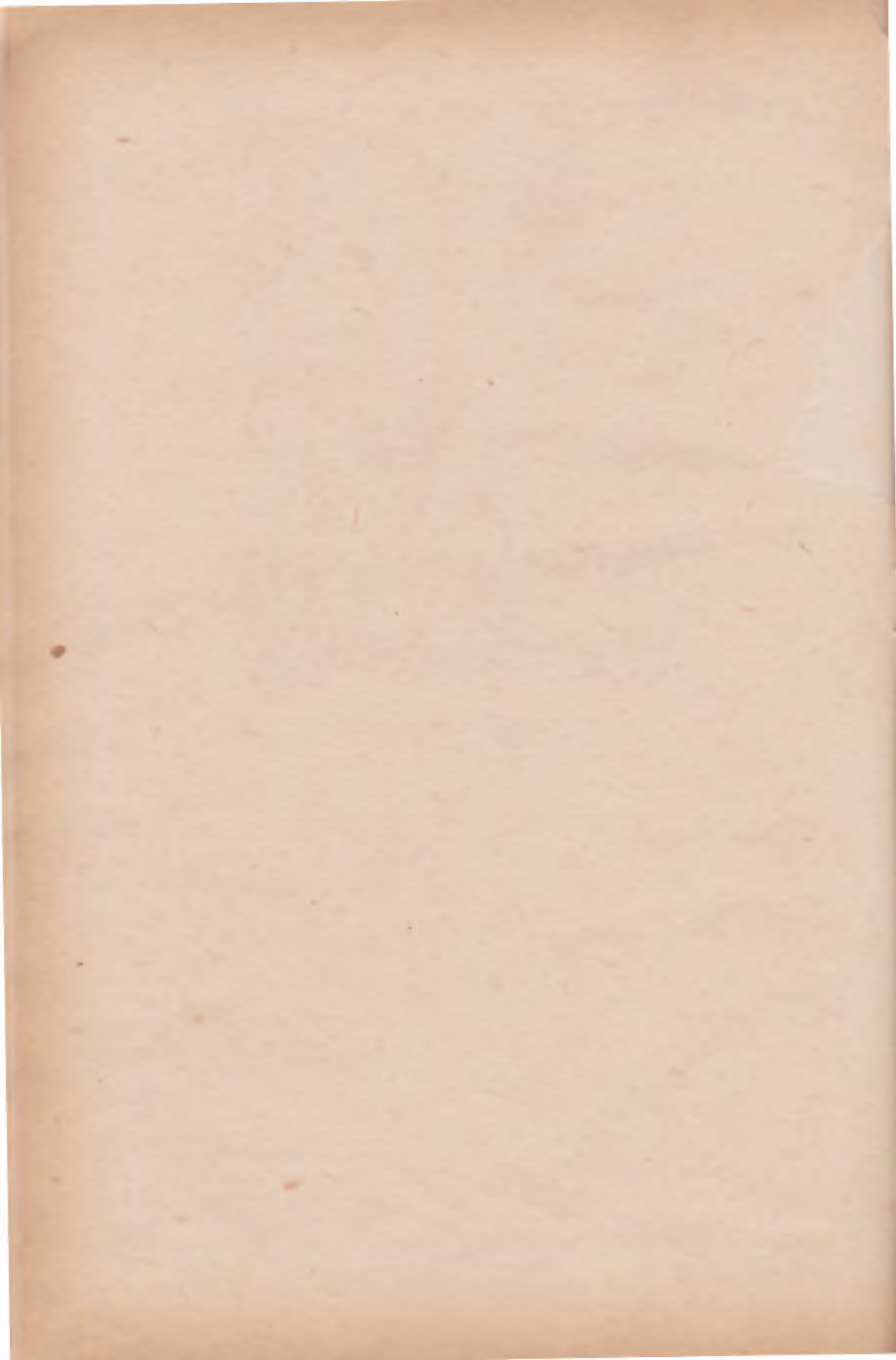
De jongens, die beide al zeventien jaar zijn, roepen: „Hotze Jans! De man, die meermalen zijn naam in de oude schuur gekerfd heeft!”

„Dezelfde”, hervat Lieuwe Ates, „iemand, die niet gauw bang was en die de Fransen al menige poets gebakken had. Als de gendarmen verdwenen zijn, schuift Lieuwe Ates, m'n grootvader, opnieuw het deksel van de ton, licht de bodem op en Hotze Jans komt weer boven water. Hij is opgetogen over zijn ontsnapping en bedankt Lieuwe Ates voor diens medewerking. Maar deze wil van geen dank weten en verheugt zich met Hotze Jans over diens ontsnapping.

En als Lieuwe nieuwsgierig vraagt, hoe Hotze Jans zich zo in de nestels gewerkt heeft, geeft deze een nauwkeurig verslag van zijn belevenissen, wat neerkomt op het volgende:

(Wordt vervolgd).

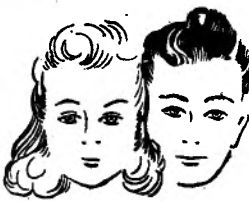
Onze eigen krant

Inhoud :

1 Israël vroeger.	6 Onderaarde grot.
2 Israël nu.	7 Hersengymnastiek
3 Het V.A.M. bedrijf.	8 Voordracht :
4 Wat is de orde van Sint Jan?	„Zonnekind”.
5 De toren van Pisa.	9 Ons werkhoekje.
	10 Vervolgverhaal

„Onze eigen krant”

VOOR DE HOOGSTE KLASSEN DER CHR. SCHOLEN

Versijnt de 20ste van de maand

Red.: L. Meijer, H.a.S., Bedum J. Bulthuis, ond
B.L.O. Veenendaal, Tj. Schaafsma, H.d.S. Kampen
Administratie-adres: "DRUKKERIJ DE VRIËS"
DELFTZIJL - Telef. No.3547 - Girorek. no. 839559

13e jaarg. no. 9 - mei '58

Israël-vroeger

Op 14 mei 1948 werd de staat Israël uitgeroepen. Deze maand wordt dus het 10-jarig bestaan herdacht. Bijna alle kranten en tijdschriften hebben aan dit 10-jarig bestaan artikelen gewijd.

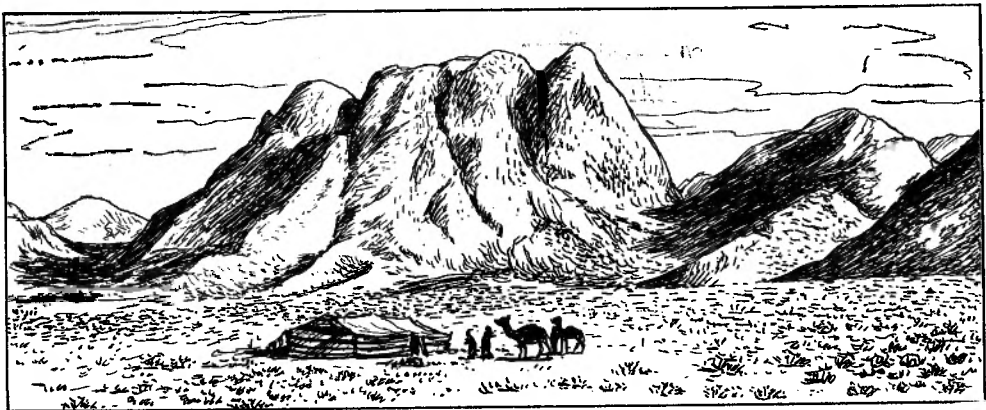
Al heeft O.E.K. wel vaker over Israël iets gegeven, toch lijkt het ons niet verkeerd, de geschiedenis van deze jonge staat in 't kort na te gaan.

Uit de Bijbel kennen jullie wel de geschiedenis van het oude Bondsvolk, dat door de Here uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid werd. Kanaän, het land vloeiende van melk en honing, het Belofde Land, werd hun eigendom.

Hun eigen schuld was het, dat ze uit dit land verdreven werden. Ze keerden

God de rug toe en gingen de afgoden dienen. Als straf kwam toen de ballingschap, waaruit het volk van de tien stammen nooit als geheel is teruggekeerd. Verstrooid over de wereld werd het. De ballingen van het twee-stammenrijk mochten onder koning Kores naar het land der vaderen terugkeren.

Onder veel tegenwerking werden Jeruzalem en de tempel herbouwd. 't Was in die tempel, dat de Zone Gods, de Here Jezus, Zijn volk opriep om Hem te erkennen als de Messias. Maar 't volk wilde niet, dat deze Koning over hen zou zijn. „Kruis Hem! Kruis Hem! Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen”, zo schreeuwden ze het uit voor

DE SINAI

Pilatus.

De straf kwam. Jeruzalem en de tempel werden verwoest en de Joden werden verspreid over heel de wereld.

In de diaspora hebben ze 't vaak heel moeilijk gehad. Iets ervan zullen we vertellen.

In het rijk van Karel de Grote golden ze als vreemdelingen. Door de verschillende landvorsten werden allerlei beperkende bepalingen voor hen ingesteld. Zo mochten ze geen grond bezitten, geen overzeese handel drijven, ze mochten geen lid zijn van de gilden, zodat ze ook geen ambacht konden uitoefenen. Eén ding bleef er eigenlijk maar voor hen over. Dat was de geldhandel. De Roomse Kerk in de middeleeuwen had namelijk de Christenen verboden om rente te nemen. Toch had een koning of leenman wel eens grote sommen geld nodig om bijvoorbeeld 'n leger uit te rusten. Welnu, Joden waren geen Christenen. Zij vielen dus niet onder het verbod van de Kerk, en van hen kon men rustig geld gaan lenen. Door de harde strijd om het bestaan werden de Joden steeds gewiekster. Overdag verdroeg hij het, moest hij het wel verdragen, wanneer de drinkende en vechtende vorsten en edelen hem vertrapten en op hem spuwden, maar als ze noodgedwongen op 'n donkere avond bij hem kwamen om een lening af te sluiten, dan nam hij zijn kans waar. Hij deed wel kruiperig en onderdanig, maar intussen wist hij een hoge rente en behoorlijke waarborgen voor aflossing te bedingen. Zo werd een deel der Joden rijk, maar de haat tegen hen nam toe.

In de middeleeuwse steden moesten ze in afzonderlijke woonwijken, de ghetto's gaan wonen. Men moest aan hun kleding kunnen zien, dat ze Jood waren. Soms werden ze verplicht een gele „Jodenlap” op hun borst te hechten. Of ook wel werd hen voorgeschreven een hoed van een vreemde vorm en kleur, de „Jodenhoed” te dragen.

In de tijd der kruistochten hebben de kruisvaarders zich soms beestachtig gedragen tegenover de Joden. Al was het doel het Heilige Land te bevrijden uit de macht van de Mohammedanen, men liet ook de ongelovige Joden niet met rust. Zij hadden immers de dood van

Christus op hun geweten? Soms dreef men hen in kerken bijeen, zette hun het zwaard op de borst onder de kreet: „De dood of de doop”. Zo wilde men hen dwingen het Joodse geloof vaarwel te zeggen. Duizenden Joden zijn toen de marteldood gestorven.

Ook na de Kruistochten zijn de Joden telkens vervolgd. Sommige vorsten verdreven hen uit hun land. Zo deden bijvoorbeeld de schoonouders van Filips de

ISABELLA
VAN CASTILIË

FERDINAND
VAN ARAGON

Schone, Ferdinand van Aragon en Isabella van Castilië. 600.000 nijvere Joden moesten Spanje verlaten, waarvan een groot deel van honger, gebrek en ellende stierf.

't Enige, wat de Roomsens met deze vervolging bereikten, was, dat de Joden steeds meer verbitterden op de Christenen en daarmee ook op de Christus.

Duizenden trokken weg uit West-Europa naar Polen of naar Rusland.

In de tijd van de Reformatie werd het voor hen iets gunstiger. Vooral in Nederland konden ze toen ongemoeid leven. Maar toch..... zij waren en bleven vreemdelingen, Joden.

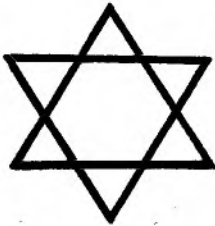
De Franse revolutie bracht voor hen in West-Europa gelijkstelling met andere groepen. Jullie weten het wel: Vrijheid, gelijkheid en broederschap voor alle mensen. Jammer, dat de Joden de goddeloze revolutie-ideeën met blijdschap aannamen. Geen bekering tot de Messias, maar meedoen aan de anti-christelijke revolutie!

En was het toen uit met hun lijden? Een ogenblik wel, maar dat duurde niet lang. Vreselijk hebben de Joden

moeten lijden in Polen en in Rusland. Van alle slechte toestanden kregen zij de schuld. Van het platteland werden ze verdreven. Ze moesten leven in bepaalde steden van het uitgestrekte Rusland, dat 't grootste deel van Polen had ingepalmd. De volksmassa werd tegen hen opgehitst. In 1881 begon in de Oekraïne de eerste van de beruchte pogroms. Huizen en bezittingen werden verwoest. Honderden Joden werden vermoord. De regering deed er zo goed als niets tegen en zo breidden die pogroms zich uit van stad tot stad. En nog was het lijden niet ten einde.

Maar al te goed herinneren de volwassenen zich de tijd, dat in Duitsland Hitler aan de macht was. Het anti-semitisme bereikte toen wel z'n hoogtepunt. Weer kregen de Joden van alles de schuld. Ook toen de Duitsers ons land hadden overweldigd, kregen de Joden het zwaar te verduren. Eerst moesten

DE JODENSTER

ze allemaal de gele Jodenster dragen. Grote kampen werden voor hen ingericht. Later werden ze in wagons gestompt, geschopt en geslagen om naar Duitsland te worden vervoerd. Voor de meesten werd het hun laatste reis. Bij honderden tegelijk werden ze in de gaskamers vergast. En hun enige misdaad was, dat ze Joden waren.

Voor de oorlog leefden er 18 miljoen Joden in de wereld, nu nog maar 12 miljoen. Het derde deel is omgebracht. Wat een leed, wat een ellende!

En hun grootste ellende is wel deze, dat ze voor het grootste deel niet willen zien, waar ze hun rust kunnen vinden. Ze blijven de ware Messias verwerpen, die de dringende nodiging tot hun vadersen sprak: „Komt allen tot mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven’.

Vragen:

1. De staat Israël werd uitgeroepen op .....
2. Met „het oude Bondsvolk” bedoelen we de ...
3. Met „het land der vadersen” wordt bedoeld .....
4. Dit land wordt ook wel genoemd: Het .....Land, of .....
5. Diaspora wil zeggen .....
6. In de middeleeuwen mochten de Joden bijv. geen ..., geen....., geen .....
7. Ze waren vaak bezig met de .....handel.
8. De kruisvaarders behandelden de Joden .....
9. Uit vele landen werden de Joden verdreven, bijv. uit.....
10. Ze trokken uit West-Europa naar ... of ...
11. In de tijd van de ..... werd het voor hen gunstiger, vooral in .....
12. Door de ..... Revolutie kwam er voor hen .....
13. De pogroms begonnen in de .....
14. Het anti-semitisme was het ergst, toen ..... aan de macht was.
15. In de 2e wereldoorlog is het ..... deel van de Joden omgekomen, namelijk ..... miljoen.

***

Israël-*nu*

't Is te begrijpen, dat de Joden snakten naar een plekje in de wereld, waar ze niet vervolgd zouden worden. Waar ze rustig konden werken en leven. Het verlangen om een eigen land te hebben, een eigen volk te zijn onder hun eigen regering groeide steeds meer. En in welk land zouden ze liever willen wonen dan in het oude Kanaän?

Uit alle delen van de wereld trokken ze, vooral na de laatste wereldoorlog, naar 't land der vaderen. Dit was heel niet naar de zin van de Arabieren, die het land bewoonden: Zij wilden Palestina voor de Arabieren. Maar de Joden zetten door.

De Engelsen, die toen het beheer hadden over Palestina, verboden cindelijk de Joodse immigratie, om de Arabieren

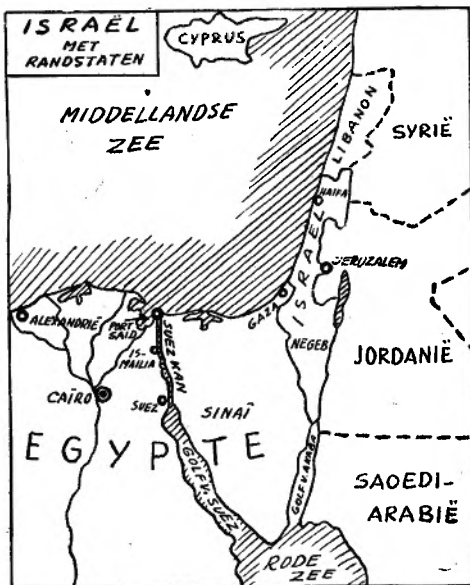
den Joden kwamen zo **illegaal** het land binnen.

Toen de Engelsen het land verlieten, riepen de Joden op 14 mei 1948 de staat Israël uit. Onmiddellijk verklaarden de Arabieren de oorlog en vielen de Joden aan. En dat waren niet alleen de Arabieren, die tot nu toe in Kanaän hadden gewoond, nee, alle Arabische landen, zoals Egypte, Jordanië, Irak, Syrië en de Libanon, ze probeerden samen om met Israël korte metten te maken. De overmacht scheen te groot. Maar tot grote verbazing van iedereen versloeg dat kleine, dappere leger van Israël zijn veel talrijker vijanden, zelfs de Egyptenaren. Zij moesten de aftocht blazen, maar de vijandschap bleef.

Zo is een groot deel van het vroegere land Kanaän thans in handen van de Joodse staat Israël. En al meer **immigranten** kwamen toestromen. Uit Europa, uit Afrika, uit Arabië en ook uit Irak, dus uit het oude Assyrië en Babylonië; dat zijn dus afstammelingen van de Joden uit de tijd van Esther en Mordechai. De regering van de nieuwe staat ging van het standpunt uit, dat geen enkele Jood, die het land binnen wilde, geweigerd mocht worden. En zo nam jaar op jaar het aantal inwoners toe. Woonden er in 1914 nog maar 65.000 Joden in Israël, nu zijn het er een kleine 2 miljoen!

't Is voor de regering een groot **probleem** om aan al die immigranten werk en brood te verschaffen. Er moet hard voor gewerkt worden en zuinig zijn is de boodschap! Ieder, die naar Israël gaat, moet zich er op voorbereiden, dat men daar vrijwel geen luxe kent. Versnaperingen zijn er o.a. niet te koop. Vrijwel alle levensmiddelen en gebruiksvoorwerpen zijn „op de bon”, d.w.z. worden **gedistribueerd**.

Hard, zeer hard gingen de Joden aan

te vriend te houden. Toch voeren in donkere nachten schepen vol Joden langs de Palestijnse kust om ergens een eenzaam landingsplekje te vinden. Duizen-

't werk om hun land tot welvaart te brengen. In 't noorden lagen moerassen. Ze werden drooggelegd en in bouwland veranderd, al moesten ze 't ook, om zo te zeggen, met de wapens in de vuist verdedigen tegen Syrische aanvallen. Israël zette door. Het hield voet bij stuk.

In 't zuiden was gebrek aan water. Daar lag het dorre Zuiderland, de woestijn Negeb. Ook dit moest veranderen in een landbouwgebied. 't Kwam in orde. Daar, waar eens Hagar en Ismaël bijna van dorst gestorven waren, ging de woestijn bloeien als een roos.

Hoe de Israëli's (zo noemt men de inwoners van Israël) dat voor elkaar gekregen hebben? Wel, ze hebben gezorgd, dat er water kwam. Dat water is rivierwater en zelfs wordt ook gezuiverd rioolwater gebruikt. Al dat water wordt door middel van pompen en buizen naar de Negeb geperst.

Eén ding was erg lastig. Men wilde natuurlijk van al die immigranten zo spoedig mogelijk een éénheid vormen. Ze moesten zich één volk voelen. Maar een grote hinderpaal daarbij was, dat men niet dezelfde taal sprak. Men vertelt, dat er wel 64 verschillende talen werden gesproken door de Joden, die naar Palestina waren gestroomd. En julie begrijpt wel, dat mensen, die elkaar niet kunnen verstaan, zich niet erg één zullen gevoelen.

Daarom hebben de Joden besloten, dat het Hebreeuws de taal van het land zal zijn. Op de scholen en in de kranten en boeken wordt dan ook deze taal gebruikt. Voor veel ouderen is het aanleren van die taal, die ze niet kennen, te moeilijk. Maar de jongeren, vooral die in Israël geboren zijn, leren het als vanzelf.

Hoe beter het de Israëli's ging, hoe sterker de afgunst en de haat van de Arabische wereld werd. Bijna onophoudelijk kwamen er grensincidenten voor en de Verenigde Naties hadden de grootste moeite een oorlog te voorkomen. President Nasser van Egypte verklaarde ronduit, dat de verenigde Arabische legers het kleine Israël in zee zouden drijven. Israël heeft daar niet op gewacht, maar heeft uit zelfbehoud zijn bedreigers aangevallen (1956). Weer wist het de Egyptische legers te verslaan en

zelfs heel het Sinai-schiereiland te overen. Onder druk van de grote mogendheden moest het zijn legers wel weer terugtrekken binnen de vorige grenzen, maar voorlopig was de dreiging afgewend. Toch weet president David Ben Gurion wel, dat de waakzaamheid

DAVID BEN GURION
MIN-PRES. VAN ISRAËL

geen ogenblik mag verslappen. Israël is nog aan alle kanten omringd door vijandige volken en president Nasser van Egypte vooral zint op wraak.

Onder deze omstandigheden heeft de staat Israël zijn 10-jarig bestaan herdacht.

Wij bewonderen de dapperheid en de ijver van de Joden in de jonge staat, maar toch..... Als het Joodse volk zichzelf wil verlossen en in eigen kracht gelukkig, zalig wil worden, dan zal het toch eindelijk beschaamd worden. Er is onder de hemel maar één Naam gegeven, waardoor wij kunnen zalig worden, ook de Joden, en dat is de Naam van Hem, Die door het Joodse volk als Messias nog steeds verworpen wordt.

Vragen:

1. Immigrant is ... illegaal is ... probleem is ... distributie is ... luxe is ... incident is ...
2. Israël heeft nu bijna ... inwoners.
3. De president heet ... De buurlanden zijn ..., ..., ..., ..
5. Israël heeft Egypte ... keer verslagen.
6. De officiële taal in Israël is .....
7. Negeb, Zuiderland is bekend door de geschiedenis van .....

8. Neem het kaartje en de vlag van het knipblad over.

Het V A M bedrijf

Het zou me niet verwonderen, dat je het dorpje Wijster niet weet aan te wijzen. 't Ligt ergens in Drente, niet ver van Beilen. Toch is Wijster in ons land een bekende plaats, want hier staat een bedrijf, zoals er in Europa niet veel te vinden zijn, het z.g. V.A.M.-bedrijf. Als je nu weet, dat deze letters betekenen: Vuil Afvoer Maatschappij, dan weet je al heel veel.

Iedere dag rolt er een trein binnen, die uit heel vreemde wagons bestaat: de wanden kunnen door middel van scharnieren n.l. in z'n geheel openklappen.

Wij hebben op ons spoorwegennet wel meer speciale treinen. Zo vertrekt o.a. regelmatig uit Schoonebeek een trein, die z'n kostbare lading naar Pernis brengt. Men noemt deze heel begrijpelijk: de „olietrein”. Met recht zou je zo de trein naar Wijster de „vuilmistrein” kunnen noemen, maar dat hoort wat raar. Een grapjas noemde hem leuker de „4711 trein”.

DE „4711-TREIN”

En wat voor vuil dat is? Het straatvuil uit Den Haag en enkele andere grote steden. Het lijkt je zeker vreemd, dat men daar nog iets mee kan doen? Toch is dat zo. De vuilniswagens van de gemeentelijke Reinigingsdienst uit Den Haag halen dagelijks hun vrachten op, rijden naar de laadinrichting waar de speciale wagons staan opgesteld, storten de inhoud leeg en als de trein vol is, gaat het zaakje naar Wijster. Met een eenvoudige beweging lossen de wagons, in een ommezien, hun inhoud in grote betonnen bunkers, van 400 m. lengte

en 6 m. hoogte. Nu begint het eigenlijk. Want dit straatvuil en huisafval moet gaan broeien. Om dit te bereiken wordt het vuil met water besproeid. Het verbroeiende vuil wordt na enige maanden door grijpers in kabelbaanwagens gestort, die het naar de fabriek brengen.

Je begrijpt, dat er in dit vuil veel „waardeloze rommel” zit. Transportbanden voeren het vuil nu naar grote schudzeefinstallaties. En wat door de zeven rolt, noemt men compost, dat als prima meststof voor de landbouw wordt gebruikt. Heel wat woeste grond in Drente is met behulp van deze compost in vruchtbare grond veranderd.

En de „waardeloze rommel” gooit men zeker weg? Geen sprake van. Glas, blik (denk 'es aan de blikgroenten) en ijzer wordt terdege bewaard en voor duizenden guldens gaat er naar het Hoogovenbedrijf in Velzen-Ymuiden.

Het lijkt je wellicht niet erg gezond in zo'n fabriek te werken? Nu dat valt mee, want door het broeien zijn de meeste bacteriën gedood.

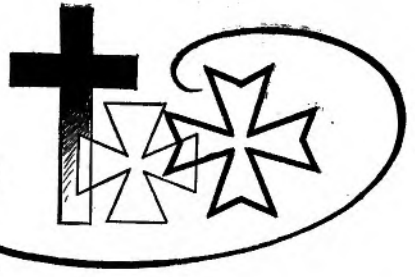
Het V.A.M.-bedrijf is dus een waardevol bedrijf.

Nu heeft het gemeentebestuur van Den Haag echter plannen om het vuil in de naaste omgeving van de stad te laten verbranden. Het kost ze in onze residentiestad blijkbaar te veel, om het straatvuil helemaal naar Wijster te vervoeren. Gelukkig voor het V.A.M.-bedrijf, dat er nog andere steden zijn, die het op gang houden.

Voor het aantekenschrift:

Wijster ligt in..., dicht bij ... Hier staat het ...bedrijf, dat betekent ... Onze residentiestad en enkele andere steden laten hierheen hun ... brengen. Je zou deze trein de ... kunnen noemen. Een spotnaam is: de ...trein. 4711 is een bekend ... merk. Het vuil moet hier ... Dan krijgt men ..., dat als ... voor de l.....dienst doet. De „w... r...” gooit men niet weg. Blik en ijzer gaan bijv. naar de ... te ...

Wat is de orde van Sint Jan?

Zo op het eerste horen zal iedereen zeggen: „Natuurlijk de een of andere monniken- of kloosterorde. Er zijn ook zoveel soorten orden... Precies weet ik het niet”.

Wie er wel iets van weet, vertelt dat Z.K.H. Prins Bernhard er Commandeur van is. Maar verder.....

Om er meer van te willen weten, moeten we naar de vroege Middeleeuwen terug.

Eeuwen aaneen trokken pelgrims naar het Heilige Land om in aanbidding te vertoeven op die plaatsen, waar Jezus eens was. Voor bedevaartgangers, die ziek werden gedurende hun bezoek aan de „heilige” plaatsen, werd ongeveer 1050 in Jeruzalem een hospitaal opgericht. Het werd gewijd aan Johannes de Doper. De broeders die hier werkten heetten Johanniters. Niet lang daarna werd de eerste kruistocht gehouden.

Peter van Amiens en Godfried van Bouillon zijn wel bekende namen. Jeruzalem werd veroverd en het eerste contact tussen het Johanniterhospitaal en Christelijk West-Europa was gelegd. Het aantal hospitaalbroeders nam gestadig toe en onder leiding van een franse broeder Gerardus werd de Johanniterorde goed georganiseerd en daarna als geestelijke ridderorde officieel door de Paus erkend.

Door schenkingen van geld of landerijen kreeg de Orde in de loop der jaren gelegenheid haar barmhartigheidswerk van verzorging van zieken en gewonden ook buiten Jeruzalem te beginnen. Hier en daar werden in West-Europa hospitaalen opgericht. In ons land b.v. in 1196 te Nijmegen en later in Utrecht en Haarlem nog. Ook volgden verschillende ordereregels. Het kleed, dat de leden moesten dragen, was een lange, zwarte mantel: een herinnering natuurlijk aan de donkere kemelsharen mantel van Johan-

nes de Doper. Op deze mantel dragen de leden een wit kruis met 8 punten, die de acht zaligsprekingen van het Evangelie van Mattheüs aanduiden. Voortaan zou de Orde uit 3 klassen bestaan: de ridders, die de in het Heilige Land

wonende Christenen én de pelgrims moesten beschermen en verdedigen, de priesters, die in de eredienst moesten voorgaan en de broeders, die zorgden voor verpleging van zieken en gewonden.

Aan het hoofd van de Johanniterorde stond een grootwaardigheidsbekleder die zeggenschap kreeg over de gehele orde, met de nogal ingewikkelde verdeling van „provinciën, prioraten, balijen enz.

Maar de Johanniters gingen donkere tijden tegemoet. De Halve Maan drong al meer op. De felste vijandschap laaide natuurlijk in en rond Jeruzalem op en eindelijk veroverden de Turken de geliefde stad..... De Johanniters zochten

een veiliger verblijf op Cyprus. Niet lang daarna vestigden zij zich op het eiland Rhodus. Maar helaas, ook hier moesten ze wijken voor de Turk.

Keizer Karel V ontfermde zich over de Orde en schonk haar Malta, onder

voorwaarde dat zij dit eiland terug zou geven als Rhodus op de Turken heroverd zou zijn.

Sedert deze tijd zijn de Ridder van de Johanniterorde wel Maltheser Ridder genoemd. Tot de tijd van Napoleon Bonaparte konden ze hier rustig hun zelfstandigheid bewaren. De Malthesers bleven trouw aan de Roomse Kerk.

De grote Hervorming, die in zoveel opzichten Europa veranderde, ging ook niet ongemerkt aan de Orde voorbij. De balije van Brandenburg scheidde zich als Protestantse groep af. Slechts Protestantse Ridder van waaronder ook veel nederlandsch edellieden, werden dus in de Orde opgenomen. Onder Commandeur Johan Maurits de Braziliaan bloeide de nederlandse tak.

In 1909 bracht Prins Hendrik de ridders in ons land bij elkaar in de Commanderie Nederland en na de tweede wereldoorlog maakte deze tak zich los van de Brandenburger balije. Ze is nu de zelfstandige ridderlijke orde van Sint Jan, onder leiding van Z.K.H. Prins Bernhard, die vóór enkele jaren Landcommandeur werd.

Méer dan alleen een Christelijke, adellijke vereniging te vormen, willen de leden met woord en daad de mensheid dienen door hulp te verlenen aan zieken, gewonden, zwakken en hulpbehoevenden en meewerken aan die maatregelen, waardoor menselijk leed kan worden voorkomen en verzacht.

Een prachtig doel is dat. Dezelfde naastenliefde spreekt hieruit, als waarmee de hospitaalbroeders in Jeruzalem

eens vervuld waren. En heerlijk is het wanneer aan zieken of gewonden niet alleen lichamelijke, maar bovenal geestelijke hulp wordt geboden. Het héérlijkste is toch dat een zieke zondaar zijn eeuwig behoud mag vinden bij Jezus Christus.

En je hoeft niet eens van adel te zijn om later als Christenvrouw dit werk te gaan steunen. Want de laatste jaren worden er cursussen gehouden, waar je wordt opgeleid tot Johanniter Helpster. Hier krijg je dezelfde opleiding als de helpsters van het Rode Kruis.

Wie weet..... misschien zitten er in deze klas wel meisjes, die als ze 18 jaar zijn geworden, dit prachtige werk gaan steunen.

Ik kan je vooruit wel zeggen, dat je hartelijk welkom bent.

ORDE VAN SINT JAN

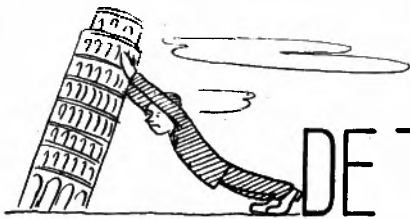
Om in te schrijven:

Er zijn heel wat monniken- en ..... orden, zoals bijv. ..., ..., ...

Het doel van de Orde van Sint Jan is:

1. z... en g... helpen met woord en...
2. meewerken aan die maatregelen,

waardoor menselijk leed kan worden voorkomen en verzacht. De orde van St. Jan is de ... tak van de ... balije en deze is zich na de grote ..... gaan afscheiden van de Johanniter Orde. Plm. 1050 werd in ..... een hospitaal opgericht om zieke Christenen in het Heilige Land op te nemen en te verzorgen. Hieronder waren ook ....., die een tocht maakten naar de „.....” plaatsen. Toen de Kruistochten werden gehouden nam het aantal hospitaalbroeders erg toe en is een ..... orde op zaken gaan stellen.

DE TOREN VAN PISA

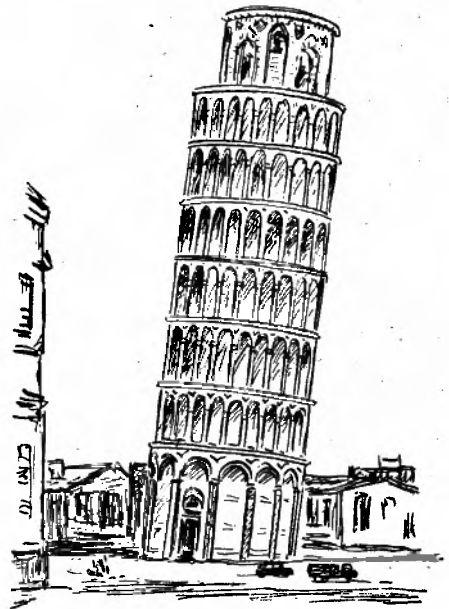
Je weet het direct al: het betreft natuurlijk die schééfgezakte toren, bekend over de hele wereld. Maar er zijn in dit italiaanse stadje nog 2 torens, die ook voorover hellen en voorts nog andere gebouwen, die aan dezelfde kwaal lijden. Echter niet zo erg als DE toren.

Dat is een rare geschiedenis. 't Schijnt in de zachte bodem te zitten. Direct al na de bouw, in het laatst van de 12e eeuw, zakte de toren scheef en de helling wordt ieder jaar ong. 7 mm. groter. En wat er ook aan gedokterd is, niets heeft geholpen.

De inwoners van Pisa vinden het echter helemaal niet erg. „OmvalLEN doet hij toch niet”, zeggen ze, „het bovenste stuk brokkelt op den duur wél af”. En wat heeft deze bezienswaardigheid hun al wat „opgeleverd”. Per jaar komen er zo'n 100.000 toeristen naar hun stad. Van heinde en ver. Iedereen staat verbaasd omhoog te kijken naar de 55 m. hoge toren, gaat even kiekeken, gebruikt iets in een hotel en neemt een souvenirtje mee. Ja, Pisa „leeft” van de scheve toren.

Er is nu echter een goede dokter voor de kromme grijsaard komen opdagen. Het kan een heel kostbare behandeling worden van zo'n 500 miljoen lire, „maar anders”, zegt deze architect, „is de toren toch ten dode opgeschreven”. Hij wil de toren eerst in kabels en katrollen hangen, daarna de fundamenten ver-

sterken en voorts, als béste geneesmiddel, rondom, in het onderliggende terrein ijzeren binten aanbrengen om daartussen beton te storten. De toren zal

dan a.h.w. op een heel breed voetstuk komen te staan, waardoor volgens déze geleerde, de steeds doorgaande helling nu tot stilstand zal worden gebracht.

We hopen het én voor de toren én voor de inwoners van Pisa.

Naar ..... werd de Orde genoemd: de... De leden dragen een ... .., die doet herinneren aan de ..... mantel van... de... Op deze mantel hangt een ... .. met ... punten (8 ... uit Mattheus).

Er zouden 3 klassen bestaan:

a. ... b. ... c. ...

Toen de ..... Jeruzalem veroverden, was het met de rust gedaan. Eerst zijn de ... naar ... gegaan, later naar ...

en nog later naar ..., dat Keizer ... V hun gaf. Hier zijn ze gebleven tot de tijd van ... .. De M... R... zijn Rooms Katholiek gebleven. De orde van Sint Jan is ..... en neemt als leden enkel ... edellieden aan. Z.K.H. ... is Land... Jonge vrouwen kunnen als Joh... H... na een goede opleiding zich ook aansluiten. Je hoeft daarvoor niet eens van ..... te zijn.

Onderaardse grot bij Klimmen

Je moet maar boffen. Dat kan gezegd worden van een amateur-filmer in Zuid-Limburg.

In het prachtige heuvellandschap rond zijn dorp is hij er al menigmaal op uitgetrokken om een filmpje te maken.

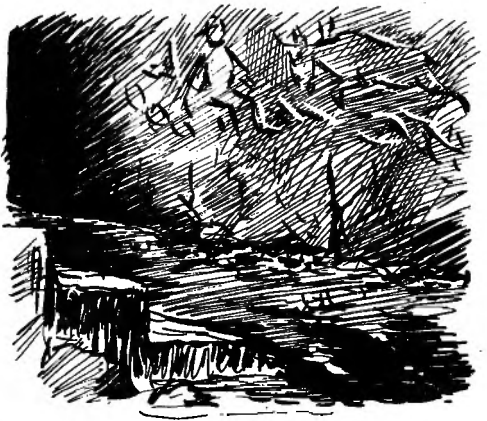
Uit verhalen van zijn dorpsgenoten hoorde hij kortgeleden van een mergelrots in het een of andere weiland.

Nieuwsgierig ging hij er heen. Mogelijk zou hier een onderaards gangenstelsel te verfilmen zijn..... Toen men de begroeiing verwijderde en de schop verder hanteerde, werd zo waar een sleuf ontdekt; zo'n halve meter hoog en 80 cm. breed, waar je dus net door heen kunt kruipen. Griezellig, hè? Waar kom je terecht..... Glijdend en schuivend kwam de eerste ontdekker door de al wijder wordende sleuf in een uitgehouwen vertrek, waarop nog andere gangen uitkwamen.

Op de wanden staan allerlei inscripties en primitieve tekeningen, zoals in de Sint Pieter en in de onderaardse gangen van Valkenburg ook worden aangetroffen. Voor een verder onderzoek is er al

veel gefotografeerd en de ontdekker zelf is natuurlijk in de wolken.....

Klimmen ligt slechts 4 km. van Val-

kenburg vandaan en men vermoedt dat men in de pas gevonden onderaardse gangen, vlucht- en uitvalsgangen van het kasteel van de heren van Valkenburg heeft ontdekt.

Een interessante ontdekking van onze Klimmense fotograaf.

Hersengymnastiek

'k Zal jullie nu eerst maar het nieuwe stelletje vragen geven.

61. Welke betekenissen heeft het woordje **mat**?
62. In welke maand eet men in Londen het minst?
63. Wie hakte de Gordiaanse knoop door?
64. In welke psalm komt voor: „Wil spies, rondas en schild gebruiken”.
65. Wat is een rondas?
66. Weet je ook van welk metaal een hobo gemaakt is?
67. Wat is een pieremagoggel?
68. Wat is sucade?
69. Met wie was Stadh. Will.V getrouwd?
70. Waar en wanneer stierf hij?

Antwoorden van het vorige tien-tal.

50. Jacobus Revius. In Deventer.
51. Lijdensweg, Gerechtsplaats, Hoofdschedel plaats.
52. Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. Vrouw, zie uw zoon. Zie uw moeder. Heden zult gij met mij in het paradijs zijn. Mijn God, Mijn God, waarom hebt gij mij verlaten? Mij dorst. Vader, in Uwe handen beveel ik mijne geest. Het is volbracht.
53. eiber, uiver.
54. o.a. heeft de lepelaar een ronde snavel, de ooievaar een scherpe.
55. Salt Lake City, Great Salt Lake.
56. fototoestel, vliegtuig, leukernij.
57. Saba, St. Martin, St. Eustatius, (3 S-eilanden) Aruba, Bonaire en Curaçao) (de ABC-eilanden).
58. Papiamento.
59. geestgronden.
60. Djakarta, Padang.

1. Toen schalde mijn lied door de zonnedag.
Toen luidde mijn klinkende schaterlach
hoog tegen de zingende wind.
Ik liep om 't hardst met mijn hond door de hei.
5. Hij blafte en rende en ..... won 't van mij.
De wereld lag open, de lente kwam aan.
Die ben ik al stoeiende tegen gegaan.
Ik Zonnekind.

Die dag was voor mij een juichend feest.

10. Ik was bij de zon in de leer geweest.
En zong met de dansende wind.
M'n hart droeg ik met me zo licht als een veer.
M'n hond rende wild bij de heuvels neer.
Hij beet naar zijn staart en blafte naar mij.
15. En rolde zich grommende om in de hei.
Hij Zonnekind.

Ik trok naar de stad met m'n hond en m'n lach,
En het lied van die zingende zonnedag.
En de zwier van de dansende wind.

20. De mensen, die keken me glimlachend aan:
„Waar haalt toch die kerel 't plezier vandaan“.
Ik zei hen: „Ik was op het lentefeest
met mijn hond bij de zon in de leer geweest“.
Ik Zonnekind.

JAN H. DE GROOT
Geb. 1901

ZONNEKIND.

Kort geleden hoorde ik een dominee, die in zijn gebed ook dacht aan de dichters. „Zegen Heer de dichters, die klank en kleur en vorm brengen in dit dikwijls zo chaotisch bestaan”.

Er zijn echter ook dichters, die pessimistisch de chaos (warboel) en de wanhoop „bezingen”. Wat zeg je b.v. van een onzer jongste dichters Ellen Warmond, wanneer zij haar leven beschrijft, zoals zich dat in een etmaal (24 uur) aan haar oog voordoet: **Etmaal**

's Avonds het lichaam losmaken
uit een kluwen langdradige daden
— en slapen —
's Morgens: de draad weer opnemen
(gister is mist)
langzaam en eindeloos
geduldig beginnen te kruipen
door het oog van de volgende naald.

Ik denk, dat jullie meer schik hebt in het gedicht: **Zonnekind**; hier geen „kruipen”, maar hard lopen, stoeien, rennen en rollen. Hier geen „mist” maar zon, zon, **ZON**. Hier geen „langdradige daden” maar een wijde open wereld, waarin alles in blijheid wordt verricht. Dit gedicht is typerend voor de optimist Jan H. de Groot. Hij beziet het leven van de zonzijde. Let maar eens op de namen van zijn bundels: **Lentezon, Sprongen, Zomerzon, Zonnewijzer, Een Mei in Polen**. Met welk een genoegen kijkt hij naar een „Spelend poesje”. En als de kleuters dansen bij het „tjang, tjiengele bom” van het draaiorgel, dan zingt hij: „Ik schommelde mee en ik lachte, Ik lachte me al kijkende krom”.

En de nuchtere stijve voorbijgangers vragen ook hier: „Waar haalt toch die kerel 't plezier van daan?” (r. 21.)

Heel lang ken ik **Jan H.**, zoals hij onder vrienden genoemd wordt. We hebben dikwijls samengewerkt. Hij heeft eens 'n heel lang gedicht gemaakt, dat ik moest voordragen op een groot Jubileumfeest. En meer dan twintig jaar geleden heb ik met 100 jongens en meisjes

zijn stuk met spreekkoren uitgevoerd: **Het Spookschip**. Wat waren de jongens trots, dat de Dichter zelf gekomen was. Ze keken allemaal in dat vrolijk guitige gezicht met zijn „gladgeschoren kale hoofd en zijn puntbaardje. Een van mijn jongens vroeg later: „Meneer, als je dichter wilt worden, moet je dan een kale kop hebben en een baard?”

Diezelfde jongen is geen dichter geworden, maar wel 'n goede voordrager. En nooit heb ik 'n leerling „Zonnekind” zo mooi horen voordragen. Er zijn misschien leerlingen, die zeggen: Dit vers „ligt” mij niet. Ik houd meer van die „stille” gedichten zoals **Winterstilte, Avondliedje** en **De Dieren** of van heel ernstige als **De achttien doden** of **Hij droeg onze smarten**. Ik zou zeggen, dan is het juist iets voor jou, om je eens helemaal aan dit vrolijke, uitbundig blij over te geven. Je zult schik krijgen in het zwierige ritme; in al die klankvolle woorden: **Schalde; klinkende schaterlach; de zingende dansende wind; een juichend feest; de zingende zonnedag en de zwier.**

Een gedicht, dat je uit je hoofd geleerd hebt, waarvan je het ritme ingezogen hebt, blijft je iets zeggen, ook later. Het oefent invloed op je gedachtenleven, op je hart. Het doet je iets. En wat een overwinning, als een verlegen jongen of een timide meisje, na ernstige studie, dit vrolijke gedicht er eens „uit kan gooien”.

Ik heb getracht je in de stemming te brengen, dan komt dikwijls de stem vanzelf. Dan zeg je **dansend en zingend en zong en rende en zwier** vanzelf goed. Als je er maar voor zorgt dat het geen „gehakt stro”, geen woorden „tellen” wordt, maar alles ritmisch wordt gehouden. De zwier van de dansende wind zeg je dus zo: v—vv—vv— (v = kort, — = lang).

Na 'n heel koud voorjaar ga je de zonnige lente tegemoet. Ga bij de zon in de leer en word een goed voordrager.

Rotterdam

Frans C. van Dorp.

Ons werkhoekeje

Ziezo, jullie zijn zeker wel nieuwsgierig, hoe het met de prijsvraag is gegaan. Eerlijk gezegd, viel het aantal inzendingen een beetje tegen. We hebben er wel eens meer gehad. Waren de opgaven wat moeilijk? Of kwam het door 't voorjaar 'met z'n mooie dagen?

Hier komen dan de oplossingen:

Opgave A: 1. ongeduldig. 2. vondelin-ge. 3. loondienst. 4. gebondenen. 5. ontzondigd. 6. waakhonden. 7. vleeswonde. 8. Engels pond. 9. genadeloon. (Enkelen hadden vergeten om deze oplossing er bij in te zenden. Jammer!)

Opgave B, fig. I: a. jam. b. lid. c. ton. d lam. e vol. f Ede. g egel. h sint. i geel. j eend. k teil. l part. m wilgen. n heiden. o terwijl. p gieten.

Fig. II: April doet wat hij wil.

In mei leggen alle vogeltjes een ei.

En voor wie zijn nu de prijsjes?

Hier komen de gelukkigen:

1. Jikke Visser, Zwagerbos.
2. Jannie de Jong, Kamerik.
3. Wim de Kléuver, Veenendaal.
4. Henk Timmerman, Kralo (Hoogev.)
5. Wim Verhage, Koudekerke.
6. Bert Zilverberg, Tiendeveen.
7. Annie Keuper, Bredenebroek.
8. Toos Veneman, Wierden.
9. Sake Westerhof, Surhuizum.
10. Stijntje van Dijk, Sint Nicolaasga.
11. David Rikaart, Zuidlaren.
12. Albert Laarman, Marle, Hellendoorn.
13. Jannetje van den Berg, Harskamp.
14. Trijntje van der Wal, Wartena.
15. Janny Gaasenbeek, Westbroek.
16. Lambert Leusink, Leerdam.
17. Ellie de Roos, Zwaagwesteinde.
18. Hilbrand Molenhuis, Doezum.
19. Aaltje Stoel, Kampereiland.
20. Riekje v. d. Krol, Barneveld.
21. Wim Voshol, Neerbosch.
22. Sieberen Idzenga, Bergum.
23. Truida Peereboom, Vreeswijk.
24. Truus Maring, Sauwerd.

Allen hartelijk gefeliciteerd!

Dan heb ik hier voor jullie 3 naamkaartjes, waaruit je 'es proberen moet het beroep op te diepen:

T. HOFTIC Assen	R. BESTE Edam

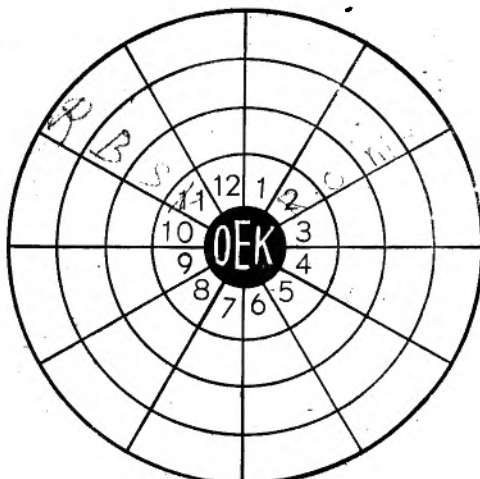
W. ZESGAS Laren

En verder:

Op de cijfers (van binnen naar buiten) komen de woordjes. Het leuke is dat op de binnenste en buitenste cirkel dezelfde woorden komen van een bekend persoon. Alleen gaat de binnenste cirkel met de wijzers van het uurwerk mee, de buitenste cirkel er tegen in.

1. zuig- en persinstrument.
2. hoofdstad van Italië.
3. Christus- of heiligenbeeld.
4. lelijke.
5. hemellichaam.
6. woordje uit 4de kruiswoord van de Here Jezus.
7. sociëteit.
8. gedachte.
9. bedwelming.
10. Paradijs.
11. aanhanger van Hitler.
12. wild zwijn.

Je hoeft niets in te zenden.

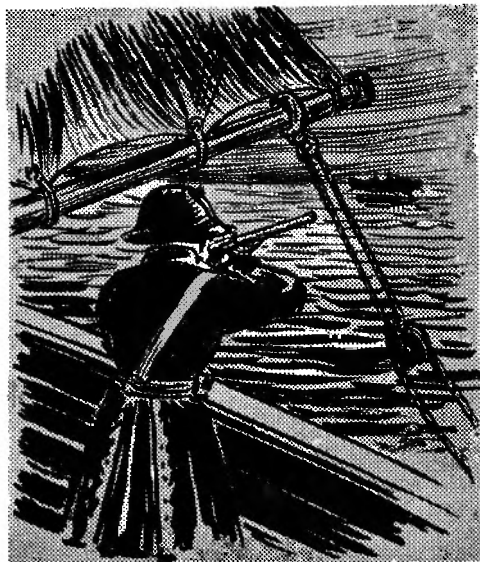

Ze hadden de vorige nacht een flinke hoeveelheid koffie en tabak gesmokkeld. De beide Franse douanen op zijn schip waren zo dronken als een kanon en lagen te kokhalzen in 't vooronder. Enfin, Hotze Jans en zijn maat Hille Abels, praaiden ten noorden van het Pinkegat een Engelsman en na een uur van hard werken lag de buit in het ruim. Och, zo'n zaakje was in een handomdraai voor elkaar en de kunst om de smokkelwaar te bergen was moeilijker dan de ontvangst..

Toch hadden ze deze keer de wind tegen. Ze voeren bij hoog water de wadden op, hielden aan op de toren van Holwerd, draaiden zo'n vijftienhonderd meter uit de kust rechtsaf, tot ze na een half uur varens op een grote sloep stieten. Het was Sterke Ynze uit Wierum met zijn mannen. Spoedig zou de buit overgeheveld geweest zijn, als niet een van de douanen zijn hoofd buiten het vooronder gestoken had. Natuurlijk viel per ongeluk Hille Abels boven op de Fransman en samen tolden ze naar beneden. De Fransman ging te keer als een razende. Hille maakte duizend verontschuldigungen en wou de ware toedracht van zijn wonderlijke val uiteenzetten in de stille hoop dat intussen de sloep verdwijnen zou.

Maar jawel! De Fransman rook lont en in een wip was hij weer boven. Op dat ogenblik dobberde in het vale duister de sloep op geringe afstand voor de steven van het vaartuig. Toen had je de poppen aan het dansen. Schelden, razen, schreeuwen en dreigen met het geweer. Hotze moest en zou die sloep bezellen, zonder mankeren. De woedende douane richtte zijn geweer op de sloep ... en schoot. Toen hij een schreeuw meende te horen, dacht hij het gewon-

nen te hebben, maar de sloep verwijderde zich snel, al sneller van het schip.

Hotze Jans had niets geen haast om het bevel op te volgen, maar de Fransman had meer verstand van zeilen, dan Hotze dacht. De man vloog naar het vooronder, schudde zijn snurkende kameeraad door elkaar, wierp de man een schotel water in 't gezicht en in minder dan geen tijd had Hotze beide douanen op het dek. Hotze hoopte, dat Sterke Ynze met z'n mannen veilig de dijk zouden bereiken, voor die twee Fransmen hem tot snel zeilen zouden dwingen.

Intussen zat Hille wat te frunniken aan een eind touw en zo ongemerkt wist hij de zwaarden op te trekken en daar de wind uit het zuid-westen waaide in de richting van het kerend getij, dreef de boot af naar zee. Dat was Ynze's geluk.

Hotze floot alweer een vrolijk deuntje en Hille duwde een handvol tabak achter de kiezen. Het kwam er toen slechts op aan in het duister het Wad af te komen en over de Sipke-plaat het Pinkegat te bereiken. Maar de Franse douane kreeg deze manoeuvre in de link en protesteerde fel over deze koersverandering. Hotze moest en zou naar Wierum varen, zonder pardon!

Jawel, naar Wierum. Daar wachtte hen weinig goeds en om dit te voorkomen, zette Hotze koers naar de dichtstbijzijnde ondiepte, om hier de boot op te zetten. Er was geen andere keus, want in het ruim lagen nog drie balen tabak en een paar zakken koffie. Daarmee konden ze onmogelijk Wierum binnen vallen. Beter in nacht en ontij met het schip op een zandplaat, dan in Wierum achter slot en grendel.....

Daar drevén ze dan.....

9. TE VUUR EN TE ZWAARD.

Toen de Fransen merkten dat ze Wierum niet meer konden halen, gaven ze bevel het ruime sop te kiezen. Daar veranderde de zaak aanmerkelijk van en in de hoop, dat de boze douanen na verloop van tijd wel in het vooronder zouden zakken, gaf Hotze Hille het roer en ging een praatje maken met de Fransen over het koude weer en het warme vooronder. Maar hij kreeg de heren niet naar beneden. Toen het begon te dagen, lag Ameland recht beneden hen.

Gingen die beide vuurvreters maar eens weg, dan zouden Hotze en Hille de verboden waar over boord kunnen werpen. Maar die kans kregen ze niet. En toen de dag aanbrak, gaven de Fransen bevel de luiken te lichten. Ze wilden even een kijkje in het ruim nemen.

Hille kreeg een knipoogje van Hotze en samen lichtten ze een der luiken van het ruim op. De Fransen schoten meteen als snoeken naar omlaag. Juist toen de schippers van plan waren het luik weer op zijn plaats te leggen, kwam een van de douanen weer boven. Maar dat mocht, neen dat kon niet; onmogelijk! En de klap, die Hille de man op het hoofd gaf, kwam behoorlijk aan. Als een zak tuimelde hij naar beneden en in een oogwenk zat het luik weer op z'n plaats en werd behoorlijk vastgepend.

Je kunt begrijpen, dat de Fransman in het ruim behoorlijk begon op te spelen. Maar niets ter wereld kon Hotze en zijn maat bewegen de luiken opnieuw te lichten.

Na enige tijd kwam er meer leven in de brouwerij, toen de bewusteloos geslagen douane weer bij kwam. Maar al 't getier was vergeefs. Ze zaten voorgoed gevangen en konden gaan rusten op de balen koffie en tabak.....

Zeilend op het getij wendde Hotze de steven en tegen de middag kwam de kust in zicht. Toen het water begon te vallen, zette Hotze in de buurt van Holwerd zijn schip op het droge en de beide schippers namen haastig de benen. Het was hoog tijd, want toen ze de dijk beklommen, kwam uit de richting van Holwerd een troep gendarmen. Het werd een wilde vlucht, die voor Hotze eindigde in de kelder van het oude koetshuis, terwijl Hille ontkwam in de buurt van Brantgum.

Sterke Ynze was niet erg gelukkig geweest met het bergen en transporteren van de kostbare waar en hij ontkwam ternauwernood aan de greep van de rusteloos speurende douanen. Het ergste was, dat hij met hen in een gevecht was geraakt, waarbij hij een rake opstopper had gegeven en een tweede gevaarlijk het scherpe mes had laten voelen. Midden in de nacht had hij Lieuwe Ates uit zijn bed getrommeld. Het was niet voor het eerst, dat het koetshuis zijn deuren ontsloot voor vluchtende smokkelaars en opgejaagde vaderlanders.

Sterke Ynze balde zijn vuisten van machteloze woede over de roofzuchtige Fransen, maar het meest over de Patriotten, die heulden met de vijanden van land en volk.

Neen, Lieuwe Ates, Hille Abels, Hotze Jans en Sterke Ynze waren niet grif naar het zwartveen gekomen, als ze niet hadden moeten vluchten voor het Franse geweld. En ze hadden evenmin de bescherming van het koetshuis verlaten, als niet een stille verrader zijn gluisperig werk had gedaan.

Piebe Drost, de Patriot, kwam er eindelijk achter, dat de smokkelaars zich in de buurt van het oude slot verbor-

gen hielden. En toen werd het wel erg grijs. Op klaarlichte dag kwamen de Fransen opdagen. Lieuwe Ates zag ze komen en in grote haast verdwenen allen in het ruime keldergewelf. Wat gingen die Fransen te keer, toen ze het nest verlaten vonden en de vogels gevlogen. Maar Piebe beweerde bij hoog en laag, dat de smokkelaars onmogelijk gevlucht konden zijn. Hij had niet voor niets drie dagen op de loer gelegen. De gendarmen haalden alles overhoop. Ze staken met hun scherpe bajonetten door de gesloten kastdeuren; ze zochten en speurden overal, maar zonder resultaat.

Toen werden ze kwaad op Piebe. Ze zetten de verrader tegen de muur en sloegen hem om de oren. Hij schreeuwde als een speenvarken en smeekte om genade. Maar de Fransen gierden van pret en prikten Piebe met de bajonetten in de kuiten. En toen een van de Fransen op het idee kwam de patriot als een waakhond aan de ketting te leggen, om zodoende op de spoken van het oude slot en van zijn eigen verbeelding te passen, steeg er een gebrul van instemming omhoog.

De gezochte smokkelaars zaten veilig in de kelder en om de beurt luisterden ze, hoe het met Piebe zou aflopen. Het besluit van de gendarmen om Piebe vast te binden, vonden ze kostelijk en sterke Ynze vergenoegde zich reeds in het vooruitzicht voor spook te spelen..... Hotze Jans was van plan Piebe in de nacht aan een verhoor te onderwerpen, heel geheimzinnig.

Het kwam echter geheel anders.

Piebe schilderde de Fransen in allérlei toonaarden de verschrikkelijke boosaardigheid van Lieuwe en zijn vrienden voor ogen. Ze moesten, volgens hem, een verbond met de duivel gesloten hebben en daarom hadden ze zich geheel onzichtbaar kunnen maken. Het enige middel om hen in handen te krijgen, was het oude nest plat te branden. Dan kwamen ze vanzelf voor de dag.

Dit was aan geen dovemansoren gezegd en spoedig vrat het vuur gretig in het droge rijshout en de opgetaste bossen stro. De Fransen ruimden het veld en weldra stond het koetshuis in vuur en vlam. De mannen in het keldergewelf hoorden de vlammen loeien en met het

oog op een mogelijk instorten trokken ze zich zo ver mogelijk terug. Wel stond het gewelf in verbinding met de oude burcht door een nauwe gang, maar de ingang was door puinaarde en door boomwortels zo goed als afgesloten. De bedompte lucht in het onderaards verblijf werd er echter niet beter op, toen de scherpe reuk van de smeulende puinhoop naar binnen trok. Toch bleven de mannen geduldig wachten en beraadslaagden intussen hoe verder te handelen.

Lieuwe Ates stelde voor gezamenlijk naar Anjum te gaan. Daar woonde een neef van hem, Lieuwe Botes, een echte vrijbuiters. Maar Sterke Ynze schudde zijn hoofd. Anjum was veel te dicht in de buurt. Daar zouden ze vroeg of laat toch tegen de lamp lopen. Bovendien zou Piebe Drost niet rusten voor hij hen kon overleveren aan de Fransen.

Neen, niet naar Anjum.

Toen kwam Sterke Ynze met het voorstel zo ver mogelijk weg te trekken. Hij kwam zelf uit de buurt van het Zwartveen en zijn familie zou hen met open armen ontvangen.

Verraders op het Zwartveen? Fransen?

Neen hoor, in dat afgelegen gat kon geen domme Patriot houvast krijgen voor zijn dwaze denkbeelden en de Fransen konden die plek eenvoudig niet vinden. Heide, bos, water, veen en rietplassen. Nergens in Nederland zouden ze rustiger kunnen zitten.

Zo kwam het, dat de mannen de onheilsplek 's nachts in alle stilte verlieten en na korter of langer tijd allen behouden op het Zwartveen belandden.....

10. OP HET ZWARTVEEN.

Het leven op 't Zwartveen ging zijn gewone gang en eigenlijk niets wees er daar op, dat Nederland onder de wrede hand van Napoleon, de tiran, lag te krimpen. De weinige boeren weidden hun koeien en schapen in alle eenvoud; er werd turf gestoken en gebaggerd en in de winter lag het vergeten gehucht onder de lelieblanke sneeuw.

Sterke Ynze had zich als knecht verhuurd bij een boer, Hille Abels breide in de zomer kousen achter de schapen en zat in de winter achter het spinnewiel; Hotze Jans lapte de oude schuren

wat op en Lieuwe Ates verzorgde het vee en de bijenstal van een jonge weduwe.

Maar 's nachts waren ze allen bijeen in een schuur, die de mannen onder leiding van Sterke Ynze gebouwd hadden. De schuur stond..... ja, je weet het al... ver weg in de onbewoonde wereld.....

Niemand dacht aan de Franse overheersing, zo eenzaam en vergeten lag het Zwartveen op de grote wereld.....

En toch.....

Op een morgen brengt Sterke Ynze vijf zakken haver naar de molenaar van het dorp. Hij rijdt langs de grote heidevlakte en fluit een vrolijk wijsje. De zon glanst als goud, de bijen zoemen boven de paarse hei en een leeuwerik klimt zingend de lucht in.

Als Ynze met zijn wagen de molenwerf oprijdt, komt de molenaar hem haastig tegemoet en zegt, dat de zakken

voor de molen afgeladen moeten worden. Er zijn Fransen in het dorp en wat nog erger is, ze zijn ook op de molen. Dat prikkelt Sterke Ynze en verbeten rijdt

hij de wagen tot voor de molen. Wat maalt hij om Fransen! Kom nou! Die pochhanzen van Napoleons armee hebben het meestal erg druk met het verzorgen van hun geweren en het verzorgen van hun grote snorren.. Fransen, nou ja.

En als de molenaar hem vertelt, dat er jacht gemaakt wordt op hen, die zich niet hebben gemeld voor de inschrijving als soldaat, dan vlamt de geest van verzet bij Ynze dadelijk op. Zie je, dat is nu wel het ergste, wat er gebeuren kan. De dwingeland wil de jeugd van Nederland onder de wapenen hebben, dan mag ze meevechten tegen de Russen..... Dat is meer dan een rechtgeaard mens kan verduwen. Zonder acht te slaan op de goedbedoelde waarschuwing van de molenaar, rijdt Sterke Ynze voor de ingang van de molen, rukt de deuren open... en... twee Franse snorrebaarden versperren de toegang.

Sterke Ynze haalt zijn schouders op en wil zijn gang gaan. Wat! Hij wil en zal naar binnen. Die lelijke dwarskijkers kunnen, wat hem betreft, naar de maan vliegen! Maar ze grijpen hem beet en trachten hem naar buiten te dringen. Geen mens mag de molen betreden; basta!

Maar Sterke Ynze loopt door met een zak haver op zijn rechterschouder. Hij heeft op dat ogenblik de maling aan heel het Franse rijk.

O wee! Een van de Fransen neemt de sabel..... Maar Ynze bedenkt zich niet en gooit zijn vijand de zware zak haver tegen de benen. Met een smak ploft de Fransman tegen een molensteen en blijft roerloos liggen. Meteen grijpt Sterke Ynze de andere Fransman, schudt deze hardhandig door elkaar en smijt de man naar buiten. Terstond krabbelt de onthutste Fransoos weer op de been, trekt zijn sabel en zal volgens de regelen der kunst zijn aanvaller mores leren.

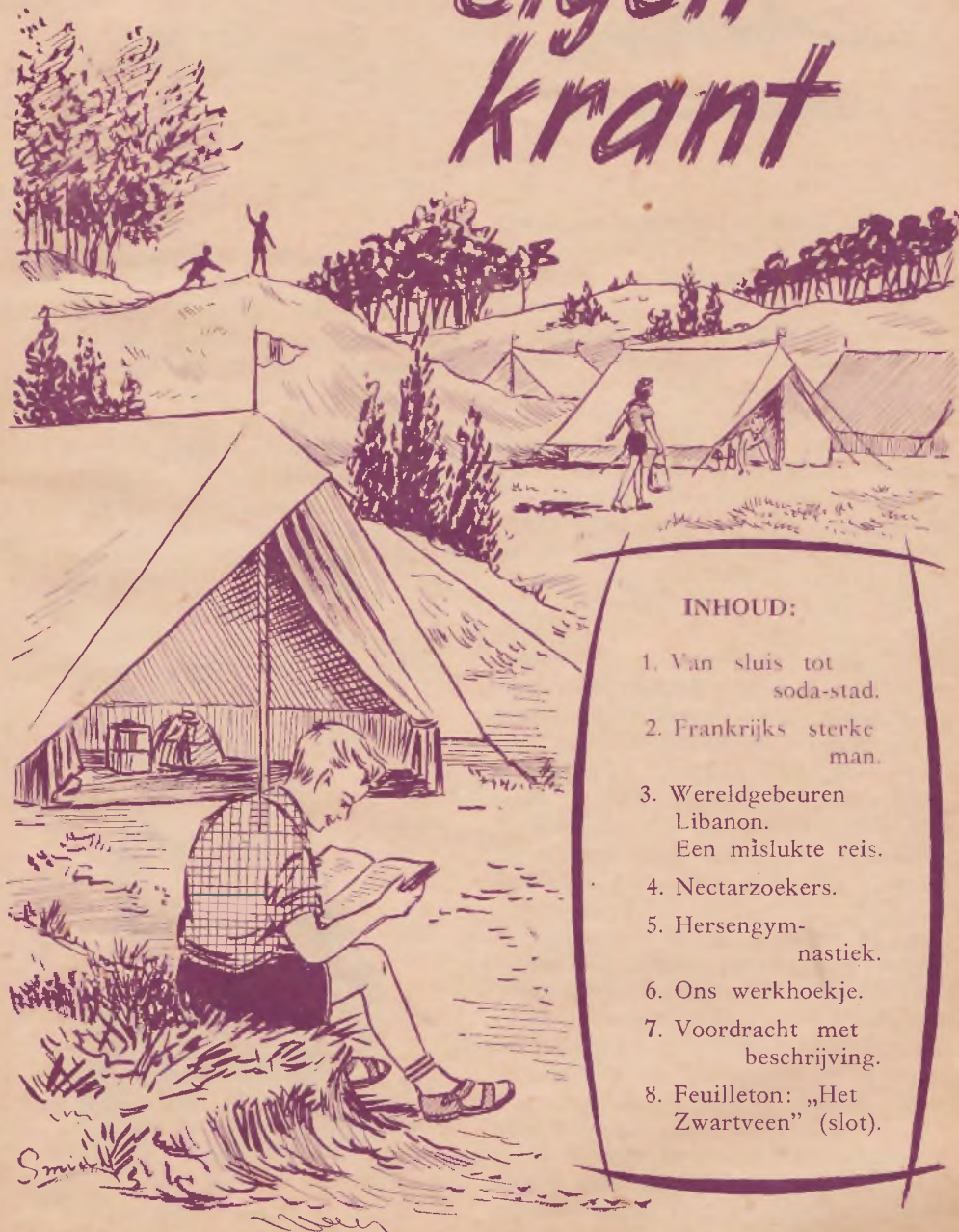
Jawel, maar dan had hij vroeger moeten opstaan. Sterke Ynze ontwijkt handig het gevaarlijke wapen en in minder dan geen tijd zit hij de Fransman op het lijf. De man geeft een gesmoorde gil, maar als Sterke Ynze even later opstaat, ligt zijn aanvaller bewegingloos in een greppel. Die zal voorlopig wel even moeten uitrusten, voor hij weer commanderen kan.

(Slot volgt.)

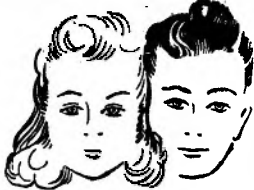
Onze eigen krant

INHOUD:

1. Van sluis tot
soda-stad.
2. Frankrijks sterke
man.
3. Wereldgebeuren
Libanon.
Een mislukte reis.
4. Nectarzoekers.
5. Hersengym-
nastiek.
6. Ons werkhoekje.
7. Voordracht met
beschrijving.
8. Feuilleton: „Het
Zwartveen” (slot).

„Onze eigen krant”

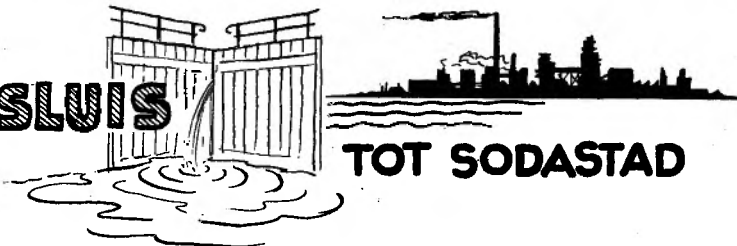
VOOR DE HOOGSTE KLASSEN DER CHR. SCHOLEN

Verschijnt de 20ste van de maand

Red.: L. Meijer, H.a.S., Bedum J. Bulthuis, ond
B.L.O. Veenendaal, Tj. Schaafsma, H.d.S. Kampen
Administratie-adres: "DRUKKERIJ DE VRIES"
DELFIJL - Telef. No. 3547 - Girorek. no. 839559

13e jaarg. no. 10 - juni '58

VAN SLUIS

TOT SODASTAD

Geschiedenis.

Waar Eemskanaal en Damsterdiep uitmonden in de Eems, ontstond in de 15e eeuw Delfzijl. Er werd een sluis (zijl) gebouwd om het overtollige water van een deel van de provincie Groningen, Fivelingo, te lozen in de Eems.

In het begin van de tachtigjarige oorlog werd Delfzijl door de hertog van Alva tot een vesting gemaakt. Grachten, wallen en poorten maakten de plaats tot de sleutel voor het noorden. Hierdoor wilde Alva het noorden van de Nederlanden stevig in spaanse handen houden.

Dit duurde niet lang! Maurits, met zijn vliegend legertje, wist de vesting

op de Spanjaarden te veroveren in het jaar 1591. Van die tijd af bewaakt Delfzijl trouw de „golden rand” van de provincie.

Engeland begon in 1665 plotseling een tweede oorlog tegen ons land. Michiel de Ruyter, die met zijn vloot uit West-Indië terugkeerde, kon niet in Holland landen, want de Engelsen waren van plan hem op zijn terugtocht te vangen. Dit gelukte hen niet! Op 6 augustus 1665, 's middags om 3 uur, landde hij op de rede van Delfzijl. Als een lopend vuurtje ging het bericht van De Ruyters terugkomst door de gehele Republiek.

Het volk stroomde uit het Groningerland naar Delfzijl. Op de zeedijk richtten handige kooplui vlug kramen op met etenswaren voor de gaande en komende man. Duizenden mensen uit de wijde omtrek bezichtigden de vloot. Vooral het schip van de vlootvoogd trok de belangstelling. De Ruyter was onophoudelijk het middelpunt van huldebetuigingen.

De tocht naar Texel, waar de vloot zeilree lag onder bevel van Cornelis Tromp, was die als van een vorst. Overal werd de beroemde **admiraal** luid door de bevolking toegejuicht.

Van 1795 tot 1814 nestelden de Fransen zich stevig in de vesting. Toen Napoleon de baas was geworden, verbood hij door het **continentaal-stelsel** de handel met Engeland. De „Delfzielsters” laptten Napoleons wet aan hun laars.

MICHEL DE RUYTER

Bij nacht en ontij voeren hun scheepjes uit naar Engeland. Handig wist men de smokkelwaar te verbergen en te verhandelen. De Fransen ontdekten wel, dat er op grote schaal smokkelhandel werd gedreven, maar ze stonden vrijwel machteloos.

Toen de Fransen in 1813 Nederland moesten verlaten door de opdringende Kozakken, bleef Delfzijl als laatste vesting in hun handen. Van november 1813 tot mei 1814 wisten de Fransen zich hier nog te handhaven. Na de val van Napoleon werd Delfzijl eerst overgegeven.

In het nieuwe koninkrijk ontwikkelde Delfzijl zich tot de belangrijkste havenplaats van het noorden.

In de vroege morgen van de 10de mei 1940 vernielden onze militairen gedeeltelijk de haven, om daardoor de oprukkende Duitsers tegen te werken. De Duitsers hebben spoedig de havenwerken weer hersteld en tijdens de duitse bezetting was Delfzijl een van de voornaamste havens van ons land.

Toen in 1945 de Canadezen stad na stad en dorp na dorp bevrijdden, was Delfzijl, evenals in 1814, de laatste in de rij. Hevig is in het stadje en in de omgeving gevochten. Op 1 mei 1945 was de laatste tegenstand gebroken.

Sodastad.

Reeds jaren wordt de bodem van ons land door proefboringen onderzocht. Een van de resultaten is de aardoliewinning te Schoonebeek. „Ja-knikkers” pompen regelmatig, dag en nacht, de aardolie naar de reservoirs. In de diepte van de aarde vloeit een donkere stroom van duizenden liters per dag naar de putten.

Zo krijgen we: petroleum, benzine en stookolie. Maar hiermee is het rijtje niet af. De aardolie levert de grondstof voor een chemische industrie. Wat zeg je van..... plastiklepeltjes en lippenstift uit aardolie? Door deze chemische industrie hebben we bij lange na geen aardolie genoeg.

Door de boringen heeft men bovendien ontdekt, dat onze bodem rijke zoutlagen bevat. Bij de plaats Winschoten bevindt zich een grote onderaardse zoutberg. Toen dit werd vastgesteld gingen de gedachten van de mannen van de

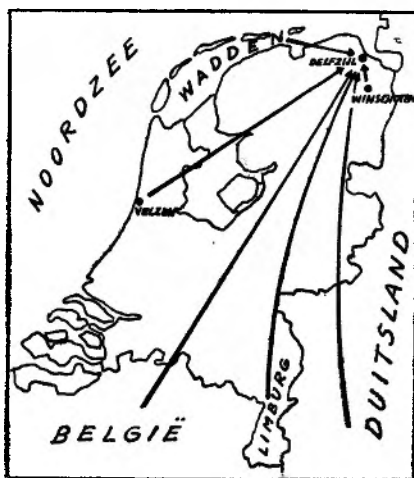
industrie verder. Zout is o.m. één van de grondstoffen voor sodabereiding.

Uit het buitenland wordt ongeveer 80 miljoen k.g. soda per jaar ingevoerd. We hebben het nodig bij de textiel-industrie voor het wassen en ontvetten van wol en katoen. Verder ook als grondstof voor: glas, kleurstof en papier. En dan is er nog een klein kwantum nodig in de huishouding.

Als we zelf eens soda konden maken! We behoeften het dan niet te kopen en hadden misschien over voor export!

Voor de bereiding van soda zijn nodig: zout, kalk, cokes en ammoniak.

Nu eens kijken: Zout hebben we in overvloed. Kalk en kalksteen krijgen we gemakkelijk, n.l. schelpen uit de Waddenzee en kalksteen uit België en Duitsland. Cokes en ammoniak zijn in voldoende voorraad voorhanden door de mijnen in Limburg.

Na lang wikken en wegen is men tot de conclusie gekomen, dat Delfzijl de meest geschikte plaats is voor de nieuwe industrie.

Delfzijl heeft een flinke haven: zeeschepen kunnen aan- en afvaren. Het zout van Winschoten is dichtbij. Bij de sodabereiding moeten grote hoeveelheden water worden geloosd. Delfzijl leent zich hier bij uitstek voor.

Na vijf jaren hard werken is deze maand de fabriek met bijbehorende installaties gereed gekomen. Nieuwe woonwijken zijn gebouwd, de sluis werd vernieuwd, de wegen verbeterd.

FRANKRIJK'S **STERKE MAN**

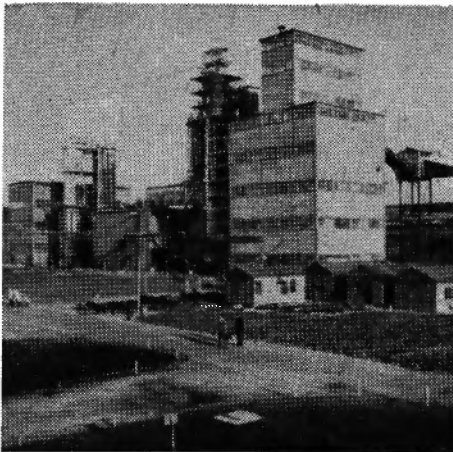
't Is in Frankrijk met de regering een janboel geworden. Na de tweede wereldoorlog zijn er al 25 ministeries of kabinetten geweest. Dus zo ongeveer 2 per jaar! Je begrijpt wel, dat er in een half jaar door zo'n regering niet veel gedaan kan worden.

Al is dat een beetje overdreven, je zou kunnen zeggen, dat het parlement elk kabinet om een wissel wasje naar huis stuurde. Want die volksvertegenwoordi-

ging heeft eigenlijk de meeste macht in Frankrijk.

Was er dan weer een ministerie afgetreden, dan twistte men er soms wekenlang over, wie er nu eens een poosje achter de groene tafel zou mogen zitten. En dat, terwijl Frankrijk juist een sterke regering nodig had! Want het heeft nog altijd de handen vol aan de opstand in Algerije. Al jaren achtereen moet er een grote troepenmacht op de

Van Winschoten naar Delfzijl is een pijpleiding gelegd. Door deze 23 km. lange leiding wordt het zout, in de vorm

van pekkel, naar de fabriek gepompt. Hier wordt de ruwe pekkel allereerst chemisch gezuiverd. Er moet daarna heel wat gebeuren voor de soda is gemaakt. Ik kan dat niet vertellen, het gaat boven mijn en jullie petje!

Onze koningin heeft de fabriek geopend. Door 't overhalen van een handle gingen de spoorbomen omhoog en reed de eerste trein met het soda-product van het fabrieksterrein.

Minister Zijlstra deelde mede, dat deze industrie van H.M. de Koningin de toestemming heeft gekregen de naam: „Koninklijke Nederlandse Soda-industrie” (K.N.S.) te mogen dragen.

Opgaven:

I. Delfzijl ligt aan de mond van..... De vijf delen van de provincie Groningen zijn:..... Alva was landvoogd van ... tot ... Prins Maurits was stadhouder van ... tot ... Hij veroverde in 1591 de vesting ..... Michiel de Ruyter was naar West-Indië gezonden, want de Engelsen hadden het fort N... A... bezet. (Nu New York). De dappere Pieter S..... had moeten capituleren. De Ruyter landde in ..... te Delfzijl.

De franse tijd was van ... tot ... Voor Delfzijl tot ... Het continentaalstelsel verbood ..... Het gevolg was de..... Nederland werd een koninkrijk in het jaar..... (weet je 2 antwoorden?) Het achterland van Delfzijl levert voor de export: ..... en het heeft nodig..... (invoer). Delfzijl was in de duitse tijd bezet van ... tot ...

We hadden reeds een chemische industrie van kolen en ..... Voor de bereiding van soda zijn nodig: ..., ..., ... en... Delfzijl krijgt zout van....., kalk van ..., cokes en ammoniak van... K.N.S. beteken:..... Soda is nodig voor ....., ... en .....

Schrijf bij de pijlen op het kaartje het product.

II. Vreemde woorden en uitdrukkingen zijn:

III. Een bekende krant wordt uitgegeven te Delfzijl n.l.: .....

been gehouden worden om de rebellen daar te bestrijden en dat kost miljoenen

francs. 't Maakt Frankrijk, arm en 't einde is nog niet te zien.

In de maand april was er voor de zoveelste keer een kabinetscrisis. En 't duurde lang, voordat president Coty iemand gevonden had, die een lijst van ministers kon overleggen, die door het parlement aanvaard werd. Die man heette Pflimlin. Hij is echter maar heel kort premier geweest en dat kwam zo:

In Algerije ontstond grote onrust bij het Franse deel der bevolking. Men was bang, dat Pflimlin Algerije zou prijsgeven aan de Mohammedaanse opstandelingen en die Franse Algerijnen zouden dan in de verdrukking komen. In het land wonen zo ongeveer 10 miljoen mensen en daarvan zijn maar 1.200.000 Fransmen. Ze hadden geen vertrouwen in de nieuwe minister-president. Ze voelden zich verkocht en verraden en kwamen in opstand. Ook de militairen in Algerije waren ontevreden. Zij wilden ook wel eens een krachtiger regering, die van doorzetten wist. Zo werden de generaals Salan en Massu de leiders van de opstand. Ze richtten een „Comité voor de Openbare Veiligheid” op, en eisten, dat generaal De Gaulle aan de macht zou komen. Hem alleen geloofde en vertrouwde men nog.

Wie is die generaal De Gaulle? 't Is iemand, die men in de beide wereldoorlogen heeft leren kennen als een moedig officier en een echte vaderlander.

Toen in 1940 de Franse regering aan de Duitsers een wapenstilstand wilde verzoeken, weigerde De Gaulle de capitulatie mee te maken. Hij vloog naar Engeland om van daaruit door te vechten. Via de Engelse zender sprak hij de bekende woorden tot het Franse volk: „Frankrijk heeft een veldslag, maar niet de oorlog verloren”. Zijn woorden gaven nieuwe hoop aan het volk en van die tijd af gold hij als de leider van alle vrije Fransmen.

Later ging hij naar Algerije en daar werd hij president van het comité voor de nationale bevrijding. Daar in Algerije was hij zeer gezien, ook bij de Mohammedaanse Algerijnen, die van hem verwachtten, dat hij een goede oplossing zal weten te vinden voor de Algerijnse moeilijkheden.

In 1944 trok De Gaulle aan het hoofd van zijn troepen Parijs binnen als overwinnaar. Overal werd hij geestdriftig

GENERAAL DE GAULLE

toegejuicht en ieder probeerde hem te zien. Dat was meestal niet zo moeilijk, want de lange generaal (hij is 1 m. 94 lang) stak boven alle anderen uit.

Iedere Fransman kent De Gaulle dus. Na de bevrijding is hij een poosje president van de voorlopige Franse regering geweest. Maar dat is hem niet meegevallen. Hij was niet de man, om met anderen in de politiek samen te werken. Daar is het geven en nemen. En de

generaal was iemand, die gehoorzaamheid eiste. Hij was allereerst militair. Het botste telkens, totdat hij de regering vrijwillig neerlegde.

Nu blijkt, dat de Fransen hun vrijheidsheld nog niet vergeten hebben.

De Comité's voor de Openbare Veiligheid eisten een regering onder generaal De Gaulle. Wat zij deden, was opstand. Zij gehoorzaamden niet aan de regering Pflimlin. En die regering was onmachtig een eind aan die opstand te maken. Zij kon geen leger naar Algerije sturen om de revolutie neer te slaan. Dat zou burgeroorlog betekenen en bovendien stonden waarschijnlijk de meeste hoge officieren aan de kant van de opstandelingen. De Gaulle zelf verklaarde zich bereid de regering op zich te nemen, als dit hem langs wettige weg verzocht werd.

Toen werd het spannend in Frankrijk. Telkens meer afgevaardigden verklaarden zich bereid het met De Gaulle te proberen. Anderen, vooral de communisten, verzetten zich met alle macht. Zij waren bang, dat De Gaulle als een soort dictator op zou treden en dat het met de hooggeroemde vrijheid in Frankrijk afgelopen zou zijn. Want als De Gaulle aan 't bewind kwam, zou hij zeker een behoorlijke tijd het parlement naar huis sturen. Hij zou vergaande volmachten eisen om bijna alles op eigen houtje te doen.

De communisten riepen stakingen uit. Daartegenover sloot Corsica zich bij de opstandelingen aan, en 't gevaar was groot, dat vele steden in Zuid-Frankrijk hetzelfde zouden gaan doen.

't Werd al heel gauw duidelijk: of er kwam een burgeroorlog of generaal De Gaulle kwam aan de macht. Bijna dag en nacht werden er conferenties gehouden tussen partijleiders, tussen Pflimlin en president Coty, tussen, ja, ga maar door. Generaal De Gaulle kwam naar Parijs en confereerde ook.

Eindelijk stelde president Coty de Fransen voor de keus: of een ministerie De Gaulle nemen, of ik treed af. Dat, met de dreiging van een opmars van het leger naar Parijs, gaf de doorslag. Pflimlin trad af en generaal De Gaulle werd premier. De opstandelingen kregen hun zin. De Gaulle heeft zijn vol-

machten gekregen en de Nationale Vergadering (onze 2e Kamer) is tot oktober naar huis gestuurd. De nieuwe premier is allereerst naar Algerije gevlogen om daar orde op zaken te stellen. 't Leger staat achter hem en de Comité's voor de Openbare Veiligheid mogen zich niet langer met regeringszaken bemoeien.

Hij schijnt in Algerije volkomen gelijkstelling te willen tussen Fransen en Mohammedanen en waarschijnlijk geeft hij Algerije een grote mate van zelfbestuur. Of dit voldoende zal zijn voor de opstandelingen om de wapens neer te leggen? Heeft De Gaulle nog meer plannen om de rust in dit gebied te herstellen?

De tijd zal 't leren.

't Is te hopen voor Frankrijk, dat de regering van de generaal zal brengen, wat het land zo nodig heeft: een einde aan de strijd in Algiers, en een vaste hand om Frankrijk nieuwe welvaart te geven.

Toch geldt het ook voor Frankrijk: Aan 's Heren zegen is alles gelegen. En wie op mensen alleen hun vertrouwen stellen, komen beschaamd uit.

Vragen:

1. Frankrijk is een r..... De president heet.....
2. Na de oorlog zijn er al ..... ministeries geweest.
3. 'n Ander woord voor ministerie is...
4. Voor minister-president zeggen we we ook wel .....
5. Een vreemd woord voor volksvertegenwoordiging is .....
6. Vóór generaal De Gaulle was ..... premier.
7. De opstand begon in .....
8. Later deed het eiland ..... mee. Weet je ook, wie hier geboren is? 't Staat niet in dit artikel.
9. Voor de Engelse radio sprak De Gaulle eens de bekende woorden...
10. Regeren bij volmacht betekent regeren zonder p.....
11. In Algerije wonen ..... mensen. Daarvan zijn ..... Fransen.
13. Plak de afbeeldingen van het knipblad in je schrift.
12. Leaders van de opstand waren de generaals ..... en .....

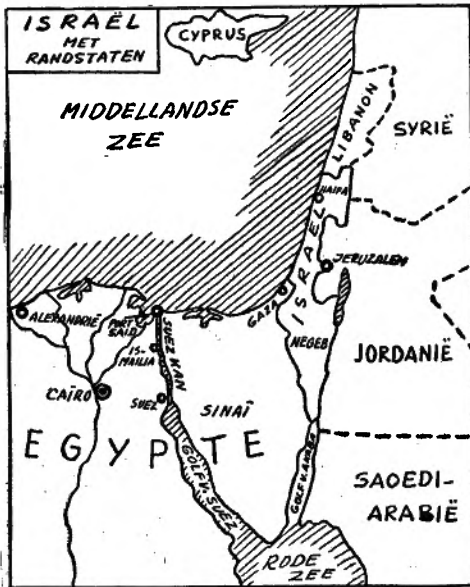
LIBANON.

Ten noorden van Israël ligt het kleine staatje Libanon. Het is maar iets groter dan onze provincies Groningen, Friesland en Drente samen. Er wonen ongeveer 1½ miljoen mensen.

't Is het vroegere land van Tyrus en Sidon, ons wel bekend uit de Bijbel, waar het handelsvolk van de Phoeniciërs woonde.

Twee belangrijke havensteden zijn de hoofdstad Beiroet en Tripoli. In Tripoli mondt de olieleiding uit die van Irak door Syrië en Libanon naar de zee loopt.

Ongeveer de helft van de bewoners

is Christelijk, de andere helft is Mohammedaans.

Nu is er tweestrijd ontstaan in het land. De ene partij, waaronder president Sjamoen, wil op allerlei gebied betrekkingen onderhouden met het Westen. Libanon krijgt elk jaar financiële steun van Amerika en volgens een overeenkomst zal Amerika helpen als Libanon door de communisten wordt aangevallen.

De andere partij, waaronder veel Mohammedanen, voelen meer voor aansluiting bij de Verenigde Arabische Repu-

blik, die ontstaan is door samenvoeging van Egypte en Syrië. Opstandelingen uit deze laatste partij hebben geprobeerd de regering van Sjamoen omver te werpen en de aansluiting bij de Verenigde Arabische Republiek door te zetten. Ze ontvingen steun uit Syrië. In 't geheim komen er wapens uit Syrië en volgens de Libanese regering zouden ook Syrische soldaten zonder uniform over de grens zijn gekomen om de opstandelingen te helpen. In ieder geval hebben de radio-zenders van Syrië en Egypte de opstandelingen aangemoedigd. Tot nu toe is de regering van Libanon de toestand meester gebleven, al wordt in sommige stadswijken nog gevochten.

Voor alle zekerheid hebben de Amerikanen en Engelsen oorlogsschepen naar het oostelijk bekken van de Middellandse Zee gestuurd. Je kunt immers nooit weten, wat er uit zo'n opstand voortvloeit.

Voor je aantekenschrift:

1. Libanon is het vroegere land van T... en... Vroeger woonden daar de...
2. De hoofdstad heet .....
3. Een andere havenstad heet .....
4. Hier mondt de olieleiding uit, die van ..... naar zee loopt.
5. De ene helft van de bewoners is ..., de andere helft .....
6. De tegenwoordige president heet ...
7. De ene partij wil betrekkingen onderhouden met het ....., de andere partij wil aansluiting bij de ... ..
8. De opstandelingen worden geholpen door ... en ...
9. Neem het kaartje over en kleur de afzonderlijke landen verschillend.

**

'N MISLUKTE REIS.

Het botert de laatste tijd niet zo erg tussen de Verenigde Staten en de 20 republieken van Zuid-Amerika.

Altijd al is er de afgunst geweest, dat het de mensen in de U.S.A. beter ging, dan die in Zuid-Amerika. Het gemiddeld inkomen in de Verenigde Staten

was wel 8 keer zo hoog als in Latijns Amerika. En dat lieten de Noorderlingen soms flink voelen ook.

Zuid-Amerika is wel het land van de toekomst met zijn grote bodemschatten en enorme vruchtbaarheid, maar voordat men hiervan volledig profijt kan hebben, moeten er heel wat ontginningen plaats hebben, moeten er mijnen aangelegd en machines gekocht worden.

Daarvoor heeft men geld nodig; dollars die de U.S.A. moet lenen.

Wat de Zuid-Amerikaanse landen kunnen uitvoeren, gaat voor een groot deel naar de U.S.A. En daarmee begonnen de moeilijkheden. Want in de V.S. is op 't ogenblik een teruggang van produktie en welvaart. Hier en daar heerst al grote werkloosheid. Daarom wilde men in Noord-Amerika wat minder invoeren en wat meer invoerrechten heffen op allerlei grondstoffen. Daarvan ondervonden de landen in Zuid-Amerika schade. Ze konden hun koper, zink, lood, Braziliaanse koffie enz. niet meer in grote hoeveelheden kwijt. Om toch te kunnen verkopen moesten ze hun producten tegen lagere prijzen van de hand doen en dat had weer armoede en werkloosheid tot gevolg. Geen wonder, dat de verhoudingen met Noord-Amerika er niet beter op werden. Verschillende landen in Zuid-Amerika probeerden nu handel te gaan drijven met Rusland, en Rusland toont zich erg toeschietelijk!

Nu merkte men in de U.S.A. best, dat de landen in Zuid-Amerika de laatste tijd erg onvriendelijk begonnen te doen. Ook voelde men er weinig voor, dat Rusland te veel invloed zou krijgen in de Latijnse landen. Daar moest wat aan gedaan worden. Om de Zuid-Amerikanen gunstiger te stemmen, werd besloten, dat de vice-president van de U.S.A., Nixon met zijn knappe vrouw een reis zouden maken door de landen van Zuid-Amerika. Nixon had zo iets wel vaker bij de hand gehad. Door zijn vlot en innemend optreden, door zijn vriendelijkheid en slagvaardigheid, wist hij steeds de mensen voor zich te winnen. Zo zouden de betrekkingen tussen Noord- en Zuid-Amerika wel verbeteren.

Nixon ging voor een 18-daagse reis. Hij bezocht o.a. Uruguay, Argentinië, Paraguay, Columbia, Peru en Venezuela. In de drie eerstgenoemde landen ging het nog. Hij werd er wel heel koel ontvangen en men liet hem wel duidelijk merken, dat men bijna vijandig stond tegenover de U.S.A., maar daar bleef het dan ook bij.

Erger werd het bijvoorbeeld in Lima, de hoofdstad van Peru. De communisten zorgden daar voor relletjes, waaraan honderden betogers deelnamen. Nixon werd met stenen en rotte vruchten bekogeld en men schreeuwde hem toe, dat hij moest maken, dat hij weg kwam. Geen vriendelijk onthaal dus!

In Caracas, de hoofdstad van Venezuela, werd het nog erger. Er gingen geruchten, dat men een moordaanslag op hem beraamd had. Nu is Nixon een moedig man en hij bracht alle bezoeken, die hij zich voorgenomen had, ook al werd hij hier weer met stenen gegooid en werden de ruiten van zijn auto verbrijzeld.

President Eisenhower was woedend. Hij stuurde direct enige duizenden mariniers naar de Caribische Zee, opdat deze „in Venezuela de orde zouden kunnen helpen bewaren, als dit verzocht werd”.

Ook stuurde hij Nixon een telegram, waarin hij hem lof toezwaaide voor zijn koelbloedig optreden.

Maar al met al is het een mislukte reis geworden. De verhoudingen zijn eerder slechter dan beter geworden. In de

Nectarroekers

Misschien is op de zangles deze week wel gezongen:

Van zoem 'e zoem 'e zom, zom, zom
een bijtje in een blom.

Ja, dat bijtje is de nectarzoeker. Zij is in de vroegte uitgevlogen om in de bontgekleurde bloemenwereld honing te puren. Verscheidene vluchten maakt ze per dag en 's avonds schuilt het nijvere bijtje in het grote huis, de bijenkorf.

O, wat is me dat daar in die korf een drukte. Het volkje is de ganse dag in de weer. Allemaal? Helaas niet. Net als in de grote mensenwereld, waar er óók zijn die de kantjes er af lopen.

In ieder bijenvolk is één koningin.

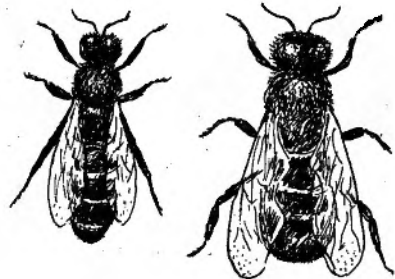

KONINGIN

Die heeft het verbazend druk met..... eitjes leggen. Anders doet ze ook niets. Onder gunstige omstandigheden wel 2000 per dag. Maar ze kan er wel tegen. Kijk maar es hoe fors ze gebouwd is. In ieder geval groter dan de andere „huisgenoten”.

Wie er verder bij haar inwonen? Een tamelijk groot aantal mannetjes-bijen, de

darren. Deze kun je zó herkennen. De ogen van de darren zijn heel groot; ze raken elkaar boven op de kop zelfs aan. Deze „mannen” moesten zich eigenlijk diep schamen. Hun enige taak is om in de lente Hare Majesteit te vergezellen als deze op een goede dag uitvliegt en om voor de bevruchting te zorgen. Wat een leventje, zeg. Niet erg voorbeeldig. Maar ze krijgen hun loon ook wel. In de nazomer nog, vóór de herfstbuien komen, treden de werksters meedogenloos streng op en doden de

WERKSTER

DAR

„niets-nutten” of jagen ze weg.

Ja, de werksters zijn van de huisgenoten verreweg het talrijkst. Om respect voor te hebben. Wat een ijverige diertjes zijn dat. Ze zijn wel klein van stuk, maar dapper.

Doch er is iets in de bijenmaatschappij waar je nog meer dan respect voor hebt, waar je verwónderd over staat. De voortplanting, het zorgen voor de toekomst, de werkverdeling, het uit-

U.S.A. zal men andere maatregelen moeten nemen om weer goede vrienden met Zuid-Amerika te worden.

Opdrachten en vragen:

1. Noem de landen van Zuid-Amerika met de hoofdsteden.
2. De president van de U.S.A. heet..... en de vice-president .....

3. Het gemiddeld inkomen is in de U.S.A. .... keer zo hoog als in Zuid-Amerika.

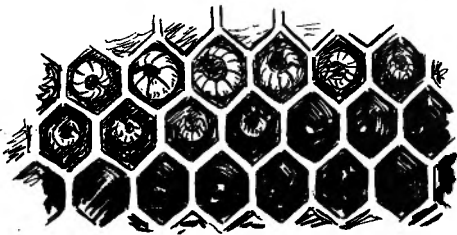
4. Enkele uitvoerproducten van Zuid-Amerika zijn ..., ..., ..., en ....
5. Noem eens enkele grieven van Zuid-Amerika tegen de U.S.A.
6. Neem het kaartje over en kleur het netjes.

vliegen om overbevolking tegen te gaan en zo veel meer, zijn dingen waar je stil van wordt. Zó wijs, zó mooi. Daar spreekt de wijsheid van de Schepper uit.

Zie, daar komt een jonge bij uit haar celletje naar buiten.....

Merkwaardig, dat alle cellen zeshoekig zijn. Waarom merkwaardig? Voor een zeshoek is minder materiaal nodig dan wanneer driehoekige- of vierkante cellen gemaakt moesten worden. Heel wat wiskundige kennis heeft een mens tot deze ontdekking gebracht. Een bij doet het zó. Zonder wiskundelessen. Instinctief.

En onder wat voor halsbrekende toeren zijn deze cellen gemaakt. Met de voorpoten gaan de werksters aan de zolder van de lege korf hangen. Een tweede kolonne werksters gaat hangen aan de achterpoten van de eerste groep. En zo maar door. Daar hangt dus een gordijn van levende bijen. 't Is zomaar niet eens een aardig gymnastieklesje. Stel je eens voor: enkele honderden kinderen aan elkaar hangend aan de zolder van de gymnastiekzaal! En onderwijl wérken ze. Ze zijn aan het cellen bouwen. Maar waarmee? Hoe? O, de bijen hebben 3 paar poten en met het middelste paar zijn ze aan het werk. Tussen de ringen van het achterlijf wordt een stof afgescheiden, de z.g. was, die gekneet wordt en waarvan de zeshoekige cellen worden gebouwd: de klein-

STUK RAAT WAARIN LARVEN

ste voor de werksters, de iets grotere voor de darren, de grootste voor de toekomstige koninginnen.

Daar staat dus het jonge bijtje. Zodra het opgedroogd is, begint dé grote levenstaak: wérken, wérken. Ze gaat haar celletje schoonlikken, zodat de koningin kan doorgaan met eieren leggen. Vanaf

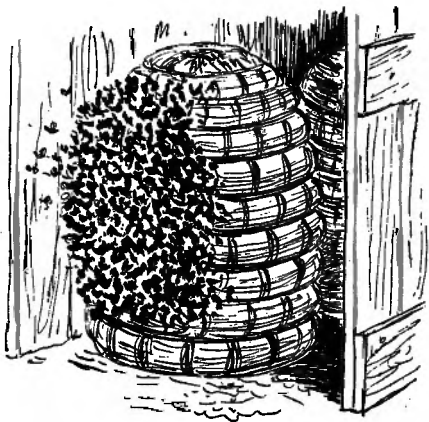
de 3e dag voert onze jonge werkster half volwassen larven met stuifmeel en honing. Nog maar 6 dagen oud of ze moet allerlei huishoudelijke karweitjes doen. Vanaf haar 10de levensdag gaat de dreumes al kleine vluchten maken, om de omgeving van de korf te leren kennen. En allerlei interessante proeven hebben bewezen, dat bijen de omtrek van eigen woning nauwkeurig kennen. Deze kleinere vluchten worden tot de achttiende dag voortgezet, terwijl als ze thuis is, zwaarder werk wordt verricht: opruimen van de korf, wegslepen van gesneuvelde korfgenoten enz. Na deze begrafenisdiensten komen de militaire plichten. 18, 19, 20 dagen oud, dan bij het vlieggat om vreemde indringers te keren. Streng militair hoor. Er in kom je nooit. En je moet ook maar niet te dicht bij de korf komen. Ze staan klaar met de bajonet op het geweer!

Vanaf de 20ste dag gaat de werkster er echt op uit, om de bloemen te bezoeken. Om te zorgen dus voor de toekomst. En het bijenleven is zo kort. Wat moet er gezwoegd en geslaafd worden om een goede wintervoorraad aan te leggen. Sommige bijen verzamelen alleen honing, anderen alleen stuifmeel, nog weer anderen — slechts enkelen — alleen water. En de werksters houden rijke vondsten van honing of stuifmeel niet graag geheim. Als ze véél honing ergens hebben ontdekt, doen ze hiervan in de korf op een gemakkelijke wijze mededeling. Ze zijn zó verrukt, dat ze gaan dansen. De kwispeldans om de afstand en de richting van de rijke bron aan de volksgenoten aan te duiden. De rondedans om te vertellen dat de vondst niet meer dan plm. 50 meter van de korf verwijderd is. De andere werksters komen bij dit dansalarm toegesnel, betasten met hun sprieten de danseres en ruiken de geur van de vacht. Raakt de honing- of stuifmeelbron langzamerhand uitgeput, dan dansen de werksters minder uitgelaten en worden dus ook steeds minder bijen gealarmeerd.

En een geheugen dat die bijen hebben. De waterhalers komen altijd op hetzelfde plekje. De stuifmeel- en honingzoekers idem, zolang de voorraad strekt natuurlijk. Door dit laatste zijn de bijen de oorzaak van een goede be-

stuiving bij een bepaalde bloesoort en van een goede vruchtzetting dus. Voor ons allen wel zeer belangrijk.

Onrustige, woelige dagen komen in de bijenstaat tegen de tijd, dat de eerste koningin zal uitkomen. Deze geeft dan een eigenaardig piepend geluid, wat de oude koningin wél verstaat, want deze probeert haar opvolgster te doden. Maar de werksters steken hier een stokje voor. Welnu, dan zal ze ruimte maken voor de nieuwe vorstin. En met veel getrouwen maakt de oude koningin zich klaar om uit te zwermen. Een emigratie op grote schaal. Soms 18-20 duizend. Hét middel om overbevolking te voorkomen.

BIJENZWERM OP KORF

En een imker zal zich haasten om in een lege korf het bijenvolk op te vangen.

Nu kan het gebeuren dat een tweede koningin haar uitkomen-uit-de-cel aankondigt met piepgeluidjes. Dan trekt de eerste jonge koningin nu op haar beurt weg. Mocht het zich nu nog eens willen herhalen, dan gaat de heersende koningin naar de cel en steekt de concurrente dood.

Het is wel waar dat God alle dingen met wijsheid heeft gemaakt. Alle dingen. Ook dat prachtige bijenvolk met z'n wijze, instinctieve handelingen en z'n prachtige, ordelijke indeling.

.Voor het aantekenschrift:

De open plaatsen op de juiste wijze invullen:

Het huis van de bijen noemen we:

de ..... In deze bijenmaatschappij leven 3 soorten bijen, 1... 2... 3... De grootste bij is de ... de kleinste de ... Hét „luivolk” zijn de ..... De koningin doet niet anders dan ..... In haar 5-jarig leven legt ze ongeveer 250.000 eieren. Daar heeft ze het wel druk mee. Maar haar verzorging is prima.

De mannetjes-bijen of ..... doen niet veel. Hun enige taak is 1... 2...

De werksters brengen leven en vertier in de ..... Zij verzamelen ... of n... en ... Ook zijn er ... Als er heel veel ... of ... gevonden is, maken de werksters op de raat een ..... Ze kennen zelfs 2 dansen. Met de ..... duiden ze de ... en de ... aan. Met de ... vertellen ze dat de honing- of stuifmeelbron binnen de ... meter van de korf ligt. De korf is niet met ..., ook niet met ...- maar met ... cellen opgevul-

Hierin legt de ..... haar eitjes en brengen de werksters de .....

Vóór een jonge koningin uit de cel zal komen geeft ze ..... De oude koningin gaat nu ..... met wel 18 tot 20.000 volgelingen. Dit is ook nodig om ..... tegen te gaan. Een ... zorg-er voor deze zwerm in een lege korf op te vangen. Het snoeporgaan van de bij is een lange tong. Een minder aangenaam instrument is de angel. Als de bij hiervan gebruik maakt bij een mens kost het haarzelf vaak het leven.

„ZONDERLINGE HEILIGEN”.

Beste jongens en meisjes,

Nog even kom ik terug op het artikel „Zonderlinge heiligen” in no. 6 van O. E.K. van februari j.l.

Jullie zullen toen al wél gemerkt hebben, dat in genoemd artikel verteld werd over de Mormonen-in-het-verleden, dus over de geschiedenis der „kerk van Jezus Christus van de heiligen der laatste dagen”. Lees het anders nog maar eens rustig over.

Met geen woord is gerept over de hedendaagse Mormonen. Evenmin is op geen enkele manier beweerd, dat alle Mormonen een vuil, onzedelijk leven leiden.

Tj. S.

HERSEN GYMNASTIEK

De antwoorden op het vorige tiental zijn:

61. deurmat, schaakmat en moe. 62. In februari, de kortste maand. 63. Alexander de Grote. 64. ps. 35. 65. rond schild. 66. niet van een metaal maar van hout. 67. roeischiut. 68. gedroogde citrusvruchtschil. 69. Wilhelmina van Pruisen. 70. In Brunswijk, 1806.

Hier zijn de nieuwe:

71. Wat betekent: Talitha kumi.
72. Wat is het grootste bronzen beeld ter wereld?

73. Wat versta je onder de diaspora?
74. Naar wie is de Orde van Sint Jan genoemd?
75. En verklaar ook eens de naam: Malthazer Ridders.
76. Hoe was de oude naam van de Zuidoerzee?
77. Het ene Ede ligt op de Veluwe. Het andere in .....
78. Wat is een piccolo?
79. Hoeveel liter bloed bevat het menselijk lichaam?
80. Wat betekent in de muziek: pp?

Ons werkhoeekje

En heb je uit de naamkaartjes de beroepen kunnen vinden?

No. 1 stationschef, no. 2 badmeester, no. 3 glazenwasser.

En in het cirkelraadsel kwam én op de binnenste én op de buitenste cirkel: prinses Irene.

De woorden apart waren: 1. pomp. 2. Rome. 3. icon. 4. nare. 5. ster. 6. Eloï. 7. soos. 8. idee. 9. roes. 10. Eden. 11. nazi. 12. ever.

Verder heb ik nu voor jullie 4 gewassen, die in de zomer bloeien, in de onderstaande zinnen verborgen. Zoek ze maar eens op.

1. Piet fietst altijd op z'n oude kar,

weinigen die hem dat nadoen.

2. Jan beweert dat de rog geen vis is.

3. Ik houd erg van rijstevla, sterk gekruid met specerijen.

4. De droogte bezorgde de boer veel scha. Vers gras was er bijna niet meer.

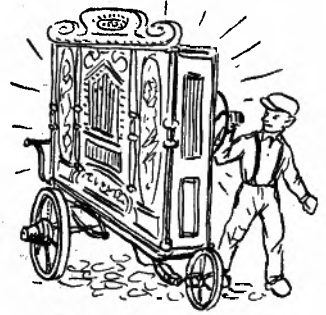
En nog een trapraadseltje.

1. [....] vis
2. [....] een Moabietische
3. [....] bitter, bitterheid
4. [....] prachtige tuin
5. [....] kleur

De voorste letters van iedere trede vormen een jaargetijde, de laatste letters van iedere trede een deel van het jaar.

KLEUTERDANS

Op de hoek van de straat.
staat een kerel, die draait
met een pet op één oor en een broek zonder end,
aan het slingerend wiel
5 van een oud pirament.
Tjang-jiengele-joengelebom.

Om de hoek van een deur
Komt een vrouw, met een scheur
in haar rok, en een kind op 'r sproetige arm.
10 De centebaas veegt
rond z' n kop, want 't is warm
Tjang-jiengele-joengelebom.

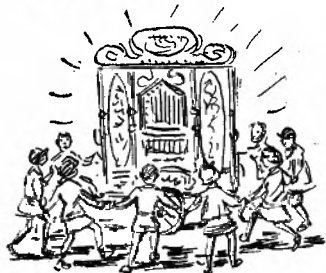
Uit hoeken en gaten
der achterbuurtstraten
15 daar kuiert zo zoetjes het kleuterpubliek,
smoez'lige stelletjes
met goorgele velletjes,
een snotneus, een hangkous, de haren vol stof,
op een schoen en een klomp,
of een klomp en een slof.
20 Maar knusjes kneutert de kleuterkliek,
rond het knarrig getjoeng van de orgelmuziek:
Tjang-jiengele-joengelebom.

En voordat je 't weet
ze pakken mekaar beet.
25 En het danst en het klept
en het tript en het stept
en het draait rondom heen
met een slingerend been
en het schuivelt en stapt
30 en het trippelt en trapt,
dat het kletst en het klinkt
in het rond op de grond.

Aan de hoek van de straat,
is het bal zonder end.
35 Op de dwingende maat
van het oud pirament

En ik stond en ik keek en ik wachtte
van tiengele-joengelebom.
En ik schommelde mee en ik lachte
40 Ik lachte m'al kijkende krom.

Uit: Sprongen. JAN H. DE GROOT

Beschrijving:

„KLEUTERDANS”.

Fijn, zullen jullie zeggen: Weer een gedicht van Jan H. de Groot. En dit zal je nog beter bevallen dan Zonnekind. Het is net een schilderijtje en tegelijk is het een muziekplaatje. Want je ziet de orgeldraaier, het draaiorgel (is pirament) het slingerend wiel. Een deur gaat open en een vrouw verschijnt met haar kindje op de arm vol sproeten. De zwetende centebaas, de kerel die met het koperen bakje geld ophaalt. En daar komen uit de achterbuurtstraatjes de smoezelige kleuters. En je hoort de vrolijke muziek van het oud pirament en het kleperen van de klompjes op de keien en het schuivelen van de slofjes, de pantoffeltjes.

'n Draaiorgel met een trom. Prachtig! En muziek! Heerlijk! Ze vinden het knus. Plotseling schiet al die vrolijkheid hun in de beentjes en ze gaan dansen. En het bal (is dansfeest) vinden ze zo leuk, dat ze niet op kunnen houden. En de dichter kan ook niet weg, hij heeft er zo'n schik in, dat hij lachend meeschommelt. Tjang, jiengele, jongelebom!

Wat een kunst om hiervan zo'n fijn gedicht te maken! Wat is daarvan het geheim? Ja, dat kan ik ook niet ontsluiëren. Ik kan wel enkele factoren noemen. Ten eerste heeft de dichter de grootste aandacht voor zo'n volks toneeltje. Vast en zeker houdt hij van de mensen en vooral van de kinderen, óók van deze achterbuurtkindertjes. Hij houdt ook van muziek, ook al is dit maar een „oud pirament”.

Het ritme van de muziek, het ritme van de dansende kinderen golft mee in zijn eigen hart, in zijn lichaam.

Dat alles kan bij ons ook gebeuren. Maar nu heeft de dichter het vermogen om al deze gewaarwordingen, deze gevoelens vast te leggen in een gedicht. Met woorden die rijmen. Aardig is ook het beginrijm, d.w.z. als de eerste letters in 2 of meer opeenvolgende woorden, b.v. met man en muis, vroom en vroed, dezelfde zijn. We noemen dat met een vreemd woord: **aliteratie**.

In r. 20 knusjes kneutert; r. 30 het trippelt en trapt, en het kletst en het klinkt. En dan de melodie en het ritme. Ritme is de stroom die van begin tot

het eind voortgolft, maar altijd zijn de golven anders. Je moet ritme niet verwarren met metrum of maat. Ik wil daarvan wat zeggen. De ene lettergreep heeft meer accent (klemtoon) dan de andere. Zeg maar eens hardop: maken, papier, wandelen, overwin, generaal! We vinden diezelfde verschillen ook in de gedichten die we geleerd hebben b.v. (ik schrijf de namen erachter):

1. Op de hei stond vader pappe¹⁾
(trochae)
2. De grond is wit, de nevel wit
(jambe)
3. Waar is Vitellus, de wafelverkoper
(dactylus)
4. In de donkere straat, waar het
belletje gaat (anapest)

Die vreemde namen hebben we van de oude Grieken overgenomen.

Dactylus b.v. betekent vinger. De vinger heeft ook drie leden, één lange en twee kortere. En **anapest** betekent: terugslag. Dus het omgekeerde van een dactylus

Deze laatste maat, de anapest, hebben we nu in dit gedicht, b.v. Op de hoek van de straat. Als wij eens een Sinterklaasversje maken dan houden we ons angstvallig aan de eenmaal gekozen maat. En beginners in het voordragen dreunen het vers in dezelfde maat op. Maar de echte dichter zorgt altijd voor **afwisseling**, b.v. in dat muziek nabootsende: Tjang jiengele-joengele-bom en b.v. in r. 10. De centebaas.

Ook het enjambement (de overstap) van de ene in de andere regel geeft het gedicht lenigheid, soepelheid. Denk er om, dat je in regel 2 na „draait” éven wacht (adempauze). Lees je direct door dan wordt het niet alleen **proza**, maar het zou ook net zijn of de kerel in plaats van het wiel, met 'n pet draait!

Bij het leren moet je er aan denken, dat het eerste couplet begint met: **Op** de hoek; het tweede met: **Om** de hoek en 't vijfde met: **Aan** de hoek.

Dit gedicht is één stuk vrolijkheid. Het gaat niet alleen óver muziek, nee het is zélf muziek. De kinderen dansen, ja, maar de **woorden**-dansen ook. Zelf

Het zou alles misschien nog met een sisser zijn afgelopen, maar als Sterke Ynze de molenwerf afrijdt, klinkt er plotseling een uitroep van verbazing. Wie slaakt die kreet?

Daar staat Piebe Drost en naast hem staan vier gendarmen! Sterke Ynze herkent de verrader onmiddellijk. Hij bijt op de tanden, geeft het paard een ferme tik met de teugel en voort gaat het..... snel... snel... sneller...

Gelukkig weet hij te ontkomen. Maar als hij zijn vrienden het avontuur bij de molen vertelt, lachen ze smakelijk om dat geval. Ze schrikken echter niet weinig, als ze horen, dat Piebe Drost in het dorp is. Enfin, hij weet het verblijf van de mannen niet en de bewoners van het dorp zijn zo dicht als een pot.....

Lieuwe Ates stelt toch voor de plaats zo gauw mogelijk te verlaten, maar de overigen willen er niet van horen. Vluchten uit het Zwartveen? Geen denken aan! En als de Fransen toch komen opdagen, zullen ze zich als een man te

weer stellen. Oranje had zonder strijd de vlag gestreken, maar zij zullen liever sterven, dan vluchten.

Maar na een dag is hun heldhaftigheid wat bekoeld en Lieuwe Ates' voorslag om samen het Zwartveen in 't geheim te verlaten vindt meer gehoor. De eerste dagen zal er nog geen direct gevaar bestaan, omdat Piebe Drost eerst moet uitzien te vissen, waar de mannen uit Holwerd zich schuil houden.....

Op een duistere nacht besluiten Lieuwe Ates en zijn vrienden te vluchten. Maar waarom gaat Lieuwe Ates eerst nog even naar de jonge weduwe? Kan hij het Zwartveen niet verlaten zonder haar vaarwel te zeggen? Waarom stelt hij de veiligheid van zichzelf en van zijn vrienden in gevaar door eerst afscheid te gaan nemen van een vrouw?

Ach, aan mogelijk gevaar denkt nog geen van allen en waarom zou Lieuwe Ates niet even een laatste groet mogen brengen aan de vrouw, waarvan hij was gaan houden? Die nachtelijke tocht naar de woning van de weduwe redde hem

---

vrolijk zijn en net zoveel schik hebben in dit toneeltje als de dichter had. Dat is de eerste voorwaarde voor een goede voordracht. En wat gebaren betreft: hier kun je je hart nou eens ophalen. Maar maak het niet te gek. Als je b.v. bij de laatste regel denkt, dat je nu ook krom moet gaan staan, dan ben je er vierkant naast. Je bereikt hier meer met een werkelijk vrolijke, lachende toet. En nu: hardop lezen en luisteren, luisteren of er ritme en melodie in komt!

Frans C. van Dorp.

1) — is de lettergreep met een sterker accent (klemtoon) — is lettergreep met minder accent.

Voor de onderwijzers:

Het eerste nummer van de nieuwe jaargang verschijnt D.V. 20 augustus a.s.

Wegens de vakantietijd verschijnt in de maand juli O.E.K. niet.

Door de enorme stijging van de porto's zijn we genoodzaakt de prijs nogmaals iets te verhogen, n.l. per half jaar:

Abonnementsprijs 25 cent.

Knipblad per stuk 2 cent.

---

het leven.

Je moet weten, dat Piebe Drost geheel onverwacht een helper had gekregen. Van een inwoner van 't Zwartveen, die een erge hekel aan Lieuwe Ates had. Hij heet Geert Harms en hij had sedert lang een oogje op de weduwe. In 't eerst was deze Geert Harms wel genegen, maar sedert de komst van de smokkelaars was die toegenegenheid totaal van de baan. Geert Harms razend vanzelf.

Eens op een middag komt het tot een botsing op de grote heide, waar Geert Harms de schapen hoedt. Lieuwe Ates heeft een boodschap gedaan en keert welgemoed in de middag terug. Hij neemt het pad over de heide en als hij Geert Harms ziet, besluit hij een praatje met de scheper te maken. Maar Geert Harms is daarvan niet gediend. Hij windt zich almeer op en springt plotseling op Lieuwe Ates af. Er volgt een worsteling, waarbij de scheper rake klappen oploopt en ongenadig wordt afgetuigd. Hij is voorgoed de mindere van Lieuwe Ates.

Natuurlijk heeft Geert Harms ook gehoord van Sterke Ynze's avontuur bij de molen en van toen af stond zijn besluit vast. Dat geval is een welkome gelegenheid voor zijn wraak. Stilletjes neemt hij in het dorp eens poolshoogte, waar de Fransen gelegerd zijn en na 'n paar dagen treft hij Piebe Drost, die hem vertelt, dat er druk gezocht wordt naar de verblijfplaats van Sterke Ynze. Tot grote spijt van Piebe Drost tot nog toe zonder resultaat. Geert Harms laat nog niets los, maar hij maakt Piebe warm door te zeggen, dat hij wel genegen is de schuilplaats van Sterke Ynze en zijn makkers aan te wijzen. Piebe Drost hoort er van op en maant tot spoed. Ja, dat wil Geert Harms best geloven, maar voor wat hoort wat!

Ze worden het spoedig eens en Geert Harms verheugt zich over de geboden som, ofschoon hij niet wist, dat hij slechts de helft ontvangen zou van wat Piebe zelf op zou strijken. Zo bedriegt de ene verrader de andere.

En juist in de nacht, als Sterke Ynze, Hille Abels en Hotze Jans op de terugkomst van Lieuwe Ates zitten te wachten, leidt Geert Harms een troep van meer dan vijftien gendarmen over de grote heide naar de schuur. Hij wist,

dat de smokkelaars daar 's nachts verblijf hielden. Dit feit speelt de verrader juist in de kaart, want zo zal nimmer ooit iemand aan de weet komen, dat hij de mannen overleverde..... En eer dat de morgen zal aanbreken, zullen Lieuwe Ates en zijn makkers al zijn weggevoerd.....

11. DE OVERVAL.

De drie vrienden zitten te wachten op de terugkeer van Lieuwe Ates. Ze bespreken nog eens, welke weg ze zullen nemen en hoe ver ze in het donker kunnen komen, als Hotze Jans opeens een verdacht geluid hoort. Ze denken niet anders, of Lieuwe is in aantocht. Maar Sterke Ynze maakt hen er opmerkzaam op, dat er buiten zachte bevelen klinken. De tijd om zich teweer te stellen is kort, want plotseling klinkt het bevel, dat ze zich moeten overgeven.

Dit bars bevel klinkt in hun eigen taal en de stem heeft een bekende klank: Piebe Drost.....

Maar Sterke Ynze en zijn makker houden zich doodstil. Opnieuw een bevel. Geen antwoord. De Fransen proberen de deur te forceren. Dit gelukt tenslotte, maar als twee van de aanvallers naar binnen stormen, worden ze zo warm ontvangen, dat ze meer dood dan levend naar buiten wankelen. Het is 't werk van Sterke Ynze. Ook een tweede aanval komt de indringers duur te staan. Drie hunner worden buiten gevecht gesteld, terwijl Hotze Jans kans heeft gezien een geweer te bemachtigen. Nu heeft hij een geducht wapen en zwaaiend met de kolf van het geweer, weet hij een van de gendarmen een flinke opstopper toe te dienen.

Toch wordt de toestand in de schuur langzamerhand onhoudbaar en als de Fransen het dak beklimmen en de dakbedekking verwijderen, besluiten de belegerden een uitval te doen.

Intussen zijn de bewoners van het Zwartveen door het geweervuur en het geschreeuw uit hun slaap geschrokken. Ze begrijpen wat dit tumult betekent en in minder dan geen tijd gaan ze met knuppels en hooivorken gewapend er op af. — Lieuwe Ates is mee een van de eersten, die het toneel van de strijd betreedt. Juist op dat ogenblik probe-

ren Sterke Ynze en zijn makkers uit te breken om zich al vechtende uit de voeten te maken in de dichte bossen.

Maar de Fransen houden met deze mogelijkheid voldoende rekening en als de belegerden zich met kracht een weg trachten te banen, sluiten de gendarmen zich nauw aaneen. Er volgt een moorddadig gevecht in het vale licht en de klappen, welke Sterke Ynze uitdeelt zijn raak. Dan worden de Fransen in de rug aangevallen door de verontwaardigde bewoners van de heide en het veen, die zich als een troep schreeuwende Bata-vieren op hun vijanden storten.

De strijd is heftig en kort en als de Fransen ijlings het veld ruimen en hun heil zoeken in een overhaaste vlucht, staat Sterke Ynze als een reus temidden van zijn verslagen vijanden. Zijn linkerarm bloedt hevig tengevolge van een sabelhouw en hangt slap naast zijn lijf, maar zijn rechterhand omklemt een ijzeren staaf..... en zijn ogen fonkelen...

Hotze Jans en Hille Abels liggen tussen een zevental verslagen vijanden. Hotze leeft nog, maar Hille is, tengevolge van een diepe wond, gestorven. Vlak naast Hille ligt Geert Harms, de verrader. Hij is bewusteloos, tengevolge van een welgemikte slag van de ijzeren staaf, die Sterk Ynze hanteerde.....

Als de morgen aanbreekt, blijkt dat ook Piebe Drost gesneuveld is. De verrader had zijn verdiende loon ontvangen. Hotze Jans leeft nog, maar als men hem naar het dichtstbijzijnde huis vervoert, sterft hij onderweg.

Op een eenzame plek worden de gesneuvelde Fransen begraven, evenals Piebe Drost, de verrader.

Tegen de middag komt Geert Harms weer bij kennis. Men vraagt hem van wie de scherpe dolk is, die nog stevig in zijn rechterhand geklemd zit. Ja, dat mes is van hem, maar wat hij er mee gedaan heeft, herinnert hij zich niet.

Dan komt Lieuwe Ates. Hij kijkt Geert Harms recht in de ogen. Het is, alsof Geert Harms een spook ziet. Lieuwe Ates! En wie was dan de man, die hij een por met zijn mes gegeven heeft? Dat was Lieuwe Ates toch? En die man leeft nog! Het is meer dan Geert Harms verdragen kan. Dan komt als vanzelf de bekentenis.....

De bewoners van het Zwartveen zijn razend. Zij spreken eenparig het schuldig over hem uit. Hij zal zijn verraad met de dood moeten bekopen. Weg met hem! Maar dan springt Sterke Ynze voor het slachtoffer in de bres. Piebe Drost is gevallen in een eerlijk gevecht, maar als ze nu Geert Harms op eigen houtje berechten, neen, dat zou een moord zijn.....

Het kost Sterke Ynze heel wat moeite de vertoornde mannen te overtuigen van hun dwaasheid. Hoofdschuddend kijken ze naar de grote man, wiens linkerarm lelijk verminkt is..... En dat niet alleen. Twee van zijn beste vrienden heeft hij verloren door 't verraad van Geert Harms.

O zeker, zij kenden de Bijbel en zij weten, dat zij hun vijanden lief moeten hebben, ja zelfs, dat zij voor hun onderdrukkers moeten bidden..... Maar 'n verrader? En dan nog wel een uit eigen midden. Hem genadig zijn! Het is eigenlijk meer dan zij kunnen verdragen.

Maar toch buigen zij het hoofd voor de eis van Gods Woord. In alle ernst delen ze Geert Harms hun vonnis mee, maar ze vertellen hem tevens, dat hij zijn leven te danken heeft aan Sterke Ynze en Lieuwe Ates. Maar voor altijd wordt hem de grond van het Zwartveen verboden.

Als een gebroken man stuntelt de veroordeelde weg, nagestaard door zijn rechters. Zijn rechters, die eens zijn vrienden waren.....

**
*

De wraak van de Fransen is vreselijk. Heel het gehucht Zwartveen wordt omringeld en wie zich niet haastig uit de voeten kan maken, wordt gevangen genomen. Het zijn er slechts een paar. Al de anderen hebben hun heil gezocht in een overhaaste vlucht door het drassige veen. En uit de verte moeten ze aanschouwen, dat de tierende Fransen hun huizen en hutten in brand steken. Spoedig vertelt de vette rook, dat het hele gehucht een prooi der vlammen is geworden.

Alleen de schuur bij de rietplas blijft gespaard.....

En wie zou ooit gedacht hebben, dat ons land na die barre Franse overheersing nog eens het toneel zou worden van oorlog en geweld. Dat opnieuw een

aantal Nederlanders hun land en hun volk zouden verraden. Oorlog is erg, maar vreselijk is het, als de ene burger de andere verraadt!

Bloed en tranen.....

Och, dat de oude schuur verdwenen is, is niet zo erg, maar dat alweer die plek getuigen moest van het vuile verraad en van het beulswerk van de vijand..... neen, een mens leest het nimmer..... Oorlog en geruchten van oorlog. De Heiland heeft het voorgezegd..... en nog is het einde er niet.....

Maar als de bomen uitspruiten, komt het voorjaar. Let daarop, het zijn de tekenen der tijden.....

De tekenen van de komst van de grote dag des Heren.

Want Hij komt..... Jezus!

12. DE ONTSNAPPING.

Het loopt met de oorlog op een eind.

Maar in de gevangenis zitten de trouwe vaderlanders, de lieden van het verzet, van de knokploegen, verspreiders van illegale bladen, bezorgers van ge-roefde bonkaarten.....

De bevrijding..... o, zeker ze komt. Ze komt zo heel dicht bij. Maar de beulen dragen nog immer hun zwaar bespijkerde laarzen; ze grauwen en snauwen eens zo fel, ze slaan en schoppen als bezetenen en het blijft vaak niet meer bij het dreigen met de revolver.

En in de nacht klinkt er dikwijls rumoer op de binnenplaats van de gevangenis en in de gangen klinken dreunende voetstappen. Celdeuren worden geopend, namen afgeroepen..... Gevangenen worden naar buiten gedreven, in vrachtauto's gestompt en voort gaat de reis..... de laatste.....

Ergens op een afgelegen plek stopt de auto en in zo'n stille nacht, als de slachtoffers onder Gods vrije hemel staan, als hun gedachten nog even verwijlen bij hun dierbaren, als ze ootmoedig hun ziel bevelen in de veilige handen van hun Verlosser, klinken koude knallen en het moordend lood doet de helden vallen.....

Ebel Hut ligt in de cel. Bij hem liggen een viertal mannen, die in hun strijd tegen de maatregelen van de bezetter, gegrepen zijn. Stuk voor stuk helden,

die hun leven inzetten voor de vrijheid. Ze liggen op hun strozakken en slapen. Alleen Ebel Hut is wakker. Hij weet, dat de Canadezen snelle vorderingen maken en dat het een kwestie van dagen is en de vrijheid is een feit..... De vrijheid..... Ebel Hut schudt zijn hoofd. Een bang voor gevoel beklemmt hem... de vrijheid... Zal hij ooit die vrijheid beleven en weer dwalen door de mooie bossen, die geuren in de voorjaarszon? Wat hebben die beulen hem geslagen tijdens de hardvochtige verhoren. Eenmaal hebben ze hem bewusteloos in de cel gesmakt. Maar verraden heeft hij niemand, zelfs niet, toen ze hem met een revolver op het hoofd sloegen en de koude loop in zijn neus duwden, tot het bloed er uitspoot..... Het laatste verhoor is al weer tien dagen geleden; de lidtekens zijn nog vers.....

In het eerst is hij opstandig geweest. Maar langzamerhand is hij tot inkeer gekomen en hij heeft leren inzien, dat alleen het geloof bestand is tegen de woedende Duitse beulen. En Ebel Hut heeft zijn trotse hoofd leren buigen en hij begrijpt niet hoe het mogelijk is, dat hij zo rustig kan zijn in de somberste omstandigheden van een koude cel. Met de dood voor ogen.....

Plotseling gedreun op de holle stenen gang van de gevangenis. Snauwende bevelen en sleutelgerammel. Het commando des doods komt in actie. Het is immers nacht en hun werken zijn werken van de duisternis.

Ebel Hut wacht. Deze nacht gaat het gebeuren. Hij voelt het onheil naderen. Haastig wekt hij de anderen om afscheid te nemen. Ze trachten hem te kalmeren en ze zeggen, dat hij over zijn zenuwen is. Maar hij schudt zijn hoofd. Het is zijn tijd... en hij is bereid... Daar klikt het slot van de celdeur en als deze opengaat wordt zijn naam afgeroepen. Ebel Hut gaat mee..... als een schaap ter slachting. Hij wordt met vijftien andere gevangenen in een vrachtauto gestompt en voort gaat het de nacht in.

Ebel Hut zit achter in de wagen. Al meer dan eens heeft hij er over gedacht uit de snelrijdende auto te springen, maar als hij de Duitser ziet en het geweer... Toch laat de gedachte om te ontsnappen hem niet los. In het open

terrein, waar ze nu rijden, is het onmogelijk... straks misschien...

Na een half uur ontdekt Ebel Hut, dat ze op bekend terrein komen. De wagen hobbelt over een brede zandweg. Hij let scherp op... Wacht eens... Ja, het is de oude Drentse weg... Ginds ligt zijn geboorteplaats. Even later draait de wagen af en rijdt de heide op in de richting van het Zwartveen. Ebel Hut weet het nu. Bij de plaats, waar eens de schuur stond, wacht het einde... En na de bevrijding zullen ze daar een massagraf vinden. In de schoenen heeft hij met een spijker zijn naam gekrast..... Ebel Hut.....

Het pad zit vol kuilen en de wagen vermindert vaart. Ebel Hut weet, dat hier zijn enige kans op ontsnapping ligt. Ze rijden vlak langs de bosrand. Een sprong..... en hij is vrij... Hij kent deze omgeving op zijn duimpje... Hier?..... Neen, nog even wachten. Dadelijk maakt het pad een kromming. Daar zal het moeten gebeuren. De chauffeur zal moeten afremmen en door de schok zal er even een verwarring ontstaan en dan...

Remmen knarsen.....

Met een sprong belandt Ebel Hut op het pad. Snel springt hij opzij en is meteen in het dichte bos. Hij hoort het geschreeuw van de Duitsers; hij hoort hen schieten en schelden, maar Ebel Hut weet waar hij loopt en spoedig is hij buiten het bereik van zijn vijanden.

Een uur later wordt er zacht op de ruit getikt bij Lieuwe Ates. De oude man schrikt op uit zijn slaap en luistert ..... weer dat getik. Dat is geen werk van de Duitsers, neen, dat is iemand, die zijn hulp nodig heeft. „Ja, ik kom”, zegt Lieuwe Ates. Voorzichtig strompelt de oude baas naar de deur, opent deze en laat de nachtelijke bezoeker binnen.

„Ben jij het Ebel?’, vraagt Lieuwe Ates.
„Jongen, jij!’

Twee dagen later komen de Canadezen opzetten met zwaar materiaal. Honderden auto's, tanks en andere voertuigen. De mensen staan in dichte drommen langs de wegen en oorverdovend klinkt hun gejuich. De vrijheid is er! De bezetter is verdreven! Vrij! Vrij!

Ze kunnen het niet begrijpen, de mensen. Het is alles zo onwezenlijk. Toch

vrij, eindelijk! De onderduikers herademden. Ze kunnen zich overal vertonen, zonder vrees. De tirannie is verdreven! Ook Jelmer komt weer voor de dag.

Maar heel spoedig ontdekt men het massagraf in de buurt van de oude schuur. De vreugde wordt getemperd door deze gruweldaad in de dageraad van de vrijheid.....

Lieuwe Ates staat in het voortuintje, als Jan en Menno een praatje komen maken. Het is juist de vijfde mei. Het Duitse rijk capituleert voor de macht van de geallieerde legers.

Lieuwe Ates stopt een verse pijp. Hij steekt de brand er in en zegt: „Jongens, bedenk, dat jullie vrijheid betaald werd met het bloed van duizenden trouwe vaderlanders; met het leven van honderdduizenden jonge soldaten. Mun liefde en strijd voor de vrijheid maakte ons leven in vrijheid mogelijk. Morgen is het feest in het dorp. Maar zul je daaraan denken, als je je klaar maakt voor het feest? Zonder die moeizame strijd in duizenden gevaren, zouden wij nu geen feest vieren. Gedenk de gevallen strijders voor vrijheid en recht.

Zo wordt de bevrijding telkens een wonder. — En:

„Ter eren ons Heeren, wilt al u dagen,
Dit wonder bisonder gedencken toch.
Maeckt u, o mensch, voor God steeds
wel te draegen,
Doet yder recht... en wacht u
voor bedrog.....”.

— Einde. —

De nieuwe jaargang begint met een nieuw vervolghet verhaal van Mevr. Jongejan de Groot:

„BIJNA TE LAAT”.